CARLOS SANTANA • FLORENCE & THE MACHINE • BAJAR • GARAJ • GAYDA İSTANBUL • LİTYUM

ROLL

ISSN: 1307-4628

112480 **ağustos-eylül-ekim** 2009/08 **7.5** TL

JARVIS COCKER

DUMAN

onuncu yıl marşı

ROLL 143

EBONY BONES • COLD WAR KIDS • SELİM DEMİRDELEN • DAVID LYNCH & DANGER MOUSE

JOHN CALE

KÖPEKLER HAVLADIĞINDA

Gecenin yüreği olmak istiyorsan
Ya bir sinik ya bir ölü olmalısın
İtibarla elinde tuttuğun bütün o şeyleri
Artık dosttan sayamazsın

Arkadaşların sürpriz yapmak istiyor sana
Arkadaştır onlar, yapar
Tutun olağanüstüne, tutun hünerine
Ve başla dinlemeye müziğini, eve geliyoruz biz yine
Sapla bıçağı cehennemin ensesine
Kahramanız, ta ki bir dahaki sefere

Çarpan kapıları dinle
Kıyıya yanaşan gemiyi
İyice kulak kabart
Köpekler ne zaman havlasa

Mezarında ters dönen sütçü gibi
Kapat kafanın ışıklarını
Göster bana nasıl kalbimin şerifi olacağını
Kalp kırıcı, kalp kırıcı

Kadın ne kadar sertleşirse
O kadar soğur adamın yüreği

Çarpan kapıları dinle
Kıyıya yanaşan gemiyi
İyice kulak kabart
Köpekler ne zaman havlasa

Zamanın korkaklarıdır kaybederler işaretlerini
Karanlığa aç bilgelere gücenmişler
Ve başla dinlemeye müziğini, eve geliyoruz biz yine
Sapla bıçağı cehennemin ensesine
Kahramanız, ta ki bir dahaki sefere

CESARET

Kısa kollu gömlekli götoğlanı karımı sikti
Çok da çabuk halletti ve basıp gitti evine
Papatya gibi taptaze

Oniki çaplı durdu köşede
Kendinden tiksintisi bir opera halinde
Saçtı vücudunu salonun dört köşesine
Papağan boku gibi, papağan salyası gibi
Papağan boku vuruldu gitti

Şimdi düşünün tanıdık biri olsaydı
Hepimizin bildiği biri
Can sıkıcı bir netice, ne c'est pas?
Aşina bir mübalağa

Ve işleyecekti gizli plan
Çiş ıskaladı kaptaki deliği
Kadim ergen düşündeki gibi
Ruhtan zehire, ruhtan zehire

Cesaret, cesaret, yok ki hiç cesaretim
Dikişlerin de hiç faydası olmuyor
Cesaret, cesaret, yok ki hiç cesaretim
Vücutta delikler, bacakta delikler
Alında delikler, kafada delikler
Vücutta delikler, bacakta delikler
Hiç delik olmamalıydı aslında

Yani: Öldür istediğini, hatta fazlasını
Sağlam dur, iyi yap işini
Ölü ölüdür, kefenin hafızası yoktur
Ve farkedersin ki
Harcayanla harcanan
Nasıl da benzerler birbirlerine
En nihayetinde, en nihayetinde

AŞK ADAMI DEĞİLİM

Sevdiğim yanımdan geçerken
Sahip olduğumu düşündüğüm aşkı kaybederim
Çiçekler göndermem, yahut pişmanlık kelimeleri
Aşk adamı değilim çünkü ben

Gün güne devrilirken umdum hep
Bana iç huzuru getirecek bir aşk vereceğini
Ama öylece yanımdan geçip gitmiş olabilir o da
Aşk adamı değilim çünkü ben

Oooof aaaah falan filan
Aşk adamı değilim ki ben

İnanmıyorsun, ama ama doğru olmalı
Sana duyduğum bütün aşkı kaybettiğim
Lütfen sarfetme pişmanlık laflarını
Aşk adamı değilim çünkü ben

Oooof aaaah falan filan
Aşk adamı değilim ki ben

KORKU İNSANIN EN İYİ DOSTUDUR

Duruyorum, bekliyorum gelmesini birinin
Gözlerim faltaşı, bir gözüm hep kapıda
Bu beklemek beni öldürüyor, bitiriyor
Her allahın günü ayaklarım yerleri yakıp deliyor

Karanlık daha sıcaktır yatakodasının yerinden
Biri beni sarsın istiyorum ebediyen
Uyuyan bir köpeğim ben, ama göremezsin sen
Ardına bakmadan kaçsan iyi olur ben etrafta gezerken
Biliyorsun ki var bir anlamı, hem düşünme bile
Hayat ve ölüm, sıkılırken yaptığın işler sadece
De ki korku insanın en iyi dostudur
Sen üstüne eklersin, o seni yerlere vurur

Bu ev bir kaçak gibi yaşıyor
İzler hiçbir yere gitmiyor,
Biz zaten ölmüşüz, henüz gömülmemişiz ama
Tut yardım elimi, etrafı gezdireyim sana
Biliyorsun ki var bir anlamı, hem düşünme bile
Hayat ve ölüm, sıkılırken yaptığın işler sadece
De ki korku insanın en iyi dostudur
Sen üstüne eklersin, o seni yerlere vurur

Türkçesi: Erol Merve

ROLL
143
ağustos - eylül - ekim '09

08 Duman
10 Bajar
15 Gayda İstanbul
20 Ebony Bones
22 Florence & The Machine
23 Zaza Fournier
25 Cold War Kids
26 Carlos Santana
30 David Lynch, Danger Mouse, Sparklehorse
32 Jarvis Cocker
36 Selim Demirdelen
38 Garaj
42 Lityum
57 Duman (devam)

04 Ajans
09 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
46 Gayd
49 Kıraathane
50 Kısa dalga

Joe Henry, Vieux Farka Touré, Just Jack Moby, Ramblin' Jack Elliott, Cornershop Omar Souleyman, The Ex

52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ahmet Tulgar, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çiğdem Öztürk, Derya Bengi, Deniz İpek, Deniz Öztürk, Donat Bayer, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Fevzican Abacıoğlu, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, Herman Taşçıoğlu, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Mehmet Ali Meram, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Serdar Beyaz, Sinan Yusufoğlu, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, V. Can Yazıcı, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu **baskı:** Ezgi Matbaacılık [Sanayi cad. Altay sok. No: 10 Yenibosna-İstanbul Tel: 0.212.452 23 02] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Ağustos 2009 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Süslü Saksı Sok. no:5-3 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0.212.2518767 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 13 **sayı** 143 **ağustos - eylül - ekim** '09 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0.535 576 21 11)

ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Tembellikle flört

Bir laf vardır, "deli gömleği ütü tutmaz" derler. 43 yaşına kadar top oynadım ben. Çok keyif alıyordum top oynamaktan. Ne sigara içtim, ne bira içtim 43 yaşına kadar.
Gerçi şimdi o açığı kapattım biraz. Elhamdülillah Beşiktaşlıyım. Spor yazarı değilim. Gazeteci hiç değilim, haddim yok. Ben Beşiktaş yazarıyım. Beşiktaş'la yatarım, Beşiktaş'la kalkarım. Futbolu bıraktım, ertesi gün kulübe üye oldum. Serdar Bey (Bilgili) aday olmasaydı, Beşiktaş'ın başkanlığına adaydım. Süleyman (Seba) bey bıraktığında kimse aday olmasaydı, ben adaydım ama, rahatımı bozacaktım. Ben tembellikle flört eden bir adamım.
Biz Beşiktaş'ın sadece futbolcusu değil, idarecisi, taraftarı gibiydik. Mağlup oynadığımız bir maçta Sanlı (Sarıalioğlu) kaptanın taç atışı için topu almaya giderken ağladığını hatırlıyorum.
Trabzonspor'la oynadığımız bir kupa maçıydı. İlk maçı 1-0 kaybetmiştik, turu geçmemiz için burada 2-0 kazanmamız gerekiyor. 1-0 öndeyiz ve penaltı kaçırdım. Sonra Lütfü golü attı ve turu geçtik. Golü atınca Lütfü'nün sevinçten kulağını ısırdım. Maçtan sonra da hastaneye götürdüm.
Eskiden futbolcuların saçları uzun olurdu. Maçlardan sonra duş alırdık, tabii saçlar hep ıslak. O zaman Gündüz Tekin Onay (Beşiktaş'ın 1976-77 sezonundaki teknik direktörü) saç kurutma makinesi almıştı, hepimiz uçak almış kadar sevindik. Takımda 20 kişiydik, bir tek benim arabam vardı. Onu da bana babam almıştı...
Beni kimse keşfetmedi, ben kendi kendimi keşfettim. Seçmelere katıldım ve kazandım. Öyle başladı. Bakırköy'de, Yücespor'da oynadım. Oradan Adalet takımına transfer oldum. Rahmetli babacığım (Rahmi Okyar) Bursaspor'un kurucularından. Bursaspor'u kurunca, Bakırköy'ün dört oyuncusu, ben, kaleci Turan, Ersel, Tamer Bursa'ya gittik. Bursa'dayken Beşiktaş beni, ben Beşiktaş'ı istiyordum.
Rahmetli babacığımın Baba Hakkı'ya bir sözü vardı. Bu nedenle hiçbir pazarlık yapılmadan Beşiktaş'a geldim. Beşiktaş'ta parasız oynadım, ama babamdan belki daha fazlasını aldım. Babam kulübün ikinci başkanıydı. Babamdan aldığım parayı ihtiyacı olan arkadaşlara veriyordum. Ne maaş, ne prim, ne transfer ücreti, hiçbirini almadım.
Bakıyorsun, spor yazarı kardeşlerimiz bir çay reklamına çıkıyorlar. Bana da teklif geldi. Hatta sakalını kes bile dediler, büyük de bir paraydı. Tenezzül edecek adam değilim. Ne işim var? Ben bir tek Çocuk Esirgeme Kurumu'na çıkarım. Futbolu bıraktığımda "jübile yap" dediler. Ben de "jübileyi Çocuk Esirgeme Kurumu için yaparım" deyince, "sen böyle bir şey yaparsan bir daha biz yapamayız, yapma bu yüzden" dediler, ben de yapmadım.
Ben para biriktirmedim, dost biriktirdim. Belki tuhaf gelecek. Ne kadar param var, bilmiyorum. Karıma da sormadım. Ben radyoyu açıp kapamayı bilmem. Cep telefonum yok. Şarjı bilmem. O açmazsa TV açmayı da bilmem, öğrenmek de istemem. O olmasa ben yokum.
Bir oğlum var. Eğitimini bitirdi. Bana arkadaşlarım soruyordu, oğlun kaçta diye. Ben hayatımda sormadım ki. Okuyor işte.
Bir kere aşık oldum ve onunla evlendim. 38 senedir beraberim. İki gün görmesem özlüyorum. Evlenirken, "benden koca olmaz, benden iyi bir metres olur, sen de metres gibi davranırsan bu iş gider" dedim. Benimki evlilik değil. Bir masal, çok güzel bir masal. Dünyalı bir kız. Çok keyifli bir kız. Halen kız diyorum bak. Fıkra gibi, dedim ki: "Sakın bana bir şey taşıtma. Biber getir falan yapma. Ben hiçbir akrabamla görüşmem. Senin de akrabaların benim evime gelmesin. Ben akrabaları sevmem, çünkü ben seçmedim. Ben seçtiğim insanla birlikte olurum." Bir gün eve geldim, baldız var, bacanak var. "Bunlar ne" dedim, "eee, geldiler ne yapayım" dedi. "Eyvah, salatanın limonu yok, alır mısın" dedi. Ben de "alırım" dedim. Evden çıktım, devre arasıydı. 15 gün Yalova'da, Termal'de kaldım. Eve 15 gün sonra limonla döndüm. 38 senedir bir daha da başıma gelmedi.
Benim daha doktorla hiç işim olmadı. Daha aspirin almadım. Başağrısı bilmem. Grip bilmem. Olmak da istiyorum, nasıl olunur diye soruyorum. Normal ateş 36.5, benim daha 37 olmadı ateşim.
(Çeşitli söyleşilerinden derleme)

Vedat Okyar (1945 - 2009)

1968 - 1976 yıllarında Beşiktaş'ta oynadı, 253 maçta forma giydi, 21 gol attı. Orta sahanın hem dinamosu, hem oyun kurucusuydu. 33 kez milli oldu. Gelmiş geçmiş en büyük penaltıcılardandı, kullandığı 43 penaltının 42'sini gole çevirdi. Kaçırdığı tek penaltıdan sonra penaltı atmayı bıraktı. Beşiktaş'tan sonra futbol hayatını aralarında Diyarbakırspor ve Karagümrük'ün olduğu çeşitli takımlarda 43 yaşına kadar sürdürdü. Hiç sakatlanmadı.

Sigara olmasaydı, 20. yüzyılda hayranlık duyduğumuz sanat eserlerinin hiçbiri olmazdı. Bence, sigara içmeyenlerin, sigara içenler tarafından üretilmiş eserleri satın alması yasaklanmalı. JOE STRUMMER

KARDEŞLER!
Onlara sokakta rastlarsanız eğer
ölümü görmüş gibi çevirin başınızı
NÂZIM HİKMET

Dünya hiç olmasaydı bile müzik var olurdu. **SCHOPENHAUER**

Mazzy Star solisti Hope Sandoval ile My Bloody Valentine'dan Colm Ó Cíosóig'in projesi **HOPE SANDOVAL & THE WARM INVENTIONS**'ın ikinci albümü "Through The Devil Softly" eylül başında çıkıyor. Müzisyenler ilk albümleri "Bavarian Fruit Bread"i 2001'de yayınlamışlardı.

Şimdiye kadar pek çok yan projeye imza atan iki esas adam, Jesu ve Godflesh'den Justin Broadrick ile Isis'den Aaron Turner güçlerini **GREYMACHINE** adı altında birleştirdiler. Grubun "Vultures Descend" adındaki ilk albümünün sound'u, tahmin edilebileceği gibi, gayet sert ve yoğun.

R.E.M. içinde "Accelerate"in provalarından da örnekler içerecek "Live At The Olympia" adında duble bir konser kaydı basıyor. Bugünlerde yeni albüm üzerinde harıl harıl çalışan grup eski uzunçalarlarından "Reckoning"i de çift CD olarak yeniden piyasaya sürdü.

Fransız dans pistlerinin gözde isimlerinden **VITALIC**'in yeni albümü eylülde piyasada. İsmi henüz belirsiz kayıttan seçilen ilk single "Your Disco Song".

DAVID BOWIE 20 Temmuz 1969'un, yani insanlığın aya ayak bastığı günün 40. yıldönümünü "Space Oddity" EP'siyle kutladı. Şarkının dört versiyonunun bulunduğu mini albüm, içindeki yazılımla isteyene kendi versiyonunu üretme şansı da tanıyor.

JAMIE T son albümü "Kings & Queens"i sonbahara çıkarıyor.

BECK internet sitesinde müzisyen, ressam ve yazarlarla yaptığı söyleşileri yayınlayacağı bir dizi başlattı. İlk olarak Tom Waits'e mikrofon uzatan sanatçı, hemşerisiyle bol bol Los Angeles muhabbeti yaptı. Bir cover albüm yayınlamayı da düşünen Beck, girişimlerini yine sitesinde meşhur isimlerle Velvet Underground okuyarak başlattı. Sırada Wilco'cularla beraber okuyacağı Skip Spence'in "Oar" albümünden şarkılar var.

FUNERAL FOR A FRIEND "Your History Is Mine: 2002-2009" adında bir "best of" albüm yayınlıyor. Albümdeki dört yeni parça, gruba bir süre önce katılan taze basçı Gavin Burrough ile kotarılmış.

NAZAN ÖNCEL UZUN ÇALIYOR

Döne döne yana

"Plağın ortasında bir resmim vardı, plak döndükçe ben de dönüyordum" diye dalgasını geçiyordu Nazan Öncel, 1982'de yayınladığı –çoktan tedavülden kalkmış– ilk longplay'i "Yağmur Duası"nı anlatırken. Bu seferki plağının ortasında düz beyaz zemin üstünde küçücük puntolarla "Nazan Öncel - Hatırına Sustum" yazılı sade bir şekilde. Evet, yanlış duymadınız, onun artık bir plağı (33'lüğü, longplay'i, long'u, LP'si, uzunçaları) daha var. Ağır, kalın, yeni nesil 180 gramlık, taş gibi bir vinyl plak. Birkaç ay önce yayınladığı nefis albümü "Hatırına Sustum"daki şarkılar artık gözümüzün önünde semazenler gibi dönecek de dönecek... "Of, hangi birine yanayım / Hangisini anlatayım / Dünya batıyor bana / Hangi günümü yakayım..." Tam Nazan usûlünde, hayatı bileklerinden ve tam kalbinden kavrayıp sürükleyen şarkılar bunlar. Pikaba çok yakışıyorlar. İnsan hayal ettiği müddetçe yaşar: Bir gün "Göç", "Demir Leblebi", "Yan Yana Fotoğraf Çektirelim" ve diğerleri buluşup, 31,2 x 31,5 santim ebatta, 33 devirde, yan yana fotoğraf çektirirler mi acaba?

Q-TIP eğlence endüstrisinin iç yüzünü kaleme aldığı, araya ahlâk, aşk ve moda hakkındaki görüşlerini de sıkıştırdığı "Industry Rules" adında bir kitap yazdı. Müzisyen, 2001'de kaydettiği, ama yayınlanmayan "Kamaal The Abstract" adlı albümünü de eylülde çıkaracak.

BEE GEES ellinci senesini iki albümle birden kutluyor. Dört CD'den oluşan "Mythology" ile iki CD'lik "The Ultimate Bee Gees: The 50th Anniversary Collection" aynı günde, 3 Kasım'da yayınlanacak.

WOODSTOCK BURCU

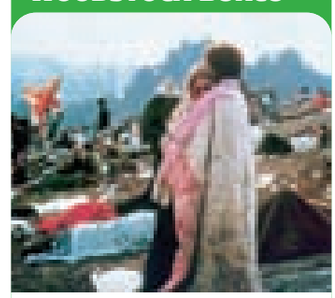

Gene girdik Woodstock burcuna... Rock tarihinin evrensel egemenlik ve çiçek çocukları bayramı 40 yaşında... 1969'da, bir New York köyünde, 15 Ağustos'ta Richie Havens'la başlayıp 18'i sabahı Jimi Hendrix'le sona eren bu dev festivalin kayıtları toplam dört CD halinde bu ay Türkiye'de yeniden yayınlanıyor. Tahminen ekim ayında ise, prömiyeri Cannes'da yapılan "Taking Woodstock" filmi vizyona girecek. Ang Lee'nin yönettiği film Woodstock Festivali esnasında yerel halkla hippilerin ilişkisini, dolayısıyla bir zihniyet dönüşümünü anlatan acıtatlı bir komedi.

Bugünlerde bir Broadway oyunu ile Robin Williams filminin müziklerini yazmakla meşgul olan **BRUCE HORNSBY** yeni bir albüm çıkarıyor. Hornsby orkestrası Noisemakers ile kaydettiği "Levitate"de Eric Clapton ile Deadheads tayfasını da misafir ediyor.

Fransız sineması bir müzik kahramanının hayatını perdeye taşıyor: Çizgi romancı Joann Sfar'ın yönettiği "Serge Gainsbourg (Vie Héroic)" isimli filmde Eric Elmosnino **SERGE GAINSBOURG**'u canlandırıyor. Laetitia Casta (Brigitte Bardot), Sara Forestier (France Gall), Anna Mouglalis (Juliette Gréco) ve Philippe Katerine'in (Boris Vian) boy göstereceği filmde, Jane Birkin rolünde izleyeceğimiz Lucy Gordon, ne yazık ki çekimlerden bir süre sonra intihar etti.

İngiliz ikili **THE BIG PINK** "A Brief History Of Love" ismini verdiği ilk plağını prodüktör Rich Costey ile kaydetti.

THE GRATES ikinci albümü "Teeth Lost, Hearts Won"u bu sonbaharda çıkarıyor. Mates of State'den Kori Gardner ile Tim Fite gruba eşlik eden iki isim.

PEARL JAM'in dokuzuncu stüdyo kaydı "Backspacer"ın çıkışı eylül sonu olarak tarihlendi. Albümün şarkı listesi şöyle: "Gonna See My Friend", "Got Some", "The Fixer", "Johnny Guitar", "Just Breathe", "Amongst The Waves", "Unthought Known", "Supersonic", "Speed Of Sound", "Force Of Nature", "The End". Grup ilk single olarak "The Fixer"ı seçti.

Black Keys'den Patrick Carney basta, Teeth of the Hydra'dan Jamie Stillman gitarda, Beaten Awake'den Jon Finley vokal ve gitarda, Houseguest/Six Parts Seven'dan Stephen Clements keyboard ve vokalde, Ghostman and Sandman'den Greg Boyd davulda yerlerini alarak yeni bir orkestra kurdular. Kendi gruplarında bateri çalan müzisyenler **DRUMMER** adını verdikleri gruplarının ilk LP'si "Feel Good Together"ı eylül sonunda piyasa sürüyorlar.

LOU BARLOW eski grupları Sebadoh ile Folk Implosion'ın arasında tınladığını söylediği bir solo albüm çıkarıyor: "Goodnight Unknown".

My Morning Jacket'ın solisti Jim James **YIM YAMES** adı altında George Harrison şarkıları yorumladığı bir EP çıkardı. Kayıtları Harrison'ın vefat ettiği günlerde (2001'de) yapan James'in "To Tribute" adını verdiği albümde "Long Long Long", "Behind That Locked Door", "My Sweet Lord" gibi altı şarkı bulunuyor.

Stone Roses'ın yeniden bir araya geleceği söylentileri ayyuka çıkmışken, grubun ilk kayıtlarını yaptığı stüdyoya giren **IAN BROWN**, yeni albümü "My Way"in kayıtlarını tamamladı. Albüm, bir önceki "The World Is Yours"un politik göndermelerinin aksine, gayet kişisel şarkılardan oluşacak. Brown, ilk single "Stellify"ı aslında r'n'b yıldızı Rihanna için yazmış, ama sonra kendine saklamayı tercih etmiş.

İletişim'den

Hayatın Kıyısındaki "İşlere" İnce Bir Bakış

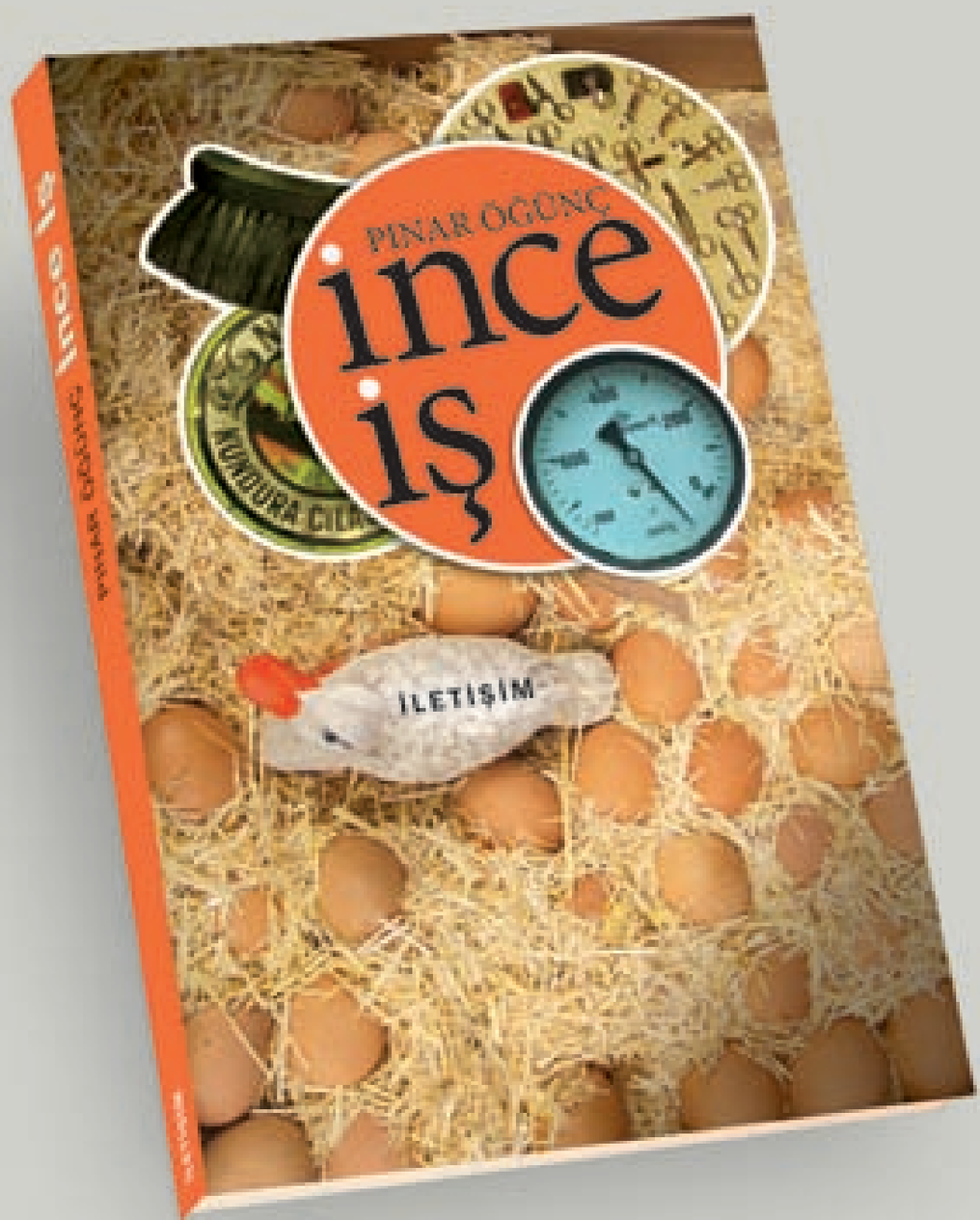

Çoğu kimsenin pek de umurunda olmayan, "itibarsız" kabul edilen, burun bükülen, belki de ancak "işimiz düştüğünde" farkına vardığımız irili ufaklı işler: Altın ayarcısı, bulmacacı, faytoncu, gelinlikçi, hijyen sorumlusu, egzozcu, dansöz terzisi, vapur makinisti, nefesli çalgı tamircisi, müze bekçisi... ve daha neler neler. Kendine özgü üslubuyla dikkat çeken Pınar Öğünç'ten, kıyıda köşede kalmış mesleklerin/işlerin peşinde ömürlerini tüketenlere, onların işleriyle kurdukları ilişkiye insani, zarif ve "ince" bir bakış.

BUGÜNÜN KİTAPLARI,
228 SAYFA

www.iletisim.com.tr
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han No. 7 Cağaloğlu 34122 İstanbul • t 212 516 22 60-61-62 • f 212 516 12 58 • e iletisim@iletisim.com.tr

Genel Dağıtım PUNTO t 212 496 10 50 f 212 551 30 13 e punto@puntokitap.com • www.puntokitap.com

Geceleri, aydan, evlere girilemiyordur. **ECE AYHAN**

Bir başkasını, öz çocuğunu, yaşamaya mahkûm etmişti, ne gerçeklerinden hayatla ölümün, ne de yalanlarından koruyabileceğini bile bile... Kim kimi koruyabilmişti ki?
ASLI ERDOĞAN, Taş Bina ve Diğerleri

Hiçbir ses kendini yok eden sessizlikten korkmaz. Ve, sese gebe olmayan sessizlik yoktur. **JOHN CAGE**

Mutluluğun sana verdiği tatili yaşıyor / Bir açılıp bir kapanıyor kirpiklerin / Bilmem alınır mısın söylersem / Unutulmuş bir çirkinlikten başlıyor güzelliğin. **EDİP CANSEVER**

Çöl büyür: vay haline içinde çöl saklayanın. **NIETZSCHE**

KARDEŞLER!
Onlara elleriniz dokunmuşsa eğer yedi tas su dökün ellerinize
NÂZIM HİKMET

İki sonsuz vardır: Tanrı ve budalalık.
EDGAR VARESE

LYNYRD SKYNYRD'ın yeni albümü "God & Guns" eylül sonunda piyasada. Albümde Rob Zombie ve ekibinin epeyce emeği geçmiş.

Gitarist Ryan Ross ve basçı Jon Walker **PANIC! AT THE DISCO**'dan ayrıldı. Bugünlerde kendi solosu üzerinde çalışan şarkıcı Brendon Urie ve davulcu Spencer Smith ise grubu devam ettirme kararında.

Strokes solisti **JULIAN CASABLANCAS**'tan da diğer grup elemanları gibi solo albüm haberi geldi. "River Of Brake Lights", "Glass" ve "Ludlow St" gibi şarkılar içeren "Phrazes For The Young" Jason Lader ve Bright Eyes'dan Mike Mogis eşliğinde kaydedilmiş.

THE RAPTURE basçısı Mattie Safer gruptan ayrıldı.

BASEMENT JAXX'in uzun zamandır beklenen uzunçaları "Scars" ekimde çıkıyor. Yeni albümde Yoko Ono, Santigold, Yo Majesty!, Lightspeed Champion, Eli "Paperboy" Reed ve Sam Sparro gibi isimleri ağırlayan İngiliz ikiliden Felix Burton'ın dediğine göre, ellerinin altında Pink Floyd'umsu bir plak daha yayınlanmak üzere sırasını bekliyormuş.

GENESIS dört konser kaydını bir pakette bir araya getirdi. "Genesis Live 1973-2007" adındaki box-set'te daha önce yayınlanmamış kimi parçalar da bonus olarak bulunuyor.

Animal Collective'den Noah Lennox (Panda Bear) ve Stereolab'den Laetitia Sadier'ın da el verdiği **ATLAS SOUND** albümü "Logos" ekim ayında gün yüzü görecek.

Yılların şarkı yazarı, Johnny Cash, KD Lang, Ramblin' Jack Elliott gibi isimlerin parçalarını söylediği **TOM RUSSELL** son albümü "Blood and Candle Smoke"u **CALEXICO** elemanlarıyla birlikte kaydediyor. Russell'ın biri Charles Bukowski'yle mektuplaşmalarından oluşan üç kitabının bulunduğunu da ekleyelim.

KISS 11 yıl aradan sonra yeni bir albüm çıkarıyor. Henüz ismi koyulmayan kayıtta "Russian Roulette", "Modern Day Delilah" ve "Stand" gibi parçalar bulunacak.

ELEKTRİKLİ TELLERİN *MATEMİ*

Türkiye'nin popüler modern müziğinin iki büyük ismini, rock ve caz âlemimizden nabız gibi bir bası, Ortadoğu elektrik gitarında irice bir satırbaşını arka arkaya yitirdik... Yukarıda "Tamirci Çırağı"nın kayıtlarında görülen Oğuz Durukan (15 Mayıs 1946 - 27 Temmuz 2009), bu topraklarda rock'un harcını karan isimlerin başında geliyordu. Önce Ali Atasagun Dörtlüsü, sonra Haramiler kadrosunda defalarca Altın Mikrofon'a katıldı, '60'larda folk-rock ve beat sound'unun kaldırım taşlarını döşedi. Cem Karaca Dervişan'a girmeden önce Durul Gence Orkestrası'ndaydı. Buradaki caz formasyonunu Dervişan'dan sonra, Erol Pekcan, İsmet Sıral, Önder Focan, Okay Temiz, İmer Demirer gibi isimlerle son yıllarına kadar sürdürdü...
Kısaca Kurtuluş diye bildiğimiz Kurtuluş Türkgüven (1 Ocak 1954 - 4 Temmuz 2009), tavernanın altın çağının gitarlı şarkıcılarındandı. Fakat formasyonunu Deep Purple'larla, Pink Floyd'larla, saçının sakalının henüz yukarıdaki gibi düzgün kesilmediği zamanlarda Mersin ve Adana sokaklarında almıştı. Hele kasetlerinde bir Erkin Koray patlattığında alttan akan distorte gitar, Ortadoğu rock'unun en heyecanlı terkiplerinden birinin ipucu oldu her zaman. İzleyenler, bitmek bilmeyen, sololara boğulan sahnesinin mevcut kayıtlarıyla kıyaslanamayacağını, "yerli Santana" lâkabını bileğinin hakkıyla kazandığını söylüyor. Başta "İstanbul Sokakları", "Duydum Evleniyormuşsun", "Feryad", "Sigara Üstüne Sigara", "Büklüm Büklüm", "Keskin Bıçak" gibi bir sürü yorumu kaldı yadigâr, tavernalardan wah-wah çekti gitti...

Beş yıl aradan sonra **KINGS OF CONVENIENCE** "Declaration Of Dependence" adını verdiği yeni bir albümle sahnelere dönüyor.

MADONNA "greatest hits" çıkarıyor. "Celebration" adlı albümde, prodüksiyonu Madonna ve Paul Oakenfold tarafından yapılan aynı adlı yepyeni bir single bulunuyor. Albümdeki ikinci yeni parçanın ise Lil Wayne'li "Revolver" olacağı söyleniyor.

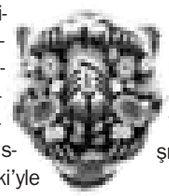

British Invasion akımının erken dönem isimlerinden **PETER & GORDON**'un Gordon Waller'ı geçtiğimiz ay, 64 yaşında, hayata gözlerini yumdu.

RICHARD HELL kaydı bir türlü içine sinmeyen 1982 tarihi LP'sini baştan aşağı yenileyerek "Destiny Street Repaired" adı altında yayınlıyor.

Ohio'lu üçlü **TIMES NEW VIKING**'in dört numaralı albümü olacak "Born Again Revisited" eylülde piyasada.

NICK CAVE ve **WARREN ELLIS**, filmler için yaptıkları müzikleri "White Lunar" adındaki çift CD'de bir araya getiriyorlar.

BEASTIE BOYS'dan Adam Yauch'ın sol yanağında kötü huylu bir tümöre rastlandı. Erken teşhis edilen tümör ameliyatla alınacak, müzisyen ardından kemoterapi tedavisi görecek.

JIM O'ROURKE'un yeni albümü "The Visitor" eylülde çıkıyor.

LIAM FINN "Champagne In Seashells" adında altı parçalık bir kısa albüm kaydetti. **MODEST MOUSE** da bu ay başında çıkarmak üzere "No One's First, and You're Next" adında bir EP hazırladı.

ZERO 7'ın yüksek tempolu olacağı açıklanan dördüncü albümü "Yeah Ghost" eylülde çıkıyor.

Sony **MICHAEL JACKSON**'ın Londra konserleri için yaptığı provalar sırasında çekilen ham görüntülerden bir film yapmaya karar verdi. Projeyi sinematografisinde "High School Musical" gibi filmler bulunan Kenny Ortega'nın yönetmesi bekleniyor. Jackson'ın Motown dönemi hitlerinden de yeni bir derleme yapıldı, "Michael Jackson: The Motown 50 Mixes".

FLAMING LIPS'in yeni albümü, ipod çağına inat duble plak basılacak, A Yüzü, B Yüzü mefhumlarına dönecek. MGMT, Yeah Yeah Yeahs solisti Karen O gibilerinin de misafir olacağı albüme bir Alman matematikçi de katkıda bulunacak.

ECHO & THE BUNNYMEN bu senenin sonlarına doğru yeni albümlerini yayınlayacak. Grubun 11. albümü "The Fountain"den çıkacak ilk single'ın adı "Think I Need It Too".

MARTHA WAINWRIGHT, **LIAM FROST**'un yeni albümü "Your Hand In Mine"da yer alan "We Ain't Got No Money, Honey, But We Got Rain" şarkısına sesiyle katkıda bulundu. Albüm için sonbaharı beklemek lâzım, ama şarkı internet üzerinden dinlenebiliyor.

DAVE GROHL, memleketi Ohio eyaletindeki Warren şehrinin altın anahtarıyla taltif edildi ve şehrin bir caddesine ismi verildi.

ROBERT PLANT, Londra'da düzenlenen bir törenle, müziğe katkılarından dolayı Britanya İmparatorluğu Onur Nişanı aldı. Benzer bir nişanı Jimmy Page de dört sene önce almıştı.

Clap Your Hands Say Yeah'den **ALEC OUNSWORTH** daha önce Los Lobos ve The Replacements ile çalışan prodüktör Steve Berlin'in desteğinde "Mo Beauty" adında bir solo albüm çıkarıyor.

The Verve'den Nick McCabe ve Simon Jones, Goldfrapp kemancısı Davide Rossi'yle beraber yeni bir grup kurdu. **THE BLACK SHIPS**'in ilk albümünün adı "Forth" olacak.

JAY-Z'nin yeni albümü "The Blueprint 3"de MGMT ve Rihanna da yer alacak.

Bilgisayar özgeçmişe bakmaz, kendisininkinden başka bir dilden anlamaz, dış görünüşün güzel olup olmamasına aldırmaz. O, sahibi kadar aptal ya da zekidir ve onun gibi, hatta ondan bile fazla işe yarar ya da yaramaz. Bilgisayar bir utangacın, topalın, şişmanın ya da kekemenin erişim gücüdür. **ALMUNEDA GRANDES**, İnsan Coğrafyası Atlası

Sonuçta her insan hayatı bir yenilgidir, ama bazıları daha görkemli bir yenilgi. **ASLI ERDOĞAN**, Taş Bina ve Diğerleri

"OKEY & FASIL"
(Tophane nargile kafelerinden birindeki duyuru levhası)

Sevme duygusunun nasıl gelebileceğini sorarsınız. Belki evrenin mantığında ansızın oluşan bir çatlakla, diye cevap verir. İstemekle asla, der. **MARGUERITA DURAS**, Ölüm Hastalığı

KARDEŞLER!
Onların adına benziyorsa adınız eğer
adınızı değiştirin
NÂZIM HİKMET

Çünkü bir penceredir şarap, insanı gördüğün. **ALKAİOS**

SKUNK ANANSIE nihayet dönüyor. Eylül ayında yayınlanacak "Because Of You" single'ını "Tear The Place Up" ve "Squander" adlı yeni şarkıları da içerecek olan "best of" albümü "Smashes and Trashes" takip edecek. Tam mânâsıyla yeni bir albümün ne zaman geleceğiyse meçhul.

Minnesotalı indie grubu Hockey Night'ın solisti Paul Sprangers ve gitaristi Scott Wells tarafından kurulan **FREE ENERGY** ilk single'ını LCD Soundsystem'dan James Murphy ile kotardı.

Vivian Girls şarkıcısı Cassie Ramone, Woods basçısı Kevin Morby ve Bossy davulcusu Justin Sullivan **THE BABIES** adıyla yepyeni bir grup kurdular.

Art-Pop ekibi **WHY?** yeni albümü "Eskimo Snow"u eylülde çıkarıyor.

'90'lar indie'sinin Liverpool'lu grubu **THE SPACE**'in davulcusu **ANDY PARLE**, 42 yaşında, beklenmedik biçimde dünyaya veda etti. Sokakta bir anda yere düşen Parle'ın ölümüyle ilgili araştırmalar sürüyor.

A PLACE TO BURY STRANGERS ismi henüz belli olmayan ikinci albümünü ekim başında çıkarıyor.

Video oyunu Guitar Hero'nun, eylülde piyasaya sürülecek beşincisi için seçilen 85 şarkı arasında **DIRE STAITS**'in "Sultans of Swing"inden **ARCTIC MONKEYS**'in "Brainstorm"una kadar ne ararsanız var.

MİSAFİR DEĞİL HER GÜNKÜ KÂFİR

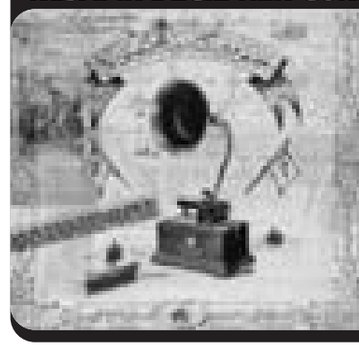

Brenna MacCrimmon en az bizim kadar, hatta bizden fazla buralı. Selim Sesler'le, Baba Zula'yla, Muammer Ketencoğlu'yla veya "İstanbul Hatırası"yla hep yanıbaşımızda... Kanadalı Brenna Bacı, bu sefer kendi kıtasındaki, Amerika'daki arkadaşlarıyla gene buraların havalarını döktürmüş "Kulak Misafiri" albümünde. Kaliforniya aksanlı "evlerine vara gele usandım", Trakya'dan Santa Fe'ye giden "Dolama dolamayı" treni ve diğerleri...

Brezilya Tropicalismo hareketinin öncü grubu **OS MUTANTES** yeniden sahalara döndü. Grubun 25 yıl aradan sonra ilk albümü eylülde raflarda yerini alacak.

1971 tarihli cinayetlerinden müebbet hapse mahkûm edilen **CHARLES MANSON**, 2003'te aktris Lara Clarkson'un ölümünden sorumlu tutulan efsanevî prodüktör **PHIL SPECTOR**'a beraber çalışmak isteğini ileten bir not gönderdi. Her iki müzik adamı da Kaliforniya Corcoran Hapishanesi'nde tutuluyor. Manson, hapis cezası süresince çeşitli müzik ve spoken word albümleri yapmıştı.

DEVENDRA BANHART'ın yeni albümünün adı "What Will We Be" olarak belirlendi. Banhart'ın Band Of Bees'den Paul Butler'la beraber prodüktörlüğünü de üstlendiği albümün çıkış tarihi henüz belli değil, ama kayıtlar tamam gibi.

DAVID BYRNE, yeni projesi "Playing The Building"de (Binayı Çalmak) Londra Roundhouse binasını bir enstrümana çevirecek. Ağustos boyunca görülebilecek enstalasyonda Byrne, binanın ortasına yerleştireceği büyük bir orgun kablolarını binanın çeşitli katlarına yayacak, binanın çeşitli yerlerinden farklı sesler çıkması sağlanacak.

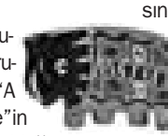

PROCOL HARUM orgcusu Matthew Fisher, grubun 1967 tarihli klasiği "A Whiter Shade Of Pale"in bestesinde hak sahibi olduğu iddiasıyla açtığı davayı kazandı.

NATALIE IMBRUGLIA, eylülde yayınlanacak "Come To Life" albümündeki üç şarkıyı **COLDPLAY**'le beraber yazdı. "Fun"ın yanısıra, "Want" ilk single olarak seçilirken, "Lukas"ın prodüktörlüğünü de Brian Eno üstlendi. Albümün kalanı Blur ve Elbow'la çalışmalarıyla tanınan Ben Hillier'e emanet edildi.

DOLLY PARTON'un meşhur şarkısından hareketle kotardığı Broadway müzikali "9 To 5: The Musical", galasından dört ay sonra, 148 performansın ardından gösterimden kaldırıldı. Parton, aynı isimli 1980 tarihli filmde de Jane Fonda'yla beraber oynamıştı.

EL PERRO DEL MAR'ın ekim ayında yayınlanacak yeni albümü "Love Is Not Pop", sanatçının son dönemlerde New York ve Paris'te yaşadığı tecrübelerden yola çıkarak tamamen aşk üzerine yazılmış şarkılardan oluşacak.

SUPER FURRY ANIMALS, Amerikan çocuk programı "Yo Gabba Gabba" için şarkı besteliyor. Daha önce benzer bir işi yapan MGMT ve Ting Tings programa bizzat katılmıştı. "The Simpsons"ın ABD'deki yeni bölümünün konuğuysa **COLDPLAY**. Homer'e piyangoda milyon dolar çıkmasının ardından Bart'la beraber düzenlediği özel konsere Chris Martin sesini bizzat verecek. **EARTHA KITT** de yeni sezonda "The Simpsons"a konuk olacak müzisyenlerden biri. Sanatçı, kendi bölümlerini vefatından evvel kaydetmişti.

PETER GABRIEL, WOMAD festivalinde okuduğu "Biko" şarkısını **NATALIA ESTEMIROVA**'ya ithaf etti. Rusya'nın Çeçenistan'da işlediği suçlarla mücadele eden insan hakları savunucusu Estemirova, Grozni'de kaçırılmıştı ve cesedi İnguş Cumhuriyeti'nde bulunmuştu.

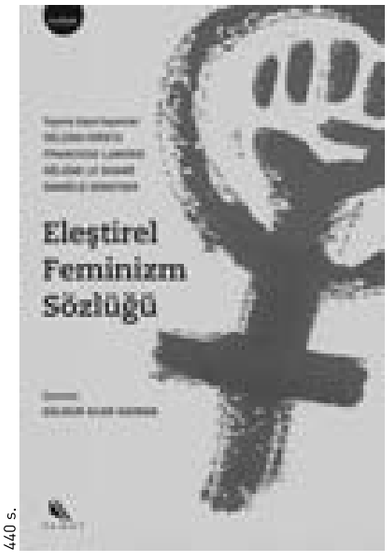

440 s.

"Toplumsal olanın cinsiyetlendirilmesini ve onun etkilerini yöntemsel olarak görünür kıldığı ölçüde bu eserin doğası gereği epistemolojik bir ereği vardır. Aslında, nesnelerin temsilinde ve sözcüklerin, düşüncelerin, düşünce sistemlerinin üretilmesinde etkin olan erkek-merkezliliğin sorgulanması için bir sistematiğe varmanın peşindedir. Bu kitap, hiçbir görüngünün yansız akıllar tarafından şekillendirilmiş olamayacağı fikrini zorunlu hale getirmeyi ummaktadır – bunlar, ekonominin finansa ya da genel olarak iletişimin bilişime dönüşmesi kadar görünürde erkeklerle kadınlar arasındaki ilişkilerden uzak görüngüler olsa bile.

Feminist teori, kişiden kişiye, bir dönemden diğerine gezinirken, yeni kullanımlara ve bazen de farklı disiplinlere göre dönüşen göçebe teorilerdendir. Bu kitap bu yolculuğun rehberi olabilir ama yolculuğun yerine geçemez."

Cinsiyete dayalı işbölümü ve toplumsal cinsiyet ilişkilerinden lezbiyenliğe, cinsellikten ev emeğine, annelikten istihdama, fuhuştan esnekleşmeye, feminist teorinin ve politikanın başvurduğu çeşitli kavramları ele alan bu sözlük, feminist tartışmalar için bir zemin oluşturacak nitelikte. Sözlükte ele alınan kavramlar kısa makalelerde, gerek tarihçeleriyle, gerekse güncel politikadaki uzantıları bakımından inceleniyor. Dolayısıyla *Eleştirel Feminizm Sözlüğü*, feminist teoriye olduğu kadar feminist politikaya da ışık tutuyor.

WEB: www.kanatkitap.com KANAT **Tel:** (0212) 252 42 80 • **Faks:** (0212) 293 15 44

[DUMAN]

On yıl geldi geçti. Her işten alınlarının akıyla, açıklığıyla çıktılar, on yılda on binlerce gencin ruhunu kavrayan, ele geçiren şarkılar, hep bir ağızdan bağırılan marşlar yazdılar. Dördüncü albümleri "Duman I-II"de ne eksik ne fazla, kendileri gibiler. Yollarını "Senin Marşın"daki dizeler aydınlatıyor: "İstediğin yere var / Desturun sanat olsun / Aşka gönül verdin / Kolların kanat olsun..." Dörtlüyle Tünel'de buluşup dünlerden bugünlere saatlerce konuştuk, gece eve dönüşte İstiklal'de yürürken bu güzel muhabbetin cilasını çektik: Bir apartman kovuğunda –biri Slipknot, diğeri Hayko Cepkin tişörtlü– Adıyamanlı iki genç, gitarla Duman şarkıları söylüyordu.

DAKİKAMDA BİN YIL GİZLİ

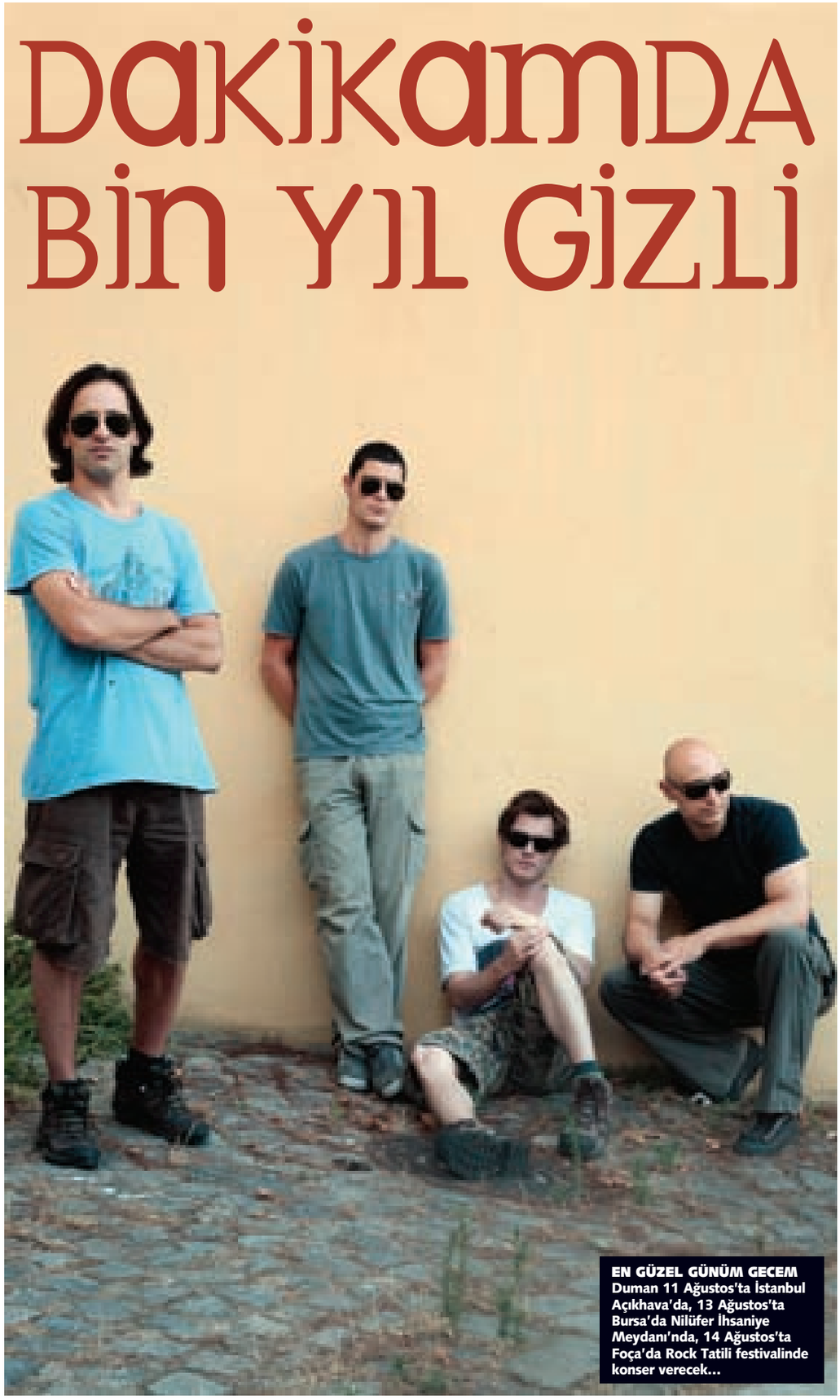

Kaan Tangöze, Ari Barokas, Batuhan Mutlugil, Cengiz Baysal (fotoğraflar: Şahan Nuhoğlu)

EN GÜZEL GÜNÜM GECEM
Duman 11 Ağustos'ta İstanbul Açıkhava'da, 13 Ağustos'ta Bursa'da Nilüfer İhsaniye Meydanı'nda, 14 Ağustos'ta Foça'da Rock Tatili festivalinde konser verecek...

PATLAYACAĞIZ, ÜNLÜ OLACAĞIZ DİYE ÇIKMADIK YOLA. YAVAŞ YAVAŞ YOL ALDIK, BU BİZE YETTİ DE ARTTI BİLE. ESAS YOĞURT MÜZİK, GERİ KALANI KAYMAĞI.

10 sene önce bugünlerde ne yapıyordunuz?

Ari Barokas: İlk albüm 1999 kasımında çıktı. Temmuzda kayıtları bitirmiştik, 17 Ağustos depremi olunca albümün çıkışını biraz beklettik.

Kaan Tangöze: Yakınlarını depremde kaybetmiş gençlere moral olsun diye İzmit'e çalmaya gitmiştik, bir çatı katıydı, teras gibi bir yerdi. Orada, daha yayınlanmamış ilk albümden besteler çalmıştık...

Batuhan Mutlugil: Albümün kayıtlarını Çiftehavuzlar'da, 18 Mart Caddesi'ndeki 18 Mart Stüdyosu'nda yaptık. İlk üç albümün tamamı orada kaydedildi. O küçük stüdyo, eskiden başka grupların, mesela Mazhar-Fuat'ın da çalıştığı salaş bir prova stüdyosuydu. Sonra Badluck'ın gitaristi Levent Büyük aldı, pırıl pırıl bir kayıt stüdyosu haline soktu orayı.

Ari: İlk konserimiz 18 Mart 2000'de Mojo'da olmuştu... Biraz daha kafanızı karıştırayım: Tesadüfen bu son albüm de 18 Mart'ta çıktı. *(gülüyor)*

Cengiz Baysal: Ben ilk albümde yokum. Davulu Alen (Konakoğlu) çalmıştı. Los Angeles'taydım, Alen bana kayıtları getirip dinletmişti.

Ne hissetmiştin?

Cengiz: Türkiye'de olup bitenlerden biraz kopuktum. Birdenbire karşıma müzikal ifadesi bu kadar güçlü bir grup çıkınca, dakka bir gol bir, çok etkilendim. Ayaklarını '60'larda, '70'lerde Türkiye'de yapılmış rock müziğine bastıkları, dengeyi oradan kurdukları kesindi. Ama sound ve tavır olarak ileriye doğru bir adım daha atılmış ve üstüne de daha önce karşılaşmadığım bir vokal anlayışı gelmişti. Bu devirde müzikte küçük adımlar bile atmak çok zor. Böyle büyük bir adım görünce çok etkileniyor insan.

Doğru mu?

Ari: Cengiz diyorsa doğrudur. *(gülüyor)*

Kaan: Biz elimizden geleni yapıyoruz, ne yaptığımızı bilemiyoruz. *(gülüyor)* Kendimize dış gözle bakıp müziğimizi açıklamak bize ters. Biz aslında '60'lardan beri yapılan rock formülünü yeniden uyguluyoruz. Pek yeni bir şey yaptığımız yok.

O devirde yaşasanız, acaba Anadolu rock'çu mu olurdunuz?

Kaan: Biz ona Türkçe rock diyoruz. Şu an biz de Anadolu kokan bir müzik yapıyoruz, ama Türkiye olarak bakıyoruz olaya.

Stüdyoya kayıtlara girdiğinizde Duman ismi belli miydi?

Kaan: Evet, NR1'le konuşmadan evvel grubun ismini koymuştuk... Yoksa koymamış mıydık?

devamı ➜ 57'de

TUNCER ERDEM
sesilegolge@yahoo.com.tr

veda

yakınında bir bakış, karşı binalara vuruyor boydan boya, rüzgârda uçuşan perdeleri, camda oynaşan gölgeleri izliyor

uzak bir kıyıda, kuma gömülü ağaçlara vuran su, tuz lekeleri bırakıyor çatlaklara, güneşin kuruttuğu tüylere...

bir veda gibi her sözün, söylediğin her şarkı; ve her an gidecekmiş gibi gözlerin daima hafif nemli

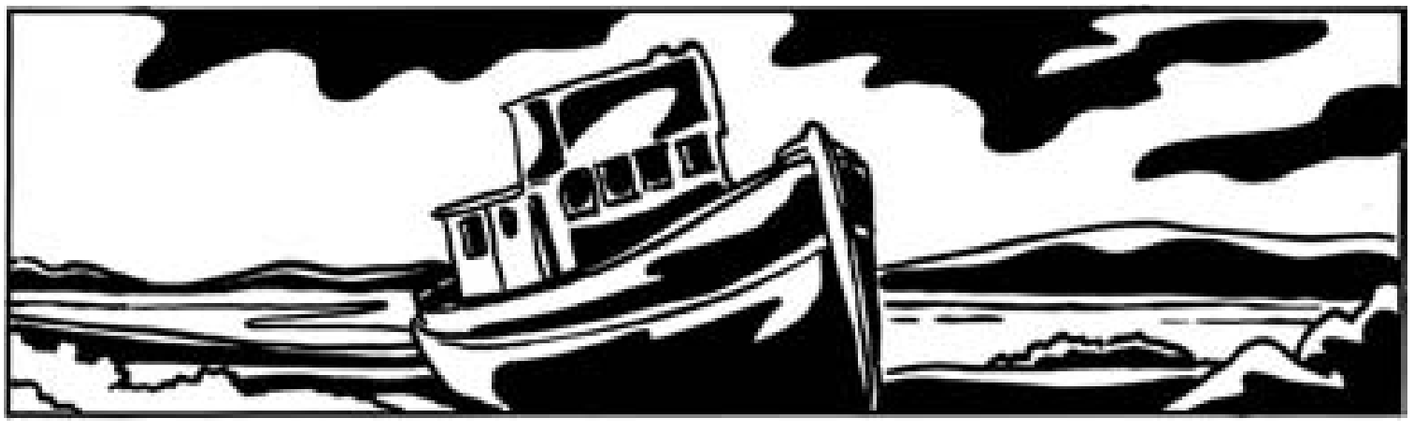

uzaklardan bahsetme... yakınında bir bakış, sıcak bir nefes olsun, yüzünü okşasın bir ses, bir gölge düşsün tenine

Foto: Şahan Nuhoğlu

BAJAR

Zorunlu göçler sonucu İstanbul'da (ve diğer büyük şehirlerde) yaşayan Kürtlerinki, bir ayrımcılık, işsizlik, yoksulluk öyküsü. Bunlara bir de kendi hayatlarını anlatan şarkılardan yoksunluğu ekleyin, vaziyetin vahametini varın siz düşünün. Bereket, artık Bajar var: Kürtlere (ve hepimize) tercüman olan, bugünün yaralarına tuz basan, ekmek-su kadar değerli rock şarkıları söylüyorlar. Kardeş Türküler'in "kardeş"lik vurgusunu çoğaltırken beste açığını da kapatan bu güzel projenin yaratıcılarını konuk ettik, "Néz Be" (Yaklaş) albümünü kendi ağızlarından dinledik.

KÜRTÇE SENİ SEVİYORUM

Siz şimdi Kardeş Türküler'in rock fraksiyonu mu oluyorsunuz?

Vedat Yıldırım: Yeni Şafak'la bir röportaj yapmıştık, orada öyle bir yanlış anlama olmuş hakikaten. Kardeş Türküler'den bir grup birdenbire rock yapmak istiyor ve isyan ediyor gibi. *(gülüyor)* Benim ilk çaldığım enstrümanlardan biri davuldu. Üniversitedeyken Mare Nostrum diye bir grubumuz vardı, orada davul çalıyordum. Daha sonra Kardeş Türküler ön plana çıktı, böyle şeylere zaman ayıramaz olduk. Ama hep kafamızın bir kenarında vardı, "eskiden rock dinlerdik, davul mavul çalardık, yine bir şeyler olur mu" diye.

Grupta kaç Kürt var?

Vedat: Valla ben Kürdüm, Ferhat Kürt. Cansun bayağı bir karışık.

Cansun Küçüktürk: Benim baba tarafım muhacir, Bulgaristan göçmeni, anne tarafım Urfalı. Eniştemlerde var Kürtlük, bizimkilerde olup olmadığını bilmiyorum. Olsa da söylemezler gibi bir durum da var. Ama ben Kırklareli'nde büyüdüm.

Albüm kapağındaki kuşbakışı şehir krokisinde bir yer okla işaretli, üzerinde şöyle yazıyor: "Bu evde bir çocuk Mehmed Uzun okuyor. Şarkılarımız o çocuğa..." Kimdir o çocuk, nerden gelmiştir, ne yer ne içer?

Vedat: Kürtlerin son büyük göç dalgası '90'ların başında yaşanmaya başlandı ve 1 milyon civarında insan göç etti, bu sayı giderek arttı. Köy, yayla hayatı da neredeyse bitti Kürtler için. Kürtler artık şehirli oldu, İstanbul, Mersin, İzmir'in bir kısmı, Antalya, kısmen Ankara gibi büyük şehirlere göç ettiler, Diyarbakır zaten çok büyüdü. Zorunlu göçle, bir anda, zamansız yaşanan yolculuklar bunlar. Bir haber geliyor, "dört saat içinde terkedin" diyorlar, çok duyduk böyle şeyler. Gerekçe, güvenlik. Sadece korucu köyleri kalıyor oralarda. En son Mardin'de 44 kişinin öldürülmesinde gördük bunun sonuçlarını. Normalde kan davaları olur ama, o kadar büyük bir katliam kolay yapılabilecek bir iş değil. Orada kalmayanlar büyük şehirlere geldiler ve şehirlerin de sosyolojisi değişmeye başladı. '90'ların ortalarıyla beraber sokaklarda "esmer vatandaş"ların da sayısı arttı. O çocuk, onlardan biri. Kitapçığa yazdığımız "Fırat suyu Marmara'ya karıştı" cümlesi de İstanbul'u akla getiriyor. Nihayetinde İstanbul, Kürtlerin en büyük kenti.

Ahmet Kaya'nın Türkçesiyle elitistler dalga geçer. Bob Marley yapınca problem olmuyor da, o yapınca niye oluyor? Türkiye'de insanların empati duyguları zayıf.

Yani o çocuk '90'larda gelmiş ve İstanbul'da mı büyümüş?

Vedat: Ufacık bebeyken de gelmiş olabilir, burada doğmuş da olabilir. Anne-baba buraya geldiğinde zaten hayata 1-0 yenik başlamıştır. Çünkü orada çiftçilik ya da hayvancılık yapıyorlar, buraya bir geliyorsun, meslek yok, bir şey yok. Bir kimlik ayrımcılığı zaten var, onun üzerine ekonomik ayrımcılık da biniyor. Tarlabaşı'nda görüyoruz, aynı evde 15 kişi yaşıyorlar ekonomik olarak kendilerini korumak için, göç eden akraba da şehirdekinin yanına geliyor. Hizmet sektöründe, restoranlarda mesela, Kürtlerin yoğun olarak çalıştığını görüyoruz. Hizmet sektörü, mesleği olmayan insanlar için biçilmiş kaftan. Okuyorsun ama, tam okuyamıyorsun, bir işe giriyorsun, ama beğenmediler mi hemen atıyorlar. Bir patron için kolay bir işgücü, sigortası yok, çalışma saati sınırlaması yok. Eve gidip yatıyor, kalkıp tekrar işe gidiyor, 300-400 lira maaş alıyor.

Burak Korucu: Ankara'da bir alışveriş merkezinde konser vermiştik, konser bitince eşyaları taşıdığımız yer, Kentucky Fried Chicken'ların, McDonald's'ların arka tarafında bir koridor. O arka bölümlerde çalışanların çoğu Kürt, ama ön tarafta uluslararası restoranların ışıklı vitrinleri!

Vedat: Ön tarafta ışıklı vitrinler, yemek yenilen yerler, bir arkasında mutfak var, ama mutfak da bir çeşit vizyon olduğu için temiz. Onun da arkasında, üçüncü bölümde atıklar, çöpler, soğanların soyulduğu yerler. Sosyalist devletler yıkıldıktan sonra bunları konuşmak demode olmuştu, "hayat değişiyor" falan deniyordu, ama böyle yaşayan çok insan var.

Burak: Albümde Türkiye için, Kürtler için önemli olan insanlara selâm gönderiyoruz. Mehmed Uzun, İstanbul'dan bölgeye, bölgeden şehirlere, Avrupa'dan Türkiye'ye bakabilen, önemli bir ede-

biyatçı. O çocuk, dünyayı Mehmed Uzun okuyarak anlamaya çalışan bir çocuk.

Vedat: Modern Kürt romanı için, Kürt gençleri için Mehmed Uzun çok önemli bir isim. Kürt olmayan Türkiyeliler tarafından da en çok okunan Kürt yazar. Ama "bu evde bir çocuk Mehmed Uzun okuyor" dediğimizde bir dilek, bir kurgu da var tabii. Bir defa, okuyabiliyor mu o çocuk? Hayat koşulları izin veriyor mu? Okusun istiyoruz, ama kendi dilinde okusun.

O çocuk Bajar dinleyecek mi?

Vedat: Kürt gençleri bu tür bir sound'a yabancı değiller. Koma Wetan var mesela Sovyetler Birliği'nde. Sonra Ciwan Haco bir kanal açtı. Koma Rewşen, Koma Amed, Çar Newa... Distorte gitarların olduğu, drive'ların yoğun kullanıldığı bir gelenek var yani. Serhat bölgesinin bir gırtlağı vardır, bir protest tavrın üretilebileceği, rock'un içine konulabilecek bir gırtlak. Avrupa'da Kürt hiphop'çular da başladı. Sonuçta şehirlerde yaşıyor artık Kürtler, kulakları alışık bunlara. Bir geleneksel müzik, dengbej geleneği var zaten, sonra bir kom (grup) geleneği oluştu '90'ların başında. Türkiye'deki özgün, protest müziğin etkilerini taşıyordu, ama yerel öğeler biraz daha fazlaydı. Türkiye'deki sol protest müzikte o yerel öğeler modernizm içinde eritilir, vokalde daha Batılı bir şan tekniği kullanılır. O dönemin Kürt şarkılarını dinlediğinizde de öyle girerler, sonra dayanamayıp "yeter" derler, kendi gırtlaklarına dönerler. *(gülüyor)*

Burak: Bence o çocuk Bajar dinleyecektir, popüler kültürle artık daha yakın temas halindeler çünkü. '90'lardaki gibi değil artık. Bir Kürt de Mor ve Ötesi'ni çok seviyor, iki yıl evvelki Diyarbakır konserlerinde 20-25 bin kişi olduğu söylendi. O çocuk Kargo da dinliyor belki, Gripin de dinliyor. Bizim istediğimiz şey, o çocuğun kendi dilinde, biraz da derdi olan bir müziği o popüler kültürün içine koyabilmek. Sadece Kürtler için değil, bu tarz müzikleri dinleyen herkes için popüler kültür kanallarının içinde tutunabilmek bizim derdimiz. Ama tabii Berfin'iyle, işportacı çocuğuyla, Türkiye'deki bir takım meseleleri konuşamamaya dair bir şarkısıyla, "tamtam sesleri duymak istemiyoruz"uyla...

Vedat: Kürt meselesi öyle bir soyutlaştı ki, "bölünmeyi istiyorlar mı, istemiyorlar mı" noktasına geldi. Ayrıntıları çok konuşmuyoruz, insanlar gerçekten ne istiyorlar, Kürt sorunu insanların hayatlarında ne tür dönüşümlere yol açtı, bilmiyoruz. Biz "Kürt meselesi böyle şeylere de yol açtı, bu hayatlara bakın" demek istiyoruz şarkılarımızla.

Albümde göçü başından sonuna takip etmek, başlangıcını, şehirde devamını görebilmek mümkün. Şarkıdan şarkıya, bir sürü tarz ve ifade biçimi de iç içe geçiyor. "Nêz Be", bu anlamda bir roman, bir rock opera gibi, "The Wall" gibi çok kapsayıcı bir albüm...

Burak: Pazara gittiğimde karşılaştığım Kürt çocuklar var, Bajar'ı takip ediyorlar, beni de oradan biliyorlar. 25 yaşlarında bir çocuk dedi ki, "Laleli'nin iğrenç ortamlarında, otellerde motellerde çok Kürt vardır, ben de orada iki yıl çalıştım, onlar için de bir şarkı yapsanıza..." Demek ki bir soru işareti, bir empati yakalayabilmişiz bazı şarkılarda.

Kendini anlatan şarkıları duymak isteyen çok Kürt var mı?

Vedat: Tabii. Daha önce de dinledikleri Kürtçe rock'lar vardı ama, sözleri daha pastoraldi, geleneksel temaları işliyordu. Onun dışında kahramanlık sözleri var, mücadelenin yansıdığı sözler. Ama gündelik hayatı anlatan, Kürt meselesinin izdüşümünü gösteren şeyler çok yok.

Kürt rock'unun macerası Anadolu rock'unkine benziyor mu biraz? Önce "Kuyu başına vardım Zeynebim bekler diye", sonra sıra geliyor "Tamirci Çırağı"na...

Vedat: Evet, öyle denebilir. Anadolu rock'un da başlarında hep türkü cover'ları var. Ama o sözel edebiyatı da inkâr etmemek lâzım, çünkü o size bir üslûp sağlıyor, bir meseleyi anlatmak için bir dünya sunuyor. Cem Karaca da geleneksel sözlü edebiyat, Nâzım Hikmet, Ahmed Arif derken, bir dil ve anlatım üslûbu oluşturdu. Biz de bunu yapabilmek istiyoruz.

Koma Wetan, Ciwan Haco gibi örneklerin sözel yapısı da hep pastoral mi kaldı?

Vedat: Ciwan Haco'da politik bir içerik, mücadeleye dair şarkı sözleri de var. Mehmed Uzun'dan da etkilenmiştir, "Destana Egîdekî" diye epik bir anlatımı vardır mesela, onu bir albüm haline getirmiş. Ama mesela Avrupa'daki Kürtlerin yaşayışına, meselelerine dair çok bir şey göremezsiniz Ciwan Haco'da. İmajinatif bir anlatım üslûbu vardır. Bizim "Heq! (Hak!)" şarkısı gibi, Kürt meselesi haklar düzeyinde, "biz varız, sabrımız tükeniyor" gibi bir dille tartışılabilir, ama gündelik hayatın politikasını da görmek istiyoruz. Kürt meselesini genel söylemler düzeyinde değil de, biraz daha insanlar üzerinden anlatmak istiyoruz.

Burak: 2009 yılında "bu ülkede Kürtler de var", "göç diye bir sorun var" diye bir şarkı yapmak tuhaf olur artık. Gazeteyi aç, önünde zaten. "Bak, işportacı bir çocuk var, hayatın içinde, görüyorsun onu" demek daha iyi.

Erdem Göymen: Steely Dan'in bir albümünün kapağında uyuyan bir adam vardır, gökdelenler birbirine saldırıyor, bir adam bankta uyuyor. Plak kapağının arkasında da adamın ayakkabısının altı gösteriliyor, delik. O albüm kapağı gibi bu şarkılar.

Steely Dan'in bir albüm kapağında, gökdelenler birbirine saldırıyor, bir adam bankta uyuyor. Adamın ayakkabısının altı gösteriliyor, delik. O albüm kapağı gibi bu şarkılar.

Vedat: Bir genel söylem içinde, düşük yoğunluklu bir krizin orada devam etmesi de isteniyor aslında: Çözüm üretmeyelim, zaten insanlar şehre göçüyorlar, zaman içinde asimile olurlar!.. Bu sürünceme içinde Kürtler de aslında biraz oyalandılar. Kürtlerin bir taraftan hayatlarını kurmaları, meslek edinmeleri, kendi dillerini geliştirmeleri, edebiyatlarını oluşturmaları, gündelik hayatın içinde bir yer edinmeleri, kamusal alanda yer almaları gerekiyor. Kültürünü sadece evinde yaşamaması gerekiyor. Kürtler arkadaşlarıyla, kahvelerde filan Kürtçe konuşurlar da, büyük caddelere çıktığınızda Kürtçe konuşulduğunu çok göremezsiniz. Çekingen oldukları bir alandır kamusal alan. Biraz buraları normalleştirmek de gerekiyor.

İstanbul'da, kamusal alanda ne kadar Kürtçe var? Kürtçe isimli bir bakkal, bir şirket var mı mesela? Bir Türkün bakınca ne mânâya geldiğini bilmeyeceği bir tabela var mı?

Ferhat Güneş: W, X, Q harflerini bile kullanamıyorlar ki.

Vedat: Böyle duvarlar olabilir ama, Kürtler bunu acaba ne kadar delmeye çalışıyorlar? Diyarbakır'da öyle isimler çok var sokaklarda, ama İstanbul'da göremiyoruz.

Beyoğlu'nda kasetçiler çalıyor mu Bajar'ı?

Vedat: Değişiyor. Bir dönem Kürtçe parçalar çalıyorlar, sonra bir hassasiyet oluşuyor, gerilim tırmanıyor, tekrar yok olmaya başlıyor. İbo Kürtçe okuyor, sonra bir şeyler oluyor, bir sene okumuyor, rahatlayınca tekrar okuyor... Studio Live'da ilk çıkarken bizi internet sitesine, afişlere koymadılar, o gün boş görünüyordu. "Buranın bir dinleyici kitlesi var, rahatsız olmasınlar" diye bakıyorlardı herhalde.

Ferhat: Fakat sonra da ikinci konseri istediler, bu sefer anons da ettiler. Studio Live'da bizden sonra Kürtçe söyleyen başka gruplar da çıkmaya başladı. Demek ki buralarda da mücadele etmek lâzım. Bu mücadeleyi vermeyince, "ben de kendi kültür merkezimde konser veririm" diye düşünüyorlar. Kürt gruplarında böyle kendi içine kapanma gibi bir eğilim oluyor.

Çar Newa'yla yaptığımız söyleşide, Türkçe söylememe kararı aldıklarını söylemişlerdi. Çift dilli bir şarkı söylemenin, Türkçeyi de kullanmanın herkese hitaben "bakın, ben uslu çocuğum, Türkçe de söylüyorum" demekten öte bir kültürel değerinin olmadığını düşünüyorlardı.

Vedat: Biz tam tersini düşünüyoruz. Kürtçeyi de sadece Kürtçe konuşarak geliştiremeyiz. İstanbul gibi şehirlerin asıl problemi, diller arasında geçişkenliğin olmamasından kaynaklanıyor. Evinde Kürtçe, sokağa çıktığında Türkçe konuşuyorsun, gettolaşma denilebilecek bir şeye, kapanmaya doğru gidiyorsun. Oysa Kürtlerle Türkler bir araya geldiğinde o masada Türkçe de konuşacaksın, Kürt arkadaşlar kendi aralarında Kürtçe de konuşacak, Kürt olmayanlar bir-iki kelime olsun Kürtçe bilecek. Bu geçişkenliği kuramazsak Kürtçe de bence kurtulamaz. Sonuçta sadece Kürtçenin konuşulduğu bir hayat da istemiyoruz, bütün kültürlerin bir geçişkenlik içinde olmasını istiyoruz.

Ari Hergel: Ermenilerde çok vardır, "programa bir tane de Türkçe koyalım, aman ayıp olmasın, gönül alalım" denir. Türkçe şarkı söyleme işi böyle bir niyetle yapılacaksa, bence de yapılmasın. Ama buluşmayı, paylaşmayı niyet ederek bir şey yapıyorsan, o zaman iş başka bir yere gidiyor. İçinden gelmiyorsa zorla yapma, içinden geliyorsa da engel olma.

Erdem: Gerçi bizde içe kapanma fırsatı da yok. Kürt olmadığımız için... *(gülüyor)*

İstanbullu Kürtler ne izliyorlar mesela, TRT Şeş izliyorlar mı?

Vedat: Kısmen izleniyordur tabii. Arada bakıyorum, ne oluyor, ne bitiyor diye. Son dönem sunucuların Kürtçeleri berbat. Rojin'in Kürtçesi iyiydi. O gittikten sonra Berdan Mardini'yle Güler Işık geldi, onların Kürtçeleri gerçekten çok kötü, beceremiyorlar. Zaten TRT Şeş'e karşı bir tavır da var Kürtlerde. "Bu memlekete komünizm gelecekse onu da biz getiririz" gibi bir durum çünkü TRT Şeş. Kürtçe özel televizyonun önünde hâlâ birçok yasal engel var, bunları kaldırmadan böyle bir kanal kurarsanız, ister istemez Kürtler de kıllanır.

Burak: TRT Şeş bir seçim yatırımıydı, AKP Kürt oylarını istiyordu falan ama, sonra da onlarca DTP yetkilisi tutuklandı, bir sürü operasyon yapıldı, İstanbul'da DTP teşkilâtından insan kalmadı. Bakan çıkıp "ta Ermeni sınırına dayandılar" dedi. Taş atan çocukların tutuklanması sonra... Seçimden bir ay önceki ve bir ay sonraki tablo bambaşka.

Vedat: Bir yanıyla, evet, AKP kendi Kürdünü yaratmaya çalışıyor. Kafasında Kürt sorununa dair bir çözüm var ama, çok kendi kafalarına göre bu çözüm, seçimden sonra da zaten şok oldular, "problem başka galiba" demeye başladılar. *(gülüyor)*

→11

Soldan sağa, üst sıra: Erdem Göymen (davul), Vedat Yıldırım (vokal), Ferhat Güneş (klavye), Cansun Küçüktürk (gitar), Alt sıra: Ari Hergel (bas), Burak Konucu (vokal)

Siz Bajar olarak teklif aldınız mı TRT Şeş'ten?

Vedat: Aldık, Kardeş Türküler olarak da, Bajar olarak da. Yasal güvenceler yokken, özel televizyonlar kurulamazken, özgürlükçü bir ortam kurulmamışken çıkmayız dedik. Yarım yamalak makyajlarla olacak iş değil çünkü bu. İki hafta önce Özgür Radyo'ya çıktık, bir telefon geldi, bağlanan benim de tanıdığım bir Kürt, karşılıklı Kürtçe hal hatır sorduk birbirimize, sunucu "güzel ama, Türkçeye dönelim" dedi, yasal engellerden söz etti. Halen yasal engeller var çünkü. Devletin şöyle bir politikası var: Tamam, şarkılarınızı çalın, ama anadilde eğitimdir, kendi dilinizi öğrenmektir, bu işleri çok abartmayın, yerel bir dil olarak kullanın!

Burak: Radyoda world music albümü çalıyormuş gibi olsun... Konuşunca tehdit gibi oluyor sanki, bir insan var, bir dili konuşuyor, o insan, o dil yaşıyor...

Vedat: Yani bir altkültür olarak yaşayabilirsiniz deniyor. Bir dönem Kürtçe tiyatro konusunda da hassasiyetler vardı, yasaklanıyordu oyunlar sürekli, ama aynı zamanda konserlere izin veriliyordu.

Müzik tehlikesiz bir şey mi oldu artık acaba?

Vedat: Müziğe, altkültür içinde tolere edilebilecek folklorik bir öğe olarak bakıyorlar.

Ferhat: Madem öyle, Vedat bir arkadaşıyla karşılıklı konuşsun, albümde bir track olarak yayınlayalım, o diyaloğu albümün bir şarkısı olarak düşünelim, o zaman belki yayınlarlar. John Cage'in sessizliği gibi, avangard bir eylem olur. *(gülüyor)*

Vedat: "Kürtçe Windows istiyorum" yazıyor albümde, o da benzer bir yere gönderme yapıyor. Windows "evrensel dillerde yazılım yapıyoruz!" diyor, yani devleti olan dilleri kastediyorlar.

Ferhat: Bence radyoda birinin Bajar'dan "Berfîn" dinlemesi çok daha güçlü, çok daha hareketlendirici bir şey. Müzik her zaman konuşmaktan çok daha güçlü. Direkt kalbe giden bir şey.

Cansun: Aynı şarkıyı aynı altyapılarla başka dillerde, mesela Türkçe, Kürtçe, Almanca, Fransızca söylesek, bütün anlam değişir. Sözler aynı bile olsa, anlatım değişir. Fransızca söyleseniz, birden Mezzo'da yayınlanmaya başlar. *(gülüyor)*

Ferhat: Ama düzenlemeler hep Kürtçenin ritmlerine göre oldu. Bir sürü şarkı dilin kendisinin etrafında kuruldu.

Vedat'ın Türkçe söylediği şarkılarda da bir Kürtlük ve Kürtçe vurgusu var zaten...

Vedat: Aksan olarak mı? Evet, "Davetsiz Misafir"de hissediliyordur mesela, bir yandan Cem Karaca gibi bir vokal kullanımı var, bir yandan da o geleneksel müziğin bir takım gırtlaklarını koruma kaygısı var. Bir dil arayışından kaynaklanıyor bu. Türkçe şarkılarda pûr bir Türkçe de tutarsız olurdu zaten. Benim aksanımın bu kadar düzgün olmasının nedenlerinden biri patolojik zaten. Ben Ankaralı bir Kürdüm, iki yıl aksanla uğraştım, Ankara'da artık başka bir Vedat vardı ve dışarıda Türkçe konuştuğu zaman sürekli aksanını düzeltmeye çalışıyordu. Hastalıklı bir durum. Ben niye bu kadar temiz Türkçe konuşuyorum ki? Ankara'da, '80'lerin ortalarında, üniversite ortamında böyle oldu. Ama '90 sonrasında belki böyle olmazdı, çünkü o zaman bir güven geldi Kürtlere.

Ferhat: İbo etkisi vardır belki. *(gülüyor)*

Vedat: O da bu sefer çok kanırtıyor, orada bir oryantalizm var. Kürtler şehirlere geldiler, şehirde bir dil oluştu ve gerisin geri, bölgeye gitti. Şener Şen'in Kürt tipolojilerindeki dil vardır ya, o şive bazı insanlarda gerçeğe dönüştü. İbo bazen "la hırrbo" filan der ya, yahu o kadar değil! *(gülüyor)* Kürtler, sanki Kürt taklidi yapan Türkleri taklit ediyorlar gibi...

Kürtler kahvelerde Kürtçe konuşurlar da, caddelerde Kürtçe konuşulduğunu göremezsiniz. Çekingen oldukları bir alandır kamusal alan. Buraları normalleştirmek gerek.

Kardeş Türküler'in 15. yılı için hazırlanan kitapta Kardeş Türküler'in etkilendiği kaynaklar arasında Anadolu rock'u da saymışsın, ama Anadolu rock'un ulusalcı olduğunun altını çizerek bundan kaçınmak gerektiğini söylemişsin. Burada ulusalcılıktan kastın ne?

Burak: O dönemi düşünürsek, "memleket" deyince emperyalizm karşıtı bir cephe anlaşılıyor. '60'ların, '70'lerin sol ortamı, bir yere kadar milliyetçiliğin kabul edilebilir olduğu bir ortam. Devleti sağcıların elinden alıp oraya solcuları geçirmek hiç de özgürlükçü bir şey olmayabilir. Bugün bu tartışılıyor.

Ari: O dönemin solu hep sınıflar üzerinden düşünüyor, kimlik vurgusu yok. Kimlikle ilgili ifade zorlukları büyük bir dert değil sanki. Fakat Kürtçe konuşamamak da bir sol hareketin derdi olmalı.

Vedat: Feminizm ya da eşcinsel hareketi filan da küçük burjuva mücadele alanları olarak görülür o dönem. Aşık İhsanilerin filan hepsi Kürt, ama kendi dilleriyle kendilerini ifade edememişler, çünkü modernci bir toplum arayışı var orada. Anadolu pop da o ortamın içinde büyüdüğü için ister istemez o saiklerle davranıyor.

Burak: Anadolu rock aslında çok eril bir müzik. "Safinaz" şarkısında "onbinlerce Safinaz"a önerilen ne? Baba evine geri dönmek. Şu anda bence geri bir nokta bu.

Peki bugünün dünyasında sınıfsal çelişkinin fazlasıyla unutulmaya başladığını düşünmüyor musunuz?

Vedat: Tabii. Restoranın en arkasında soğan soyan çocuklar hâlâ var. Ama ona vurgu yok oldu. "Amele" şarkısında da sınıfsal bir vurgu var. Kimlik ayrımcılığının yanında ekonomik eşitsizlikten söz ediliyor. Bu sadece Kürtler için söz konusu olan bir şey değil. Bazı yerlerde daha ucuz işgücü diye Romenleri kullanıyorlar mesela.

Ferhat: "Herkese evler yapıyorum, benim evim nerede" diyor. "Amele"nin can alıcı cümlesi bu.

Burak: Bağcılar'da harabe bir evde oturuyorsun, ama Yeniköy'de yalı yapıyorsun, elli katlı Ağaoğlu konutlarını yapıyorsun. Ben bir reklam ajansında çalışıyorum, ben de mutsuzum. Kapitalist işletmelerde, bankalarda, o plazalarda çalışıp da mutlu olan bir tane arkadaşım yok. Amelenin koşulları tabii ki daha zor, ama plazada çalışanla arasında bir duygudaşlık var.

Orhan Gencebay şarkısı "Elhamdülillah"ı neden repertuara aldınız?

Vedat: Orhan Gencebay'ın '80'lerde TRT'ye çıkabildiği birkaç şarkıdan biriydi o. Sözlerde bir hak, adalet vurgusu var, soyut da olsa. Biz biraz daha sert okuyarak o protest yanını öne çıkarmaya çalıştık. Orhan Gencebay versiyonunda da şarkının bir koçaklama hali var, "Hatasız Kul Olmaz"daki gibi.

Ferhat: Albümdeki şarkılarda gitar ve bas riff'lerinde makamları öne çıkarmaya çalıştık. Klavyelerde de riff kullanımı var. Bateride standart köşelerde değil de, biraz daha aksak, perküsif, farklı tuşeler kullandık.

Vedat: "Elhamdülillah"ta hem gırtlak nağmelerini hem punk bir üslûbu korumaya çalıştık. Punk daha sert, hece vurgularının ön plana çıktığı bir okuma tarzı, gırtlaksa biraz daha ince. Altyapının gücüne kapılıp ayrıntıları yok edebiliyorsun bazen. Türkiye'de birçok cover şarkıda yaygın bir problem bu, biz de çok zorlandık. Albümden önce 20-25 konser verdik, onların da çok faydası oldu.

Konserler başladığında repertuar hazır mıydı?

Vedat: Tabii. Konserlerde 20 şarkı var, albümde 12 şarkı okuyoruz.

Başka cover var mı konserlerde?

Vedat: Mesela Cem Karaca'nın "Bindik Bir Alâmete"si var.

Burak: Albüme Ahmet Kaya'dan da bir şarkı koymak iyi olabilirdi.

Vedat: Ahmet Kaya'nın Türkçesiyle elitistler dalga geçer. Jamaikalılar yapınca, Bob Marley yapınca problem olmuyor da, Ahmet Kaya yapınca niye oluyor? Türkiye'de insanların empati duyguları gerçekten zayıf.

Ferhat: Yunanistan'daki anarşist olaylardan sonra burada herkes "kardeşimsin Alexis" demeye başladı, ama ondan bir ay önce Türkiye'de bir genç polis tarafından öldürülmüştü, doğru düzgün ses seda çıkmadı.

Ahmet Kaya'nın şehirli konuları öne çıkartan şarkıları da size örnek teşkil etti mi?

12→

Burak: “Arka mahalle”, “sokak ortasında bir kadın”, “ah Nebahat Nebahat”... Bunları dinleyince insanda bir zaman, bir mekân duygusu uyanıyor, şehirde yaşayan bir tip canlanıyor gözünde.

Vedat: Ahmet Kaya, Kürdî makamı çok kullanır. Bu tarzda özgün müziğe benzeyen Kürtçe şarkılar son dönemlerde artmaya başladı, ama melodiyle dil arasında birlik kurulamıyor yapılan Kürdî makam bestelerde. Şu an pop ve arabeskte en çok kullanılan makam Kürdî makamı. Bazı Kürt müzisyenler bu makamı kendi dillerine yedirmek istiyorlar, ama kulanılan makam seyirleri çok klişe.

Bajar şarkılarıysa Kürtçenin ritmiyle ve makamıyla beslendiler ve bestelendiler, öyle mi?

Vedat: Tabii. Kürt müziğinin içindeki ritmik salınımları bu formun içine yedirmekle çok uğraşıyoruz. Daha kıvrak ritmler onlar. Bizim davul biraz daha perküsif o yüzden.

“Komünizm gelecekse onu da biz getiririz” gibi TRT Şeş. Özel televizyonun önündeki engelleri kaldırmadan böyle bir kanal kurarsanız, ister istemez Kürtler de kıllanır.

Normal bir rock grubunda çalarken başvurmayacağın ritm kalıplarına mı başvuruyorsun yani?

Erdem: Ben zaten çok rock çalan biri değilim. Daha çok siyah müzikleri, caz, funk, r’n’b gibi müzikleri çaldım. Aksak çalmayı da seviyorum. Kürt müziğinin ritmleriyle benim kafamdaki, benim bulduğum bazı aksak ritmler bir şekilde uyuştu.

Kürtçenin ritmini yansıtmak konusunda kılavuzlarınız kimler?

Vedat: Ciwan Haco’nun anlatısal, konsept albümleri... Bizim albümde de saykodelik, anlatısal şarkılar var. Nizamettin Ariç’ten de etkilenmişizdir. Nizamettin Ariç bir senaryo kurmaya çalışıyor aslında. Klasik şarkı, nakaratlar filan değil de, senaryo içinde belli örgüler kullanır. Bir yolculuk gibidir onun şarkıları, uzundur. Dengbej geleneğine, Kürtlerin serbest okuma üslûplarına yeni bir yorum getirmeye, makamları zenginleştirmeye çalışmıştır, komşu halkların makamlarını çok güzel bir şekilde Kürt müziğine yedirmiştir. Demin Kürdî makam Kürt müziğine yedirilemiyor dedim, ama tutucu olmamak lâzım. Nizamettin Ariç yapmış mesela bir-iki tane Kürdî makamda çalışma, çok da iyi olmuş. Kardeş Türküler’de bir tanesini, “Jîn û Hebûn”u okuduk hatta.

Kardeş Türküler olarak Şivan Perwer’le beraber okuduğunuz “Mîrkut”u neden tekrar yorumladınız?

Vedat: “Mîrkut”un form olarak rap gibi popüler bir tarzı var, bizi de o cezbetti. Resitatif bir şarkı.

Bu albümde de bazı parçalarda yaylılar var. Kürt müziğine özgü bir yaylı anlayışı var mı?

Vedat: Daha Ortadoğulu diyebileceğimiz bir şey. Sonuçta Bajar saf Kürt müziği değil. Kürt dilini, kültürünü önemseyen, ama bir taraftan da serbest bir çalışma. Kardeş Türküler gibi projeler, geleneksel enstrümanların daha merkezde olduğu çalışmalardır. Orada gitarın dilini geliştirmekten çok, bağlamanın, perküsyonların, vokallerin dilini geliştirmek önemlidir. Bajar’da özellikle gitar, bas, davuldan yola çıkarak nasıl bir dil yaratabiliriz gibi bir fark var. Ama ekipte yaylı saz çalan bir arkadaş olsaydı, belki de o zaman daha farklı bir arayış içine girebilirdik. İlk etapta yaptığımız bir yönüyle Ortadoğu sound’u.

Burak: Poptan fantaziye, arabeskten rock’a, Kempa, Gündem gibi yaylı grupları girdi mi kendilerini çok karakteristik şekilde belli ediyorlar. Burada da öyle oldu. Bence kendi imzalarını attılar. Klişeler güzeldir bazen.

“Kardeş Türküler albümünde de olsa olurdu” diyebileceğiniz şarkı var mı albümde?

Vedat: “İşportacı” herhalde. Daha geleneksel, bağlamayla yorumlayabilirsin. “Berfîn”de de var öyle yaklaşımlar.

Kardeş Türküler’e kıyasla Bajar’da bestecilik faaliyeti daha mı kolay?

Vedat: Tabii, daha kolay. Serbest çalışmalarda insan daha rahat olabiliyor. Kardeş Türküler gibi projelerde geleneksel referanslar bağlayıcı oluyor. Kardeş Türküler’in Kuruçeşme Arena’daki son konserinde ilk bölümde bir hayli yeni şarkı vardı. İnsanlar “tamam, beste yapıyorsunuz, ama bu yaptığınız beste nereye oturuyor, hangi forma oturuyor, halay çekiliyor mu bununla” gibi şeyler söylediler. “Parka” gibi bir beste yapamazsınız Kardeş Türküler’le. Ama Bajar yapabilir.

Halay çekilecek parça var mı albümde?

Vedat: “Na Na”, geleneksel halay formunun işlenmişi. “Na Na” şarkısında izleyiciler çepke oyunu oynuyorlar. Beş-altı dakikalık doğaçlama bölüm oluyor konserlerde o şarkıda. Onlar durana kadar uzayabilir aslında. Yirmi dakika çalsan durmazlar gerçi. *(gülüyor)*

Erdem: “Tam Tam”da tam halay çekerlerken reggae’ye dönüyoruz. İnsanlar şoke oluyor, ama devam ediyorlar. *(gülüyor)*

Burak: Daha fazla halay olması için Kardeş Türküler’deki “Newroz” şarkısını da ekledik konserlere. Yani Kardeş Türküler cover’ı da yapıyoruz. *(gülüyor)*

Erdem: Halayların yanında, sahnede Vedat’la Burak arasında teatral şeyler de oluyor. Mesela bir şarkıda Vedat cellat rolünde, Burak’ın boynunu kesiyor.

Vedat: Sahnede doğaçlama yapıyoruz onları. Mesela İstanbul 2010 projesi reklamı.

Burak: İstanbul 2010 reklamları vardı ya. "Merhaba Kirkor, sen de hoşgeldin. Merhaba Yorgo" falan... "Baran, sen çabuk çekil oradan!" *(gülüyor)* Ses Haluk Bilginer, müzik güzel, İstanbulumuz ne güzel! Ama orada bir Baran yok, Zilan yok, Rojda yok. Öyle bir çokkültürlülük!

Peki o berbat reklamda Baran olsa hoşunuza gider miydi?

Burak: Nasıl konulacağına bağlı. Zaten o reklamdaki dinler buluşmasının da cılkı çıktı. Biri camide, biri sinagogda oyunuyor, bir araya geliyorlar. Güya bir sakatlık yok. Nasıl yok? Malatya'da çatır çatır neler oldu.

Vedat: Mezarlıkların, kiliselerin etrafına koca koca duvarlar boşa mı çekildi? Anlatıldığı gibiyse, niye bu insanlar bunca sene sakınıp kaçındılar?

Burak: "Aman, bir arada ne güzeliz." Git, yeme bizi. Çatır çatır sokak ortasında katlettiniz adamı, neyine çokkültürlülük? Konserlerde "Kem Küm" şarkısında açılımlara dair de bir sürü laf ediyoruz. "Kem Küm", Türkiye'deki meseleleri konuşamamamıza dair bir şarkı. 1915'i konuşamaz bu ülke hâlâ. Kürtleri, türbanı etraflıca konuşamaz. Aleviliği konuşamaz. Eşcinselliği konuşamaz. Travestileri konuşamaz. 14 yaşındaki çocuğun dakikalarca dövülmesini rahatlıkla konuşamaz. Ben de o üst söylemi taklit ediyorum. Biraz Muammer Güler'i anlatıyorum mesela, çok konuşur, ama boş konuşur ya. *(gülüyor)*

Konserlerde şarkıları daha mı sert çalıyorsunuz?

Vedat: Albümü daha yumuşak bulanlar oluyor. Sound'u albümün içine sıkıştırmak gerçekten zor. Daha terbiyeli oluyor albüm.

Bilerek, isteyerek mi daha terbiyeli yaptınız?

Vedat: Yok. Beceremediğimiz için. *(gülüyor)* Konserler daha başka, daha punk ve sert oluyor.

Bajar'ı rock geleneği içinde bir yere yerleştiriyor musunuz?

Vedat: Biz daha toyuz. Melez bir müzik yapıyoruz. Batı dünyası dışında bu tür müzik yapanlardan kimi sayabiliriz acaba?

Burak: Hemen şöyle çağrışımlar geliyor: Acaba Led Zeppelin'in neresinde, Pink Floyd'un neresinde? Hikâye anlatımı esprisi içinde acaba Nick Cave'in, Tom Waits'in neresinde? Ona gelene kadar Cem Karaca daha büyük bir kılavuz. Onun şarkılarında bir hikâye, bir tipoloji çıkıyor karşına "Tamirci Çırağı", "Parka" mesela...

Kardelen Projesi bağlamında yazdığınız "Berfîn" nasıl bir şarkı? Son olarak ondan bahsedelim.

Vedat: Kardelen, bir aydınlanma projesi. Özellikle kız çocuklarını ön plana çıkararak feminizan bo-

Aydınlanma özgürlükçü bir şey olacaksa, kendi geçmişini, tarihini, dilini kullanması gerekiyor. Kardelen projesi, asimilasyoncu bir karakter taşıyabiliyor.

yutu da varmış gibi sunuluyor. Çocuklarının okula gönderilmesinde, bunun için kampanyaların yapılmasında bir problem yok, ama buradaki aydınlanma sürecinde bir problem var. Bir çocuk düşünün, dört-beş yaşına kadar bir ortamda büyüyor, sonra siz onu okula gönderiyorsunuz ve bambaşka bir hayatla karşılaşıyor. Kendi geçmişindeki, çocukluğundaki dilini, kendi dünyasını yansıtamıyor ve proje, bu yönüyle asimilasyoncu bir aydınlanma projesi haline geliyor.

Okula gidene kadarki yıllarını boşa mı yaşamış oluyor?

Vedat: Evet, okula evindeki dili getiremiyor, şarkılarını, esprileri, üzüntüleri getiremiyor. İki sene evvel bir dost ortamındaydık, Dersimli bir kız çocuk vardı. Çok sevdiği, evde de söylediği Kürtçe bir şarkı var. Okulda hocaları "herkes bir şarkı okusun" diyor, sıra kıza geliyor, kız da o şarkıyı okuyor. Öğretmen hemen susturuyor, "sus" diyor, "bir daha bu şarkıyı okuma". Biz kıza "o şarkıyı okusana" dediğimizde de kız kaçtı gitti. Böyle travmatik boyutları olabiliyor bunun. Aydınlanma özgürlükçü bir şey olacaksa, kendi geçmişini, tarihini, dilini kullanması gerekiyor. O anlamda ister istemez asimilasyoncu bir karakter taşıyabiliyor. Sezen Aksu'lar şarkılar yapıyorlar, Sezen Aksu iyi niyetiyle yapmış olabilir ama, projenin geneline baktığımız zaman böyle bir boyutu var. Geri kalmışlık imgesi var bir de. Kürt meselesinde en sık vurgulanan şeylerden biri de oraların ekonomik geri kalmışlığı. Kötü niyetli olmak istemiyoruz, ama Kardelen Projesi bu tür söylemlerin içinden yapılan bir işmiş gibi geliyor bize.

Burak: Ben Kürt değilim. Üniversiteye geldiğimizde, yurtta kaldığımız, evde beraber yaşadığımız insanların hayatlarına bakıyorsun, sonradan soru işaretleri oluşmaya başlamış. Diyarbakır'dan gelmiş, Anadolu lisesini kazanmış, İngilizce öğrenmiş, sonra İTÜ'yü, Boğaziçi'ni, Bilkent'i kazanmış. Yirmi yaşına bir geliyor ki, bir kelime Kürtçe bilmiyor. Okumuş, bir şeyleri başarmış, şehre kapağı atabilmiş, ama burada bir sakatlık yok mu? Bir defa, kendi anadilini bilmiyor. Köye gittiği zaman –eğer gidiyorsa– orada hâlâ Kürtçe konuşuluyor ve bu çocuk o dili bilmiyor. Bu mu istenen eğitim? Tabii okusun, matematik, fen, tarih öğrensin, ama nasıl bir tarih, nasıl bir coğrafya? Resmî ideolojinin anlattığı tarih, her gün andımız, "Türk övün çalış güven"! "Her çiçeğin kar altından güneşe giden masalında..." bilmem ne, hoop bir Türk bayrağı, çocuklar arkasında yürüyor. Çok klişe bir fotoğraf bu. 30 derece kafalar eğik. Fotoğrafın bu olmaması lâzım. Bir yandan bu çocuklar Türkçe de öğrenecekler tabii.

Vedat: Çocukların Türkçe öğrenmemek gibi bir olasılığı yok ki. İsviçre'deki bir çocuk, üç bölgenin dilini de öğreniyor.

Ama Türklerde Kürtçe öğrenmek gibi bir kaygı yok. Bu bir eksiklik değil mi?

Vedat: "Seni seviyorum" demeyi İngilizce, Fransızca herkes bilir, Kürtçesini bilen var mı peki?

Söyleşi: ***Derya Bengi - Merve Erol***

14→

Gayda İstanbul

Balkanlar'a en yakın duran, bizatihi o coğrafyanın parçası olan Türkiye'den Balkan müziği namına ses seda çıkmamıştı yıllarca. Gizli saklı geleneklerin üzerinden nisyan örtüsünü kaldırma işini üstlenen Kardeş Türküler, bu boşluğa da hafiften el atmıştı. Şimdi, vokalist Fehmiye Çelik ve başçı Ayhan Akkaya'nın marifetiyle Kardeş Türküler'den doğan Gayda İstanbul, ilk albümüyle parantezi genişletiyor, geleneksel Balkan ve Roman havalarına kendi sazını, sözünü, yorumunu katıyor. Çelik ve Akkaya, bir Balkan şehri olarak İstanbul'dan bildiriyor...

İnsanın Buçuğu Olur mu?

Foto: Şahan Nuhoğlu

Kardeş Türküler'de Balkan ve Roman müzikleri hep vardı. Şimdi neden bu müziklere ayrıca alan açmak istediniz?

Ayhan Akkaya: Albümdeki şarkılardan "İbrahim" ve "Kâğıthane", Kardeş Türküler konserlerinden biliniyor. Konserlerde olanaklar çerçevesinde Türkiye'deki her kültürden birer ikişer şarkı çalıp söylüyoruz, ama zaman zaman ağırlık kayabiliyor. Bir ara sadece Doğu'dan şarkılar söylediğimiz düşünülüyordu. Hal böyleyken bu kültürler üzerinde detaylı çalışma yapma fırsatı da pek olamıyordu. Feryal'in (Öney) biraz daha Orta Anadolu Abdal ve Türkmen müzikleri üzerine yoğunlaşan "Bulutlar Geçer" albümü çıktı. Bajar, Türkçe ve Kürtçede deneysel çalışmalar yaptı. Bizimki de Balkan, Rumeli, Trakya ve Roman müzikleri üzerine uzun vadede uzmanlaşmayı hedefleyen bir çalışma, bir tür alternatif okullaşma. Sınav, sınıf geçme gibi şeyler yok tabii. *(gülüyor)* Kardeş Türküler sonuçta bizim en eski, en çok bilinen ve üzerine en çok titrediğimiz projemiz. Gayda İstanbul için Kardeş Türküler'in alt ya da yan projesidir demek doğru değil, çünkü sonuçta burada binlerce yıllık kültürler söz konusu.

Neden Balkan ve Roman müzikleri özel olarak ilginizi çekti?

Fehmiye Çelik: Kardeş Türküler'le çalışırken kültürlere, şarkılara eşit yaklaşmak, repertuar oluştururken dengeyi tutturmak önemli. Ama bu ülkede yaşayan milyonlarca göçmen var, aynı zamanda bu coğrafya Balkanlar'ın bir parçası, dolayısıyla onların müziklerini yansıtabilmek de önemliydi. Benim ailem Makedonya göçmeni, babamlar 1957 yılında Üsküp'ten gelip İzmit'teki muhacir mahallesi Mehmet Ali Paşa'ya yerleşmişler. Çok geç gelmişler, köyü en son terk edenlerden benim ailem. Yaşadıkları köy Makedon-Türk köyü, ama Türklerin ağırlıkta olduğu bir köy. Bu yüzden benim gönüllülüğüm ve heyecanım biraz daha fazlaydı.

Ailede senden önce müzisyenlik var mı?

Fehmiye: Abim ve ben heves ettik, o da akordeon çalıyor. Çocukluğumuzda düğünlerimiz için davul, zurna, klarnet hep İzmir'den gelirdi. "İzmir davulları" denirdi. Zaman içinde onları getirmek masraflı oldu. Düğünler de bayağı uzun sürerdi, kulak da hep o coğrafyanın müziğini istiyor. Biz de kendi müzisyenlerimizi yetiştirmeye başladık. Abim, askerliğini "Kevgir misin kardeşim" şarkısıyla tanıdığımız Erdem Alkın'la beraber bandoda yapmıştı. Askerlikte, Balkanlı olduğu için, akordeona heves etmiş. Bugün, göçmen düğünlerinde o da çalıyor. Ben de üniversitede başladım.

Dolapdere'de, Tarlabaşı'nda, Kâğıthane'de yüzlerce Roman yaşıyor, ama yoklar. Kamufle ediyorlar kendilerini ya da biz görmüyoruz onları. Bu hayatları görünür kılmak istedik.

Evde nece konuşulur?

Fehmiye: Makedoncayı biliyorlardı, hatta eski Yugoslavya'daki bütün dilleri biliyorlardı. Rusça bile anlıyordu babam. Annem, ben 11 yaşımdayken öldü. Evde abimlerle kalınca, babam da gün boyu dışarıda olduğundan o dili öğrenemedim. Mahalle muhacir mahallesiydi, ama Türkçe konuşuyorlardı, ancak çocukların yanında özel mevzuları Makedonca konuşurlardı. *(gülüyor)* Babamı kaybettikten sonra nenemle yaşadım birkaç yıl, o hep göçmen şivesiyle konuşurdu. Nenemin dili geçmiştir bana.

Çocukluğundan taşıdığın bir şey miydi bu müzikler, yoksa üniversiteyle beraber yeniden bir keşif mi yaşamış oldun?

Fehmiye: Ben o geleneğin içinde büyüdüm, bilinçle olmadı. Evet, düğünlerde, aile meclislerinde bir araya gelince o şarkıları söylüyoruz, ama ben bir yandan da herkes ne dinliyorsa onu dinliyordum. Üniversiteye geldiğimde, aileden gelen solcu damar da olunca, Ahmet Kaya'lar, Grup Yorum'lar dinledim. Ama Kardeş Türküler'le biraz daha o geleneğe yönelip "bizde de böyle şarkılar varmış" dedim.

Sende de var mı muhacirlik?

Ayhan: Yok, ben Kayseriliyim. Gerçi 500 sene önce Fehmiyeler de Konya'dan gitmiş. Oradan hemşeri sayılırız. *(gülüyor)*

Fehmiye: Makedonya'da büyük dedemlere "Konyar" diyorlarmış, "acaba konup göçmekten mi geliyor" diyordum, ama Konyalı ya da Karamanoğulları'ndan olmaktan geliyor herhalde. Balkanlara ne zaman gitmişler bilmiyoruz, Üsküp'ün Usturumca kasabasına yerleşmişler. Türk Dili ve Edebiyatı okurken Orta Anadolu Türkçesini, mesela 13. yüzyıl Yunus Emre şiirlerini incelerken yakaladığım bazı sözcükleri nenem de kullanırdı. "Bir iş yapılacaksa 'mısmıl' yap" derdi. "Mısmıl", Yunus Emre'nin bir şiirinde de geçiyor, temiz pak demek.

Ayhan: Biz Fehmiye'yle müzikal olarak rahat anlaşırız. Başta yardımcı olmak üzere bu işe girdim, ama epey bir ilerledik. Balkan müziklerindeki bas gitar kullanımlarının da ilginç ve geliştirici olduğunu görünce, neden olmasın dedim. Daha önce BGST Yayınları'ndan çıkan "45'lik Şarkılar" kitabı ve konser projesinde, "Kardeş Türküler" kitabının yayına hazırlığında, bazı belgesel müziği hazırlıklarında Fehmiye'yle birlikte çalıştık. Hepsinin etkisi ve birikimi buluştu. Bu projede Roman müzisyenler de devreye girdi.

→15

Bektaşilik Makedonya'da yaşayan bir şey mi? Sizinkilerde Bektaşilik var mı?

Fehmiye: Melâmiliği yaşıyor bizimkiler, o da Bektaşiliğin bir kolu aslında. Orada çok yaygın Bektaşilik ve Melâmilik. Camileri varmış ama, "çok gitmezdik" diyordu babam. Fıkrada olduğu gibi, Bektaşiye sormuşlar ya, "içer misin?" diye, cümleleri yaya yaya "akşamdaaan akşamaaa" diye cevap vermiş. "Peki camiye gider misin?" demişler, hızlı hızlı "tabii tabii, bayramdan bayrama, bayramdan bayrama" demiş. *(gülüyor)*

Çocukluğunda düğünlerde çalınan şarkılardan albümde var mı?

Fehmiye: Tabii var, "Oğlan Oğlan" ve "Karanfil Beyaz"...

"Oğlan Oğlan"ın çeşitli versiyonları var. Mesela Stelyo Kazancidis tam bir gey serenadı olarak okuyor, sözler de farklı.

Fehmiye: Annemler onu kadın ortamlarında söylüyorlardı. Çocukluğumda kına gecelerinde hep o şarkıya sıra gelsin isterdim. Çok uzun ve eğlenceli bir şarkıydı. Kadınlar, bu şarkıda çok eğlenerek oynarlardı. "Oğlanın anası pide yapamaz / Oğlan gibi budala, karı bulamaz / Oğlanın elinde, lüver belinde / Oğlan çıkmış portaya, donlar elinde / Ay bu oğlan, ne budala oğlan" diye sürekli erkeklerle dalga geçen, ama en sonunda da "oğlan oğlan boynuma dolan" diye oğlanların gönlünü de alan çapkın bir şarkıydı. Annem çoğu zaman halay başıydı, bu da çok hoşuma giderdi. *(gülüyor)*

Başka bir gözle yeniden bakınca geçmişe ve aileye yaklaşımın değişti mi?

Fehmiye: Açıkçası hâlâ, bizim muhacir cemaati içinde sevdiğimiz bu şarkıları başkaları da sever mi gibi endişelerim var, çünkü yaygın değiller. Çoğunlukla Arif Şentürk'ten biliniyor bu şarkılar ya da TRT'de Yurttan Sesler'den "Atatürk'ün sevdiği şarkılar" diye dinlediğimiz, bağlama eşliğinde çalınan Rumeli şarkılarıydı çoğu. Son dönemde Muammer Ketencoğlu'nun bazı uğraşları oldu. Kulaklar göçmen müziğine, Balkan müziğine çok da açık değil Türkiye'de. Ben bile ilk söylediğimde müzisyen arkadaşlarım "bu mu senin çok sevdiğin şarkı" diyebiliyor, şarkıyı ritm ve melodi açısından tekdüze bulabiliyorlar. *(gülüyor)* Aslında benim beynimdeki tınılar bambaşka, ama dışarı çıkan her zaman o olmuyor.

Senin ruhuna nasıl girdi bu şarkılar? Sen bir de basçısın ve bu şarkılarda ritm esas...

Ayhan: Çaldıklarıma yakın, hoşuma giden ya da geliştirici olabileceğini düşündüğüm şarkılar oldu. Ayrıca Roman müzisyenlerle çalışmanın da icracılık üzerinde epey bir etkisi oluyor, onlarla daha önce hiç böyle çalışmamıştım. Stüdyo ortamlarında karşılaştıklarım olmuştu, ama bu çalışma bambaşka.

Okullu müzisyenler neden her beraber çalışlarında Roman müzisyenlere hayran kalıyor?

Ayhan: Hayran kalınmayacak gibi değil ki. Artık nota da biliyorlar, çok güzel bir doğaçlama duyguları var. Ayrıca Fehmiye bazen bana "sende de var bir Romanlık" diyor. *(gülüyor)* Bir aşinalık var tabii, ama 9/8 ya da Rumeli ve Balkanlar'a özgü tınılar herhalde herkesin içinde vardır biraz. Fehmiye "Karanfil Beyaz"ı ilk söylediğinde, ben de ağlayacak gibi oldum. Biz bu çalışmada bir düzenlemecinin yaptıkları üzerine solistin şarkı söylemesi gibi bir durum olmasın diye uğraşıyoruz. Bazen istemesek de öyle oluyor, ama mümkün olduğu kadar herkesin kendini ifade edebileceği bir çalışma ortamı kurmaya çalıştık, ana iklim olarak Balkanlar'dan İstanbul'a uzanan bir coğrafyayı temel aldık.

Gayda İstanbul grubunun terkibi nasıl oluştu?

Ayhan: Başta Fehmiye ve ben bu işe aday olduk. İlk karşılaştığımız kişi yine Kardeş Türküler'le bir Açıkhava konserine çıkan Sarıköylü Tevfik Çekiç oldu. Fasıl ortamlarında epey adı geçiyor, yanında torunu, yeğeni, oğlu da var. Biri kanun, biri klarnet, biri keman çalıyor. Tevfik Abi demirciymiş, baba mesleği. Ama müzisyen olmak istiyormuş, bu yüzden babasından sürekli dayak yediği için Bandırma'daki köyünden kaçıp İstanbul'a gelmiş. Tanıştığımızda yanında 14-15 yaşlarındaki torunu Tevfik de vardı, hatta o konserde keman çalmıştı. Biz küçük Tevfik'i o gün gözümüze kestirdik. Tevfik Abi, "alın, eti sizin kemiği benim, onun için de güzel olur" dedi. Zaten bütün ailesini müzisyen yapmış, erkekleri tabii. Kadınları pek müzisyen yapmıyorlar.

Enstrüman çalan Romanlar arasında da pek az kadın var...

Fehmiye: Kızlar çengi olur, ama kızdan enstrümancı çıkmaz gibi bir bakış var. Tevfik Abi, küçük kızını dans etsin diye çok cesaretlendiriyor mesela. Erkek çocuklar doğar doğmaz enstrümana yönlendiriliyor, kız çocuklarının yastığının altına da zil koyuyorlar iyi bir çengi olsun diye. Ama, Sulukule'de bir dönem "devriye evleri" varmış, buralardaki enstrümancı kadınları tanıyınca çok mutlu oldum. Hamam ya da kına eğlentileri gibi sadece kadınların girdiği ortamlar var. Oralara erkek enstrümancı sokamadıkları için kendilerini yetiştirmişler. Daire, def ve darbukayı gayet güzel çalıyorlar, hanendelik yapan da çok var. Çok güzel keman, cümbüş çalan yaşlı teyzelerle tanıştık, ama aynı kadınlar erkeklerin de yer aldığı kamusal mekânlarda müzik yapamıyorlar.

Buradaki Romanların şarkıları bir Sevdalinka şarkısı gibi değil, ama burası da Balkanlar'ın bir parçası. Oradan gelen soğuk hava dalgalarını karşılıyoruz, ortak kültürümüz var.

Sarıköylü Tevfik'in başka konularda da desteği oldu mu Gayda İstanbul'a?

Ayhan: Kadroyu oluştururken, dil konusunda ve repertuar belirlerken çok yardımcı oldu. Bazen çalışmaya gelip dinliyordu, "sosyetik olmuş" dedi mi, hemen değiştiriyorduk çalışımızı. *(gülüyor)*

Fehmiye: "Alkış çok güzelmiş" dedi Tevfik Abi, bir konserden sonra. "Hep düğünlerde, meyhanelerde çaldığım için, ben ancak bu yaşımda alkışı gördüm. Bari torunum alkışların lezzetini alsın, konserlere çıksın" dedi.

Ayhan: Torun Tevfik şu anda 17 yaşına geldi. Bu işe Fehmiye, Tevfik ve ben birlikte başladık, üç kişi deneysel çalışmalar yaptık. Bir Balkan ezgisini Tevfik'e çaldırınca enteresan şeyler çıkıyordu. Sonra darbukacı aradık, arkadaşı Basri'yi (Özkaraağaç) getirdi. Ritm ayağını geliştirelim derken Onur'la (Başkurt) tanıştık, kendisi Yıldız'da davul bölümünde okuyor, aksak ritmlere meraklı bir davulcu. Sonra üflemeliler için Serkan'a (Çağrı) gidip bize klarnette kimi önerebileceğini sorduk, o da Şükrü'yü (Tırkış) önerdi. Böylece kadro kuruldu. Fehmiye, Şükrü ve ben aldık stüdyodaki sorumluluğu. Dışardan trombon, trompet, akordeon, mızıka, askı davul gibi enstrümanlar geldi. Konuk müzisyenlerin hepsini bizim ekiptekiler seçti ve her şey tıkır tıkır işledi.

Fehmiye: Çok güzel bir müzikal dilleri de var kendi aralarında. Stüdyoda bir şey tarif ederken, Ayhan en iyi nasıl anlatırım diye en doğru akademik terimleri bulmaya uğraşıyor, Şükrü araya giriyor ve diyor ki, "abiciğim, bizim köy usûlü çalıyorsunuz, tamam mı", her şey bir anda netleşiyor. *(gülüyor)*

Ayhan: Albüme başlamadan önce ilk konseri Ocak 2008'de verdik. Bir sürü yorum aldık, bizim için çok faydalı oldu o süreç. Ağırlıklı olarak üstyapıları, yani ezgileri Roman müzisyenler çaldığı için Roman müzikal tavrı daha belirgin olmaya başladı. Balkanlar'dan Makedonya'ya çıkıp fazla kuzeye ya da güneye gitmeden Trakya üzerinden İstanbul'a gelelim ve bunu İstanbul üzerinden yapalım gibi bir derdimiz vardı. Ama karşımıza hep Roman kültürü çıktı.

Balkanlı olmak ve Çingenelik nerede ayrılıyor peki?

Ayhan: Türkiye'de Roman kültürü ya da Çingene kültürü tam kabul edilemeyen, hep "buçuk" olarak sayılan ya da hiç sayılmayan bir kültür. Yakın zamana kadar "anarşistler ve Çingeneler sınırdan içeri alınmaz" tarzı yasaklarla boğuştuğumuz bir ülkede yaşıyoruz.

Ya da bu kültür romantize ediliyor, oryantalist bir bakışla yüceltiliyor...

Ayhan: Evet, bizi eğlendiren, sevdiğimiz müzikleri iyi çalan insanlar olarak çıkıyorlar karşımıza. Ama nasıl bir hayatları olduğunu kimse düşünmüyordu yakın zamana kadar. Özellikle arabesk ve fantezi müzikteki kırmaları çok iyi yakalayan, Mısır müziğini de çok iyi icra eden insanlar olarak biliniyorlar. Buradaki Romanların şarkıları, Bosna'daki bir Sevdalinka şarkısı gibi değildir. Klarnet ve keman gibi enstrümanlarla yapılan süslemeler de bayağı farklı. Esma Redzepova Kardeş Türküler konserine geldiğinde, ko- →

3 EYLÜL'DE DÜNYA İLE AYNI ANDA
TÜM KİTAPÇILARDA...

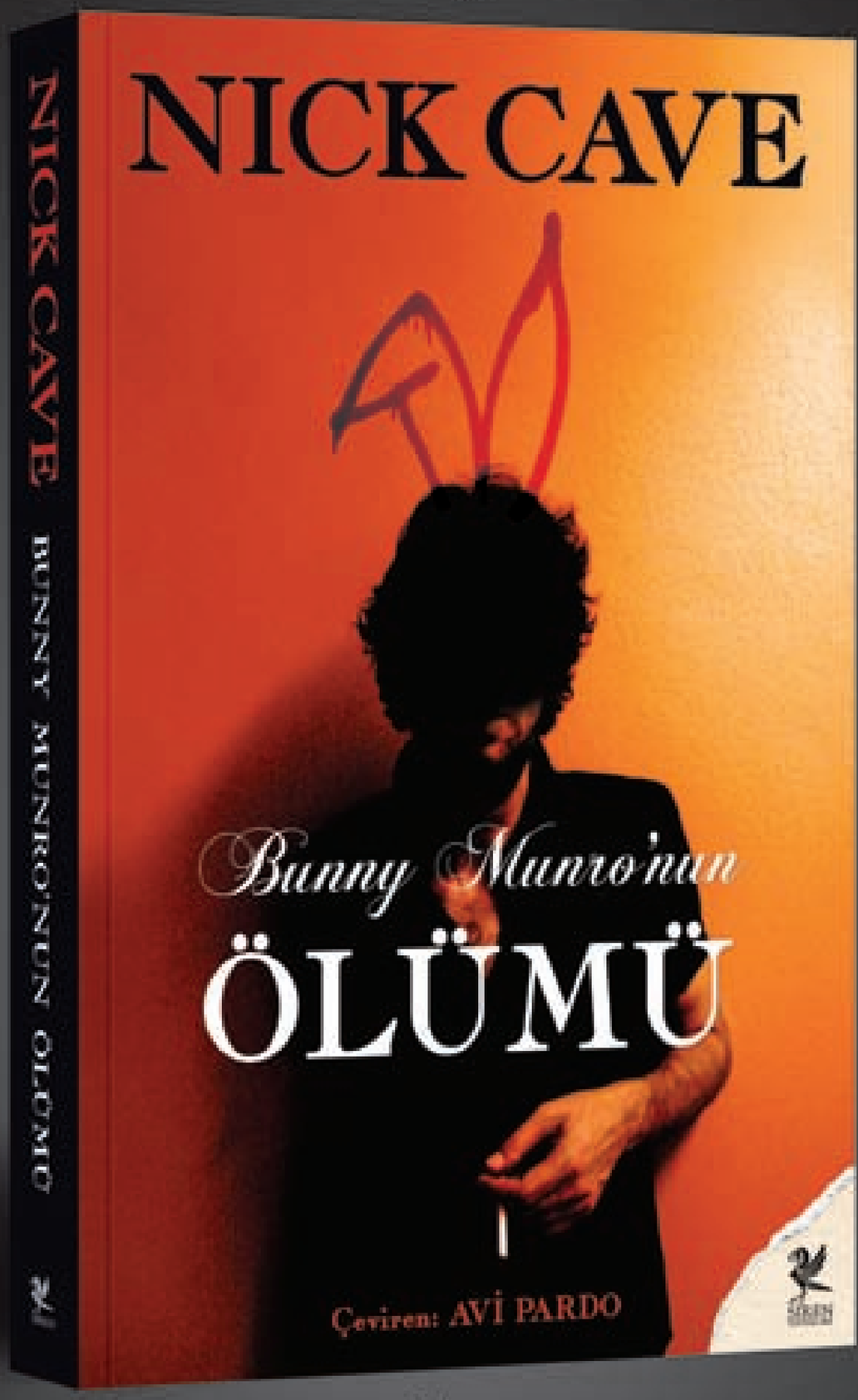

SİREN YAYINLARI

Tünel Geçit Han, B Blok 309-312 Beyoğlu - İstanbul
Tel: 0212 243 45 65 Fax: 0212 251 05 32
www.sirenyayinlari.com

nuk müzisyenlerle daha çabuk ilişkileneceklerini düşünerek klarnetçimizle kemancımızı da çağırdık. Ama Esma'nın akordeoncusunun yaptığı süslemelerle bizim klarnetçinin yaptıkları çok farklıydı ve o buluşma bizim için çok önemliydi, sonuçta "İstanbul" dememizin nedeni de o. Burayı bırakıp oradaki müzikleri öğrenmeyi ve icra etmeyi deneyelim gibi bir eğitim çalışması tarafı var işin, ama bir yandan burayı da düşünüyoruz, çünkü burası da Balkanlar'ın bir parçası. Oradan gelen soğuk hava dalgalarını sürekli karşılıyoruz, ortak yemeklerimiz, ortak bir kültürümüz var. İkincisi, kendi hayatlarımızdan bir şeyler koymaya çalışıyoruz. Kâğıthane'ye gidince kâğıt ve çöp toplayanları gördük, içler acısı bir durum. Ya da Sulukule'de evler yıkılıyor. Mesela Taksim'de çiçekçiler var, ama Romanlara sorduğun zaman kimse "ben çiçekçiyim" demek istemiyor, çünkü hor görülen bir şey. Hayatlar çok zor.

Fehmiye: Hemen az ötemizde, Dolapdere'de, Tarlabaşı'nda, Kâğıthane'de, Edirnekapı'da, Sulukule'de yüzlerce Roman yaşıyor, ama yoklar. Çok güzel kamufle ediyorlar kendilerini ya da biz görmüyoruz onları. Biz bu projede bu hayatları görünür kılmak istedik. Elli yıldır geçimini çöpten sağlıyor bu insanlar, elli yıldır her gece sabaha karşı, çöpçüler çöpleri toplamadan önce, onlar bütün şehrin çöplerini dolaşıyorlar. Kâğıt, plastik, teneke toplayıp ekmek parası çıkarmaya çalışıyorlar ve çevreci bir iş de yapıyorlar aynı zamanda.

Çingene deyince de aslında tek bir kültürden bahsedemiyoruz, değil mi? Türkiye'dekiler bile bölgeden bölgeye farklılık gösteriyorlar...

Ayhan: O aslında çok önemli ve cesaret isteyen bir çalışma. Bildiğimiz kadarıyla Adana'daki Çingenelere Cano, Diyarbakır'dakilere Mıtrıp, yukarıda Erzurum'dakilere Poşa deniyor. Domaniler, Romaniler, Lomavrenler var. Orta Anadolu Abdallarının da aynı kültürden geldiğini söylüyorlar.

Fehmiye: Çingene kültürü daha geniş, hepsini kuşatan bir şemsiye gibi. Hangi yüzyılda yola çıktıkları tartışmalıysa da, Hindistan'dan yola çıkmışlar, güney ve kuzey olmak üzere iki koldan batıya doğru ilerleyerek dünyaya yayılmışlar. Göçebe Çingenelerin, geçtikleri toplumların kültürleriyle hemhal olduğunu biliyoruz. Göç yollarında üç kola ayrılıyorlar, ki üçünün de bizim coğrafyada mevcut olduğu söyleniyor: Romlar, Domlar ve Lomlar. Lomlara Poşa da deniyor, dillerinde başta Ermenice olmak üzere Kafkas dillerinin etkisi var. Zanaatkâr, göçebe bir toplum. Biraz daha güneydoğuya gidilince yine zanaatkâr Domlar, yani Mıtrıplar var. Zaten Abdallar da, etnik köken konusu tartışmalı olsa da, zanaatkâr, müzisyen ve göçebe yaşam tarzlarıyla aynı kültürel şemsiye altında yer alıyorlar... Her birinin kültürü deniz derya. Romlar da batıda yerleşmiş, ki Hint Avrupa dil ailesinden olan Sanskritçe temelli Romanes dilini en iyi koruyanların Romlar olduğu söylenir. Macaristan, Romanya ya da Makedonya'da

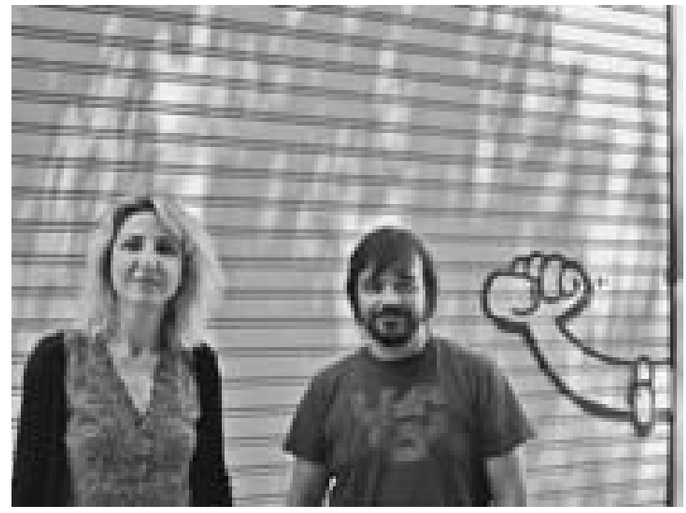

yaşayan Romanlar, bizim Romanlarla anlaşabiliyorlar bu dilde. Bunu da Fatih zamanında, bugünkü Sulukule civarlarında bir bölgenin Çingenelere Mir-i Kıptiyanlık olarak verilmesine bağlıyorlar. Bu Çingene sancağında ya da beyliğinde yaşayanlar demirci, muhtemelen Osmanlı ordusunun kılıçlarını, kalkanlarını dökmüşler ve bir özerklik elde etmişler. Bu özerklik içinde dillerini, geleneklerini korumayı başarmışlar.

Ayhan: Macaristan'dakiler biraz Macarlaşmış, Orta Anadolu'dakiler Türkmenleşmiş, kuzeydoğudakiler Ermenileşmiş... Cesaret ister dediğim şey, işte bütün bu incelikleri ayıklayabilmek. Ayrıca bir yandan öyle şeyler yapalım ki, bu kültürler bugünde de yaşasın. Öbür türlü, nostaljik, müzelik bir şeye dönüşme riski doğuyor. Son dönemde Hüsnü Şenlendirici ortamı canlandırdı, ama sözlü, besteli, bu geleneğin içinden yeni şeyler yapan çok fazla topluluk ya da proje sayamayız Türkiye'den. Biz yeni bir şeyler yapmaya çalıştık, ama bunlar belki çok rahat kabul edilmeyecek temalar oldu.

Mesela?

Ayhan: Örneğin "buçuk" olma bestesi. "Yetmiş iki buçuk halk vardır" denir ya, "buçuk" Roman olanı temsil eder. "Olur mu hiç insanın buçuğu, çeyreği" sözlerinden yola çıktık ve şarkıyı Türkçe-Romanca sözlerle yazdık. Romanca, artık neredeyse yok olmak üzere, en son 150 sene önce bir sözlük hazırlanmış, ki bu sözlük de yeni yeni ortaya çıkıyor. Roman dili, Çingene gerçeğini de vurguladığı için ve Çingene kimliği, ırkçı-ayrımcı yaklaşımlarla kirletildiği için, Romanların kendisi tarafından da reddedilen ya da unutturulmaya çalışılan bir dil ve biz bu dilde şarkılar yazmaya çalıştık.

Fehmiye: Yazdığımız sözler, çarpıcı tanıklıklarımızdan beslendi. Kâğıthane'de teneke mahalleleri yıkıyorlardı, ama insanların gidecek başka yerleri yok. Şarkıdaki "Kâğıthane yollarında Roman olduk, duman olduk / Ne gören var, ne bilen var / Unutulduk, yalan olduk" sözleri bu şekilde çıktı. "Çiçekçi" de Taksim'deki çiçekleri anlatıyor. Kendi aralarında birbirlerine bakışta da sorun var. Mesela çiçekçiler, çöp toplayıcıları hor görüyor. Müzisyen Romanlar da çiçekleri hor görüyor. Müzisyen olmak, "asil Roman" olmak demek, ama dertleri, mağduriyetleri o kadar ortak ki.

Ayhan: Mesela BGST'deki Bajar projesinde, "herkese ev yapıyoruz, ama bizim evimiz yok" diyen Kürt inşaat işçileri anlatılıyor. Burada da, "müziğimizle herkesi eğlendiriyoruz, çiçek satıyoruz, ama çiçekten bir dünyada yaşamıyoruz" diyen Romanlar var. Balkan-Trakya-Roman müzikleri deyince bu tür temalar biraz yabancılaştıracak belki insanları, ama gerçek.

Fehmiye: Biz şarkı sözü yazmaya çalışınca başka şey çıkaramıyorduk ki. Bence tanıklıklarımızdan kaynaklı. Enteresan olan, kendi yaptıkları şarkılarda bu kadar acıyı, mağduriyeti, ayrımcılığı dile getirmiyorlar. Evet, "romantize ediliyor" diyoruz ve Romanlara dair gerçekten turistik bir bakış var ama, bir yandan da hakikaten şarkılarında "vur patlasın, çal oynasın" tadı da var. Mesela albümde çeşitlemesini yaptığımız "Kudur"un orijinal sözleri, "size annemi göndereceğim, ablanı isteteceğim, kendime gelin edeceğim" bağlamında gidiyor, ama bir yandan da "kudur" diyor. Kudurmak lâzım, çünkü gerçekten isyan edilesi bir ortamda yaşıyorlar. "Kudur"un doğasında böyle bir yapı varken, bağışlasınlar ama, bu şarkıya iki çift protest söz ekleyelim dedik.

Ayhan: Coşkuyu kaybetmeden hayatı bir ti'ye alma durumları var, onu da fazla kaybetmeyelim istedik. İnsanın kanını kaynatan şarkıları ölümcül hale getirmek de doğru olmazdı tabii. Mesela "Bulgaristan Muhacırları" Nevizade'de çok hızlı bir şekilde çalınıp söyleniyordu, ama "Bulgaristan muhacırları / Geçiyorlar sınırları / Ağlıyorlar çocukları / Kuruyorlar çadırları" gibi sözleri var. Biz onun temposunu düşürdük. Orada göç, yoksulluk, evlerin yıkılması, hayat zorluğu var. Sonuçta Balkan coğrafyasında savaş binlerce yıldır sürüyor. Albümdeki "Bum Bum" da, Türkçe-Romanca yazıp bestelediğimiz savaş karşıtı bir şarkı.

Fehmiye: Bu toplum barış istiyor. Bu kirli savaşlarda ölenler sadece Kürtler ve Türkler de değil, Çerkes, Gürcü, Laz, Roman da ölüyor. Bir yandan Roman mahallelerinde ciddi ülkücü örgütlenmeler var. Kürtler ve Romanlar karşı karşıya getiriliyor. Ben çok gidip geldim o mahallelere, "neden savaşlara muhalif bir şarkıyı Romanların dilinden yazmayalım" derken ortaya çıktı bu şarkı.

Ayhan: Sözler protest ama bir yandan da, şarkıyı dinlediğiniz zaman ezgiler çok eğlenceli, vokalle perküsyonun atışması var. Gogol Bordello'yu çok sevmiştik, bu şarkıda onun da bir etkisi var açıkçası. Son derece politik temaları çılgın bir ruh haliyle ve biraz da mizahî bir tonda seslendiriyorlar. Ama bir yandan da Taraf de Haidouks, Mahala Rai Banda, Şaban Bayramoviç, Esma Redzepova var. Sevdalinkalar ya da İva Papazov'lar var. Bunlar sürekli uçuşuyor, kendi temalarımızı ararken böyle bir buluşma ortaya çıkıyor.

Bu müzikal taban üzerinde yürürken albümdeki klasik temaların yerine kişisel bir şarkı yazılabilir mi, geleneksel havaları dönüştüren bir formda çalınabilir mi?

Fehmiye: Tabii ki yazılabilir, yazacağız da inşallah. Balkanlar'da ya da oradan biraz yukarıdaki İspanya'da yaşayan Çingenelerin ayrılığı ya da sevdayı anlatan çok güzel, çok yakıcı şarkılar var.

Ayhan: İster istemez bazı yerlerde anlatıcı pozisyonunda kalabilirsiniz ya da bu bir tercih de olabilir. Ken-

Bajar'da "herkese ev yapıyoruz, bizim evimiz yok" diyen Kürt inşaat işçileri anlatılıyor. Burada da, "çiçek satıyoruz, ama çiçekten bir dünyada yaşamıyoruz" diyen Romanlar var.

dinizi hadisenin içine koyarak hissedebildiğiniz yerlerdeyse bireysellik biraz daha artıyor. “Kâğıthane” ya da “Çiçekçi”de anlatıcı konumuna yakın durmuş olabiliriz, ama “Buçuk” ya da “Bum Bum”da biraz daha işin içinde olabiliyoruz.

Bajar’ın Kürt müziğine yaklaşımıyla Gayda İstanbul’un Balkan müziğine yaklaşımını karşılaştırabilir miyiz? Gayda İstanbul’un sound’undan, sözlerinden daha serbest bir rock grubu çıkar mı?

Ayhan: Gayda İstanbul’da, rock, caz, reggae, ska gibi farklı formları denemeye açık bir perspektif var. Mevcut sound nasıl bir yere evrilecek, onu biraz da süreç gösterecek. Şu an itibariyle Bajar projesi, içine kendi bireysel duruşunu da kattığı şarkıların daha ağırlıkta olduğu bir müzik yapıyor. Kürt müziği ve Kürt kültürünün durumu daha farklı tabii, orada yıllardır süren aktif bir mücadele var ve bu durum, kendi birikimini de oluşturuyor. Balkan tarafındaysa, elbette köklü bir gelenek var, ama henüz daha kolektif bir durum söz konusu galiba.

Mahallelere niye gidiyordunuz?

Fehmiye: Bizim çalışma tam da kentsel dönüşüm projelerinin tartışıldığı bir döneme denk geldi, toplumsal arka plan çalışması yapma niyetiyle gittik o mahallelere. Oradakilere çok büyük mağduriyet yaşatıldı. Bugün Sulukule dümdüz edildi, Romanların neredeyse tamamı mahalleden sürüldü. Bu çok anti-demokratik bir şey. O mahalleyi güzelleştirirken, bunu bin yıldır orada oturan o insanlarla yapmak gerek. Oradaki dayanışma eylemlerinde yer aldık. Bir sürü insanla tanıştık ve tabii bu yaptığımız işlere de yansıdı.

Bir yandan Sulukule’den Romanları sürerken diğer yandan İstanbul 2010 projesi televizyonlarda, düzenlediği konserlerde çeşitli boyutlarda Roman güzellemesi de yapıyor...

Fehmiye: Evet ve bu çok acıklı. İstanbul’un en güzel yüzü diye gösterip diğer yandan hayatlarını mahvediyorsun ve “ne çirkin insanlarsınız” deyip kovuyorsun onları.

Peki bu kentsel dönüşüm Romanları müzikal olarak nasıl etkiliyor?

Ayhan: Tanınmaları açısından bir şeyler oldu. Sulukule Orkestrası’nın “Tokmakla” adlı şarkısı epey bir meşhur oldu mesela bir dönem.

Fehmiye: Tony Gatlif, Eugene Hütz Sulukule’ye geldiler. Hüsnü Şenlendirici, Sezen Aksu falan da destek verdi.

Ayhan: Önümüzdeki dönemde kentsel dönüşümün müzikal etkilerini göreceğiz, şimdi konuşmak için erken. Şu anda sadece Sulukule’den uzaklaşma söz konusu, sıra Dolapdere ve Tarlabaşı’na geldi deniyor. Sulukule’de yaşananların çok benzeri İtalya’da da yaşanıyor aslında, orada da inanılmaz ırkçı baskılar ve şiddet söz konusu. Geçenlerde Kardeş Türküler’le gittiğimiz bir yurtdışı festivalinde sokakta çalan bir Balkan brass grubunu izledim. Baktım, aynı bizimkilere benziyorlar, hareketler, tavırlar aynı. Çalarken melodideki usûlü yanındakine tarif edişi aynı. Oradaki organizatör Bulgaristan’dakilerin durumunu anlattı, Çingeneler orada da vatandaşlığa kabul edilmiyorlarmış.

Buradan farklı olarak oralarda Roman hakları mücadelesi daha eskiye dayanıyor ama...

Fehmiye: Evet, burada henüz çok yeni. Bence, zor bir mücadele olacak. Kardeş Türküler projesinde bile, ilk Romanca şarkı söylediğimizde “Roman havaları yakışmadı size” diye kınama mail’leri geliyordu. Ayrımcı zihniyetin bir başka veçhesi. Roman havası okumayı “bayağılaşmak” olarak görüyor, inanılmaz bir şey.

Ayhan: Eski Yugoslavya zamanında ve Romanya’nın eski dönemlerinde bir okullaşma olmuş, bu da brass kültürünü hayli geliştirmiş. Türkiye’de bu tarzın ve çalış şeklinin kabul edilmesi çok yeni. Mesela bizim trombocu konservatuara kabul edilmiş, ama yeni oluyor bunlar. Fakat Tevfik gittiğinde kemanı farklı tutuyor diye sınıfa bile almamışlar. İnsan konservatuarda Çingene müziği, Ermeni müziği, Azeri müziği gibi bölümler görmek istiyor, fena mı olur?

Duvar yıkıldıktan sonra Balkan müzikleri daha görünür hale geldi, çok popüler oldu dünyada. Herkes Shantel’le, Gogol Bordello’yla dans ediyor, Firewater gibi ilginç örnekler var...

Ayhan: Evet, aslında ‘70’lere kadar gidiyor bu etki. “Kavanoz Dipli Dünya” gibi şarkılar var. Ayrıca “Çingeneler Zamanı” filminin ve Fanfare Ciacorlia, Koçani Orkestar gibi grupların etkisi yadsınamaz. Yine de Türkiye dünyaya göre biraz daha geç alıyor bu tip şeyleri.

Albümden önce verdiğiniz konserlere gelen Romanlar ve muhacirler ne tür tepki verdiler?

Fehmiye: Kasımpaşa meydanında bir konser vermiştik, çok şaşırdılar. Biri “şarkıları nece söylediğini biliyor musun?” diyerek yaklaştı. *(gülüyor)* Biliyorum dedim. Kendi anadilini Roman olmayan birinden duymak çok şaşırtmış. Beni bir köşeye oturttu ve şarkıdaki bazı Türkçe bölümlerin Romancalarını da öğretti bana.

Ayhan: Yaptığımız müziğin kabul gördüğünün en büyük göstergesi çalarken birilerinin dans etmesiydi bence, iki-üç kişi sahneye fırladı.

Senin İzmit’teki mahallen ne diyor bu işe?

Fehmiye: “Biraz daha Makedonca ve Rumeli türküleri olsaydı daha güzel olurdu, ama bu da güzel olmuş” dediler. *(gülüyor)* “Karanfil Beyaz”ı, “Oğlan Oğlan”ı, “Kavakta Turna Sesi Var”ı çok beğendiler tabii ki.

Albümde kullanılan enstrümanlar arasında gayda yok. Albümün ismi nereden geliyor?

Ayhan: Gayda ilk başta İskoç gaydasını çağrıştırıyor, ama Karadeniz’de de tulum var. Balkanlar’da, yine gayda adıyla biliniyor. Balkanlar’daki gaydanın özü hayvan derisine bir kamış konması. Zamanında çok yaygın bir enstrümanmış, ama çok da pratik değil. Her tondan çalamıyorsunuz, şişirmeyince derisi kuruyor. Çok dolaşan da bir enstrüman. Orkestrasyon geliştikçe, keman, klarnet yayıldıkça, işin içine brass’lar da girerek ağırlığını artırdıkça, gaydanın orkestrasyon içindeki yeri de azalmış. Yıllar içinde bir form olarak kalmış, “gayda havası” deniyor, Balkan gaydası, Bergama gaydası, Bandırma gaydası, Trakya gaydası gibi tanımlar var. Bulgaristan’da ve Makedonya’da da form olarak yaygın. Bizim için sembolik değeri var, o yüzden ismi öyle koyduk.

Fehmiye: Bir de dağlık yerlerde çok güzel tınlıyormuş gayda. Sesi hep kulaklarda kalmış, hep taklit edilmiş bu nedenle. Gaydayı bizimkiler müzik anlamında da çok kullanır. Nenemler, “hadi tuttur bir gayda” ya da “kayde” derler. Tarlada çalışırken Sırp kadınları, Vlah kadınları öyle bir tutturuyormuş ki gaydayı, “o dağlar çınlıyordu” diye anlatırlardı.

13. yüzyılda yakaladığım bazı sözcükleri Makedon doğumlu nenem de kullanırdı. “Bir iş yapılacaksa ‘mısmıl’ yap” derdi. “Mısmıl”, Yunus Emre’de de geçiyor, temiz pak demek.

Söyleşi: ***Çiğdem Öztürk - Merve Erol***

Ebony Bones

Ebony Thomas'ı İngilizler "dizideki kız" olarak tanıyormuş, ama bizde İngiliz televizyonu çekmiyor, seyredemedik. Kızcağız Ocak'ta Beyoğlu The Hall'da bir DJ set yapmış, valla kaçırdık, göremedik. Ama şunu bilir şunu söyleriz. İlk albümü "Bone of My Bones"da, kılığına, kıyafetine, adının sonundaki ünlem işaretine yaraşan, çılgınca bir punk, soul, disko karışımı mevcut. Les Inrockuptibles, UK Real ve Clash'tan bir derlemeyle karşınızda Ebony Bones!

Şiirsel Yellenme

Son yılların en çarpıcı şarkı ismi sana ait: "Don't Fart On My Heart" (Kalbimin Üstünde Yellenme). O ismi nasıl buldun, arkasındaki fikir ne?

Ebony Bones: O şarkının anafikri, insanın sevgilisinin eski sevgilileriyle yaşadığı sorunlar. Rekabet, kıyaslama, çekememezlik... Sanıyorum herkesin başına gelmiştir, eski sevgililer insanın kalbinin üstünde yellenir. Benim başıma geldi, sevgilimin eski sevgilisi aramızda hep mevzu olurdu, ilişkimizin tadını kaçırırdı. Küfürle aram yoktur, onun için "yellenme" kelimesini tercih ettim.

Kültürler ve kimlikler arasındaki sınırları ihlal etmen takdir topluyor. Senin, Santigold'un, M.I.A.'nın yeni bir kültürel sesin temsilcileri olduğu söylenebilir mi?

İnsanlar hazır kalıpların, klişe tiplemelerin, etiketlemelerin dışına çıkmaya korkuyor. Özellikle müzikte böyle. Etnik bir müzisyen, şakıyan bir diva değilse, hemen basmakalıp sınıflamalar, tembel genellemeler yapılıyor. Fakat müzikte kültürel çatışma yeni bir şey değil. The Clash'i ve Prince'i bu kadar büyülü yapan şey de o. Ben Londra'nın çeşitliliklerden oluşan sound'unu iletmek istiyorum, benim kulağımdaki sound'unu.

The Clash'in ünlü şarkısında ("The Guns of Brixton") adı geçen Brixton'da doğup büyümenin etkisi de var herhalde.

Brixton'ı sarsan siyahî ayaklanmalar ben doğmadan çok kısa süre önce olmuş, ama benim hayatımda önemli bir etkiye sahip tabii ki. Çok erken yaşta kendi hayatımın oradaki diğer çocuklarınkinden farklı olacağını anladım. Sanata ve bütün müziklere yönelmem babam sayesinde oldu. Babamın Brixton'da bir plakçı dükkanı var. Düşünsene, punk albümleri satan bir Karayipli! Evde MC5, New York Dolls, garage-punk, reggae roots çalardı... Annem moda sektöründe çalışıyordu ve sık sık seyahat etmesi gerekiyordu, Paris, İtalya... Dolayısıyla, zamanımın çoğu babamla ve müzikle geçiyordu; bir sığınak gibiydi. Karayiplilerin, İrlandalıların yaşadığı Brixton'da büyüdüğüm için bu farklı kültürlerden beslendim. Ayrıca çok da okurdum. Gözlerimi açan, George Orwell'in "1984"üyle İngiliz toplumunun gidişatı arasındaki paralellikleri görmek oldu.

Müzikte kültürel çatışma yeni bir şey değil. The Clash'i ve Prince'i bu kadar büyülü yapan şey de o. Londra'nın çeşitliliklerden oluşan sound'unu iletmek istiyorum.

"We Know All About You" (Hakkındaki Her Şeyi Biliyoruz) adlı single'ın devletin kurumsallaşmış ırkçılığının yarattığı gerilimleri düşündürüyor. Yapılan araştırmalara göre, dünyanın en çok gözetlenen toplumu İngiliz toplumu.

Evet, günümüzde toplumun ve siyasetin haline bakınca gerçekliğin kurgudan daha tuhaf olduğu görülüyor. Evet, dünyanın en çok gözetlenen toplumu bizimkisi, ama "We Know All About You"nun asıl vurgusu, hayatımıza tedricen sokulan bu uygulamalara karşı apatimiz, vurdumduymazlığımız.

Okul hayatın nasıldı?

Sıradışı bir okul hayatım oldu, 12 yaşımdayken, annemle babam müstakbel oyuncuları yetiştiren bir okula kaydettirdi beni. Spice Girls'ün çocuklarıyla, Amy Winehouse'la aynı sınıftaydım. O zamanlar müziğin yeri benim için ikinci plandaydı. Keman ve gitar gibi bir-iki enstrümanla oynaşmışlığım vardı, ama hiç ders almamıştım. Her yeni uğraştan en geç bir hafta sonra bıkıp sıkılan çocuklardandım. Dans bölümüne yazıldım ve o sıralar Shakespeare's Globe Theatre'ın sahibi olan aktör Mark Rylance "Macbeth"de oynamamı teklif etti. Çok gençtim ve tabii daha önce hiç Shakespeare oynamamıştım. İlk rolüm bu oldu.

Bol ödüllü "Family Affairs" adlı televizyon dizisinin en genç ve en uzun süreli (1998-2005)

oyuncusu oldun; televizyon nasıl bir deneyimdi?
Televizyon hayatımı değiştirdi. Birdenbire sabah beşte kalkmam ve gecenin dokuzuna kadar sette çalışmam gereken bir düzene girdim... Senaristlerin pişirip kotardığı rolleri oynuyordum, çok güzeldi ama, kendi senaryolarımı yazmamın çok daha heyecan verici olacağını düşündüm. Nasıl yazacağımı bilmiyordum, ben de çalışmak için bilgisayarımı sete götürmeye başladım, müzikler besteledim, her şey o zaman orada başladı. Benim tek niyetim söz yazmaktı, ama bir şekilde notalar akıyordu içimden. Hayalî bir takım sesler için besteler yapıyordum. Arkadaşlarım bunları benim yorumlamamda ısrar ettiler. Benim sesimle hiç de kolay olmadı doğrusu. Siyah bir veletsen, Whitney Houston'ları, Aretha Franklin'leri, hakiki şarkıcıları dinleyerek büyüyorsun. Onlarla kesinlikle aşık atamayacağımı, ayrıca, sesimin günün beklentilerine de hiç uymadığını biliyordum. Björk, Nina Hagen, Grace Jones gibi farklı sound'u olan kızlara yöneldim...
Tarzının M.I.A ve Santigold'u hatırlattığı çok söyleniyor...
Evet, onlar da sık sık birbirleriyle karşılaştırılıyorlar, ama albümlerinin sound'u çok farklı, ikisi de tamamen kendine has ve güçlü kişilikler. Onlar da benim gibi renkli derili kadınlar, Rihanna ya da Beyonce tarzı pop r&b kalıplarına uymuyorlar. Dolayısıyla, kimse onları nasıl sınıflandıracağını, nereye koyacağını bilemiyor, onları birbiriyle, beni onlarla kıyaslıyorlar.
Eski sınıf arkadaşın Amy Winehouse için ne diyorsun?
Bir sanatçının "müziğim için mi, yoksa hayat tarzım nedeniyle mi çok satıyorum?" sorusunu kendine sormak durumunda kalması tuhaf. Üzücü hakikat şu ki, özel hayatın ortaya saçılması satışları da artırıyor. İnsanın hayatının ortalığa sergilendiğini görmesi çok zor bir durum, başına gelmeden ne hissedeceğini bilemezsin. Amy Winehouse çok büyük bir sanatçı, bugünlerde onun gibisi çok az.
Kendi prodüksiyonunu kendin yapıyorsun, punk mottosu "do it yourself"in izinden gittiğin için mi?
Yoksa ruhumu şeytana satmak zorunda kalacaktım. Müzikten başka her şeyle ilgileniyor plak şirketleri. Beni, müziğimi filan değil, sadece kostümümü istiyorlar. Onları tek ilgilendiren yeni Sugababes yaratmak, Spice Girls'ün şarkıyazarlarını bana musallat etmek. O zaman kalbim kırılmıştı, ama bugün bütün bunlardan kaçtığım için ne kadar şanslı olduğumu farkediyorum. Gelebilecek tepkileri, nasıl karşılanacağını hiç kafaya takmadan, içimden gelen, arzuladığım albümü yaptım. Oyuncu olarak hep bir tatminsizlik yaşıyordum, senaryolardaki kelimeleri değiştiriyordum, kostümleri yeniden çizip kendime uyduruyordum. 15 yaşıma geldiğimde, esas istediğimin kendim olmak olduğunun farkına vardım. Ve müzik sayesinde bu hayalimi gerçekleştirebildim.
Müziğinin ve imajının feminist bağlamda nasıl bir yere oturduğunu düşünüyorsun? Kadınlar erkeklerin hakimiyetindeki müzik endüstrisinde artık daha fazla söz sahibi mi, yoksa eski hamam eski tas mı?
Kadın olunca ne yapmak istediğini anlatmak için çok nefes tüketmen gerekiyor. Ama benim meselem dişilik değil. Müziği toplumun zincirlerinden kurtulmanın bir yolu olarak gördüm hep. Müziği ve dişiliği rafine eden birçok sanatçı var: Annie Lennox, Nina Hagen, Grace Jones, Ari-Up (The Slits) ve Björk. Ve tabii Alice Cooper. *(gülüyor)*
Bugünlerde en çok hangi şarkıyı dinliyorsun?
Neil Young'ın "Harvest Moon"unu.
İki pop starının çocuğu olabilseydin, kimleri seçerdin?
Fiziksel olarak Michael Jackson'ın "The Wiz"deki haline benziyorum. Ama onun babam olması ihtimali yok, dolayısıyla cevabım George Clinton ve Grace Jones.
Sence son kırk yılda müzik dünyasında yaşanan en önemli olay ne?
İnternet ve dosya paylaşımı. Aracıları aradan çıkarıyor, sanatçıların yaratıcı olmalarına ve kamuoyunun kendi yargısını vermesine imkân veriyor. İnternet öncesinde toplumun neyi dinleyeceğine, neyi dinlemeyeceğine plak şirketleri karar veriyordu. Yeni kuşak gençlik, dinlemek istediği müziği kendisi keşfediyor. Benim adım da organik bir biçimde büyüdü. İtici güç MySpace'ti. Hiçbir plak şirketiyle sözleşmem olmamasına rağmen BBC-1'de en çok dinlenen sanatçı oldum. MySpace olmasaydı, bu mümkün değildi.

Benim meselem dişilik değil. Müziği toplumun zincirlerinden kurtulmanın bir yolu olarak gördüm. Müziği ve dişiliği rafine eden birçok sanatçı var.

Çeviren: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

[Florence & The Machine]

Son zamanlarda indie-rock'un tekdüzeliğine sıkı bir tokat indirenlerin başında Florence & The Machine geliyor. "Lungs" adlı ilk albümünü yayınlayan İngiliz sanatçının müziği myspace sayfasında "grindcore / acousmatic / tape music / melodramatic popular song" şeklinde tarif edilmiş. Biz biraz daha ipucu verip Kate Bush, Peter Gabriel, Toni Childs, Björk isimlerini sıralayalım. Ya da en iyisi, bu bulmacayı çözmeye uğraşmak yerine, güzelim "Lungs"a ve Florence'ın The Line of Best Fit, Independent, Telegraph ve Times'a söylediklerine kulak verelim...

CİĞERDEN KALBE

Herkes senden bahsediyor. Festivaller, konserler derken albüm de çıktı. Buralara nasıl geldin?
Florence Welch: Baş döndürücü bir hızla gerçekleşti her şey. Korku, heyecan, eğlence, hepsi bir aradaydı.
Son yıllarda İngiliz müziğinde kadın sanatçılar fırtınası esiyor. Lily Allen ve Kate Nash'ten çok farklı bir stilin olmasına rağmen, bu furyanın sana yardım ettiğini düşünüyor musun?
Bir sürü kadın yetenek için kapıyı açtılar, bunu inkâr edemeyiz. Ama herhangi bir "kız şarkıcı" değil de, bir "sanatçı" olarak karşılanmak yine de senin eline bakıyor.
Vokalin PJ Harvey ve Alanis Morissette'le karşılaştırılıyor. Sevdiğin kadın şarkıcılar kim?
Diane Cluck, Grace Slick, Kate Bush ve Sandy Denny.
Kate Bush'a çokça benzetiliyorsun...
Kate Bush'u severim. Müthiştir. Ama üzerimde etkisinin büyük olduğunu söyleyemem. Nina Simone, Billie Holiday, Dusty Springfield'ı daha çok dinledim. Annie Lennox'un sesi muhteşemdir. Bu arada Ma Rainey'i de unutmamak lâzım. Blues'un en arabesk hali...
Geçmişte Cold War Kids, Beirut ve Iggy Pop gibi birbirinden çok farklı kişileri cover'ladın. Farklı müzikal türlere mi düşkünsün?
Beni havaya zıplatan, yerlerde süründüren, bas bas bağırtan her tür müziği seviyorum.
Müzik kariyeri uğruna sanat okulunu bıraktın. Zor bir karar mıydı senin için?
Hayır, çünkü iyi bir öğrenci değildim. Sınıfta uyuyan tiplerdendim.
Machine sürekli değişen yetenekli müzisyenlerden kurulu bir proje grubu görünümünde. Grubun kalıcı üyesi yok mu hiç?
Herhangi bir müzisyen bir şekilde grupta yer alabilir. Bir arpçi de olabilir, çay tepsisi çalan biri de... İnsanların enstrümanlarını başka bir şeymiş gibi çalmaları güzel.
Bir konserde sana eşlik eden tek enstrüman bir çöp tenekesinin metal kapağıydı, değil mi?
Şu anda bir arpçi, piyanist, baterist ve gitarist var grupta. Bunun keyfi ayrı, çünkü sound'un şaşaası için-

22→

de yitip gidebiliyorsun. Şarkıları hâlâ grupsuz seslendiriyorum. Sadece ben ve bir davul. Sonra grup benim etrafımda müziği örüyor.
Albümün adı niye "Lungs"?
Albümde "Between Two Lungs" diye bir şarkı var. Bu şarkı benim sesimi ve sound'umu bulduğum şarkı oldu. Ondan önce müzisyen olarak kendime fazla güvenim yoktu. Şarkı söylemek istiyordum, başka müzisyenlerle şarkı yazıyordum. "Kiss with A Fist" single'ı döneminde olduğu gibi, gitar gruplarıyla takılıyordum. Ama "Between Two Lungs"ı oturup sıfırdan yazdım. Sadece bir davulla. Tek davulla çok konser verdim. Ses ve davul. Davullar benim için önemli. Müziğin kalp atışları onlar. Ses ise ciğerler. Eğer müziği en temel etmenlerine ayırırsan, Ciğer ve Kalp kalır. Grup ise vücudun geri kalanıdır. Davula bayılıyorum. Şarkı söylemekten aldığım zevki davul başında da alıyorum.
Bazı şarkıların kişisel deneyimlerden yola çıkıyor izlenimi veriyor. Öyle mi?
Evet, ama bu deneyimleri size söyleyecek halim yok. Kendiniz bulacaksınız.
Bu albümün biten bir aşk ilişkisi sonrası, bir kalp kırıklığı içinde yapıldığını söylemiştin...
Galiba kalp kırıklığı enerjiyi tutkulu bir şekilde odaklamaya yardımcı oluyor. Başına o kadar büyük bir şey geliyor ki, küçük şeyleri önemsemiyorsun. Benim için ilginç bir deneyimdi. Bir sonraki albüme kadar kalbimin tekrar kırılacağını umuyorum.
Annen İtalyan Rönesansı konusunda uzman bir sanat tarihçisi. Florence ismi de Floransa şehrinden geliyor galiba...
Çok isterdim, çünkü küçükken annem ve babamla birçok defa gittim Floransa'ya. Gel gör ki, ismim annemin teyzesinden geliyor. Pek romantik bir hikâyesi yok.

Annenle baban sen 13 yaşındayken ayrılmış.
Evet. Sonra annem yandaki komşuyla birlikte yaşamaya başladı. Biz üç kardeştik. Üç çocuk da yan evden geldiler ve tek evde birleştik. Bugün aramız çok iyi, ama o zamanlar evin içinde bir sürü yeniyetmeyle cehennem gibiydi. Odamdan dışarı bile çıkmazdım.
İlk ne zaman şarkı yazmaya başladın?
13 yaşımda galiba. İlk şarkılarım hayalî ayrılıklar üzerineydi. Hiç erkek arkadaşım olmamıştı ve fazla şairane sözler yazıyordum. "Gözyaşları düşüyor ağaçlardan / Yağmur damlaları gibi / Acımın tam ortasına" tarzı şeyler. Hâlâ melodramatik bir tipim ama, en azından yazdıklarımın arkasında gerçek tecrübeler var artık. İlkgençliğimde çatışmadan kaçınan, utangaç bir tiptim. Şimdilerde bir sürü votka-tonik içtikten sonra işin rengi değişiyor, kendimi tehlikenin kucağına atıyorum.

Tüm kıyafetlerimi ortaya döküyoruz ve rastgele bir araya getiriyoruz. Ne çıkarsa bahtımıza. Alışveriş tarzım da budur. Saldırırız ve 10 pound'un altında ne bulursak alırız.

Ünlü menajer Mairead Nash'le çalışmaya başlaman da bol votka-tonikli bir geceye dayanıyor galiba.
Evet. Bir kulübün tuvaletinde denk geldim ona ve Etta James'in "Something's Got A Hold On Me" şarkısını söyledim. Güvenliği çağıracağına, benim menajerim olmayı kabul etti.
Şarkılarında çok fazla edebî gönderme de var. Bu aralar neler okuyorsun?
Cormac McCarthy'den "Yol", Don DeLillo'dan "Beyaz Gürültü", Samuel Beckett'in oyunları, Sylvia Plath'in şiirleri... Ama temel esin kaynaklarım, Tim Burton ve Grimm Kardeşler'in karanlık masallarıdır. Bir fantezi âleminde, tuhaf ahlâkî sorunsalları içeren hikâyeler yazıyorum bir anlamda. Aşktan bahsediyorum, gözüme çarpan manzaralardan, duvarda ya da bir kâğıt parçasında aklımda canlanan şeylerden bahseden şarkılar yazıyorum. İnsanların söylediği laflarla ilgili yazıyorum. Yaptığım ettiğim şeyleri yazıyorum. Ve bütün bunlar bir araya geldiğinde, başrolünde bir eşeğin ya da kuşun olduğu bir hikâye çıkıyor ortaya.
Bir diğer özelliğinse daha şimdiden bir stil ikonu haline gelmiş olman. Sahne kıyafetlerinle yeni bir akım başlatmış gibisin.
En yeni arkadaşım Sophie sorumlu kıyafetlerimden. Tüm kıyafetlerimi ortaya döküyoruz ve rastgele bir araya getiriyoruz. Artık ne çıkarsa bahtımıza. Alışveriş ederken de tarzım budur. Saldırırız ve 10 pound'un altında ne bulursak alırız.

Çeviren: ***Ogan Güner***

Zaza Fournier

Myspace sayfasında "etkilendikleri" hanesine üç isim yazmış ve üç koca fotoğraf koymuş: Elvis Presley, Edith Piaf, Tom Waits... Eh, doğrusu böyle bir hatunun kasetini gözümüz kapalı alırız ve haklı çıkmanın gururunu yaşarız. Fransız şansonunun güzelliklerine güzellikler katan Zaza Fournier'ye alkışlarla hoşgeldin diyoruz ve Paperblog, Frequence-Sud, Ptitblog'daki söyleşilerini takdim ediyoruz...

AKORDEON & İPOD

"Mademoiselle" hassas ve dokunaklı bir şarkı. Onu yazmadan önce travestilerin dünyasıyla ilgileniyor muydun?

Zaza Fournier: Hayır. "Mademoiselle"i yazmamın sebebi, travesti olma fikrinde şiirsel bir taraf görüyor olmam. Beni etkiliyor. Ayrıca cinsiyet meselesi ilgimi çekiyor. Bir erkek ya da kadın olmak ne demek? Benim de kendime sorduğum bir soru bu. Bugün size kadın olmak için nasıl davranmanız gerektiğini söylüyorlar. Travestiler sürekli duydukları bu safsatalara kulak asmayan, gerçekten özgür insanlar.

Konusu itibariyle akla ister istemez Charles Aznavour'un "Comme ils disent" (Hani derler ya) şarkısı geliyor.

Açıkçası, şarkıyı yazarken Charles Aznavour'un müziğine aşina değildim. "Mademoiselle"in "Comme ils disent"i hatırlattığı söylendiğinde o şarkıyı bilmediğim için utanmıştım. Daha sonra "Comme ils disent"i tekrar tekrar dinledim ve hakikaten de arada bir bağ olduğunu farkettim.

Albümde bir de Elvis Presley'in ünlü "Love Me Tender" parçasının yorumu var. Neden bu şarkıyı seçtin?

Hakiki bir slow şaheseri. Slow'ların tekrar el üstünde tutulur olmasını istiyorum. O şarkının hiç de eskimediğini, ne kadar güçlü ve etkileyici olduğunu göstermek istedim. İnsanlar bu tür parçalar yazmanın kolay olduğunu sanıyor, hiç de öyle değil. Ayrıca Elvis'e de akordeonla eşlik edilebileceğini kanıtlamak istiyordum.

Esin kaynakların arasında Edith Piaf'ı da sayıyorsun...

Daha ziyade sözler için, müziği bence artık eskidi. Müzikal olarak benim için en önemli isimlerden biri Tom Waits'tir. Onu duyana kadar yalnızca Fransız şansonuna takılıyordum, çünkü esas sözler ilgimi çekiyordu. Tom Waits dinleyince insan ruhuna nota ve seslerle de hitap edilebileceğini idrak ettim. Sonradan önemli bir şair olduğunu da keşfettim. Brigitte Fontaine'i de çok seviyorum.

Senin de yarattığın kendine özgü oldukça görsel bir dünyan var.

Hesaplanmış bir imaj değil bu. Modayı seviyorum, normalde nasılsam konserlerde bunu biraz daha uzağa götürüyorum sadece. Sahneye kot pantolon ve spor ayakkabıyla çıkmaktansa, şık bir elbise ve topuklu ayakkabıları tercih ediyorum. İnsanın sahnede kendini güzel hissetmesi önemli bir şey. Yarattığım karakterin çıkış noktası bizzat kendim, arkasına saklandığım bir maske değil. Ayrıca tiyatro kökenli olduğum için görsel performansın benim için ayrı bir önemi var.

Tiyatrodan müziğe geçmen nasıl oldu?

Tamamen tesadüf eseri. Kiramı ödemekte güçlük çekiyordum ve para kazanmak için sağda solda geçici işler yapmaktan gına gelmişti. Neden sokakta şarkılarımı çalmayı denemiyorum diye düşündüm. İlk kez birilerinin önünde şarkı söylemeye sokaklarda başladım. Birkaç ay sonra bazı barlardan teklifler geldi.

Müziğe nasıl başlamıştın?

Çok küçükken. Evde sürekli müzik dinlenirdi. On yıl keman dersi aldım. Piyano ve gitar da çalıyordum. En az bir enstrüman çalmayı bilmek bizim ailede çok önemlidir. Fakat konservatuarın fazlasıyla tekniğe dayalı eğitimine hapsolmuştum, nota olmadan keman çalamıyordum. Bundan kurtulmak için klasik müzikten vazgeçtim. Enstrümanlarla tamamen serbest bir ilişki kurmak istiyordum.

Akordeonu kemana tercih etmenin sebebi neydi?

Biraz çocuksu bir tavırdı, aileme inat olsun diye. 15 yaşında size bir şeyler dayatıldığında siktir çekmek istiyor insan. Hangi aleti çalacağıma kendim karar vermek istedim. Tatillerde çok sevdiğim ve kendime örnek aldığım halamın evine giderdim, o da akordeon çalardı. Akordeon benim gözümde hiçbir zaman eski moda bir enstrüman olmadı. Bence, tam tersine, seksî ve rock'n'roll'a çok müsait bir enstrüman.

Sahneye yalnızca akordeon ve ipod'unla çıkma fikri nereden geldi?

Barlarda şarkı söylerken yalnızca akordeonla eşlik ediyordum, fakat tam olarak yapmak istediğim müzik için yeterli gelmiyordu. İpod fikri turne aşamasında bir sanat direktörünün önerisiydi. İçinde kendi parçalarım var ve sahnede tek başıma albümün hissini verebilmemi mümkün kılıyor, o yüzden pratik bir çözüm. Ayrıca ipod gibi modern bir eşyayla akordeon gibi eski tip bir enstrümanı bir araya getirme fikri hiç fena değil. Yaptığım işi de oldukça iyi yansıtıyor, albümde klasik enstrümanlar kadar elektronik ritmler de var.

Bir erkek ya da kadın olmak ne demek? Kadın olmak için nasıl davranmanız gerektiğini söylüyorlar. Travestiler bu safsatalara kulak asmayan, gerçekten özgür insanlar.

Yaptığın müziğin içinde bütün tarzların barınmasını istediğini söylüyordun. Albüm istediğin gibi oldu mu?

Evet, tam hayalini kurduğum albüm oldu. Bütün tarzları denemek istemem özellikle geleceğe yönelik bir arzu. Yaptığım müziği tarif etmek ilgimi çekmiyor, farklı alanlara yönelmemi engellemekten başka bir işe yaramaz. İçgüdülerim ve arzularıma göre hareket ediyorum. Bakarsın, bir gün country ya da soul da söylerim...

İlk single'ın "La vie à deux" (İki kişilik yaşam) karmaşık bir aşk ilişkisini anlatıyor. Şarkı yazarken gündelik hayattaki gözlemlerinden mi esinleniyorsun?

Evet, bir ölçüde. Yazdığım şarkılar etrafımdaki dünyayı aynen gördüğüm haliyle anlatıyor. Sokakta rastladığım hikâyeleri anlatmayı da seviyorum. Birkaç saat sokakta takılınca ummadığım matrak sahnelerle karşılaşıyorum. İnsanlarla yakın bir ilişki kurmama da yardımcı oluyor. Sokakta yanıbaşındaki insanların tepkilerini görebiliyorsun, sahnedeyken de seyirciyle benzer bir bağ kurmaya çalışıyorum.

Albümün başarısı sayesinde ufak bar sahnelerini bırakıp büyük festivallerde çalmaya başlıyorsun, bu seni biraz korkutuyor mu?

Çok heyecanlıyım, çünkü yıllardır bildiğim, hatta seyirci olarak da defalarca gitmiş olduğum bazı festivallerde çalacağım. Böylesine kolay kabul görmek çok hoş. Kalabalık ne kadar büyük olursa olsun, insanî bir atmosfer yaratmanın mümkün olduğunu düşünüyorum.

Çeviren: ***Alican Tayla***

→23

George Levine
Darwin Sizi Seviyor
DOĞAL SEÇİLİM VE DÜNYANIN YENİDEN BÜYÜLENMESİ

Metis Bilim, Çeviri: Erkal Ünal, 336 sayfa

Levine, evrim teorisinden çok Darwin'in kendisini kişisel yönleriyle ele alan bir yorum sunuyor bu kitapta. Hayatıyla bilimi iç içe olan, en duygusal anlarında bile bilimci hassasiyetiyle gözlem yapmayı sürdüren, öte yandan en nesnel gözlemlerinde bile hislerini, bilhassa doğanın ayrıntılarında gizli olan mucizeler karşısındaki şaşkınlığını ele veren müşfik bir doğa âşığını anlatıyor.

Jean-Pierre Changeux, Paul Ricoeur
Neden Nasıl Düşünürüz?
ETİK, İNSAN DOĞASI VE BEYİN ÜZERİNE BİR TARTIŞMA

Metis Bilim, Çeviri: İsmet Birkan, 296 sayfa

Bir sinir biyoloğu ve bir filozof. Jean-Pierre Changeux'nün beyne dair bilimsel açıklamaları ve Paul Ricoeur'ün engin felsefi birikimiyle zenginleştirdiği tartışmada dinden sanata, etikten toplumsal sorunlara kadar pek çok konuya değiniliyor. Asıl amaç ise insan deneyimine dair kapsamlı bir kavrayış oluşturmak.

Jacques Rancière
Filozof ve Yoksulları

Tarih Toplum Felsefe, Çeviri: Aziz Ufuk Kılıç, 272 sayfa

19. yüzyıl proleter kültürü üzerine birçok önemli çalışma yayımlamış olan Rancière, Batı'nın felsefi ve siyasal düşünce geleneğine çok sert bir eleştiri getiriyor: Sol fikriyatın Marx, Sartre ve Bourdieu gibi üç önemli isminin bile, felsefenin kurucusu denebilecek Platon'la şaşırtıcı bir biçimde paylaştığı önkabulleri sorguluyor. Sol siyaset geleneğinin sorunlarıyla ilgilenenler başta olmak üzere bütün felsefe okurlarının okuması gereken bir kitap.

Ayşegül Devecioğlu
Kış Uykusu

Metis Edebiyat, Öyküler, 88 sayfa

Kuş Diline Öykünen ve 2008 Orhan Kemal Roman Armağanı'nı kazanan *Ağlayan Dağ Susan Nehir* romanlarının yazarından bu kez bir öykü kitabı. Darbe sonrası ülkenin üzerine çöken ağır iklimi anlatan bu öyküler, karabasanlarla dolu uykuların arasından sızan umudu ve direnci de taşıyor bizlere.

Nadire Mater
Sokak Güzeldir
68'DE NE OLDU?

Yakın Tarih, 16 x 21 cm. 404 sayfa

Kişisel anlatılar ile dönemin arkaplanına dair bilgileri bir araya getiren bu kitap 1968'in hakikate daha yakın bir resmini çezebilmek, hakikati tarihten geri kazanabilmek umuduyla yazıldı. Hiç kuşkusuz tek bir 68 yoktu, kitapta da herkes kendi 68'ini anlattı. 68'de gerçekte ne olduğunu bilmek, neyin olmadığını da düşünebilmek için de önemli. Henüz ne kadar çok şeyin denenmemiş olduğunu, ufkumuzda bizi ne kadar çok başlangıcın beklediğini de gösteriyor çünkü.

metis

Cold War Kids

Son yılların en kafası çalışan, sözleriyle bir hikâye, müzikleriyle bir atmosfer kurmayı en iyi başaran gruplarından Cold War Kids, ABD'nin batı sahillerinden başladığı yolculuğunun bir molasını İstanbul'da, Rock'n Coke'ta verdi. Günışığında olsa da kuvvetinden bir şey yitirmeyen konserin ardından grubun iki üyesini dar vakitte karşımıza aldık, aklımıza ilk gelenleri sorduk...

Nina'nın İşareti

Foto: Şahan Nuhoğlu

Siz Los Angeles'tan, Long Beach'tensiniz, değil mi?

Nathan Willett: Evet, hepimiz oradanız.

Long Beach'te Tarzana diye bir yer var mı? Bob Dylan, 1989'da orada bir yazlık ev almış, hiç karşılaştınız mı?

Willett: İlk defa duyuyorum. *(gülüyor)* Orası Los Angeles'ın biraz daha kuzeyinde kalıyor galiba. Çok da iyi bildiğim bir yer değil. Bob Dylan'ın Malibu'da çok evi barkı vardır aslında. Sever misiniz Dylan'ı?

Tabii, siz?

Willett: Sevilmez mi? "The Bob Dylan Encyclopedia" diye tuğla gibi bir kitap çıktı bir-iki sene evvel. Son on senedir yaptığı bütün albümler çok iyi. Radyo programlarını dinleyemedim, ama orada da döktürdüğünü söylüyorlar.

Long Beach'te yaygın bir müzik âlemi var mı?

Matt Aveiro: Küçük bir yer Long Beach, ne varsa eş-dost arasında, küçük çevrelerde var. Hepimiz küçük, yerel punk gruplarında çalarak geliştirdik kendimizi. Ama son bir seneyi hep turnede geçirdik, şimdilerde neler olup bitiyor, bilmiyorum.

Willett: Ama zaten bu tür şeylerin adresi Los Angeles. O kadar yakın olmasaydı, belki bizim oralar da daha hareketli olurdu.

Los Angeles'ın belli bir müzik karakteristiği var mı sizce? '80'ler tarzı bir glam metal midir mesela?

Willett: *(gülüyor)* Dışarıdan bakan illâ ki öyle görüyor en azından. Los Angeles'ta en popüler müzikler hükümranlığını sürdürür her zaman, ama yeni ve yaratıcı fikirler için uygun ortam sayılmaz pek. En fazla pop-punk gruplarını bulabilirsiniz herhalde şu sıralar. Ama bizim de epey çaldığımız Echo Park gibi mekânlar da var, oralarda başka bir müzik dönüyor.

Bir söyleşinizde, büyük festival sahneleri yerine, küçük kulüpleri tercih ettiğinizi söylüyorsunuz...

Willett: Evet, genel olarak öyle.

Aveiro: Daha küçük bir kitleyle, daha samimi bir ortamda daha rahat hissediyoruz kendimizi. Büyük festivallerde sahneye çıkan grupların derdi bütün kalabalığı fethetmek oluyor. Bir ring gibi festival sahnesi, ama küçük kulüplerde daha özel geceler yaşanabiliyor. Festivallerde sevdiğiniz bir sürü grubun büyüsünün yittiğini de görüyorsunuz, evde albümünü severek dinlediğiniz bir grubu izlemeyi o esnada tercih etmeyebiliyorsunuz, ne bileyim, arkadaşlarınızla muhabbet etmek daha anlamlı gelebiliyor. Yine de müzisyenler için gezip tozma, farklı sahneleri tecrübe etme fırsatı festivaller.

Sizin şarkılarınızın her birinde bir atmosfer, bir hikâye var aslında, dikkatli dinlemeyi de gerektiriyorlar...

Willett: Evet, ama festivallerde insanlar ritm ve enerji arıyor esas olarak, festivalde çalacak bir grup için zafer formülü de bu. Bizim müziğimizse daha karanlık bu formüle göre. Hele ikinci albümümüz "Loyalty To Loyalty", ilk albüme, "Robbers & Cowards"a göre çok daha karanlık, içine girilmesi daha zor, daha kendine has bir atmosferi var. Şarkılarımızdaki karakterler genellikle kurgusal, ama gerçek kişilerden, durumlardan, politik gelişmelerden yola çıktığımız da oluyor. Şarkıları hep beraber yazıyoruz, genellikle bir odaya kapanıyoruz ve küçük, saçma bir şey, belki bir kelime fitili ateşliyor.

Sizin müziğinizde yer yer atonal, aritmik unsurlar da var, bu açıdan Tom Waits'e de benziyor bazen. Sizce de öyle mi?

> **Gelmiş geçmiş en büyük isimlerden biri Tom Waits. Yıllar evvel, şarkılarımızın güzel olduğunu anlıyorduk ama, böyle isimlerle anılabileceğimizi aklımızdan geçirmiyorduk.**

Willett: Teşekkürler, kendisinin büyük hayranıyız biz de. Gelmiş geçmiş en büyük isimlerden biri Tom Waits. Yıllar evvel ilk şarkılarımızı yazarken, şarkıların güzel olduğunu anlıyorduk ama, adımızın böyle isimlerle beraber anılabileceğini aklımızdan dahi geçirmiyorduk. Bazen sahnede sevdiğimiz isimlerden cover'lar da yapıyoruz, Tom Waits'ten, Nick Cave'den...

Sizin şarkı yazarlığınızda belirleyici isimler kimler?

Willett: Gruba başlarken her birimizin başka başka etkilenmeleri vardı. Velvet Underground, Bob Dylan, Leonard Cohen, Nina Simone... Şarkılarında belli bir hikâye anlatan insanlar.

Nina Simone'da ilginizi çeken ne?

Willett: Harika bir sesi var bir kere, çok iyi düzenlemeler yapıyor ve işinin ehli müzisyenler seçiyor, şarkıları nasıl çaldıracağını da biliyor. Bütünlüklü bir iş sunuyor ve her şeyiyle bir gerçeklik duygusu veriyor insana. Ayrıca bir şair, siyasî bir figür. Onun söylediği bir şarkıyla ya da işaret ettiği bir durumla hareketlenmemek mümkün değil. Onun gibi birisinin bir daha gelmesi zor herhalde.

Sizinle benzer bir indie klasmanında sayılan genç İngiliz gruplarını takip ediyor musunuz?

Willett: Pek sayılmaz, ama Arctic Monkeys'in iyi bulunduğunu, sevildiğini biliyorum. Vaktiyle Portishead, Aphex Twin gibi isimlere daha çok takılırdım. Brit-pop'la da, Brit-pop'tan etkilenmiş sonraki gruplarla da çok ilgilendiğimi söyleyemeyeceğim.

Amerikana grupları nasıl gelir size, Calexico mesela?

Willett: O tür farklı arayışlar her zaman ilgimizi cezbeder tabii. Baltimore'lu bir grup var, Beach House, son zamanlarda onlar çok hoşuma gidiyor.

Bir grubunuz olmasaydı, ne yapıyor olurdunuz?

Willett: Ben lisede edebiyat hocasıydım aslında, herhalde devam ederdim ya da yaratıcı yazarlık gibi bir iş yapardım,

Hangi yazarları seviyorsunuz?

Willett: Bir sürü var, hangisini sayayım? Ama hiç Faulkner okumadım, onu söyleyeyim. Ben J.D. Salinger severim. Sonra Philippe Roth, David Foster Wallace...

Salinger'ı gördünüz mü hiç?

Willett: *(gülüyor)* Tabii ki hayır. Tam bir münzevidir. Fotoğraf da çektirmedi hiç, bir-iki tane gördük ancak. Günlerinin sayılı olduğu, ölümünün ardından arkada bıraktığı her şeyin yakılmasını istediği söyleniyor.

Son sorumuz da Dylan'dan olsun: Otobiyografisini okudunuz mu?

Willett: "Chronicles"ı mı? Tabii, harika bir kitap. Gelişkin bir edebî zevki var Dylan'ın, kalemi hem basit hem de çok kuvvetli.

Söyleşi: ***Merve Erol***

→25

Foto: Muhsin Akgün

CARLOS SANTANA

İki Santana var: "Supernatural"dan önceki ve sonraki... Carlos Baba temmuz başında, Kuruçeşme Arena'daki iğne atsanız yere düşmeyecek konserde ilk Santana'ya iltimas geçti, güneş enerjili Latin gitarını –hele ki ağzındaki cikleti attıktan sonra– yaktı, yandırdı, "Europa"lar, "Oye Como Va"lar, "Black Magic Woman"lar aştı, unuttu sandığımız "Jingo"yu bile en sona, bise saklamıştı. Konser sabahı, aralarında Roll'cuların da yer aldığı bir grup basın mensubuyla yaptığı tatlı muhabbeti aktarıyoruz…

SUYUN BÜTÜN RENKLERİ

Bu ağustos Woodstock'un 40. yıldönümü, geriye dönüp baktığınızda ne hissediyorsunuz? Hippi döneminin doğumuna tanık oldunuz, o dönemin müziği ve hayat tarzı sizin üzerinizde nasıl bir etki yarattı?

Carlos Santana: Ben San Francisco'da büyüdüm. San Francisco bilinç devriminin beşiğiydi. Bob Marley'in "One Love"ı, Marvin Gaye'in "What's Going On"u, John Lennon'ın "Imagine"ı bu devrimin bayraklarıdır. Hippi denen insan uzun saçlı, yıkanmayan, sevişmekten ve esrar içmekten başka bir şey düşünmeyen bir insan değildir. Berlin duvarı yıkıldığında, Nelson Mandela özgürlüğüne kavuştuğunda, 2000 yılını gezegenin dört bir yanında tek bir aile gibi kutladığımızda kendimizi ne kadar iyi hissettik, öyle değil mi? Hippiliğin özü budur. Bütün dünya olarak, beyaz ırkçılığından, Bush'tan Barack Obama'ya geçişi kutladık. Benim gözümde hippi, Bob Dylan'dır, Jimi Hendrix'tir, Tiananmen meydanında tek başına tanklara karşı duran insandır. Otoriteyi, dini veya siyaseti sorgulayan herkes hippidir. Din ve siyaset her sorunun cevabı değildir. Çoğu zaman sorunun ta kendisidir. Bilinçlenmek, şefkat, nezaket, merhamet, sabır hippiliğin temel nitelikleridir. Genellikle kadınların sahip olduğu bu nitelikleri erkekler de öğrenmeye başladı. ABD de öğrenmeye başladı. Obama dişil enerjiyi temsil ediyor –kararlı, ama müşfik. Dişil nitelikler, erilliğini yok eden şeyler değil. Çok eril olabilirsiniz, ama karşınızdakine kulak vermeye hazır olabilirsiniz. Bir insan sorunlarını anlattığında, bir kadın sorunlarını anlattığında –kadınlar sorunlarını anlatır genellikle– onlara çare bulamayabilirsiniz, ama dinlemek bile bir şeydir. Hippi demek, negatif medyanın resmettiği gibi kir pas içinde yaşayan, bulutların üstünde gezen, ayakları yere basmayan bir insan demek değildir. Ben hippiyim, hep öyle olacağım. Ve bir hippi olarak ilkelerim var, berrak bir vizyonum var... Göçüp gitmeden önce bu dünyanın farklı bir şekilde düşünmeye başladığını görmek istiyorum. İnsanların Allah'ın ve İsa'nın merhametine yüreğini açmasını, kadını ve erkeği hakikaten eşit kılmasını istiyorum. Kadınları ayaklar altına almak, onlara sandalye muamelesi yapmak mümin olmak demek değildir. Spiritüellik Allah gibi, İsa gibi davranmaktır: Merhametle ve adaletle davranmaktır. Hippilik bir Hollywood filmi değildir, hakiki bir şeydir ve çok önemlidir. Woodstock'a gelince, Woodstock'u temsil eden bir müzisyen olmaktan ötürü çok mutluyum. Woodstock'u en çok da ben temsil ediyorum. Kırk yıl önce Woodstock'ta çalanların birçoğu ya yaşlandıkları için ya kafaları fazla dumanlı olduğu için ya da kafaları karışık olduğu için artık müzik yapamıyorlar. Ben 61 yaşındayım, tanrının lütfu sayesinde Yo-Yo Ma'yla, Metallica'yla, Wayne Shorter'la ve birçoklarıyla çalabiliyorum. Bir hippi, gökkuşağının bütün renklerinin tamamlayıcısı, bütünleyicisidir.

Otoriteyi, dini veya siyaseti sorgulayan herkes hippidir. Din ve siyaset her sorunun cevabı değildir. Bilinçlenmek, şefkat, nezaket, merhamet hippiliğin temel nitelikleridir.

"Europa (Earth's Cry, Heaven's Smile)" adlı parçanız 1970'lerin Türkiye'sinde düğünlerde çalınırdı –orta sınıf, alt orta sınıf düğünlerinde. İlk danslarını "Europa"yla yapan birçok çift var. Adından başlayarak "Europa" hakkında düşün-

celerinizi merak ediyoruz.
Annemi yeni kaybettim... Şöyle düşünmüşümdür hep: Birini kaybettiğimizde ağlarız, dünya ağlar. Ama gökyüzü gülümser, çünkü geldiğimiz yere, ebediyete döneriz. "Europa"nın melodisi insanları özgürleştiriyor. Bu gezegende iki enerji türü var: Sevgi ve korku. "Europa" gibi melodiler insanı korku, suçluluk, utanç, günahkârlık gibi duygulardan özgürleştiriyor. Günah kavramı son yıllarda ABD'nin gündeminde çok belirleyici bir konumda. Konuşmalarımda ABD'ye verip veriştiriyorum, çünkü orada yaşıyorum ve yaşadığım ülkede olup bitenler hakkında söz söyleme hakkım var. George Bush döneminde her gün cadılar bayramıydı, ama hiç şeker yoktu. Korku, korku, korku... CNN, BBC, Fox... Korku, korku, korku. Öte yandan, bu gezegende birçok güzellik var. Bu dünyaya masum geliyoruz. Büyüdükçe bu masumiyetimiz kaybolmuyor, yer değiştiriyor, gölgede kalıyor. "Europa" gibi şarkılar –onu bu gece çalmayı düşünmüyordum, ama şimdi fikrimi değiştirdim, çalacağım– bize masumiyetimizi ve dünyanın güzelliğini, her birimizin sahip olduğu güzelliğin önemini hatırlatıyor... Annem bana kararlılık aşıladı, babamsa karizmasını miras bıraktı. Annem ve babam 60 yıl evli kaldılar. Annem komadayken onunla birçok defa konuştum. Anneme sordum: "Anne, hatırlıyor musun, ben çocukken bana 'tanrı ışıktır, sevgi ışığıdır' demiştin. 've tanrı her şeyin kendisine geri dönmesini ister.' Babamın yanına gitmek istiyor musun?" Annemin cevabı "hayır" oldu. *(gülüyor)* Annem öldüğünde her nedense ağlamadım. Babam öldüğünde de ağlamadım. Belki bu gece ağlarım, ağlamaktan utanmam, duygularımın gazoz gibi köpürmesini engellemem, bırakırım çıksın şişeden.

Türkiyeli müzisyenlerle çalışmayı düşünür müsünüz?
Her türlü işbirliğine açığım. İstanbul'un Marvin Gaye'iyle veya Bob Dylan'ıyla veya Whitney Houston'ıyla çalışmak isterim tabii. Eminim ki vardır o insanlar, bana onların CD'lerini verin. Ben tamamlayıcıyım; rekabetle, nispet yapmakla işim olmaz benim, ben arabulucuyum.

Sizi etkileyen müzisyenler kimler?
Öncelikle babam... Ben Meksika'da büyüdüm, ama Avrupa müziği dinleyerek büyüdüm. Ergenliğimde ise blues dinlemeye başladım. San Francisco'ya ilk geldiğimde B.B. King'den çok etkilendim. Aynı zamanda Martin Luther King'den, Malcolm X'den ve Rahibe Theresa'dan da... Müzikte de, sosyal hayatta da aynı çizgiden esinlendim. Müzikal esin kaynaklarım uzun bir liste: John Coltrane, Miles Davis, Bob Marley, Jimi Hendrix, Mahalia Jackson, Bob Dylan... Onlar ölümsüz insanlar. Bugün ünlü olan birçok müzisyeni yarın hatırlamayacağız, ama Bob Dylan hatırlanacak, Bob Marley, Coltrane, Miles da hatırlanacak. Çünkü onlar ebedîdir. Gözlerinizi kapayıp bir notaya bastığınızda ebediyet yaklaşır, zaman kaybolur. Bir müzisyen için geçmişin acılarının ve geleceğin korkularının olmadığı bir yere gitmek önemlidir. Bir vorteks yaratmak, insanların kendi ışıklarını hissetmeleri, müziğin ve müzisyenin varoluş sebebi budur. Herkesin içinde bir Allah, bir İsa vardır; onlar yukarılarda bir yerlerde değil, içimizde. Müzik, insan denen varlığın kutsal olduğunu ve mucizeler yaratabileceğini hissettirir bize.

Michael Jackson'ın ölümüne nasıl bir reaksiyon gösterdiniz? Onunla ilgili hatıralarınız neler?
Bir albümünde ("Invincible", 2001) birlikte şarkı yapmak için aramıştı beni. Aslında benim hayalim Michael Jackson ve Prince'le birlikte bir şarkı yapmaktı. Ne yazık ki ikisinin arası iyi değildi. Halbuki ben onların arasında tost olmak istiyordum. "Whatever Happens" çok güzel bir şarkı oldu. Melodisini ona telefonda ıslıkla çaldım. Çok hoşuna gitti. "Bunu böyle tutabilir miyiz?" dedi. "Elbette" dedim. "Whatever Happens"ı kaydederken o stüdyoda değildi, ama telefonda dinliyordu. Şarkı bitince *(Michael Jackson'ın sesini taklit ediyor)* "teşekkür ederim Carlos" dedi. Ölüm haberini duyduğum andan itibaren üç-dört saat kesintisiz onun şarkılarını dinledim. O arada kapım çalındı, açtım, baktım iki velet. İkisinin de gözleri yaşlı. "Mr. Santana, Michael Jackson çaldığınız için teşekkür ederiz." Şaştım kaldım, bu küçücük çocuklar Michael Jackson'ı nereden biliyorlar dedim kendi kendime. Medya insanların hep karanlık taraflarına odaklanıyor. Ama çocuklar Michael Jackson'a güveniyordu. Çocukların güvenini kazanan bir niteliğe sahipti. Güven duymak, aşkın en yüksek biçimidir. Birisine güvenmiyorsanız, onu sevmiyorsunuz demektir. O çocuklar Michael Jackson'ı biliyordu, ölümü kalplerini sızlatmıştı. Michael Jackson'la, yaptığı işlerle özdeşleşmişlerdi. Michael Jackson sadece mükemmel bir dansçı ve şarkıyazarı değildi. Dünyayı sağaltmak istiyordu. Hepimiz dünyayı sağaltmak istiyoruz. Çok hastalıklı bir dünya bu, içinde çok fazla korku var.

Michael Jackson sadece mükemmel bir şarkıyazarı değildi. Dünyayı sağaltmak istiyordu. Hepimiz bunu istiyoruz. Çok hastalıklı bir dünya bu, içinde çok fazla korku var.

Bu İstanbul'a ikinci gelişiniz. 1990'a kıyasla izlenimleriniz nasıl?
İstanbul'da olmaktan çok mutluyum. Tahran'a, Pakistan'a, Kudüs'e de gitmek istiyorum. Havana'da da çalmak istiyorum. "Santana in Havana", kulağa güzel geliyor bir kere. *(gülüyor)* Dalai Lama'yı, Desmond Tutu'yu ve spiritüel güçleri olan kadınları ve erkekleri Havana konserime davet etmek istiyorum. Ömrümün geri kalan bölümünde elimden geldiğince dünyada değişimler gerçekleştirilmesine vesile olmak istiyorum. Sadece müzikle değil, kazandığım parayı geri vererek, eğitime katkıda bulunarak. ABD'de en az para eğitime harcanıyor, her şeye çok para harcanıyor, silaha, savaşa. Eğitimde ise dünyada son sıralardayız... İstanbul tarihin en büyük şehirlerinden biri. Müslümanların, Hıristiyanların idealleri nin kristalize olduğu yer. İstanbul'un San Francisco'nun muadili olduğunu düşünüyorum. San Francisco, ABD değildir. ABD de San Francisco'yu sevmez. Çünkü, biz San Franciscolular başımıza buyruğuzdur, kendi kafamıza göre takılırız. Koyun değiliz. Mee, mee... Körü körüne kimsenin peşinden gitmeyiz. Her şeyi sorgularız. "Niye Vietnam'dayız?.." "Kitle imha silahları nerede?.." ABD'de San Franciscoluların çılgın olduğu düşünülür, çünkü biz sürünün peşine takılmıyoruz. Aşk gücüne inanırız, güç aşkına değil. San Francisco demek hippiler, Love-In'ler, ücretsiz festivaller demektir. İstanbul'da da San Francisco'daki enerjiyi hissediyorum. Bu şehirde birçok ruhun kolektif bir arzusu var, bu gezegende bir değişim yaratmanın arzusu. Bu enerji İran'daki kardeşlerimize örnek olabilir. Farklılıklarımızla bir arada yaşayabiliriz, korkmamayı öğrenebiliriz. Kadınlara neyi tercih ettiklerini sorabiliriz, onlara nasıl giyinmeleri gerektiğini empoze etmek yerine. Kadınlara nasıl giyineceklerini dikte etmek çılgınca bir şey. Niye eşitlenmiyoruz? Niye kadınları onurlandırmıyoruz? Niye enerjimizi güzelliğe odaklamıyoruz? Niye enerjimizi yaratıcılığa yönlendirmiyoruz? Kendimizi eğitmemiz gerekiyor. Beni takip edebiliyor musunuz? Söylediklerim çok uçuk şeyler gibi mi geliyor? Enerjimizi ziyan ediyoruz, boşa harcıyoruz, zararlı mecralara sarfediyoruz. Kadınların, erkeklerin, gençlerin kendilerini gerçekleştirmelerinin önünü açmamız lâzım. Hayatı, zevk alınan bir şey –tıpkı orgazm gibi bir şey– haline getirmeliyiz... Fazla ileri düşündüğümü biliyorum. Ama istediğim bu. İnsanların birbirine daha çok imkân vermesini, fırsat tanımasını istiyorum. Enerjimizi korku yaratmak yerine güzellik yaratmak için nasıl kullanacağımızı öğrenmemiz gerekiyor. Bir araya gelip insan olma kimliğimizi geri istemeliyiz. Zor ama, imkânsız değil.

Müziğiniz '68 kuşağının millî marşlarındandı. Sonra caza yöneldiniz, bugünse başka bir güzergâhtasınız. Caza dönmeyi ya da yeni keşifler peşine düşmeyi düşünüyor musunuz? Bununla bağlantılı ikinci soru da şu: Gitarınıza sadık mısınız?
Caz müzisyenleri için, John Coltrane, Miles Davis, Wayne Shorter ve Herbie Hancock gibileri için, geçerli olan durum şu: Biz devasa bir göldeyiz, rock'n'roll'cular ise yüzme havuzunda. *(gülüyor)* Cazla işimin bittiğini söyleyemem, çünkü caz dediğimiz şey bir umman. İçtenlikle saygı duyduğum ve bütünüyle kavramaya muktedir olmadığım bir alan. Çok zeki bir müzik türü. Gitarıma sadık mıyım? Arada sırada ihanet ettiğim oluyor. *(gülüyor)* Hayır, gitarıma sadığım. Belli bir gitarım yok, herhangi bir gitarı alıp çalabilirim. Batıl itikatlarım ya da takıntılarım yoktur. Tek bir enstrümana bağımlı değilim. Bugün birçok müzisyen bilgisayarlarla müzik yapabileceğini düşünüyor. Ama o müzik değil, bir tür hava kirliliği. Teknolojiyi bağrıma basıyorum, eski kafalı değilim. Ama müziğin, müzisyenliğin kıstasları var. Bu kıstaslar insanların tüylerini diken diken edebilmek, onları ağlatabilmek, kalbinizin kanatları varmış gibi hissettirebilmek, ayaklarını yerden kesebilmek... Eğlence dünyasıyla, show business'la hakiki müzik arasında çok önemli bir fark var. Ben hakiki bir müzisyenim. Benim için sadece süreklilik var, sevdiğim şeylerin sürekliliği. Benim bir rengim yok, bir bayrağım yok. Ben su gibi olan müziğe odaklanıyorum, suda bütün renkler vardır, ama renksizdir, berraktır.

→27

MÜNİH HATIRALARI: **BRUCE SPRINGSTEEN** KONSERİNDEYDİK

124. sayımızdan malûmunuz, Bruce Springsteen ne zaman Avrupa turnesine çıksa, gazeteci-yazar dostumuz Ahmet Tulgar'ın deplasman ruhu kabarıyor, bir traveling fan, bir gezgin hayran olarak vuruyor kendini yollara. Ricamızı kırmadı, avarelik hatıralarını Roll'a anlattı...

Bir Bahtiyarlık Hali

Yine bir yola çıkış zamanım olduğunu öğrendiğimde şubattı. "Working On A Dream" yayınlanalı birkaç gün olmuş ve hemen ardından internet sitelerinde Bruce'un yeni bir turne hazırlığı içinde olduğuna dair hummalı spekülasyonlara girişilmişti. Dedikodular, tahminler gırla gidiyordu. Birkaç gün sonra resmî duyuru yapıldı. Tatlı huzursuzluğum başlamıştı yine işte. Ve 2 Temmuz'a kadar sürecekti. Bu tarih, benim bu yeni turneye bir yerinden yetişeceğim Münih konserinin tarihiydi. İlk sesleri tınlayana kadar bana huzur vermeyecek bir hedef yani.
Konser başladı ve izlediğim en iyi Bruce Springsteen konserlerinden biri oldu. Ben size o konseri anlatacağım burada, ama bütün heyecanıyla bir "traveling fan"in, bir "Bruce tramp"in o gün orada, Münih Olimpiyat Stadyumu'nun önünde gün boyu neler yaşadığıyla beraber. Belki de daha fazla bu ikincisi. Çünkü rock'n'roll biraz da bu avarelik, bu kararlı avareliktir.
Arkadaşım Ahmet Ilgaz, elinde kamera, İstanbul'da evden çıktığımdan beri beni çekiyordu. Bir belgesel projesi bu. Belki de montaj masasına hiç yatmayacak. Bir "traveling fan"in hal-i pür melâli. Ama ben de, o da projeyi şimdilik çok ciddiye alıyoruz. Sık sık demeçler veriyorum kameraya.
2 Temmuz günü, sabahın 7'sinde o da otelden çıktı benimle ve stadyuma ulaştık 8 gibi. Bir yerde toplanıyor olmalı bizim gibi erkenciler, "ön sıracılar". Hızlanıyoruz. Bir an önce adımı yazdırmalıyım listeye. Numaramı ise keçeli kalemle elime.
Oradaydılar. Bizden önce gelenler. Ve liste şu saatte hızla uzuyordu. 158'inci sırayı aldım. Bu sırayla turnikelerden geçeceğiz ya, önemli bu numara. Her saat başı yoklama yapılacak. İsimlerimiz okunacak. Herkes önündekini, ardındakini tanıyacak ki, "kaynak" olmasın. İtalyanlar bu işin erbabıdır, kaynağın tabii, düzenin değil. Düzeni Almanlar ve Amerikalılar sağlıyor. İngilizler de.
Saat 10'da ilk yoklama yapılıyor ve bir Alman çift bu sıralamaya uymayacaklarını söyleyip en önde ayak diriyorlar. Uzun bir tartışma, arkadaşım şiddete dönüşeceğini düşünüyor, kamerayı oraya sabitledi, ama ben biliyorum bir şekilde ikna edileceklerini. Bunun için sabırla ikna turları yapılacağını. Sorunu yayvan İngilizceleriyle İtalyanlar çözüyor. Tehditkâr ve sarkastik ricalarıyla. Alman çift geliş zamanlarıyla uyumlu bir yere çekilince alkış kopuyor.
Bu arada ilk kez Türkiyeli bir "traveling fan"le tanışıyorum. Liste sorumlularıyla tartışıyor. Adının listenin birinci sırasında olması gerektiğini, perşembe günkü konser için cumartesi gelip adının yazılı olduğu kâğıdı giriş kapısına yapıştırdığını iddia ediyor. Kâğıdın oradan sökülmüş olmasına kızıyor. Ülkem insanının prestiji için onu kenara çekiyor ve elinin üzerindeki numarayla da sıkı bir koşuyla sahne önüne konumlanabileceğini söylüyorum.
Öğle vakti sıcak iyice artıyor. Ama konser saati de yaklaştığı için, ağaçların gölgesine sığınmış olanlar da turnikelerin önündeki korunaksız alana geliyor. Dip dibe çöküyoruz yere. Burada övüneyim bir! Almanca ve İngilizce bildiğimi anlayan İtalyan ve İspanyollar, yapılan anonsların tercümesini istiyor benden. Ahmet Ilgaz da şaka yollu beni kutluyor Türkiye'yi iyi temsil ettiğim için.
Aralık 2007 tarihli Roll dergisine verdiğim röportajda bahsettiğim ve konser girişlerinden senelerdir tanıdığım İngiliz ana-kız Elizabeth ve Claire Hartley'le karşılaşıyorum. Sarılıyoruz, konuşuyoruz. Son rastlaştığımız konserden bu yana olanları anlatıyoruz.
Bu sırada sık sık tartışmalar çıkıyor. Kaynakçı İtalyanlar püskürtülüyor. Bir Fransız televizyon ekibi gelmiş, Carhaix konseri öncesi, izlenim topluyor. Türkiye'den geldiğimi duyunca benimle uzun bir röportaj yapıyorlar. Kameraların ilgisi en fazla bana!
Böyle böyle akşamı ettik. Stadyum güvenlik şefi bir kuleden megafonla seslenerek girişin saat 18:30'da olacağını ve ilk olarak kaç kapıyı ve hangilerini açacaklarını duyuruyor. Herkes ayağa kalkıyor ve turnikelerin önüne diziliyor. Bir saate yakın ayakta bekleyeceğiz. Çünkü daha önce olduğu vakidir, bazen duyurulan zamandan önce de açılabiliyor kapılar ve o zaman düzeni korumak zorlaşıyor, arbede çıkıyor. Düzen de bir yere kadar bu hayranlık denilen müessesede.

"Waiting On A Sunny Day"i söylerken benim tarafımdaki podyuma geldiğinde sağ kolunu sıvazlayıp terini sildim. Elim ıslaktı. Bana bakıyor, beni işaret ediyor ve gülümsüyordu.

Sık sık güvenlikçilere hangi yöne doğru koşmamız gerektiğini soruyoruz. Tarif ediyorlar. Önce sola doğru, sonra aşağı.
Berlin Olimpiyat Stadı'nın tribünleri çok dik. Koşarken güvenlik görevlileri önümüze çıkıp bizi yavaşlatmaya çalışıyorlar. Bir yerimizi kırmayalım diye. Ama gözümüz dönmüş. Koştum cesurca ve en ön sırada kendime bir yer açtım, kız arkadaşı için yer tutmaya çalışan bir Norveçliye "bunu yapamazsın, bunu yapamazsın" diye haykırarak. Adam resmen korktu ve çekildi. Çok mutluyum.
2 Temmuz, E Street Band'in piyanisti Roy Bittan'ın doğum günüydü. Bazıları ellerinde Bittan'ın doğum gününü kutlayan pankartlarla gelmiş. Öne iletiyorlar. Onları asıyoruz önümüzdeki bariyere.
Bu turnede üç uygulama dikkat çekiyordu. Bir kere Bruce seyircilere çok yakın oluyordu, her zamankinden daha yakın, sahne öyle kuruluyor, seyircinin arasına giren podyumlar inşa ediliyordu. Sonra, normalde "setlist"in çok belirli olduğu konserlerinin aksine, bu kez Bruce istek şarkılar söylüyor, seyircilerin şarkı adlarını yazıp ellerinde tuttukları "banner" denilen kâğıtlara bakarak repertuarı belirliyordu. Bir de konserin başında o ülkenin bir halk şarkısı çalınıyordu.
Münih konseri "Muss i denn zum Staedele hinaus" isimli bir Bavyera halk şarkısının Nils Lofgren tarafından akordeonla çalınan girişiyle başladı. Ve ardından stadı inleten, zıplatan "Badlands" patladı. Bruce daha konserin başında podyumlara koştu, bizlerle el sıkıştı. Ve "Waiting On A Sunny Day"i söylerken benim tarafımdaki podyuma geldiğinde sağ kolunu sıvazlayıp terini sildim. Elim ıslaktı. Bana bakıyor, beni işaret ediyor ve gülümsüyordu.
Bir seyircinin elindeki mukavvayı aldı sonra. Roy Orbison'ın "Pretty Woman" şarkısını istiyorlardı Bruce'tan, diğer Roy'a doğumgünü hediyesi olarak verilmek üzere. Alıyor Roy hediyesini. Şişme oyuncak bir pasta getirmiş bir başka grup seyirci. Bruce habire bir şeyler taşıyor sahneye seyircilerden. Bir ara bütün istek şarkı banner'larını topluyor ve iskambil kâğıdı gibi çekerek iyice şansa bırakıyor konserin gidişatını.
60 yaşında ve üç saate yakın hiç durmadan konser veriyor. Verebileceği her şeyi veriyor.
50 yaşındayım ve ben de hâlâ bir seyirci olarak ona bir şeyler veriyorum.
Ki bahtiyar o orada.
Bahtiyarım ben orada.
Münih Olimpiyat Stadyumu'nda.
2 Temmuz 2009'da.

Ahmet Tulgar

28→

TÜRKİYE'DE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ

Türkiye'de İfade Özgürlüğü, bu alanda yoğunlaşan tartışmalara arka plan bilgisi oluşturma ve sosyolojik bir bağlam kazandırma çabasıyla hazırlandı. Kitabın ilk bölümü, ifade özgürlüğünün işlevi ve ifade özgürlüğüne getirilen yasal sınırlamaların ne zaman meşru sayılabileceği sorusuna yanıt vermeye çalışıyor. Türkiye'de devletin çıkarlarını merkeze alan uygulamaların, geniş kesimler açısından yarattığı mağduriyeti gözler önüne sermeyi amaçlıyor.

Çalışmanın ikinci bölümü, "imparatorluktan millet yaratma" projesinin gayrimüslimler, Kürtler, sünni müslümanlar, aleviler, solcular, kadınlar, cinsiyet kimliği tercihini özgürce kullananlar ve vicdani retçiler açısından yarattığı ifade özgürlüğü sorunlarını ele alıyor. Edebiyat ve sanat, insan hakları, çevre hakları, medya ve muhalif kurumlar gibi alanlarda yaşanan düşünce ve ifade kısıtlamalarını tartışıyor.

BİLGİ SORUNLARI ve DİL MANAGUA DERSLERİ

Bilgi Sorunları ve Dil, Noam Chomsky'nin, dilbilim alanına ilişkin güncel sorunları, dilbilimci olmayan ama dil konuları ile ilgilenen kişilerin anlayabileceği şekilde sunduğu, en kolay okunabilen eseridir. Chomsky, derslerinde şu dört temel soru üzerinden bir tartışma yürütür: Bir dili konuşabiliyor ve anlayabiliyorsak bu bilgi nedir? Nasıl edinilir? Nasıl kullanılır? Bu bilginin gösteriminde, ediniminde ve kullanımında devreye giren fiziksel düzenekler nelerdir?

Chomsky, temel kavramlardan başlayarak, bu sorulara günümüzde verilen yanıtların ana hatlarını çizer ve gelecekteki araştırmalar için öneriler ortaya koyar. Tartışmanın büyük bir bölümü, insanın temel doğasına ilişkin kavrayışımız çerçevesinde döner. Doğamız, zengin, oldukça sistematik ve karmaşık bir dili yalın verilerden edinebildiğimiz için benzersizdir. İşte bu noktada Chomsky'nin dil konusundaki görüşleri onun politik görüşleriyle örtüşür.

bgst YAYINLARI
www.bgst.org

RUHUN KARA GECESİ: DAVID LYNCH, DANGER MOUSE VE SPARKLEHORSE

En son "Inland Empire" filminde müzik işine bir ucundan bulaşan David Lynch, şimdilerde iki ayrı müzik projesiyle arz-ı endam ediyor. Arkadaşı Dave Jarequi'nin vefatı üzerine, vaktiyle birlikte çalıştıkları şarkıları "Fox Bat Strategy –A Tribute To Dave Jarequi" adı altında yayınlayan Lynch, şimdi de Danger Mouse ve Sparklehorse'un albümüne fotoğraflarıyla katkıda bulunmuş, yetmemiş, iki şarkıda da güzel sesiyle kendilerine eşlik etmiş. Plak şirketiyle bozuşan üçlü, albümleri "Dark Night Of The Soul"u fotoğraflardan oluşan bir kitap ve içini internetten indirdikten sonra doldurabileceğimiz boş bir CD ile piyasaya sürdü. Spin, EW, Guardian ve Sight & Sound'dan naklen.

BELALI HİKAYELER

"Dark Night Of The Soul"da seni cezbeden şey neydi?

David Lynch: Bazen kapıdan içeri birisi girer, olaylar birbirini takip eder ve başka türlü varolamayacak şeyler varolurlar. Beni cezbeden şey bu oldu.

Proje nasıl başladı?

Danger Mouse, Sparklehorse'la birlikte bir albüm üzerine çalıştıklarını söyledi ve benim bu iş için fotoğraf çekip çekemeyeceğimi sordu. Güzel bir konsept olduğunu düşünüp kabul ettim. Gitmek üzereyken şakayla karışık "bana şarkı söyleteceksiniz sanmıştım" dedim. Güleceğini düşünürken, bir parçada şarkı söylememi önerdi. Albümdeki bütün şarkıların vokalsiz hallerini dinletti ve aralarından bir tanesi öne çıktı. "Dark Night Of The Soul" o parça.

Daha önce Danger Mouse'u duymuş muydun?

Gnarls Barkley'i duymuştum. Yaptığı müziği de duyduğuma eminim, ama bilinçli bir şekilde oturup dinlememiştim. Danger Mouse yalnızca müziğin değil, müziği bugün dünyaya duyurabilmemiz için gereken her şeyin hakkını verebilen modern bir hipster.

Albümün hazırlanış serüveni de pek alışmadığımız cinsten olmuş...

Önce şarkıların altyapılarını hazırlayıp daha sonra farklı insanlara üzerine şarkı söylemeleri için danışmak çok modern bir konsept ve gelecekte mükemmel işlere yol açabilir.

Şarkı söylemek senin için nasıl bir deneyimdi?

Heyecan vericiydi. Yeni müzikler üzerinde çalışıyorum. Müzisyen değilim, ama müzik yapıyorum. Bu işe sadece kimi deneysel sesler yaratabilmek için başladım ve iş buraya kadar geldi. Müzik dünyasında olmayı seviyorum; müzisyenlerin birbirleriyle olan ilişkisi, birbirlerine olan hakiki bağlılıkları sihirli bir şey.

Somut bir temeli olan, ama yer yer soyutlamalara başvuran öyküleri seviyorum. Hayat da böyle bir şey değil mi? Müzik de varolan en soyut şeylerden birisi.

Her şarkıya eşlik edecek üç-dört tane fotoğraf hazırladın. Bu süreci anlatır mısın?

Yalnızca oturup şarkıları dinledim ve resimler kendiliğinden geldiler. Bana kalan, oturup bunları kâğıda geçirmekten ibaretti. Sonrasındaysa Danger Mouse, ben ve ekiplerimiz film çekimininkine benzer bir-iki gün tertip ettik. Bu kez farklı olarak film yerine fotoğraflar çektik. Çok güzel iki gün geçirdim.

David Lynch

Fotoğraflar henüz çekmediğin filmlerden birer sahne gibi duruyorlar...

Doğrudur. Her şarkının kendine has bir anlatısı, hikâyesi var. Bir sıra resme baktığınız vakit, bir hikâyenin ortaya çıktığını görüverirsiniz. İnsanlar bu fotoğraflara bakıp şarkıları dinlerken akıllarında bir sahne yahut koca bir sekans belirebilir.

3D bir makineyle çalışmak nasıldı?

Her vasıta sizle farklı bir dille konuşur. Ama önce onun dünyasına girip, görüp hissetmeniz gerekir. Sonrasında 3D'de işe yarayacak fikirler gelip sizi bulmaya başlar.

Bir seferinde "Fikirler balık gibidir; sabır ve iyi bir olta gerektirir. Şayet büyük balıklar yakalamak istiyorsanız, daha derinlere inmeniz gerekir" demiştin. Bu projeyle büyük bir balık yakaladım diyebilir misin?

İyi balıklar yakaladım diyebilirim. Danger Mouse ve Sparklehorse'la beraber şarkı söylemek ve fotoğraf çekmek gibi çok güzel deneyimler.

Filmlerine bakınca rahatsız karakterlerle gerçek bir empati kurabilmiş gibi duruyorsun...

Rahatsız karakterleri, farklı insanî hallerini seviyorum. Ama işe başlarkenki nihaî amacım, bunları yansıtan hikâyeleri anlatmak olmuyor. Daha ziyade kimi fikirler bir anda ortaya çıkıveriyorlar ve sinemanın neler yapabileceğini sonradan kestiriyorsunuz, ya da resmin veya müziğin.

Karanlık düşlere garkolan David Lynch stereotipi sana saçma geliyor mu?

Hayır, tam olarak değil. Her insan birbirinden farklıdır. Ben bazı şeylere âşık olurken, diğer insanlar başka şeylere âşık olabilirler. Mantık dışı belalı hikâyeleri, bunlarla iç içe geçen karakterleri seviyorum. Bunları hikâye ederken de pek acı çektiğim söylenemez, tersine mutluyum. İşlerimin tamamına baktığınızda, bazılarının pekâlâ aydınlık olduğunu görebilirsiniz. Somut bir temeli olan, ama yer yer soyutlamalara başvuran öyküleri seviyorum. Hayat da böyle bir şey değil mi? Müzik de varolan en soyut şeylerden birisi. Sinema büyülü bir dil, müziği içinde tutabilirken en az onun kadar soyut bir hale dönüşebiliyor.

"Dark Night Of The Soul" diğer işlerin gibi banliyö hayatına, kapalı kapılar ardına saplantılı bir bakışın estetiğini barındırıyor...

Kısmen. Ama burada belirleyici olan etken daha çok müziğin kendisiydi. Danger Mouse ve Sparklehorse'a sorarsanız, öfke ve intikama dair bir temadan söz edebilirler. Her insan bu parçaları dinlediğinde akıllarına bazı yeni şeyler gelecektir.

Klasik Amerikan yaşantısına dair karakterleri altüst edip yeniden ürettiğin gibi yorumlar hakkında ne düşünüyorsun?

Hiçbir şeyi altüst etmeye çalışmıyorum. Birçok insan sanatın politik bir şey olduğunu düşünüyor ve buna göre hareket ediyor. Bu fotoğraflarda ise

"DARK NIGHT OF THE SOUL"UN YARATICILARI

İkiz Tepeler'i izlerken

İnsanların albümü dinlemeden önce bilmeleri gereken şeyler var mı?
Brian Burton (Danger Mouse): İdeal bir dünyada albüm anons edilmeden ortaya çıkar ve insanlar albümü kendi sebeplerince arayıp bulurlar. Kanaatim o ki, insanlar albümle ilgili ne kadar az şey bilirlerse, ondan o kadar çok şey elde ederler.
Mark Linkous (Sparklehorse): İnsanların tek bilmeleri gereken, albüm üzerine çok fazla emek sarfettiğimiz.
Albümde kimleri dinleyeceğiz?
Brian: Iggy Pop, Suzanne Vega, Vic Chesnutt, Black Francis, Flaming Lips'ten Wayne Coyne, The Strokes'tan Julian Casablancas, The Pixies'ten Frank Black ve diğerleri... Tabii bir de David Lynch...
David Lynch'i nasıl ikna ettiniz?

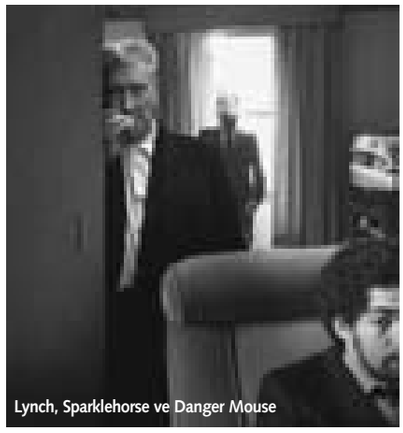

Lynch, Sparklehorse ve Danger Mouse

Mark: Uzun yıllardır kendisinin hayranıydım. Ekran onca karanlıkken resimlerin netliğini muhafaza edebilişi beni de, müziğimi de derinden etkiledi. Brian bir süredir bu iş için uğraşıyormuş. Durum kesinlik kazanana dek bana bundan bahsetmedi. İlk defa söylediğinde sevinçten deliye döndüm. Kahramanlarımdan biriyle tanışıp onun şefkatli, nazik ve dürüst bir insan olduğunu öğrenmek ise cabası oldu.
David Lynch gibi birine teklif götürmek zor değil miydi?
Brian: Üzerine çok fazla kafa yorsaydım, muhtemelen ona bu işi teklif edemezdim. Bütün filmlerini izlemiştim ve müziği nasıl kullandığını biliyordum. İşi kabul edeceğini umarak bir mektup yazdım ve ertesi hafta görüşmek üzere evindeydim
Şarkı söylemek istediğinde tepkiniz ne oldu?
Mark: Çok sevindik. "Inland Empire"da söylediği şarkıyı dinlediğimde çok sevdim. O akşam stüdyoya gidip şu eski plastik diskleri çalan antika orglardan birinde "Dark Night Of The Soul"u hazırladım. Beth Gibbons (Portishead) için düşündüğüm diğer bir parça ise onların yoğun programından dolayı sahipsiz kalmıştı. David parçayı dinledi, çok beğendi ve hemen bazı fikirlerle çıkageldi. O kaydın da çok güzel olduğunu düşünüyorum.
İşe koyulmadan önce, olması gerektiğine inandığınız herhangi bir temadan bahsettiniz mi David Lynch'e?
Brian: Asla David'e bir temanın varlığından veya yokluğundan bahsetmedim. Öyle tahmin ediyorum ki, o da böyle bir şeyi bilmek istemezdi. İşin ardından ben de ona çektiği fotoğrafların ne anlama geldiğini sormadım. Öğrenmek istemedim şahsen.
EMI ile yaşadığınız sorundan ötürü albümü yayınlayamadınız. Bunun yerine Lynch'in fotoğraflarından oluşan bir kitap ve içini dinleyicinin dolduracağı boş bir CD'yi piyasaya sürdünüz...
Brian: Kafamdaki fikir biraz daha fazla hayal gücünü müziğe geri getirmekti. Bu özlediğim bir şey ve ben gençken bunu yapmak şimdiye nazaran çok daha kolaydı.
Favori David Lynch filmleriniz hangileri?
Brian: Birinin adını versem, diğerlerine haksızlık olur.
Mark: "Twin Peaks: Fire Walk With Me". İzlediğimde korkudan altıma kaçırıyordum.

sadece müziğin sebep olduğu kimi fikirler var, ben de bu fikirleri tercüme etmekten başka bir şey yapmadım.
"Mulholland Drive"dan (2001) beri Avrupalı yapım firmalarıyla çalışıyorsun. Neden?
Amerikan stüdyoları çok iyiler, yaptıkları işin hakkını veriyorlar. Fakat bakış açılarının pek doğru olmadığına inanıyorum. Bir işin temelinde para varsa, orada üzüntü ve kalp ağrısından başka bir şey bulamazsınız. Özellikle Fransa'da, benim kafama uyan, bambaşka bir yaklaşım var.
Müzik ve film endüstrilerinin şu anki durumu hakkında ne düşünüyorsun?
Hem müzik hem de film endüstrisi sancılı bir geçiş dönemi yaşıyor. Ama bazen bir ev yanar ve yerine yenisini yaparsınız. Dünya epey geri kafalı ve saçma olduğundan, insanlar bir şeyler yaratabilme özgürlüğünü garip yahut istisnaî bir durum olarak algılıyorlar. Garip olan şey, aslında bu durumun kendisi. İnsanların özgür olmadığı durumlar bir istisna olarak algılanmalı.
Vefat eden arkadaşın Dave Jarequi'yle beraber vaktiyle kaydettiğiniz albümü bir tribute olarak yayınladın. Bize ondan bahseder misin?
Dave bir şarkıcı değildi. Çok iyi bir gitaristti. Bir gün bana ait bazı şarkı sözlerini söylemesini rica ettim. Sonrasında ise önsezim doğru çıktı; şarkıları cümleleyişi mükemmeldi, puslu sesine de hayran kaldım. Onu çok fazla düşünüyorum. Keşke bu albümdeki yedi parçadan çok daha fazlasını beraber kaydedebilseydik. Albümdeki şarkılara '50'lerin modern müziği diyorum. Bu müziği üreteli ve şarkı sözlerini yazalı epey oldu. 2006'dan beri rafta öyle duruyorlardı. Kısmet bu zamanaymış.
'50'li yıllara olan tutkunu nasıl açıklarsın?
Masumiyet ve acının ortak hissiyatını çekici buluyorum.

Çeviren: ***V. Can Yazıcı***

Jarvis Cocker

Jarvis biraderden haberler: 2003'ten beri evli olduğu Fransız modacı eşi Camille Bidault-Waddington'dan ayrıldı, Pulp'sız geçen sekizinci yılında ikinci solo albümü "Further Complications"ı yayınladı ve farkındaysanız, sakal bıraktı!.. Cephesi iyiden iyiye rock'a dönük albümünde, gene ince ruhlu, derinlikli, marazi, çelişik, kafası karışık lirikler, içine girip saklanabileceğimiz şarkılar var; hangimiz common people, Deborah, Angela olmak istemeyiz ki? Jarvis Cocker'in kelâmını Spin, Les Inrockuptibles, Sound of Violence ve The Quietus'dan derledik.

Çükü kalkmış oyuncak ayı

Albümün adının "Further Complications" olmasının özel bir anlamı var mı?

Jarvis Cocker: Öncelikle ses olarak hoşuma gidiyor. "Further complications" bir hastane deyişi esasında. Batık tırnağın için gidersin de "başka komplikasyonlar çıktı" derler ve bacağını keserler ya... Ağır anlam yükü olan bir isim istemiyordum, alaycı bir şey olsun istiyordum. İnsan gençken, ileride bir yaşa gelecek ve hayatın anlamını kavrayacak diye düşünüyor. Halbuki öyle bir şey olmuyor asla. Her şey daha da komplike bir hal alıyor. Herkes için geçerli bir durum bu, dolayısıyla ah vah edip kendine acımanın âlemi yok. Benim çok sevdiğim bir deyiş "further complications". Ayrıca, bu benim ikinci solo albümüm, yani yeni komplikasyonlar çıkarıyorum. Albüm yapmak başlı başına bir mesele değil, ama dünyayla ve insanlarla ilişkin zamanla daha basit hale gelmiyor. Benim yaşıma geldiğinde belli bir pratik ediniyorsun. Rock gençler tarafından çalınıp söylenecek bir müzik, hayatı keşfetmenin heyecanına, coşkusuna dair. Umarım hâlâ yeni şeyler keşfedebilirim ve de bunu daha önce katettiğim mesafeyi görmezden gelmeden beceririm. Yirmi yaşındaymışım da hayatımda ilk defa seksi keşfediyormuşum gibi yapamam –inandırıcı da olmaz zaten. Yaş aldıkça hayatın nasıl değiştiğini, evrildiğini anlatabilmek lâzım. Çoğu zaman, insan hayatı tanıdığını, çünkü bir şeyler yaşadığını ve bunların belli bir şekilde olduğunu düşünüyor ve hep aynı şekilde olacağını sanıyor. Halbuki illâ böyle olmuyor. Çocukluğumdan beri aslında tam mânâsıyla değişmedim, ana çekirdek aynen duruyor, ama evriliyorsun. Hatta kötüye gidebiliyorsun... Çocukken hayat hakkında daha zekice teoriler geliştirebilirsin, ama yetişkin olup da onları hayata geçirme aşamasına geldiğinde, her şey çöküveriyor. Çünkü hayat bizi tavizler vermeye zorluyor. Gerçeklik bu, başkalarıyla birlikte yaşıyoruz ve onlarla bir uyum tutturmak gerekiyor.

Rock gençler tarafından çalınıp söylenecek bir müzik, hayatı keşfetmenin coşkusuna dair. Umarım bunu daha önce katettiğim mesafeyi görmezden gelmeden beceririm.

"Further Complications"ın ilk solo albümüne ("Jarvis", 2006) kıyasla daha spontan bir havası var.

Evet, çok doğaçlama var. "Jarvis"i dört-beş yıla yayılan bir dönemde, Paris'e yerleştiğimde yazmıştım. Sonra o albümün turnesine çıktım ve grupla kurduğum ilişki çok hoşuma gitti. Grup üyelerini de yazma sürecine dahil etmenin işleri hem hızlandıracağını, hem de çok daha eğlenceli kılacağını düşündüm. Kafamda birkaç öneriyle stüdyoya geliyordum, bunlar bazen çok ham, muğlak fikirler oluyordu, sadece bir-iki akor mesela, sonra grubun bu fikri nasıl geliştirdiğini izlemek çok ilgimi çekiyordu. Kayıtları eve getiriyordum, içlerinden sevdiğim parçaları seçip onları başı sonu olan şarkılar haline getirmeye çalışıyordum. Dolayısıyla da, evet, yapılış tarzı itibariyle çok spontan oldu. "Jarvis"i de seviyorum, ama başkalarıyla beraber çalıştığında çok güzel sürprizlerle karşılaşma şansın doğuyor. Başlangıçtaki fikirler hiç beklemediğin yönlere gidebiliyor. "Further Complications"ın daha önce yaptıklarıma kıyasla daha garaj rock sound'lu olması da grup üyelerinden kaynaklanıyor. Onlar tam mânâsıyla harbi rock yapmayı biliyorlar. "Jarvis"in turnesindeyken, otobüste bana neler çaldıklarını gösterip rock konusunda eğittiler beni. Rock benim burun kıvırdığım, açıkçası biraz hakir gördüğüm bir türdü. Unutmamak lâzım, benim gençliğimde, İngiltere'de safını seçmen gerekirdi: Ya rock ya da punk olacaksın. Ben

32→

tercihimi punk'tan yana yapmıştım.

Grupla çalışmak özlediğin bir şey miydi?

Sanırım evet... Hayatın özü bu, öyle değil mi? Karşılıklı ilişki. Medeniyet böyle bir şey: Neyi, kimin yaptığını tam olarak söyleyemezsin. İnsanlar yan yana, bir arada yaşıyorlar ve birbirlerine saygı duymalılar. Dünyayı yaratan da bu, yaratanın şu ya da bu kişi olduğunu söyleyebilmek mümkün değil. Böyle düşünmek hoşuma gidiyor.

Albümün yapımcılığını Steve Albini'nin üstlenmesi nasıl oldu?

Tamamen tesadüf eseri. Chicago'da bir festivalde çalmıştık, Steve Albini'nin stüdyosu da orada. Gruptan bir arkadaş gidip onu görmeyi önerdi, çünkü kaydetmemiz gereken şeyler vardı. Kabul ettim, teknik konuları benden çok daha iyi biliyorlar zaten. Bunun üzerine, gidip onun mekânında iki-üç iş kaydettik, çalışma tarzını çok sevdim, rahat yaklaşımı, salopet giyişi, iskambil oynayış tarzı hoşuma gitti. Çok zeki bir adam, gazetecilik okumuş. İyi bir yazar, bir sürü güzel makale yazmış. Çoğu zaman, stüdyoda olmak bayağı sıkıcı olabiliyor, ama Steve'le öyle olmadı.

Teknik konulara pek meraklı değilsin galiba...

İşin o kısmı pek ilgimi çekmiyor doğrusu. Gitarlara hâkimim, neyin daha iyi sound verdiğini anlayabiliyorum elbette. Ama şarkıları yapanın enstrümanlar değil, insanlar olduğunu düşünüyorum. Tabii ki aletlerin büyük katkısı var, ama şarkıları onlar yazmıyor.

Bu albümü yaparken eğlenmiş olmalısınız...

Evet, homurdana homurdana yapmadık. Bence en eğlenceli albüm bu. Şarkıları kaydetmeden önce dinleyici karşısında canlı çalmış olmamız da önemli rol oynadı. Yani şarkıları sadece bu albümü yapmak için yazmadık. Şarkılar önceden yazılmış, hayat bulmuşlardı. Albümü sırf bu şarkıların bir izi kalsın diye kaydettik. Albüm yapmak hâlâ müzik üretiminde en üst aşama olarak görülüyor. "Yeni albümünüz ne zaman çıkacak?" diye sorup duruyorlar. Halbuki artık kimse albüm satın almıyor galiba. Dolayısıyla, şarkıları dinleyici karşısında canlı çalmanın çok daha önemli olduğunu düşündüm. Galerie Chappe projesi de böyle doğdu.

Nasıl gelişti o proje?

İnsanlara sıradan bir şekilde yeni bir albüm sunmaktansa, onlara "bir hafta boyunca şu galeride olacağız, bizi görmeye gelin" demenin daha ilginç olacağını düşündük. Her halükârda prova yapmamız gerekiyordu, biz de süreci izlemeleri için insanları davet ettik. İnsanların katılımı bizim için çok önemliydi. Sadece durup seyretmediler. Günün bazı saatlerinde herkes enstrümanını kapıp gelebiliyordu ve hep birlikte çalıyorduk. Dinleyicileri dahil etmenin birçok yolu var. Galerie Chappe'a önceden gitmişliğim vardı. Yerleşim düzenini, yaptıkları işleri beğeniyordum. Açılıştan bir gün önce, bütün alet edevatımızı taşıdığımızda malzemeler sığmayacak diye endişeye kapılmıştım. Her şey alt alta, üst üste yığın halindeydi. Bir de "ya kimse gelmezse" diye korkuyordum tabii. Ama sonuçta, çok iyi geçti. Her şey doğal bir akışla seyretti. İlk gün pek bir kalabalık yoktu, ama gelenler eşlerine dostlarına söylemiş, ertesi gün daha çok kişi geldi. Hakikaten çok iyi geçti. Başka şehirlerde de bu tür denemeler yapabiliriz diye umuyorum.

Sanat galerisinde müzik sıradışı bir durum...

Evet. Zaten tam da bunun olup olmayacağını merak ediyordum. Yapmacık mı kaçacak, doğal olacak mı, ilgi görecek mi? Ressamların ve görsel sanatçıların büyük bir cüretle, hatta utanmazlıkla müzikten nasıl istifade ettiklerini düşünsenize, Andy Warhol'un ipek üzerine yaptığı Elvis resimleri mesela. Bu tür şeyler galerilere takılan insanlara hitap ediyor, çünkü müziği minör bir sanat olarak görüyorlar; popüler bir sanat olduğu için herhalde. Halbuki müzik apayrı bir sanat dalı, güzel sanatlardan biri.

Müzik dünyasında olup bitenleri yakından takip ediyor musun?

Londra'da oturduğum zamanlar olup bitenden çok daha fazla haberdardım tabii. O zamanlar yapılan her şeye takılırdım. Ama şimdi de izlemeye çalışıyorum. *(yapmacık bir edayla)* Müzik benim hayatım! Konserlere gidiyorum, grupları seyrediyorum. Manchester'da Fall'dan Marc Riley'le bir radyo programı yaptık, programı onunla beraber sundum. Marc, Fiery Furnaces'ın yeni single'ını çaldı, onları çok seviyorum mesela. Sonra, Let's Wrestle adında bir grup var, turnede ön grubumuz olmalarını istiyoruz; onları çok beğeniyorum. Bir de White Denim var, bir şarkılarını dinledim, çok güzel. Yeni şeyler keşfetmeye bayılıyorum. Günümüzde internetti, bloglardı, yeni gruplara ulaşmak için bir yığın yol var, ama bence yine de insan en iyi arkadaşları aracılığıyla yeni şeyler keşfediyor. Tanımadığın birinin yazdığı birkaç cümleye bakıp birisini sevip sevmeyeceğini bilemezsin ki.

Şu sıralar eski grupların yeniden bir araya gelmesi gibi bir moda var...

Evet, Blur de Glastonbury'ye katılıyor. Sözü nereye getirmek istediğini anlıyorum. Lafı dolandırmadan cevap vereyim. Hayır, Pulp'ı yeniden bir araya getirmek gibi bir niyetim yok. Hiçbir zaman da bu söz konusu olmadı. Henüz kimse bize yeteri kadar para teklif etmedi! *(gülüyor)* Bu arada şunu da söyleyeyim, Pulp'ta biz gerçek mânâda bir kavga gürültü yaşamadık. Blur'de Damon Albarn'la Graham Coxon yıllarca küs kaldılar. Bizde öyle bir durum olmadı, dolayısıyla bir araya gelmemiz teorik olarak imkânsız değil. Pulp'la birlikte geçirdiğim dönemle gurur duyuyorum, hayatımın yirmi yılı geçti o grupla. İnsanların zihninde yer etmiş olan güzel duyguyu korumak daha iyi diye düşünüyorum; ihtiyarlamış ve göbeklenmiş bir halde bir araya gelmek rahatsız edici olur.

Pulp "Different Class" albümüyle 1996'da platin plak kazanmıştı. Sen de grubun lideri olarak müzik basınının gözdesiydin o yıllarda.

Evet, çok revaçtaydım. Genç okurlarınız bilmeyebilir, benim manşetlere çıkmam 1996'da Brit Awards'da Michael Jackson'ı protesto etmemle oldu. O eylem beni magazin şöhreti haline getirdi. Hayal ötesi bir durumdu, bir gecede Britanya'da herkesin tanıdığı bir sima oluverdim. Sheffield'da utangaç bir oğlanken şöhret olma fantezileri kuruyordum. Ama bütün peri masallarından bildiğimiz gibi, amacınıza ulaştığınıza onu aslında istemediğinizi farkediyorsunuz. Benim değerler sistemimde magazin şöhretine yer yoktu. Onunla başa çıkmak beni uzun süre çok uğraştırdı.

Yine de şöhretin hoşuna giden yanları vardı herhalde.

Pulp'ın popüler olması hoşuma gidiyordu elbette. Ama Brit Awards olayı istemediğim bir boyuta soktu beni. Çünkü, "Jarvis ödül gecesinde şahane bir şarkı söyledi" denmiyordu, "Jarvis bir skandala imza attı" deniyordu. 15 yıldır müzik yapıyordum ve 15 saniyede dünyanın dört bir yanında meşhur olmuştum. Onca yılın emeği, yazdığım o kadar şarkı kaale alınmadı, ama o protesto beni manşetlere çıkardı ve hep o olayla anılır oldum.

"Pulp'ta kavga gürültü yaşamadık" dedin, yine de bazı sorunlarınız vardı ki, grubu lağvettiniz. Neydi o sorunlar?

Michael Jackson sendromu diye özetlenebilir. Pulp'ı çocuk denecek yaşta kurmuştum ve bir miktar şöhret kazanmıştık. Bu arzu ettiğim bir şeydi. Fakat sonradan tanınmış bir grup olmak nahoş bir hale dönüştü. Bir grupta olmak karmaşık arzular yaratıyor. Müzik yapmak, kendini ifade etmek çok önemli bir yer tutuyor, ama aynı zamanda insanların hayranlığını kazanmak istiyorsun, çükünü emdirmek istiyorsun. Bunlara ulaşınca bir mânâsı kalmıyor. Hatta o durumdan kurtulmak istiyorsun.

Şarkı söylemek, dinleyicilerle neredeyse cinsel ilişki kurmak gibi bir şey. Mecazen değil de, gerçekten içlerine girsem hayal kırıklığı yaratabilirim. Ama şarkıyla girince güzel oluyor.

Önceliklerinde ne gibi değişiklikler oldu?

Çağımızın önde gelen efsanesi, "meşhur olursan her şey iyi olur". Günümüz müzisyenlerinin temel saiki bu efsane. "Müzik yeteneğim var, bu yetenekle insanların hayatlarını zenginleştireceğim" demiyorsun. "Ünlü olacağım, herkes benden bahsedecek, dergilere kapak olacağım, büyük sanatçı olduğum

söylenecek" filan diyorsun. Ben de öyle diyordum, utangaç bir çocuktum ve ünlü olunca utangaçlığım kalmayacak sanıyordum. Bunun ipe sapa gelmez bir düşünce olduğunu anlamam epey zaman aldı. Lou Reed'in dediği gibi, "illüzyon yaratmakta çok özgürüz." İnsanoğlu kendisine sürekli illüzyonlar yaratıyor.

Pulp döneminde ekranlarda çok sık görünüyordun, hatta talk-show programları bile yaptın. Egemen kültüre başkaldıran bir sanatçı için bu bir tutarsızlık değil mi?

O günlerde sık sık televizyonda göründüğüm doğru. Çünkü o günlerde "Brit-pop savaşları" vardı ve bağımsız sanatçıların da söyleyecek sözünün olduğunu göstermek önemliydi. Artık öyle bir savaş yok. Söz konusu dönemde underground kültürü kaale alınmıyordu. Mesela Robert Smith televizyona çıkıp bir şeyler eveleyip geveledeğinde "Hadi Rob, bağımsızlara destek ver, safları sıklaştır" diye bağırıyorduk. Dolayısıyla o günlerde televizyona çıkmayı görev addediyordum. Artık o arzuyu duymuyorum, çünkü tamamen farklı bir ortamdayız. Anaakımla mücadele etme fikri kayboldu.

"Brit-pop savaşları"nı kim kazandı?

Kimse kazanmadı. Ama heyecanlı bir dönemdi, çünkü underground kültürün ciddiye alınacağını düşünüyorduk. Naif bir şekilde bir kültür devrimi olacağına ve yeni bir ütopya yaratacağımıza inanıyordum. Ama öyle olmadı. Müzik de genel karakteri itibariyle tatsız tuzsuzdu.

İlk solo albümünün ertesinde müzikten elini eteğini çekeceğini söylemiştin. Fikrini niye değiştirdin?

Müziği bırakmadığım için özür dilerim. Yalan söylemiştim. *(gülüyor)* Aslında şarkı yazmaya yeni yeni başladım. Sanıyorum bir ketlenme yaşıyordum. Artık emekliye ayrıldığımı, her şeyi bıraktığımı düşünme cesareti gösterince, sanıyorum bu, içimdeki kilidi çözdü ve mucizevî bir şekilde şarkılar sökün etti.

"Further Complications"da dikkat çeken şarkılardan birinin adı "Disco Song". Diskodan, diskonun kitsch yanından çok etkilenmiş gibisin...

Diskoya bayılıyorum. Çok uzun zamandır hiç disko şarkısı yapmamıştım ve bir tane yapmak geldi içimden. "Disco Song" bir disko parodisi değil, samimi bir disko şarkısı.

Müziğin en güzel tarafı, herkesin yapabilmesidir. Michael Jackson'a protestomun başlıca sebeplerinden biri de buydu. Bir müzisyenin mesih rolüne soyunması sanatın ruhuna aykırı.

Şarkının hikâyesi diskotekte geçiyor –diskotekte geçen bir filmi canlı yayında seyrediyormuşsun gibi. Şarkının sonunda, uğultu gibi bir gürültü var, bunun avangard bir disko olduğunu söyleyebiliriz. Çok memnunum o şarkıdan.

Bir şarkının adı da "Angela"; gerçekten varolan birisi mi?

O şarkının adı başıma bela oldu! Şarkıda anlattığım kızla aslında tanışmıyoruz. Avustralya'da bir restoranda garson olarak çalışıyordu. İsmini hiçbir zaman öğrenemedim. Şarkıyı yazarken, riff "Duuuuuf-duh-duh" diye çıktı, dolayısıyla üç heceli bir isim bulmak zorundaydım. Bir gün Paris'te dolaşırken zihnimde yankılandı: "Aaaaaan-ge-la!" Hem ses olarak uyuyordu, hem de pek şık bir isim değildi, hele rock'n'roll bir isim hiç değildi. Biraz Deborah'a benziyor, "a" ile biten kadın adlarına bir ilgim var anlaşılan... Her neyse, o ismi bulmuş olmaktan hoşnuttum. Sonra, Sheffield'da grupla bir araya geldik, şarkının provasını yaptık. Sözleri söyledim, bitti, baktım klavyecimiz Simon bana bir tuhaf bakıyor. "Neyin var?" diye sordum. "Niçin kız arkadaşımla ilgili sözler yazdın?" dedi. Meğer kız arkadaşının adı Angela'ymış; üstelik de kız hamileydi. Simon kızı araklamaya çalıştığımı sanmış. İsmin tamamen tesadüf eseri ortaya çıktığını ona izah etmek zorunda kaldım.

Bir şarkıda "I never said I was deep" (Hiçbir zaman derin biri olduğumu söylemedim) diyorsun. Hakikaten böyle mi düşünüyorsun?

Belki yüzeysel olabilirim, ama çok derin bir şekilde. Bazen kafamın çalışma şekli, zihnimi kurcalayan şeyler, olmadık, boş şeylere harcayabildiğim delice zaman beni de rahatsız ediyor. Mesela, geçenlerde içine su doldurduğun tahta bir kuş aldım, tam kitsch bir biblo. Çocukluğumdan beri görmediğim türde bir şey, şimdi oğlumun odasında baş köşede duruyor. Dün, kırıldı sandım, feci canım sıkıldı, yirmi dakika onu tamir etmeye uğraştım... Bazıları ciddi bir ruhsal sorunum olduğunu düşünüyor, ama insan ruhunda benim hoşuma giden, hayranlık duyduğum şey bu: Hayatta olmaktan, varolmaktan, gerçeklikten uzaklaşabilme, kendini oyalayabilme kapasitesi. Ayakkabılar, giysiler, hatta sonuçta müzik bile gerçekliğe göre lüks şeyler. Bunlar belki fuzulî, boş, hafif şeyler, ama insanlığın en iyi yanları, çünkü daha çekici başka bir şey yok.

"Fucking Song"un sözleri, seninle yatmaya muvaffak olamayan bir hayranını mı anlatıyor?

Şarkı söylemek, dinleyicilerle neredeyse cinsel ilişki kurmak gibi bir şey. İnsanların kulaklarına giriyorsun, yani bir bakıma onların bedenlerine duhul oluyorsun. İnsanların bedenlerine girmek hoşuma gidiyor. Bu onlar için de iyi bir şey, mecazen değil de, gerçekten içlerine girsem hayal kırıklığı yaratabilirim. Ama şarkıyla girince güzel oluyor.

Albüme adını veren "Further Complications" biyografik bir şarkı mı?

Benim hayatımı anlatıyor, doğumumun öncesinden başlayarak. Çok net hatırlıyorum, üç hafta geç doğmuştum. İçeride rahatım yerinde olduğu için herhalde.

Bu seneki South by Southwest festivalinde pop şarkılarının sözleri üzerine bir konferans verdin. Şarkı söylemekle yetinmek yerine böyle bir konuşma yapmanın sebebi neydi?

Her şey bir yana, bir fikri bir saatlik bir süre içinde tutarlı bir şekilde ifade edip edemeyeceğimi görmek is-

bir zaman “şimdi insanların hayatını kurtaracak bir şarkı yazayım” diye piyanonun başına oturmuş değilim. Öyle yaptığında ortaya boktan bir şeyin çıkacağına hiç şüphem yok. Müziğin en güzel tarafı, onu herkesin yapabilmesidir. Şu Michael Jackson hadisesinin, yaptığım protestonun başlıca sebeplerinden biri de buydu zaten. Bir müzisyenin mesih rolüne soyunması sanatın ruhuna aykırı. Tanrıyla kırmızı telefon bağlantısı olan üstün insanlar değiliz ki biz. Herkesin içinde varolan bir şeye, bir noktaya dokunuyoruz, hepsi bu. O yüzden birilerinin gelip “şarkıların hayatımı kurtardı” demesi beni tedirgin ediyor. Çünkü bunu söyleyen insanlardan hiçbir farkım yok aslında.

Geçmişte, “bu müziği 40 yaşına geldiğimde yapamam” diyordun. Şimdi 45 yaşındasın ve “Further Complications” bugüne dek yaptığın en agresif albüm sayılabilir.

“Further Complications”ı en geleneksel tarzda yaptık. Şarkıları yazdık, insanlara çaldık, sonra kaydettik. Bütün gruplar müziğe böyle başlıyor. Bu yaş meselesini kafaya takarak ahmaklık ediyorum. Belki de müzik dünyasında zarafetle yaşlanan pek fazla örnek olmadığı için. Ama başkalarının nasıl yaşlandığı beni ilgilendirmemeli, öyle değil mi? Bazen normal hayatta fazla çekingen olduğumu düşünüyorum, yükümü biraz boşaltmam lâzım, çünkü hepsini sahneye saçmak sağlıklı bir durum değil. Şu da acayip bir durum: Muhafazakâr Parti’nin genel başkanı benden iki yaş küçük. Bense hâlâ sorumlu bir yetişkin gibi hissetmiyorum kendimi.

Çeşitli kadın arkadaşlarına seninle söyleşi yapacağımı söylediğimde çok heyecanlandılar...

Sahiden mi?

Bir seks sembolü olmak nasıl bir duygu?

Onlara telefon numaramı verebilirsin... *(gülüyor)* Ama Pulp’tan önce böyle değildi. Bir baksana bana! Pozitif düşünmenin sonucu galiba bu şimdiki durum. İnşallah benim halim başkalarına da umut verir.

“Further Complications”ın garaj rock sound’u gruptan kaynaklanıyor. Harbi rock’u biliyorlar. Ben rock’u hakir görürdüm, tercihim punk’tı.

tedim. Ben bir şarkıyazarıyım, dolayısıyla kelimeler ve şarkılar hakkında fikirlerim var. Çok iyi bildiğinizi düşündüğünüz bir şarkıyı cover’larken sözlerin sadece bir kısmını bildiğinizi farkediyorsunuz. Sözleri yazılı olarak önünüze koyduğunuzda o şarkıyı yeniden keşfediyorsunuz. Şarkılar, sözlerini bilmeseniz de kendilerini ifade edebiliyor. Dolayısıyla, sözler şarkıların aslî unsuru değildir bence. Ama, iyi söz yazmak için kıçını terletirsen şarkı bambaşka bir nitelik kazanır. Ben şarkı sözü yazarken bir şiir gibi değil, bir nesir gibi, bir metin gibi yazıyorum. Çünkü şarkı sözü şiir değildir. Şarkı sözü, şarkının bir parçası olarak varolur sadece.

Yazdığın şarkı sözlerinden gurur duyuyor gibisin.

Sözleri önemserim, onlara ihtimam gösteririm. Sözlerin müziğin biraz dışına taşması, müziğe tam oturmaması hoşuma gidiyor. Riske girmek iyi şey. Bu albümdeki en riskli dize “senin oyuncak ayın olabilirim” dizesi. İlk hali, “çükü kalkmış oyuncak ayın olabilirim” biçimindeydi, öyle kalması biraz densizlik olurdu.

Hayranlarının “şarkıların hayatımı kurtardı” dedikleri oluyor mu?

Oluyor tabii ve bir karşılık vermekte zorlanıyorum. O iltifat göğsümü kabartıyor. Ama hiç

Çeviren: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

KÜLTÜREL ÇALIŞMALAR >

KÜLTÜR VE DİRENİŞ
Edward Said

“Bu tarihimizin önemli bir kısmında kapalı bir toplum olarak bırakıldık. Biz görünmez insanlarız, görünmez bir halkız. Bu yüzden en çok önemi, kendi davamız uğruna örgütlü bir kampanya yürütmeye vermeli; Filistin’de, Arap dünyasında devreye sokulmamış kaynakları harekete geçirmeliyiz...”

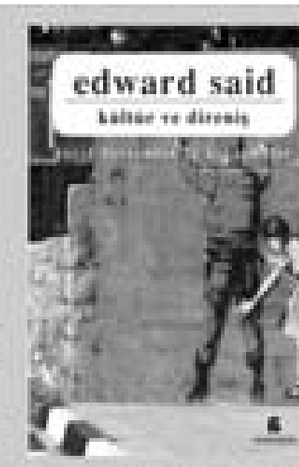

SİNEMA >

KÜRT SİNEMASI
YURTSUZLUK, SINIR VE ÖLÜM

Sinema Kürtler için neredeyse en önemli “kendini anlatma” aracına dönüşmüş durumda. Bu kapsamda umutla ve inatla çekilen Kürt filmleri, çok uzun zamanlardır tarihsel, siyasal ve ekonomik sebeplerle içine kapanmış bir halkın dışarıya ses vermesini, dışarıya açılmasını temsil ediyor.

EDEBİYAT KURAMI >

POST-ENTELEKTÜEL DÖNEM VE EDEBİYAT
Hasan Bülent Kahraman

“Post-entelektüel dönemin edebiyatı, son kertede “boşluk duygusu”ndan beslenir ve belirli bir “sorunsal”ı yoktur. İnsan romandan uzaklaştırılmıştır, gelecek düşüncesi eksiktir ve her şey sadece bir yazma teknolojisine indirgenmiştir. Sonunda da kendini bir hiçliğe mahkûm eder.”

TEORİ >

YENİLGİCİLİK VE ENTERNASYONALİZM
Vladimir İ. Lenin

“Ulusal kurtuluş için çabalayan sermayenin yerini uluslararası, gerici ve emperyalist finans kapitalin aldığı bir çağda bizim için önemli olan, ‘olaylar’ın kendisinin sosyalizm açısından ne anlam ifade ettiğidir. Bu kapsamda her sosyalistin temel görevi, kendi ülkesinin yurtseverliği ve şovenizmine karşı amansız bir mücadele yürütmektir.”

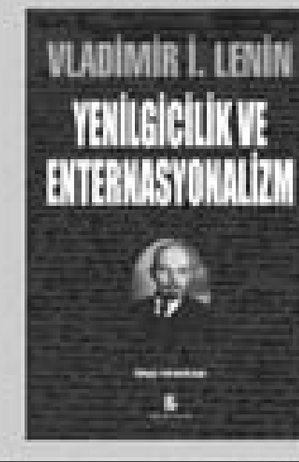

Selim Demirdelen

Mikrofonun arkasında Aylin Aslım, Levent Yüksel, Melis Danişmend, Koray Candemir, Özge Fışkın, Adile Yadırgı, Sezai Olgaç var. Şarkıların arkasında ise sessiz sedasız, ama kapı gibi Selim Demirdelen duruyor. "Dut Ağacı", sinemacı-bestekârın "Beat Bazaar" ve "Barda" soundtrack'inden sonraki üçüncü albümü. Kendisiyle buluştuk, ne etmiş, nasıl etmiş, nasıl bulmuş, nasıl bozmuş öğrendik...

KENDİM ETTİM KENDİM BOZDUM

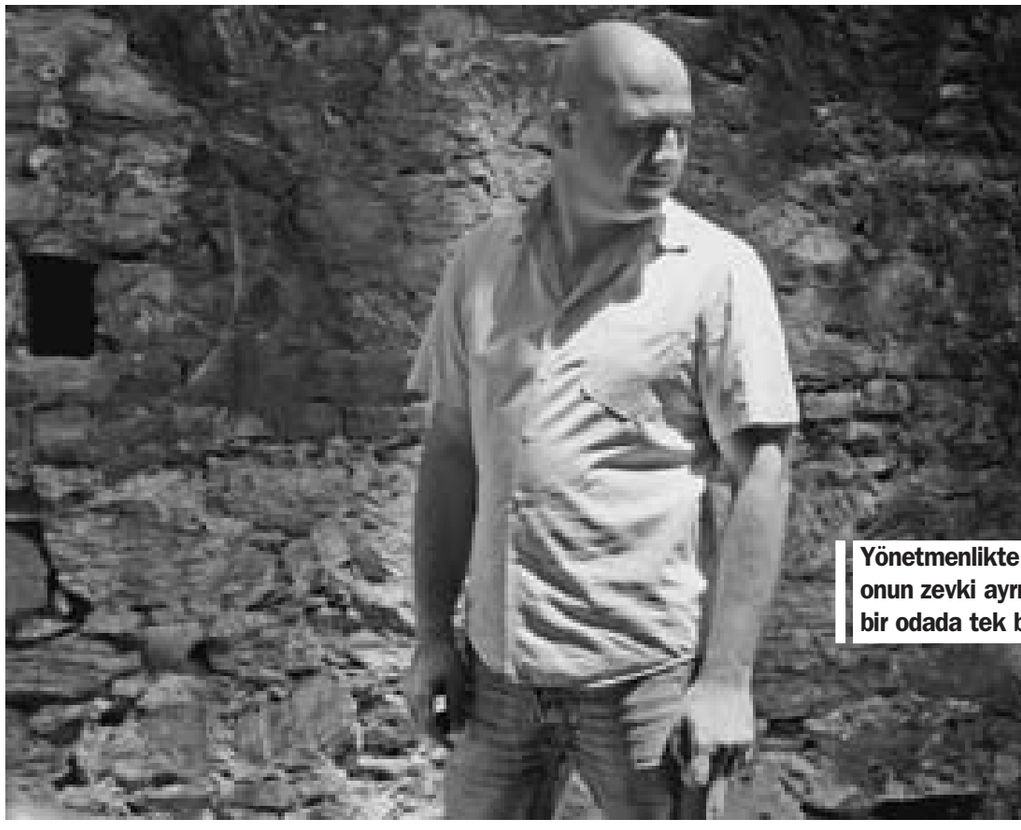

Foto: Şahan Nuhoğlu

"Dut Ağacı" albümündeki şarkılar nasıl bir araya geldi?

Selim Demirdelen: "Herkes Gibi"yi 20 yıl önce bestelemiştim. Bir Nâzım Hikmet şiiri. Cem Karaca'nın yaptığı "Herkes Gibi" yorumu da var. Onu besteyi yaptıktan sonra keşfettim, o da çok güzel. Hoşuma gidiyor aynı sözlerden başka yorumlar duymak. "İstanbul" şarkısı "Anlat İstanbul" filmi, "Oğlum" şarkısı da "Bıçak Sırtı" için yapılmıştı, ama söz yazarının da, bestecinin de, söyleyenin de çocuğu yok. *(gülüyor)* Hepsi zamana yayılmış besteler, dört-beş sene önce yeterli sayıya ulaşınca bir albüm yapayım dedim. Bayağı yol almışken bilgisayarım çöktü, her şey silindi, üç gün eve kapanıp ağladım. *(gülüyor)* O zaman albümde enstrümantal şarkılar da olacaktı. Araya "Bıçak Sırtı" ve "Anlat İstanbul" girince bu hale geldi. Albümde şarkı söyleyenler bu şarkıyı kim söyler deyince ilk aklıma gelenler, şarkılar kendi müzik türlerine de uyuyor. Belki Levent'in söylediği "Oğlum" biraz farklı, sesini o kadar dingin kullandığı, pes söylediği çok az şarkı var.

Albümdeki "Oğlum" şarkısı "Bıçak Sırtı" dizisinde kullanıldı mı?

Kullanılmadı. Dizi sektöründe kâğıda yazılmış, bence doğru olmayan altın kurallar var. Onlardan biri de "iyi bir şarkı yaparsan reyting artar". Şarkının diziyi kaldırdığı bir iki örnek var tabii, ama zaten orada hikâyede bir dönüşüm olmuştur, müzik ancak onu desteklemiştir. Reytingler istendiği gibi gitmeyince biz de bu altın kuralı uygulamaya karar verdik. "Hırsız Polis" dizisindeki "İmkânsız Aşk"ın sözlerini Neşe Şen yazmıştı, bestecisi de Cem Yıldız'dı. Bu şarkıyı da Cem'e sipariş ettik, sözleri de Neşe yazdı. Ayrıca bir beste de ben yaptım. Dizide Cem'inkini kullandık ve böylece altın kuralın işlemediği ortaya çıktı. *(gülüyor)* Müzik benim için bir kaçış alanı, yönetmenlikte kocaman bir ekiple çalışıyorsun, onun zevki ayrı. Ama müzik bambaşka, küçük bir odada tek başımayım, kimsenin denetiminde değilim, hüzün, aşk, kırgınlıklar hep orada çıkıyor. "İstanbul" ve "Oğlum" sebepli yapıldıysa da onlarda da aynı duygu var. "İstanbul"'un sözleri "Anlat İstanbul"un yönetmenlerinden Ümit Ünal'ın. Film yoğun, karanlık bir film olduğundan sözler de öyle.

Müzikle haşır neşir olmaya ne zaman başladın?

Evde dolaplara, kapılara vuruyordum, evdekilerin siniri bozuluyordu, bir gün amcamla Yüksek Kaldırım'da gezerken bana bir darbuka aldı, 12-13 yaşımdaydım. Sonra orgum olsun istedim, babam, o da tuşlu bu da tuşlu diyerek, gidip akordeon aldı. *(gülüyor)* Lisede küçük bir orgum oldu, onunla besteler yapmaya başladım. İstanbul Erkek Lisesi'ndeydim, bir grup kurduk, adı Seth'ti, "karanlıklar prensi" demek. Grup büyüdü serpildi, hatta bir albüm bile yaptık, ama yayınlanmadı. O sıralarda Hey dergisinin yarışmasına katılmıştık. O kadar çok katılım olmuştu ve şarkılar o kadar beğenilmişti ki İlhan İrem, Güven Erkin Erkal'la birlikte yarışmadan topladığı şarkılardan "Değişim Rüzgârları" diye bir albüm yaptı. Biz de vardık o albümde, Teoman'ın solisti olduğu Mirage grubu da vardı. Evde duruyor, künyede acayip isimler var. *(gülüyor)*

Grubu nasıl kurmuştunuz?

Lisede ilk müzik grubu kurulduğunda ben de dahil olmak istemiştim, fakat almamışlardı. Çünkü diğer grup elemanları heavy metal dinliyordu, bense daha çok Alphaville'e, Duran Duran'a takılıyordum, New wave dinliyordum. Klavyeci olmak istedim, "heavy metal'de klavye yok, kusura bakma" dediler. *(gülüyor)* Sonra müzik odasında ne yapıyorlar diye baktım, bir de gördüm ki dördü de davulcu, beşer dakika arayla davul çalıyorlar. *(gülüyor)* O gruptan sonra Alpay (Şalt) ve Ete'yle (Kurttekin) kendimiz bir grup oluşurduk. Benim ve Ete'nin bestelerini çalıyorduk, düzenlemeler rock tarzındaydı, ama doğaçlama da yapıyorduk, hiç cover çalmıyorduk. TRT'de Yarım Elma diye çok güzel bir müzik programı vardı, Mirage'la beraber programa katılmıştık.

Yönetmenlikte kocaman bir ekiple çalışıyorsun, onun zevki ayrı. Ama müzik bambaşka, küçük bir odada tek başımayım, kimse denetlemiyor.

Kimleri dinliyordunuz?

O dönemin popüler metal gruplarından Iron Maiden, Judas Priest, ayrıca Scorpions dinlenirdi. Ben de onlar sayesinde metal dünyasına girmiştim, ama evde başka şeyler dinliyordum. O yıllarda nasıl becerdiysem Spyro Gyra konserini en önden izlemiştim, cazla tanıştıktan sonra caz dinlemeye başladım. Diğer grup elemanları bambaşka şeyler dinliyordu, ortaya da başarılı ve kalıcı olmasa da bambaşka bir şey çıktı. İş Sypro Gyro'dan dallanıp budaklanıp Miles Davis'e gitti, "Bitches Brew" albümünü dinleyip dinleyip, ders çalışır gibi kafa patlatıyordum, sonra John Coltrane, Bill Evans dinlemeye başladım.

Yerli müzik dinlemez miydiniz?

O dönemlerde dinlemiyorduk, sade-

36→

ce MFÖ dinliyorduk. MFÖ'yle ilgili bir hikâyem var: Manajans'ın ses stüdyosunda çalışmaya başladıktan bir süre sonra reklam müziği yapmaya başladım, Ford için bir jingle yaptım, keşke Mazhar Fuat Özkan söylese, dedim. Ajanstakiler olur dedi, MFÖ de kabul etti. Fakat korktum ve Hakan Kurşun'u aradım: "Elim ayağım titriyor, sen kaydeder misin?" *(gülüyor)*

Sözlerini yazdığın "Ben Yaptım" şarkısında "kendim ettim, kendim bozdum" diyorsun. Müzikle bu kadar hemhal olmuşken sinema okumak için New York'a gitmeye nasıl karar verdin?

Reklamcılığa başladığım dönem bu işin müthiş zamanlarıydı, Manavizyon'daki ses stüdyosunda işe girdiğimde Manajans'ta Yavuz Turgul kreatif direktördü, Egemen Berköz, Necati Tosuner metin yazarıydı. İş görüşmesinde ne çaldığımı sordular, klavye, deyince, "buradaki orkestrada genel müdür Jeffi Medina da klavye çalıyor, davulcumuz yok, sen davul çal" dediler. Ben de öylece davulculuğa başladım. *(gülüyor)* Yoğun çalışıyorduk, devamlı film üretiliyordu. Dijitale geçilince işim azaldı, o zaman kamera odasına gittim, hazır plato, ışık, kamera da vardı. Kısa film çekmeye başladım. İlk kısa filmim "Makinist"i Emek sinemasının makine dairesinde çektim. Arkasından "Hasret" ve "Çevre"yi çektim, onlarla '94 senesinde İFSAK'tan ödül aldım. "Koza" filmiyle Nuri Bilge Ceylan büyük ödülü almıştı, ben de özendirme ödülünü almıştım. Hep bir eksiklik duygum vardı, Amerika'da New York Üniversitesi'nde altı aylık bir kurs buldum, atladım gittim.

Dönünce hemen sinema yapmak istemedin mi?

Yavuz Turgul "Eşkıya"ya hazırlanıyordu, korkarak telefon ettim, gel, dedi. Benim için esas okul, dönüm noktası "Eşkıya"dır. Türk sinemasının önemli yönetmenlerinden Tolgay Ziyal yardımcı yönetmendi, ondan çok şey öğrendim. "Eşkıya"dan sonra reklam sektöründe çalışmaya başladım. O gün bugündür reklam filmi çekiyorum, araya "Anlat İstanbul" ve "Bıçak Sırtı" girdi.

Manavizyon'dayken seslendirme yapmaya gelen bir sürü ünlü isimle de çalıştın, değil mi?

Mesela İş Bankası'nın 70. yıl gecesi için Safiye Ayla ve Timur Selçuk bir ay stüdyoya kapanıp müzik yapmıştı. Atilla Özdemiroğlu, Aşkın Arsunan ve Muazzez Abacı'yla da çalışmıştık. Atilla Abi her şeyi konuşlarak yapar, kenarda oturup dinleyince ders gibi oluyor zaten... Yavuz Turgul "Gölge Oyunu"nun müziklerini Erkan Oğur'un yapmasını istemişti. Biz Erkan Oğur'la üç şarkı kaydettik, sonra onlar "Bir Ömürlük Misafir" albümüne girdi. Benim de o dönemde ilk ciddi kaydımdı. Şarkılar "Gölge Oyunu"nda kullanılmadı, ama zaman geçti ve "Eşkıya" için Erkan Oğur ve Yavuz Turgul tekrar bir araya geldiler... Onno Tunç o zamanlar bir rap jingle'ı yapmıştı, vokal için o sıralar radyoda çalışan Mustafa Sandal gelmişti... Sevsek de sevmesek de reklam, popüler müziği ve popüler sinemayı yakından takip eder ve ilk adımları atar.

Sinemayla müziğin buluşmasının doruk noktası nedir sence?

Zihnime çakılıp kalan Steven Soderbergh'in "Kafka" filminin müzikleri. Bu kadar uyumlu bir durumun yakalandığı ender filmlerden biri. Bütün Angelopoulos-Eleni Karandriou birliktelikleri müthiştir, ama onlarda müzik biraz öne geçiyor bazen. Sinemadaki herhangi bir elemanın öykünün önüne geçmesi beni rahatsız eder. Bir ruh birlikteliği de Fellini ve Nino Rota arasında var. Bizim sinemadaki acelecilik kaliteyi çok düşürüyor, son dönemdeki filmleri görsel olarak çok beğensek de bir tarafı hep eksik kalıyor. Biz bile "Anlat İstanbul"un müzikleri için Gökhan Kırdar'a beş gün vermiştik, korkunç bir şey. Ama ben "Barda"nın müzikleri için rahat çalıştım, bir ayım vardı.

Türk sinemasında iyi bir müzik ve film buluşması var mı?

Cahit Berkay'ın tüm film müzikleri bence inanılmaz. O günün imkânlarıyla, popüler analog synthesizer'ları kullanarak içimize işleyen müzikler yapmış. Keza Melih Kibar'ın bütün "Hababam Sınıfı" serisi için yaptığı müzikler muhteşem.

Hem müziğini hem de yönetmenliğini yapacağın bir film tasarlıyor musun?

Evet, çekmecede duran iki-üç proje var. Yapabileceğime inanırsam müzik yaparım, ama bir yaratıcının daha işin içine girmesi artı bir değer katar. Tercihim müzikleri başkasına yaptırmak.

Klip çekmeyi sevmiyorum, ama "Dut Ağacı"ndaki şarkılar için tek bir hikâyeden oluşan on klip çekeceğim, birdenbire on tane klibi olacak albümün, arkası yarın gibi.

Kerim Çaplı'yı kaybettiğimizde Roll'un 124. sayısında seninle de konuşmuştuk. Bir Kerim Çaplı filmi projesinden bahsetmiştin.

Çekmecede duruyor. Onunla çalışmış müzisyenlerden ve ailesinden bilgi topladım, ama süreç ölmesiyle kesintiye uğradı. Hikâyeyle ilgili son büyük üzüntüm annesi opera sanatçısı Azra Gün'ün konuşmaktan vazgeçmesi. Şimdi Chicago'da olan Orhan Atasoy'la görüşeceğim, bir dönem beraber müzik yapmışlar.

Yeni albüm için uzun bekler miyiz?

"Dut Ağacı"yla vedalaştıktan sonra bilgisayarı karıştırınca bir albümlük daha malzeme çıktı. Ama "Beat Bazaar" gibi enstrümantal olur. Yeni albüme "İstanbul Calling" albümlerindeki "Heartbeat"i ve "Mo Şi Bi Hat Aito"yu da koymak istiyorum.

"Mo Şi Bi Hat Aito" bir Süryani ilahisiymiş. Nasıl karar verdin onu düzenlemeye?

Kalan Müzik "Süryaniler" diye bir toplama albüm çıkarmıştı. Kalan'dan çıkan albümleri çok beğeniyorum. Bu ilahiye de o albümde rastladım, tek bir kadın sesiydi, evde kendi kendime bir düzenle yaptım. İlahiyi de bir Süryani arkadaşıma çevirttim, dini bir şarkı aslında. Kadının yorumu çok etkileyici, ama kim olduğunu bulamadık, çok eski bir kayıt.

Bu aralar ne dinliyorsun?

Nik Bartsch dinliyorum, İsviçreli bir cazcı, müziğini "zen funk" olarak tanımlıyor. Uzun zamandan beri beni heyecanladıran tek isim, acayip, 32 saatlik jam session'ları var. İsviçre'de pazartesi günleri bir barda çalıyor, ben de atlayıp dinlemeye gittim. Rezervasyon için mail atınca cevap bizzat kendinden geldi. Ona Mevlevi müzikleri götürdüm, ayrıca Erkan Oğur'un "Telvin"ini, Quartet Muartet'i ve Mercan Dede'yi hediye ettim... Yakınlarda Gren'i alıp beğendim. Sıfır Kilometre'yi beğenirim, zaten onların isim babasıyım.

Albüme klip çekmeyecek misin?

Klip çekmeyi sevmiyorum, arkadaşlarım Özge Fışkın ve Melis Danişmend'in grubu Üçnoktabir için çekmiştim yine de. Kültür Üniversitesi'ndeki öğrencilerimden, "Dut Ağacı"ndaki şarkılar için klip çekmelerini istedim, olmadı, çok tembel çıktılar. İş başa düştü. Bu albüm için tek bir hikâyeden oluşan on klip çekeceğim, birdenbire on tane klibi olacak albümün, arkası yarın gibi.

Söyleşi: ***Çiğdem Öztürk***

GARAJ **Duman'ın en güzel konserlerini verdiği Mojo'da uzun yıllar en güzel geceleri yaşatan Garage Band, yılların bar grubu, 2009'un en parlak işlerinden birine imza attı. İlk albüm "Tepeden Tırnağa"nın ardındaki gizli isim, prodüktör koltuğunda oturan ve yıllardır ilk defa şarkılarını duyuran Fethi Taner deyince de, meraklısı zaten şöyle bir silkinecektir. Rock vokalinde hasret kaldığımız erkek tonlamasını getiren Ersoy Ada ve Burak Güngörmüş, albümün uzun sürmüş doğumunu anlatıyor...**

KILAVUZUMUZ YAVUZ

Garaj'ın 1994 yılında kurulduğunu söylüyorsunuz, ama ilk albümünü çıkaran bu grup yıllar içinde farklı unsurlarla beslenip başkalaşmış sanki. Nasıl kurguluyorsunuz Garaj tarihini?

Burak Güngörmüş: Garage Band'den dolayı o kadar geriye gidiyoruz. Hepimiz Garage Band'de çaldık zaman zaman. Ersoy'la (Ada) Güneş Devrim Demirci 1994'te kuruyor grubu. 2000'de ben, Garaj'ın şu anki gitarcısı Berk (Arıhan) ve davulcusu Ergin (Özler) Alef'i kurduk, kayıtlar yapmaya başladık. O dönemde Ersoy'un da Alef'e katılmasını istemiştik, fakat Ersoy Garaj'la hem haftasonları Mojo'da çıkıyordu, hem Okan Bayülgen'in programında müzik yapıyordu. Biz onu beklerken o bizi Garaj'a davet etti bu sefer. Önce Berk, sonra ben Garaj'a girmiş olduk. Bir taraftan da Alef'le kendi şarkılarımızı yapmaya devam ediyorduk. 2007'de Fethi (Taner) dedi ki, "gelin, bütün bu işleri birleştirelim".

Garage Band ve Alef'in yanına, Fethi Taner de üçüncü unsur yani...

Burak: Aynen öyle. Fethi öyle deyince, Alef'in adı Ersoy'un soyadıyla birleşti, Alef Ada oldu. Sonra baktık, garip bir ad, Fethi dedi ki Tataygumba koyalım, aynı adlı şarkımıza ithafen, o da içimize sinmedi. Dedik ki madem senelerdir bizi tanıyan insanlar Garage diye tanıyor, Fethi'yi ikna ettik, Band'i attık, Garage'ı da Garaj yaptık. Çok mutluyuz şu an ismimizden. *(gülüyor)*

Ersoy Ada: Cover çalarak İstanbul'un belli başlı barlarından dışarı çıkamıyorsunuz. Kendinden üretmedikten, kendinden vermedikten sonra grubun ömrü de belli oluyor. Alef'in işleri de gayet güzel işlerdi, ben de heveslenmiştim, ama hayatım belirsizdi. Fethi çok birleştirici oldu gerçekten. Albümde de yedi şarkısı var, aynı zamanda prodüktörümüz, ama şarkıları çok daha eskiye dayanıyor.

Eskiden beri tanışıyor musunuz Fethi Taner'le?

Ersoy: Tabii, okul zamanlarından, '88'den beri. Toplama Adamlar'la yaptığı "İş Dönüşü İstanbul Kentinde" (1993) albümünde Güneş Devrim Demirci de çalmıştı, Yavuz Çetin, Gültekin Kaçar... Hep bizim Marmara Müzik Öğretmenliği tayfası. Fethi de oradandı.

Burak: Bu adamlarla müzik yapmak istiyordum ben, onları tanımadan önce. Ersoy'u sahnede gördüm ilk defa, ama Fethi'yi fanzinlerden hatırlıyorum. Güven Erkin Erkal'ın çıkardığı bir fanzinde fotoğrafını görmüştüm ilk, bir konserde yumruğunu kaldırmıştı havaya. Sonra bir baktım, Büyükada'da kahve içiyor. Ama tanışmak Bodrum'da nasip oldu. Fethi'yle Deneyevi'ndeki her kayıttan sonra 11 vapuruna binip Büyükada'ya dönerdik, 2006'dan 2009'a, üç yıl öyle geçti.

Herkes müzik yapmaya atılmış, kimse okulu bitirememiş gibi bir durum mu vardı o çevrede? Nasıl yıllardı?

Ersoy: Fethi bitirmişti galiba, ama sekiz-dokuz sene sürdü öğrenciliği. Öğrenci miydi, turist miydi, belli değildi zaten. Yavuz çabuk bıraktı, biz de öyle, sağda solda çalmaktan bitiremedik. Şimdi Deniz'le (Arcak) beraber afla döndük, ciddi öğrencilik yapıyoruz, sınavlara giriyoruz. *(gülüyor)*

Garage'ı dinlemiş insan sayısı çoktur. Bir tane de olsa kendi şarkımızı çalabiliyorduk barda. İster kendi şarkını çal, ister başkasınınkini, müzik üretiyor olmak güzel şey.

Okul dışındaki âlem daha mı çekici geliyordu?

Ersoy: Sevdiğimiz şarkıları çalıp söylemek hoşumuza gidiyordu, sonra bundan para da kazanabileceğimizi anladık. Güneyde bir takım yerlerde hem çalıp söyleyeceğiz, hem tatil yapacağız, bir de üstüne para alacağız, yeme de yanında yat! Öğrencilikten çok daha yukarıda bir durum gibi

Foto: Şahan Nuhoğlu

geliyordu bize bu. Devamsızlık dibe vurdu tabii, tek tek gümledik hepimiz. *(gülüyor)*

Burak: Ben o zaman daha yokum tabii. *(gülüyor)* Kent FM'de "Kapılar ve Köprüler" diye bir program vardı, Yavuz'un şarkılarını ilk defa orada duymuştum. Fethi'den, Hakan'dan bahsedildiğini de hatırlıyorum. 1994 ya da 1995'ti, Mojo yeni açılmıştı o dönem, gittiğimizde sahnede gördüğüm ilk insan Ersoy oldu.

Ersoy: Benim çevremde iyi müzisyenler oldu hep. Fethi, Yavuz... Onların şarkılarını dinletirdim Garage Band'deki arkadaşlarıma, belki onların da içinden şarkı yazmak geçerdi, ama hantaldılar. Ben yazayım desem, benim işim değilmiş gibi düşünürdüm. Fethi'nin şarkılarını yavaş yavaş Garage'ın repertuarına dahil etmek istedik, ama iki şarkısını yapabildik sadece. Dört şarkı yapabilsek, belki şeklimiz daha önce belirginleşebilirdi.

Burak: Bir de, Fethi parçalarının kendi istediği gibi çalınmasını istiyordu. Albüme de "prodüktör ben olacağım, parçaları ben düzenleyeceğim, sizin şarkılarınıza da karışacağım" diyerek başladı zaten. O kadar çok insanla çalıştık ki bu süreçte, ama insanlar değiştikçe şarkılar kötüleşiyordu.

Ersoy: Ama Okan Bayülgen'le, Mojo'yla bir kitle de oluşmuş oldu, insanlar şarkıların özünde güzel şarkılar olduğunu hissettiler. O kitlenin desteği, bunların üzerine gitmemizi de sağladı. Sonuçta bir çevrenin eseri Garaj. Bu albümde Yavuz'un, Hakan Özer'in şarkıları da olabilirdi, onların şarkıları da bizim hep yanıbaşımızda olan, sofrada paylaşılan şarkılardır. Yavuz Çetin kaya gibi bir örnek adamdı o zamanlar. Çok da etkileyiciydi. Arkadaşıydık ama, hayranıydık aynı zamanda. Kişiliği, müzisyenliği, tarzı, tavrı... Repertuarımızın yarısı, Yavuz'un dikkat çektiği şarkılardı.

Burak: Ben eskiden bir soul grubunda, Night Train'de çalıyordum. Yavuz da bizi izlemeye geldiği zaman sahneye çıkar, bir soul müzisyeni gibi çalar, inerdi. Harika bir şarkıcıydı ayrıca. Müzikten her yönüyle anlar, anlatır, paylaşırdı. Sabahlara kadar yorulmadan şarkı dinlerdi, sırf o şarkıların hatırına. Sana tutup Jim Croce şarkıları çalardı mesela. Neil Young dersin, "nasıldı, nasıldı" diye diye oturup külliyatı çıkartırdı gitarıyla. Şimdi oğlu Yavuzcan arkadaşımız, onunla beraber çalıyoruz ara sıra. Fethi'yle, Hakan'la, Ersoy'la buluştuğumuzda hep aramızda gibi hâlâ Yavuz. Bir de çok iyi niyetliydi. Beni Night Train'de izleyince "bir caz basın olsa ne güzel olur" dedi, bir hafta sonra '63 model bası gördüm, aldım. "Şimdi ne alayım" dedim. "Şöyle '70'lerden kalma bir Marshall bas amplisi bulsan" dedi, bir hafta sonra karşıma çıktı. "Peki şimdi" dedim, dedi ki "al bir cak, çal, salak!" *(gülüyor)*

Myspace sayfanızda, etkilendiğiniz grupları sayarken Beatles, Bob Dylan diye başlayıp bütün bir rock tarihini tarıyorsunuz, ama siyah müzisyenleri, soul ve funk'ı da es geçmemişsiniz...

Burak: Sly and The Family Stone, James Brown, Otis Redding... Birbirimize çektiğimiz, dinlettiğimiz albümler. Yıllardır güzel bir müzik alışverişi de var aramızda. Müziğimizde siyah müzisyenlerin bariz bir etkisini gösteremem belki ama, bizi etkilediklerini de düşünüyoruz. Onlarla da büyüdük sonuçta. O yıllara bakınca, Bob Dylan'dan Caetano Veloso'ya, büyük bir aile görüyorum. Son zamanlarda Captain Beefheart'a kafayı taktım, tüylerim diken diken oluyor dinlerken. Delilikle dahilik arasında hakikaten çok ince bir sınır var, bunu anlıyorum onu dinlerken.

Çevresinde kendi müziklerini yapan insanlar varken, Garage Band niye hep bir cover grubu olarak sürdürdü hayatını?

Ersoy: Çünkü neyi seviyorsan onu çal denince, işin içine Bülent Ortaçgil, Fikret Kızılok, Mazhar Fuat Özkan'ın şarkıları karışabiliyordu. Dinlediğimiz şarkılar, çaldığımız ve dolayısıyla para kazandığımız işler oldu, öyle de gitti. İşi biraz büyütelim, davul da olsun deyince, başka şarkılar da girdi. Bizden de bir şeyler olsun deyince de, o ciddiyete bürünemiyorduk. Çok soytarı takılıyorduk, bize biraz ağır geliyordu o mesele. İlk başta sevimli bir gruptuk, daha çok turistlere hitap ediyorduk. İstanbul'a gelince iş biraz daha karanlıklaştı, sarhoşlaşmaya başladı. 2000'lerden sonra Alef'le evde kayıtlar yapmak filan çok hoşuma gitti, beni güzelleştiriyordu o çalışmalar. Onlar kendi bestelerini yapan çocuklardı, ama tercih edilmiş olmak da gönül okşayıcı bir şey.

Burak: Mojo'da çalarken dans etmek isteyen insanlar vardı karşımızda. O talebe uygun şarkılar seçmek durumunda da kaldık o dönem, ama yüzümüzü kızartacak bir şey de yapmadık.

Ersoy: Eski akustik şarkılar yıllar içinde azaldı tabii, ama "bu şarkının bu barda ne işi var" dedirtecek, bilenini sevindirecek şarkıları da çalmaya çalıştık hep.

Burak: Ben 2003'te başladım Garage Band'e, o günden itibaren "Bebek", yani albümdeki "Koş Başkalarına" da hep çalındı. Fethi'nin şarkısı. Yıllar içinde dinleyicileri de oluştu. Grupta pek çok insan değişti, bunun da sıkıntısını çektik. İnsanlarla derinlemesine bir ilişki kurmak istiyorduk, bu değişimler de bize zaman kaybettirdi.

Alef'teyken şarkıları kim söylüyordu?

Burak: Berk. Çok iyi şarkı söyler, her enstrümanı çalar, çok iyi kaydeder. Grubuzumun parlayan yıldızıdır kendisi. Alex gibi yani. Ya da Delgado diyelim. *(gülüyor)* Ergin de öyle, adı üstünde, müzisyenliği de, insanlığı da ergindir. Vertigo krizleri geçiriyordu bir dönem, bekledik aramıza dönmesini. Bir insanla müzik yapmak, onunla sadece müzik yapmak demek değil çünkü. Bir dünya paylaşıyorsun bir defa. Grup arkadaşlığı evlilik gibidir derler, bence ötesinde de bir şey. Sahnedeyken uçurumdan aşağı düştüğün zaman seni tutacak insan o grup arkadaşındır.

Yavuz Çetin kaya gibi bir örnek adamdı. Arkadaşıydık ama, hayranıydık aynı zamanda. Kişiliği, müzisyenliği, tavrı... Repertuarımızın yarısı, onun dikkat çektiği şarkılardı.

Alef niye evde kendi şarkılarıyla haşır neşir olmak varken bir bar grubuna, Garage Band'e girdi yavaş yavaş?

Burak: İllâ barda çalmak değil de, müziğimizi ulaştırmak isteği vardı hepimizde. Önemli olan evde kayıt yapmak değil, bunları paylaşabilmek. Bugün Ersoy'u, Garage'ı dinlemiş insan sayısı çoktur. Bize de insanlarla buluşma imkânı sağladı Garage, bu da kıymetli bir şey benim için. Bir tane de olsa kendi şarkımızı çalabilmek, beni orada tutuyordu açıkçası. Ben 1990'da müziğe başladım, ilk yaptığım şey kendi şarkılarımı yazmaktı. Cover çalmanın keyfine Ersoy'la, Night Train'le vardım. İster kendi şarkını çal, ister başkasınınkini, müzik üretiyor olmak güzel bir şey.

Sen zaten müziğin içine doğmuşsun, değil mi? Baban Sezen Aksu'ların, Erol Evgin'lerin, Adnan Şenses'lerin, Zerrin Özer'lerin gelip geçtiği yılların müzik firması Fono'nun sahibi Ahmet Güngörmüş...

Burak: Evet, müziğe doğdum gibi bir durum var. Babam Türkiye'nin en eski prodüktörlerinden biri. Unkapanı'ndan önce, '60'larda plak firmaları Doğubank'tayken başlamış bu işe. Babam hem avantaj hem büyük bir dezavantaj oldu benim için. Çok sert birisidir, aynı zamanda komiktir de. Bir şeyi beğenmiyorsa, bunu insanın suratına çok sert bir şekilde söyleyebilecek rahatlıkta bir adam. Çalıştığı insanlar saymakla bitmez. Unkapanı'nda Sezen Aksu'nun yeni kaseti için büronun önünde insanların kuyruğa girdiğini hatırlıyorum. Ben tezgâhtar olarak başladım işe, Karaköy altgeçidinde bir plakçıda. Elimin altında 3 bin tane CD vardı, sürekli değişiyordu bunlar, hep müzik dinliyordum. Ama plak şirketimiz var diye de bir albüm yapamadık yıllarca. Babamdan çok ret aldım "bu olmaz, götür bunu" diye. Müzisyenlerden bıkmış, "sen bu işe girme" dedi hep. Barış Manço'yu da çok iyi tanırdı, Erkin (Koray) abiyi de. Arkadaştı hepsiyle. Benim hikâyemi çok çocuksu, çok özenti buluyordu. Onun oğlu olmak zor, çok zor. *(gülüyor)*

Evde ne dinlenirdi sen küçükken?

Burak: Komşumuza gidip müzik dinliyordum ben. Evde müzik setimiz yoktu bizim. Çok sevdiğim Serdar abime gidip onun plaklarını dinlerdim. Onda ilk dinlediğim, yakından gördüğüm ilk plak, Pink Floyd'un "Ummagumma"sıydı. Babam eve müzik namına hiçbir şey sokmadı, ben büyüdükçe bir şeyler almaya başladım ancak. Ama asıl müzik mağazası bana çok faydalı oldu. Babam eve hiç iş getirmezdi yani, ama çok geç geldiği, günlerce stüdyoda kaldığı zamanlar oluyordu. Benim onda müzikle ilgili gördüğüm tek şey bir sinir harbiydi. Yıllar geçtikçe kendi beğenilerimi oluşturdum ama. Bas çalmamın nedeni Lemmy Kilmister'dir mesela, ona bakıp "böyle bir adam olmalıyım" demiştim. Çok kendine özgü bir insan. Hürmetler yani. *(gülüyor)*

Baban ne dedi albüme?

Burak: İlk defa içinde olduğum bir şeyi beğendi. *(gülüyor)* Alef'i ilk dinlediğinde "ben bunu hayatta basmam, bunlar çok Anglo-Sakson" demişti. Bu sefer kaydı, şarkıları çok beğendi. Özellikle de "Ben Bir Adamım"ın ayaklarının Türkiye coğrafyasına değmesini çok sevdi. "Karınca Kararınca"yı da çok beğendi, şarkının insana umut verdiğini söyledi. Diğer şarkılar için de "Pink Floyd gibi olmuş" dedi. *(gülüyor)* Beğenmese, Fono Müzik'ten albümün çıkması mümkün değildi.

Dandadadan nasıl çıkmıştı?

Burak: Onları izlesin diye babamı Babylon'a davet ettim, geldi, "bu çocuklar gerçekten güzel çalıyor" dedi. Ama Dandadadan'da ben de bir kumar oynadım. "Bu grubun prodüktörü ben olacağım, albüm de buradan çıkacak" dedim, askerden gelmişim, beni özlemiş, "tamam" dedi. *(gülüyor)* Fono Müzik yüzünden öyle zorluklar da yaşadım ki. 2002'de demomuzu yapmışız mesela, Fono aklımdan bile geçmiyor, EMI'a gittik, bir baktık, babam genel müdürle içerde toplantı halindeymiş meğer. Prodüktörle konuşuyoruz, "baban niye basmıyor, siz basmıyorsanız biz niye basalım" dedi. Buyur işte. *(gülüyor)*

Albüm Alef şarkılarıyla başlıyor, altı şarkı Fethi Taner gidiyor, yine Alef'le ya da Alef - Fethi Taner ortaklığıyla bitiyor gibi...

Burak: "Ayin" diyoruz biz Fethi'yle yazdığımız iki şarkıya, öyle bir havaları var. Deniz'in (Arcak) doğaçlama yaptığı "Kızışma" da öyle. "Tepeden Tırnağa" benim yazdığım bir şarkıydı, Fethi naif bulduğu taraflarını değiştirdi, sözlere de müdahale etti. Yavuz için yazdığım bir şarkı var mesela, "Uyan"dı önce adı, sonra "Kimi Zaman" oldu.

→39

Soldan sağa: Ersoy Ada, grubun fahrî üyesi klavyeci İdil Özkan, Ergin Özler, Burak Güngörmüş, Berk Arıhan

Orada geçen "korkunun ecele faydası yok" sözünü "tövbenin ecele faydası yok" diye değiştirelim diye Fethi'nin korkunç bir baskısı oldu, öyle değiştirdik. Yani tam anlamıyla masif bir prodüktörlük yaptı bize. Ergin'in stüdyocu olmasından da çok faydalandık bu arada, onun elini öpmek isterim her defasında. Taylan Özdemir'in de öyle. Onlar Fethi'yle çalışmanın ne olduğunu da bilen insanlar. Fethi "bir yere getirdik, burada kalsın" demez, kendi kafasındaki ve evrensel düzeyde kabul edilebilir bir hale getirene kadar iki yılımız geçti. Fethi'nin böyle zor beğenmesi, belki de albümümüzü başarılı olabilecek bir noktaya çekti. Onun da elini öpmek benim için farzdır. *(gülüyor)*

"İş Dönüşü İstanbul Kentinde" çıktığında yakın çevrede nasıl karşılanmıştı?

Ersoy: Fethi hep bildiğini okuyan bir adam olduğu için, o dönemde ne moda, ne yapılsa satar, hiç düşünmemişti. "Nasıl yani" deyip durduğum, aklımın almadığı şeyler de var o albümde, bayıldığım şeyler de var. Fethi'nin arkasında duran kimse olmamıştı. Belki de bu albümde, arkada duran ve meselenin adını koyan bir insan olarak daha rahat. Kendi albümü sırf kendisiyle ve sevgili arkadaşlarıyla ilgili, onlar arasında olup biten bir şeydi, ki o arkadaşlar da dahi derecesinde güzel enstrümantalist insanlardı.

O albümün üzerinden 15 seneyi aşkın zaman geçti. O günden bugüne ne yapar Fethi Taner?

Burak: Adada oturur, roman yazar. Heykelle uğraşır ara ara. Fethi'nin dünyasını tanımak lâzım, tam anlamıyla nev-i şahsına münhasır bir kişilik. Konuşan bir kitap gibidir aynı zamanda. "Ne yapıyorsun adada" diye sorarsın, "duruyorum" der, öyle bir adamdır. *(gülüyor)* Bir de, Fethi'nin yazdığı şarkı bir türlü bitmez. "Koş Başkalarına", 2007'de stüdyoda bitti ancak. O zamana kadar sözleri, yorumu o kadar değişiklikler geçirdi ki. Bu albümde de her şeye Fethi karar verdi, hangi şarkıların hangi sıralamayla gireceğine kadar. Ama onun mükemmeliyetçi tavrı bizim çok işimize yaradı. Ben mesela caz bas çalıyorum, '63 model gitarımdan hayatta vazgeçmem. Bu gitardan bazı register'lar, Fethi'nin istediği beş telli bas sesleri gelmedi. Gitarımı değiştirmek yerine si-mi-la-re seçeneğine döndüm. Berk'in gitar çalışına da çok etkisi olmuştur, saatlerce gitar çaldırdı, "bildik şeyler dışında neler çalıyorsun" diye görebilmek için. Bizi hep sınırlara doğru sürükleyen bir insan oldu Fethi.

Ersoy: Sonuç olarak, kirli akor arıyor aslında, öyle söyleyeyim. Kirli akor, pus, hiçbir şeyin yerli yerinde ve net olmaması... Ben kişilik olarak alışığım Fethi'ye. Sağını solunu, kroşesini tahmin ederim, aldığım darbeden ötürü fazla ağlamam, yıllar içinde bunu öğrendim. Tatlı-sertliğin sertliğini bazen fazla kaçırır. Bazen çok komiktir, üç saniyede net cevaplar verebilir.

Burak: Fethi işleri birleştirmeyi teklif ettiği zaman, tek şartımız şuydu: Bizim etimizi budumuzu biliyorsun, olamayacağımız şeyleri isteme, mevcudun içinden bir hamur yap... En güzel tarafı ilgisiydi, sürekli notlar aldı, çalıştı. Bizim iç dünyamıza girdi, ama asla kendi dünyasından da taviz vermedi. Sert ama konuşulabilir bir insan, komik de bir yandan. Fethi'yle çalışana kadar ben hiç bir prodüktörle çalışmamıştım.

İnsanlar neler çekiyormuş babandan, gördün mü?

Burak: Vallahi ben hiç onunla çalışamam, biliyorum onu. *(gülüyor)* Babam işin hep ticarî olarak başarılı olmasını bekleyen bir insan, bense zevkine, keyfine müzik yapmayı istiyorum. Babamın arkadaşları da benim babamın yetiştirdiği bir insan olmadığımı hemen anlıyorlar. Ama ona hak verdiğim bir nokta var: Bir müzik güzelse herkes tarafından seviliyor; müziği yapmak zor olabilir ama, anlamak zor değil.

Ersoy: Ben de bu albümü hem gençten insanların almasını, hem annemin babamın da dinlemesini istemiştim, yegâne hedefim buydu.

Senin albümde bir tane, dört dizelik bir şarkın var. Arkadaşlarının şarkılarını benimseyerek, kendine uydurarak okuyabildin mi?

Ersoy: Tabii, zaten bildiğim şarkılardı. Ama kendimi hep eleştirdim kayıtlar boyunca. Kendini dinleyip beğenmezsin, herkesin başına gelir bu. Ağzının tembelliklerini farkediyorsun, "benim e'lerim öyle miymiş, imkânı yok canım" falan diyorsun...

Yıllarını sahnede geçirmene rağmen...

Ersoy: "Bunu mu yaptık yıllarca" diyordum kendimi kayıtlarda dinleyince. "Şu adamın beni sevmemesi çok normal" dediğim oldu. *(gülüyor)* Bu şarkıların bir araya gelebilmesinde aracı olabilmek, beni en çok sevindiren şey.

Burak: "Mış gibi" davranmaktansa, neyse onu ortaya çıkartmaktı bizim hedefimiz. Fethi de büyük bir boyut kattı olaya. "Karınca Kararınca"yı o kadar insanî buldu ki, biraz yabanîleştirmesi gerekiyordu sanki, gidip sonuna garip, beklenmedik, saykodelik bir bölüm yaptı. Kız arkadaşımdan ayrıldıktan sonra yazdığım bir şarkı vardı, "hadi yollayalım artık şu götü pembe şarkılarını" dedi. Halbuki benim için yüreğimden kopan şarkılar onlar. *(gülüyor)* O naif bulduğu şeyleri elinde satırla düzeltti. Tepeden tırnağa arınmaktan tepeden tırnağa delirmeye gittik biz kayıtlar boyunca. Şehrin üstümüzdeki nevrotik etkileri korkunç çünkü.

Yıllarca Beyoğlu gecelerine katkıda bulunmuşsunuz, siz de şikâyet etmeyin...

Burak: Ben hiç öyle görmüyorum kendimi. Barda işim bittikten sonra nasıl evime giderim, nasıl hemen uyurum, bunun derdindeyim.

Yok muydu groupie'leriniz?

Burak: Vardı bir zamanlar herhalde. *(gülüyor)*

Ersoy: Öyle bir dönem var tabii canım. Ben bir dönem gündüzü görmez hale geldim. Sabaha bağlanan gecelerde gündüzü görüyordum ancak.

Burak: İstanbul, benzeri az olan çok büyük bir şehir. Gecenin 12'sinde böyle bir yerde sahneye çıkıyorsun ve bilemiyorsun karşına kimin çıkacağını. Her çalışımız bir maceraydı yani. Sarhoşluğun içinde olmaktansa, zihni berrak insanlar için bir albüm yapmak gerektiğine karar verdik en sonunda. Ben yıllarca kandırmaya çalıştım Ersoy'u Garage'dan ayrılması, artık cover söylememesi için. O da bu işin sahnede yapılacağını, sahne nerede veriliyorsa orada çıkmak gerektiğini söylüyordu.

Ersoy: Sahne, sigara izmariti gibi. Gene gecenin sonu, gene bir şey bitmiş, orada beklemiş, sabretmiş, cesur bir hatun kişi varsa var, yoksa gene yalnızsın... Ama bizden kalacak olan bu albüm artık. Hayatımda hep plansız şeyler zevk verdi bana, ama şimdi istediğim bir şeyi bırakmak istemiyorsam plan da yapmam gerektiğini hissediyorum. Yoksa plan, insanı gerçekten tehlikeli bir hale de getirebiliyor.

Garaj, İstanbul cover grupları arasında kendi müziğini üretebilmiş az sayıda gruptan biri oldu.

Fethi Taner "şarkıyı bir yere getirdik, burada kalsın" demez. Kendi kafasındaki hale getirene kadar iki yılımız geçti. Bizi hep sınırlara doğru sürükleyen bir insan oldu.

Gece hayatı ve bar performansı yetiyor mu insanlara acaba?

Ersoy: Hem de nasıl. Senelerce uyuyabilirsin öyle. Altı senemin hesabını veremiyorum ben. Günler birbirine o kadar benzemiş ki. Harikalıkları aynı, berbatlıkları aynı, aynı da aynı. Tamam, güneyde çaldık diyorum, sonra İstanbul'a, Mojo'ya geldik, ilk başları hatırlıyorum, sonra ne yaptığımı bilmiyorum. Çok güzel yıllardı belki, ama daha anlamlı geçirmek isterdim otuzlu yaşlarımı.

Bu albüm o anlamı kazandırmadı mı?

Burak: Elbette. Ama biz bu işe 2000'de başladık, dokuz yıldır uğraşıyoruz. Bu özveri ancak bir şeye dönüşebilmiş, acı tarafı o. Türkiye'nin sorgulaması gereken bir şey bu, sadece bizim için geçerli değil çünkü. Proje bazında da kalan o kadar çok albüm olmuş ki. Her gönülde bir aslan yatıyor, o aslanlara hakikaten çok saygı duyuyorum.

Söyleşi: ***Merve Erol***

40→

• İLHAN ERŞAHİN'S İSTANBUL SESSIONS feat. ERIK TRUFFAZ
• SİYA SİYABEND

Yıllardır beklenen
'ilk' albümler çok yakında…

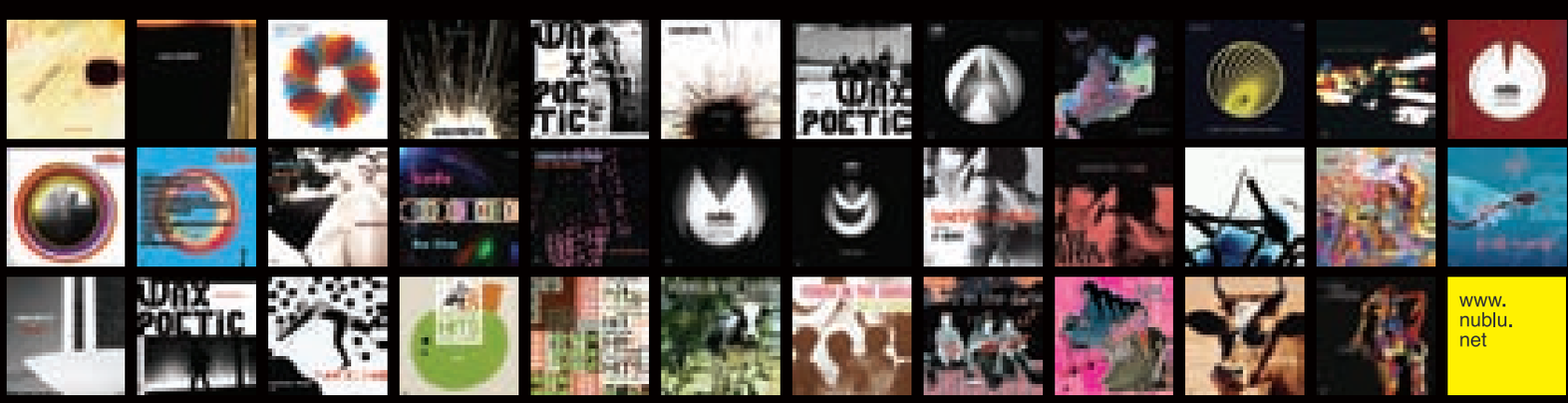

digital.nublu.net

www.thinkart.info

LİTYUM

Yıllardır sahnelerde pişen Lityum'un ilk stüdyo albümü "Sahnede" raflarda yerini aldı. Aşk arayışını, aldatmayı, aldatılmayı, ilişkilerin türlü çeşitli hallerini 12 şarkıda, bir "genç bakış"la nakleden grubun sound'unda, yarın öbür gün bir festivale çıksalar, hiçbir grubun altında ezilmeyecekleri bir cila, Anadolu şehirlerinden, İstanbul sokaklarından eşit oranda ilham almış sakin ve güvenli bir söyleyiş var...

YILDIZ TİLBE TAM ROCKER

Grubun ismi Nirvana şarkısından mı geliyor?
Aycan Karadaş: Hayır. Okuldan mezun olduktan sonra, ne yapacağımla ilgili kararsız kaldığım bir dönemde evde bulduğum bir ilacın üzerinde görmüştüm, içindekilerde lityum da vardı. Cep telefonlarında da lityum-iyon pil var. İlk duyduğum zaman sanki böyle bir grup vardı hissi yaratmıştı.
Eskişehirli bir grup musunuz?
Aycan: Alâkası yok. Bazı yerlerde öyle yazıyor, benzettiler herhalde. *(gülüyor)*
Ender Furkan Yaşar: Eskişehir'de sevilen bir grubuz diyelim. Orada epey performansımız oldu, bir Lityum kitlesi oluştu. Uzun süre gittik geldik.
Aycan: İstanbul dışı ilk şehir konserimizi verdiğimiz yer Eskişehir. Hep birlikte tren yolculuğu yapmıştık ilk defa, önemi var bizim için.
Aslen İstanbullu musunuz hepiniz?
Doğan Bora Barutçular: Hepimiz değil ama, grup için İstanbullu denebilir. Aycan'la Burak zaten beraberdi, Furkan internet ilanıyla katıldı. Sonra da ben. Lityum için "kurulmadı, oluştu" denebilir.
Aycan: Tamamen tesadüfler üzerine kurulu. Burak'ı bulmam da tesadüfî. Gitar dükkânında bir arkadaşını görmüştüm, "Barışarock'ta beraber çalmıştık" derken bir muhabbet başladı, "tanıdık davulcu var mı" demiştim, Burak'a söylemiş...
Burak Aktaş: Tam evden çıkarken, telefon çaldı. "Üff, kimdir şimdi acaba" diye geçirirken, bir açtım, grup teklifi! Okey dedim.
Barışarock'ta ne olarak çalmıştınız?
Aycan: Unplayed diye bir grubum vardı. Creed tarzı şeyler çalıyorduk, kendi şarkılarımız da vardı. Alternatif metal yapıyorduk. Burak'ın grubu Feather Fall da bizden sonra çalmıştı, hoşuma gitmişti.
Diğer üyelerin müzikal geçmişi nasıl?
Furkan: Ben esasen tiyatro kökenliyim. Üniversitede elektronik mühendisliği okuyordum ama, pek alâkalı değildim. Kayseri'deydim o zamanlar. Zor bir yer. Haftasonunu Kemancı'da geçiriyorsun, sonra Kayseri'de gayet kilim dekorlu, türkü bar tadında bir yerde punk yapıyorsun, Athena falan çalıyorsun.
Bir kitleniz var mıydı?
Furkan: Kitle zamanla oluştu, gelişti, büyüdü. Üç katlı, yeni açılmış bir yerdi. İnsanlar, üstteki iki katta, alttan birileri gitsin de aşağı geçelim diye bekliyorlardı. Zengin bir şehir Kayseri, imkânları olanlar dışarıya özeniyor, ama kökte de bir tutuculuk var. Bir geçiş yeri, tam arada. Son dönemde çehresi çok değişti. İlk gittiğimizde bahar şenliklerinde pilav yenilip yağlı güreş yapılırdı, saz çalınırdı. Mezun olduğumuzda, beş bin kişilik açıkhava tiyatrosunda on bin kişiye bahar şenliği yapabilecek kapasiteye gelmişti. Birkaç siyasî hareket, öğrencilerin çabası derken, üniversitenin tüm çehresi değişti. Şebnem Ferah, Duman konsere gelir oldu.
Burak: Anadolu'da zenginlikle beraber bir yoksunluk da var. Kıbrıs'ta çaldığımızda kulise iki çocuk geldi ve şöyle dediler: "Abi bizim 25 milyarımız var, gelip İstanbul'a müzik yapmak istiyoruz." 25 milyar mı? Gelin albüm yapalım! *(gülüyor)*
Furkan: İstanbul'daki müzisyenler rahat. En ufak bir ihtiyaçta, tel istese, davulun derisi değişecekse, pat bulur. İstediğin gibi mekân bulabilirsin, seni izlemeye çok insan gelebilir. Kayseri gibi bir yerde öyle bir şey yok. Davulun üst derisi gitti, üç hafta sonra gelir.
Bora: Ben de Manisalıyım, müziğe başladığımızda orada stüdyo gibi bir şey yoktu. Saz anfisine bas gitarı bağlayıp çalıyorduk evde. İstanbul'a üniversite için geldim, ama üniversite hikâyeydi, hep bir albüm, profesyonellik vardı aklımda.
Manisa'da neler dinliyordun?
Bora: Hep Türkiye'den gruplar dinliyorduk. Sadece Metallica gibi en çok bilinenleri biliyorduk. Burada çok değişik grupları yeni keşfettim. Oralar on sene geriden geliyor.
Anadolu yoksun diyorsunuz ama, bir sürü grup da çıkıyor...

"Hatunun canı kötü şeyler ister" derken sert bir tavrımız yok. O şarkıdaki hatunun canı kötü ne isteyebilir ki? İstediğinin en uç noktası niye kötüdür ki?

Furkan: Çünkü orada müziğin kıymeti biliniyor. İnsanlar tırnaklarıyla çabalıyorlar. Bir mekânı yumurta kartonlarıyla stüdyoya çevirip çaldığı zaman, yiyeceğinden para artırıp ampli getirtiyorsa oraya, tabii ki o adam daha çok sahiplenir. Burada gitarı alıyorsun, üç ay çalışıyorsun, sonra "ne müziği ya" deyip "fotoğrafa başlayayım bari" diyebiliyorsun. Orada tutkuya dönüşüyor, hatta insanların hayata tutunduğu dal oluyor.
Aycan: Ama şu an piyasaya çıkan bütün grupların geçmişi de çok eskiye gidiyor. Önceden Anadolu'dan gelip İstanbul'da albüm yapmak daha zordu. Ankaralı grupların hepsi on senelik gruplardır. İnternet yoktu o zaman, daha yeraltındaydı bu gruplar. İlk bakışta İstanbul görünüyor, ama her türlü imkân arttı, ulaşım imkânı bile değişti. Daha çok mekân açılması da gruplara fırsat tanıdı. Hep varlardı, ama şimdi çıkıp gelebiliyorlar.
Furkan: Tiyatro da bizim için büyük bir tutkuydu mesela. Dışarıdan grup geliyor, adam sahnede nın nın nın nın tirad atıp gidiyor. Şaşırıyorsun, senin için o bir aşk, ama adam için iş olmuş bile. O yirmi yıllık oyuncu sanki, ama senin prova yaptığın yer "burada ne oluyor lan" diye basılabiliyor.
Kayseri'de neler söylüyordun?
Furkan: Athena da söyledim, Edip Akbayram da. Bir konserimizde sadece Cem Karaca, Erkin Koray, Barış Manço okumuştuk, süper konserlerimizden biridir, herkes anlatır hâlâ.
Aycan: Bir de '90'larda çıkan bir müzik var ki, Anadolu rock o değil. '60'larda, '70'lerde çok ilginç, saykodelik adamlar var. Avrupa'da yapılan işlerle aralarında kalite olarak bir fark da yok. Belki Pink Floyd'la karşılaştırmak abartılı olur ama, yakınlık var.
Sizler daha metal üzerinden mi geliyorsunuz?
Burak: Aycan'la ben biraz yakınız metale. Grupta →

İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

Türkiye'de Ermeni Olmak

TÜRKİYE'DE ERMENİLER
CEMAAT-BİREY-YURTTAŞ
GÜNAY GÖKSU ÖZDOĞAN-FÜSUN ÜSTEL
KARİN KARAKAŞLI-FERHAT KENTEL
KAPAK: ARA GÜLER
640 Sayfa, ISBN: 978-605-399-095-6

TARİHTEN GÜNÜMÜZE TÜRKİYE'DE ERMENİLER VE ERMENİ KİMLİĞİ

"Anneannem Aşık Veysel'le beşik kertmesiymiş. Ölüm döşeğinde bir tek Aşık Veysel'in plağıyla gözlerini açtı."

"Yaptığımız herşey Türk gibi, ortak yemekler var. Kafada var biraz Ermenilik. Çoğumuz Ermenice müzik dinlemeyiz, kitap okumayız. Türklere daha yakınız."

"Ermeni olarak farklı olduğumu hissediyorum. Bu hoşuma gidiyor.... Hem Ermeni olmak hem T.C. vatandaşı olmak... Ama böylece daha çok yol katediyorum."

"Ninem bu olayları (1915) anlattığında babam nineme kızar, 'çocukları yaşadıkları, doğdukları topraklardan soğutma' derdi. Ama yaşlanınca o da anlatmaya başladı."

"Evet, Ermenice önemli. Ama salt Ermeni olduğum için değil; her şeyden önce bir kültürün ifadesi olduğu için. Bu bağlamda Kızılderili işaret dilinin bile yok olmasını istemem. Bu, o kültürün yok olması demek..."

"Abi sana niye Ermeni adı koymuşlar?"

"Bana, 'Ermeni ama iyi çocuk' diyorlar."

www.bilgiyay.com
Kurtuluş Deresi Caddesi No: 47, 34440 Dolapdere/İSTANBUL
Telefon: **0212 311 52 59** Faks: **0212 311 253 47 00**
E-mail: yayin@bilgiyay.com - dagitim@bilgiyay.com

Genel Dağıtım: **PUNT**
www.puntokitap.com
Telefon: **0212 496 10 50** Faks: **0212 551 30 13**
E-mail: **punto@puntokitap.com**

güzel olan da bu farklılıklar. Furkan'ın geçmişi şarkılara, yazdığı sözlere, vokal melodilerine yansıyor. Bizim sevdiğimiz modern şeyler bestelerde kendini gösteriyor. Bizim daha önceki gruplar hep İngilizce müzikler yapardı.

Furkan: Ben de Lityum'la, cover'lar sayesinde İngilizceye girdim, ama Kayseri'de parçaların arasına üç-beş tane Guns 'N Roses sıkıştırdığımız olurdu. İlginç denemelerimiz oluyordu, "Senede Bir Gün" de cover'lamıştık. Çok değişken oldu benim müzik zevkim. Metallica, Dream Theater... Derken Slipknot'a döndüm, oradan hareketle Limp Bizkit, Korn filan. Sonra tasavvuf. Ney çalmaya uğraşıyorum bu aralar. Yaşlanmayacak adam yok, ileriyi görüyorum, hazırlık yapıyorum. *(gülüyor)*

Aycan: Benim gitar çalmaya başlamamın sebebi Slayer'ın "Divine Intervention" albümüdür. Başka bir dünyada yaşıyor gibiler eski metalciler, sanki hep film çekiyorlarmış gibi. Takıyorsun walkman'ine, başka bir frekansta çalıyor. Eskiden grupların bir dünya yaratma becerileri vardı. Guns 'N Roses'a bakıyorsun, hiçbir şeyi umursamayan, viski ve sigara içen adamlar. Metallica başka bir âlem, Megadeth hep siyasî, sanki Bush'u devirecek bir grup gibi. Şimdiki grupların daha küçük etkileri var insanların üzerinde.

Korn, Limp Bizkit sizce nereye oturuyor?

Aycan: Post-grunge grupları. Korn'un tamamen ailesiyle sorun yaşayan çocukların üzerine kurulu bir anlayışı var, çünkü hepsi sorunlu ailelerin çocukları, hep lisede ezilmişler. Staind de öyledir. Şarkı sözleri "annem beni dövdü, babam evden attı"...

Senin vokalini etkileyenler kimler oldu?

Furkan: Babamın görevi nedeniyle eskiden Erzurum'da oturuyorduk. Elektrik mühendisi kendisi. Bizim memleket de Iğdır, Azeri durumu. Arabayla oraya gitmek dört saat sürerdi, arka koltuktasın, her hafta sonu Zeki Müren, Bülent Ersoy, Orhan Gencebay... O dinlemelerin etkisi var galiba üzerimde, ama mesela Tool'dan da çok etkilendim. Kendine has diyebileceğimiz şeyler de yapmaya çalışıyorum, çünkü bende de var bir şeyler. Bunu ortaya koyabilirim, buna inanıyorum. Birilerini taklit ettiğime inansam bu işi yapmam.

Eskiden olsa Lityum dinler miydiniz?

Aycan: Kesin çizgilerim yok benim. Yeni başlayan birisinden bile çok şey öğrenebilirsiniz, çünkü çok farklı bakar gitara. İlk baştaki fikrim şuydu: Müzik kesinlikle sade, basit, ama anlamlı olmalı. Bestelerimizin hepsi öyle. Beş aydır gitar çalan biri hepsini çalabilir, ama onu bir araya getirmek, yürüyüşlerini ardı ardına koymak biraz karışık. Akorlar çok basit aslında.

En çok nerelerde, kaç sene çaldınız?

Aycan: 2005'ten 2008'in başına kadar Kadıköy'de bütün canlı rock mekânlarında çaldık. Sonra Kemancı'da, Pulp'ta, Rıddım'da, Gitar'da, Ekşi Limon'da...

Albümün adı "Sahnede", ama bu bir stüdyo albümü...

Furkan: Lityum asıl sahne performansında etkili. "Stage" müziğinin bambaşka bir şey olduğuna inanıyoruz. "Lityum sahnede dinlenir" diye bir mottomuz var.

Bora: Sahnede soluduğumuz hava biraz daha ağır sanki. Sahneden sonra oksijen solumuyorum da, farklı, daha ağır bir gaz soluyorum gibi geliyor. Değişik bir kafası var.

Burak: Aşık olduğunuzda hissettiğiniz türden bir duygu oluyor sahnedeyken.

Doğan Bora Barutçular, Ender Furkan Yaşar, Aycan Karadaş, Burak Aktaş (foto: Şahan Nuhoğlu)

Aycan: Hani iyi bir film izlersiniz, zaman akıp gider, sinemadan çıkınca gözlerinizi hafif açarsınız ve "rüya mıydı" gibi bir duygu olur. Sahneden inince de öyle oluyor sanki.

"Çık Hayatımdan"a yapılan klipte, barlara girip çıkan, bir özgürlük alanı yaratmaya çalışan iki genç kız var, ama sonra ailelerinden büyük azar işitiyorlar...

Aycan: O ikinci klibimiz. Klipte o barda çalışan bodyguard olduğum için kızlar çok sapıtınca dışarı atıyorum onları. *(gülüyor)* Bizim üzerimizdeki baskının aynısı aslında. Yeni bir grubuz, bizim de üzerimizde baskı var. Orada anlatılan bizim hikâyemiz de olabilir.

Furkan: "Bu kızlar kardeş mi" diyen oldu, "sevgililer mi" diyen oldu. Tam yapmak istediğimiz şeydi: Herkes, kendi yansıması neyse, ne hissediyorsa, algısı kadar görüyor. Bizim şarkılarımızın geneline baktığımızda da yapı aslında unisekstir.

Burak: Şarkılarımız kendi hikâyelerimiz üzerine. Ama bunlar da zaten insanların yaşadığı, çok alışılagelmiş hikâyeler.

Furkan: "Fastfood" şarkısında, program bittikten sonra eşyalarımızı toplarken edindiğimiz izlenimi şarkı haline dönüştürdük mesela. Bizi izlediler, bitti işleri zannediyorlar, ama biz milleti izliyoruz ne yapıyorlar diye. *(gülüyor)*

"Fastfood"da aslında bir romantik arayış var da, bu olamayınca iş gecelik ilişkilere dönüyor, ama bir tatminsizlik de kalıyor gibi...

Furkan: Tam tersi de olabilir. Adam bara fastfood bir ilişki yaşamaya gelmiş, ama içtikçe kararsız kalıyor.

Bora: Şarkıların genelinde mutluluğu isteme arzusu var. Romantik aşk mutluluğu değil, mutluluk isteniyor. Bir kadından, bir erkekten, kendinden...

Furkan: Kimseyi fastfood yaşadığı için eleştirmiyoruz, ama bazen komik olabilen şeyler çıkabiliyor, o zaman üzülüyorsun. Hiçbirimizin yapmadığı şeyler de değil ayrıca. Ama bazı şeyler deforme oldu mu anlamını yitiriyor. Birinin "aşk" derken onu hissetmesi, ortaya koyması başka oluyor, bir başkasının da ağzına sakız oluyor.

"Hatun" şarkısında fettan bir kız portresi var. Kızlar nasıl buluyor bu şarkıyı?

Furkan: Çoğu "o hatun benim, adamın canını yakarım" modunda. Ama bir ironi de var orada tabii. "Hatunun canı kötü şeyler ister" derken sert bir tavrımız yok. O şarkıdaki hatunun canı kötü ne isteyebilir ki? İstediğinin en uç noktası niye kötüdür ki?

Kızların zaviyesinden bakma arzusu duyan erkek gruplarına pek fazla rastlanmıyor. Uniseksliken kastınız böyle bir şey mi?

Furkan: Kendi teatral geçmişime dair bir şey biraz da. İyi bir oyuncunun dişiliği erkekliği yoktur, bunları törpülemesi gerekir. Böylece her şeye dışarıdan da bakabiliyorsun. Tabii ki asla bir erkek bir kadını kadın kadar anlayamaz. Tersi de geçerli elbette. Biz eşit taraftayız. "Bütün şarkılarımız kızlara" durumu da yok ama.

Hâlâ cover yapıyor musunuz sahnede?

Aycan: Önceden Türkçe olarak sadece kendi parçalarımızı çalıyorduk, albümden sonra Türkçe cover da söyler olduk. "Estarabim"in Ünlü yorumunu çalıyoruz, "Kış Güneşi"ini bayağı sert çalıyoruz. "Son Rüya"yı çalıyoruz, Tüzmen'in şarkısı. Çocukken çok severdim. Zamanında çok hit olabilecek bir parça, ama güme gitmiş. Düşük gitarlarla, Korn tribinde çalıyoruz.

Furkan: "Metalle Tarkan yan yana koyulur mu" diyen oluyor. Koyulur abi. Hiç yaftaya gerek yok. Benim denk geldiğim bütün amatör gruplar "Biz Nereye"yi mutlaka çalıyordu. "Kış Güneşi" de çok sevdiğim bir parçaydı. Cover mevzuu konuşulurken "Kış Güneşi" denince "haleluyah" oldum. "Estarabim"i de hep söylemek istiyordum. Elimde hava gitarıyla, kafa sallaya sallaya evde söylemişim yıllarca, şimdi sahnede söylüyorum.

Aycan: "Kış Güneşi"nin sözleri Yıldız Tilbe'nin. Rock dinleyenlerin hepsi çok sever o şarkıyı. Çok renkli biri Yıldız Tilbe. Tam rocker. Kimsenin altına girmeyen, bağımsız bir rocker.

Furkan: Kokainden tutuklandığında, hatırlıyor musunuz, "Kalbim duraksız haykırışlarda" diye bağıra bağıra söylemişti kameralara.

Aycan: Sahteliği olmayan bir insan. Öyle biri Türkiye'ye lâzımdı.

"Metalle Tarkan yan yana koyulur mu" diyen oluyor. Koyulur abi. Hiç yaftaya gerek yok. Benim denk geldiğim bütün amatör gruplar "Biz Nereye"yi mutlaka çalıyordu.

Söyleşi: ***Merve Erol***

TEMMUZ- AĞUSTOS 2009

altyazı

AYLIK SİNEMA DERGİSİ

JIM JARMUSCH

YENİ FİLMİ THE LIMITS OF CONTROL

ve TÜM FİLMLERİYLE...

PERMANENT VACATION / STRANGER THAN PARADISE / DOWN BY LAW
MYSTERY TRAIN / NIGHT ON EARTH / DEAD MAN / YEAR OF THE HORSE
GHOST DOG / COFFEE & CIGARETTES / BROKEN FLOWERS

Faith No More

Müzikal türler içinde evrim geçirerek, el attıkları her türe de bir nevi payanda teşkil edecek şekilde yap-boz misali defaten kadro yenileyerek yaklaşık otuz senelik bir mazisi var FNM'nin. Hastası, takipçisi, araya mesafe koyanı da ganidir bu topraklarda... Belki geç bir tarihte geliyorlar, ama dünya gözüyle görmesek eksik kalırdı Türkiye konser tarihi. Heavy metal'in, progressive rock'un, thrash'in ve hardcore punk'ın, elektro gitarlı hiphop'un kilometre taşlarından Kaliforniyalı Faith No More 12 Ağustos'ta Maçka Küçükçiftlik Park'ta...

True Blue'da bu ay

Dünya sosyetesinin namlı DJ'lerinden Claude Challe ile Burhan Öçal'ı yan yana getirecek füzyon buluşmasının adresi Fenerbahçe True Blue, tarih 14 Ağustos. Kadıköy yakasının çiçeği burnunda konser mekânı, ayın 19'unda da ABBA tribute grubu ABBA Gold'u misafir edecek.

Claude Challe

Karapaks

Yasemin Mori

Lordi

Foça'da Rock Tatili

Geçen yıl 68 bin kişinin katıldığı, Türkiye'nin en büyük açıkhava festivali Rock Tatili, 13-16 Ağustos'ta İzmir Foça'da, Ege'nin mavi bayraklı sahillerinden İngiliz Burnu'nda! 2006 yılında, Eurovision Şarkı yarışmasının uzun tarihinde alınmış en yüksek oy puanıyla yarışmayı kazanan Finlandiyalı Lordi yılın süprizi. Anemi, Baba Zula, Black Tooth, Çilekeş, Dinar Bandosu, Duman, Hollanda'dan Epica, Gren, Karapaks, Kolpa, Kurban, Kül, Magick, Marsis, Metoboy, Moğollar, Mor ve Ötesi, Ogün Sanlısoy, Öztürk, Pentagram, Teoman, Tibet Ağırtan, Yasemin Mori, Yüksek Sadakat, kamp konaklamalı festivalin sahnesini inletecek. Çağlan Tekil, Mete Sohtaoğlu, Murat Beşer, Murat Meriç gibi usta DJ'ler de seçkileriyle boy gösterecek. Serin sulardan kızgın kumlara, müzik hiç yalnız bırakmayacağı dört günün ayrıntılı bilgisi için: *www.rocktatili.com*

Leman-Şevval-Şehnaz Sam

15 Ağustos'ta Kuruçeşme Arena sahnesinden Boğaz'ın suyuna karışacak, semalarda yankılanacak birbirinden güzel üç gollü bir geceye buyrun: Karadeniz'den Rumeli'ye uzanan ezgileri billur ve yürek yakan sesleriyle, kuşakları buluşturan yorumlarıyla kolkola dillendirecek Sam kadınları...

Babylon Alaçatı'da bu ay

01 Ağustos 23:30 **Natacha Atlas**
04 Ağustos 21:00 **Sakız Adası'ndan Paleo (**Rembetiko ile kumsalda buzuki geceleri)
05 Ağustos 23:00 **Bora Uzer**
06 Ağustos 23:00 **İlhan Erşahin's Istanbul Sessions**
07 Ağustos 23:30 **Kenan Doğulu**
08 Ağustos 23:30 **Nouvelle Vague**
12 Ağustos 23:00 **Bora Uzer**
14 Ağustos 23:30 **The Cuban Brothers**
15 Ağustos 23:30 **Teoman**
21 Ağustos 23:30 **İmam Baildi**
22 Ağustos 23:30 **Shantel**
28 Ağustos 23:30 **Nil Karaibrahimgil**

Nouvelle Vague

Aydın Esen

Kahvaltıda Caz

"Kahvaltıda Caz" yedi yıldır yaz boyunca Sabancı Müzesi'nin bahçesinde mükellef bir pazar kahvaltısı, caz dinletileri, üstüne müze gezintisi sunuyor... Pazarları 11:00 - 14:30 arasında düzenlenen program, 2 Ağustos'ta Önder Focan Quartet'i, 9 Ağustos'ta Kent Mete Trio'yu, 16 Ağustos'ta piyanoda bir büyük ustayı, Aydın Esen'i grubuyla ağırlayacak... *www.kahvaltidacaz.com*

Duman

Harbiye Açıkhava Tiyatrosu, 11 Ağustos... Bize sorarsanız sadece Türkiye'nin değil, dünyanın sayılı konser gruplarından Duman. İlk konserlerinin üzerinden tam on yıl geçmiş! Yılların birikimi zerkedilecek bünyelere, geçmişle gelecek arasında bir yerde asılı duracak zaman...

Arkaoda'da bu ay

02 Ağustos **Convolution** (Konser) / *05 Ağustos* **Osman Kaytazoğlu** (La Notte) / *06 Ağustos* **Handan -Hatice Hacıbektaşoğlu** (The Fish Music) / *07 Ağustos* **Ozan Maral** (Deform-e) / *09 Ağustos* **Dekupe** (Konser) / *13 Ağustos* **Tolga Yağlı** (Tortu) / *15 Ağustos* **Ekin - Pınar Üzeltüzenciler** (Güzeltüzenciler) / *19 Ağustos* **Nezih Boyacıoğu** (Vasistas) / *20 Ağustos* **Emrah Bulut** (Get This!!) / 22 Ağustos **Mehmet Atılgan** (Evil Vibrations) / *26 Ağustos* **Hakan Orman** (Düşler Hayaller Masallar) / *28 Ağustos* **Hünkar Uğur** (Kaygan Zemin) / *29 Ağustos* **Levent Emiroğlu** (Protokol)

Goran Bregoviç

Harbiye Açıkhava Tiyatrosu, 17 Ağustos gecesi Balkanlar'dan dünyaya yayılan sedaların mimarlarından Goran Bregoviç'i konuk ediyor. Ruhunu verdiği filmlere yaptığı müziklerden, yirmiyi aşkın albümünden ve son çalışması "Alkohol"den seçtiği repertuarını Düğün ve Cenaze Orkestrası eşliğinde sunacak.

BİENAL

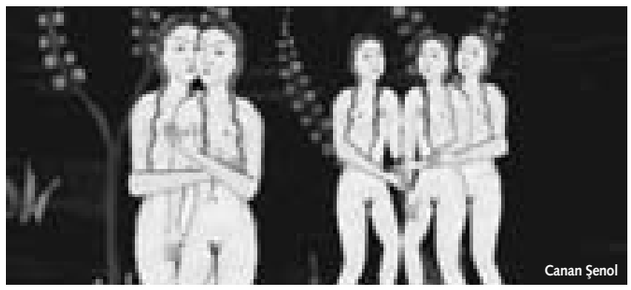
Canan Şenol

11. Uluslararası İstanbul Bienali

Bienalin bu yılki teması her açıdan (sponsorluk ilişkileri, ülke gündemi vs.) çok manidar: "İnsan neyle yaşar?" Malûmunuz, bu başlık Brecht'in "Üç Kuruşluk Opera"sındaki şarkılardan biri. "Önce ekmek gelir, arkadan ahlâk / Artık vermek gerek, unutmayın sakın / Tüm nimetlerden, payını yoksulların" diyordu üstad. Bienali gezerken, yerli ve yabancı sanatçıların çalışmalarına yoğunlaşırken, Brecht'in metni kulağımıza küpe olsun. Günümüz kriz ortamıyla da bağlantılı zenginlik, yoksulluk, siyaset, cinsiyete dayalı baskı, ahlâkî ikiyüzlülük gibi konuları içeren şarkının ruhu dileyelim işlere sinmiş olsun. Bienali salt bir plastik hoşluk olarak değil, ama "güzel" olduğu için de politik bir zemin olarak duyumsayalım. 12 Eylül'den 8 Kasım'a dek, üç ana mekânda, Fındıklı'daki 3 numaralı Antrepo, Tophane'deki Tütün Deposu ve Şişli'deki –öğrencisi olmadığı için 2003 yılından bu yana hizmet vermeyen– Feriköy Rum Okulu'nda 120'yi aşkın proje görücüye çıkacak.

AKADEMİ

Modern Müzik Akademisi

Duayen müzisyenleri, tecrübeli eğitmenleri kadrosunda barındıran ve alanlarında muteber sanatçıların katkılarıyla gerçekleşen usta sınıfı çalışmalarıyla, 2006'dan beri modern müzik eğitiminde önemli bir boşluğu dolduran Modern Müzik Akademisi'nde seviye belirleme ve burs sınavıyla girilen sertifika programları için kayıtlar açıldı. Gitar, Bas, Davul, Vokal, Tuşlu Çalgılar, Ses Teknolojileri ve Müzik Prodüksiyonu dallarında profesyonel olmayı hedefleyen kişilere yönelik sertifika programları 19 Ekim'de başlıyor. Ayrıntılar www.mma.gen.tr'de...

Fotoğraf Akademisi

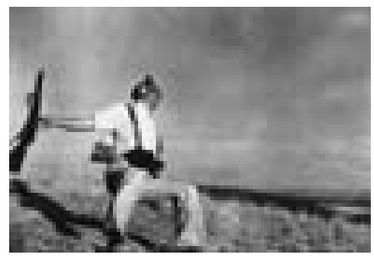

Basın fotoğrafçısı, belgesel fotoğrafçı olmak ve bu alanda profesyonelleşmek isteyenlere müjde! Galata Fotoğrafhanesi Fotoğraf Akademisi saha pratiği yüksek, deneyimli eğitmen kadrosu ve rafine programıyla söz konusu fotoğrafçılığın eğitiminde, birikimin paylaşımında hem bir boşluğu dolduracak hem de belli bir ekolün yerleşmesinde büyük pay edinecek. Dokuz ay sürecek seminerler dizisine başvurular 19 Eylül'de sona eriyor. Detaylı bilgi www.fotografakademisi.org'da...

MEKAN

Timoni

Galatasaray'dan Tünel'e ilerlerken, sağ kolda, Suriye Pasajı no:348'de yeni bir mekân, tanıdık yüzler... Asmaaltı ve Arasta zamanlarından müdavimi olduğumuz Semra-Gülşen ikilisinden içi küçük, kendi sokağa taşan, hesaplı ve leziz mutfağıyla geç saatlere dek misafir olunası, kalender sofraların adresi Timoni'de dans, muhabbet gırla...

FESTİVAL

6. Karaburun Şenliği

8-15 Ağustos'ta Ege'nin misler kokulu Karaburun'u yitik zamanın peşinde konser, panel ve bir dizi etkinliğe evsahipliği yapacak. Geçen yıl imece usûlü kotarılan Türk-Yunan dostluk gecesi, bu defa şenlikten ayrı olarak dört gün sürecek. Kırıka'nın da aralarında yer alacağı konuklar 6-9 Ağustos arasında yarımadanın köy ve merkezlerinde turluyor olacak. Konser programında Şişedeki Sinek ve Soner Olgun da var.

Buluşma Noktası: Çanakkale Büyükhüsun Köyü

Farklı kültürlerden ve ülkelerden katılımcıları kırsal ortamda kültür, sanat ve yaratıcılık ana zemininde bir araya getirmeyi hedefleyen Buluşma Noktası projesi, 13-19 Ağustos tarihleri arasında Çanakkale'nin Büyükhüsun Köyü'nde hayata geçiyor. Gündüzleri uygulamalı atölyelerle adeta bir "yaratıcılık üssü"ne çevirilecek köyün, geceleri performanslar, konserler ve film gösterimleriyle bir festival alanına dönüşmesi amaçlanmış. Atölye çalışmalarına katılmak ve festival programına dair malûmat için adres: *www.c-u-m-a.org*...

"Sonbahar"

Kaçkarlar'da rafting

4. Yeşil Yayla Festivali ve Kafkas Film Günleri

Doğu Karadeniz'in Kaçkar Dağları, tarih 6-9 Ağustos... 4. Yeşil Yayla Kültür, Sanat ve Çevre Festivali dört gün dört köye yayılan gezi ve eğlenceleriyle Karadeniz'e yolunu düşüreceklere kucak açıyor. Rize'nin Fındıklı, Ardeşen, Camlıhemşin, Pazar beldelerinde yürüyüşlerden köy gezmelerine, panel ve dinletilerden rafting ve konserlere, tulum-gayda buluşmasından horon atölyesine değin türlü etkinliği demli çay keyfiyle perçinleyecek. 9-13 Ağustos arasında Artvin-Hopa'ya uzanırsanız, Kafkas Film Günleri'ni kaçırmaz, bölge ülkelerin sinemalarından Türkiye'de son dönem yapımlara dek kaliteli bir seçkiye tanıklık edebilirsiniz... (*www.yaylafest.org)*

Gönen Gençlik Buluşması - Yaz Kampı

22-30 Ağustos'ta Balıkesir'de düzenlenecek yaz kampı Kardeş Türküler, Yaşar Kurt, Karmate, Mehmet Atlı ve Türk-İş Funk seçkisiyle DJ Murat Meriç'i konuk ediyor. Yönetmen ve oyuncularıyla filmleri, belgeselleri programına katan buluşmada "Sonbahar", "Takva", "Başka Semtin Çocukları", "Devrimci Gençlik Köprüsü", "Yüz Bin Kişiydiler", "Silikozis", "Tuzla" gösterimi olacak yapımlar. Atölye çalışmaları gani. Merkezine dünya meselelerini dert etmiş bir odağı yerleştiren kampın sloganı "Kriz kapitalizmin, gelecek bizimdir!" Ayrıntılar sanal adreste: *www.genclikbulusmasi09.net*

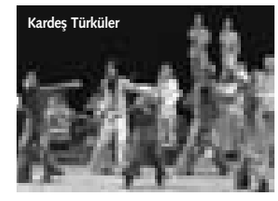
Kardeş Türküler

4. Türkiye Jonglörlük Festivali

Antalya - Tekirova'daki Sundance Camp 5-11 Ekim'de bir kez daha jonglörlük festivaline evsahipliği yapıyor. Top, poi, labut, yoyo ve holalup gibi oyuncaklarla, her yaş ve her seviyeden jonglörle tanışmak isteyenler, yurtdışından ve yurtiçinden modern sokak sanatçılarıyla yapılacak atölyelere, ateş gösterilerine meraklılar Akdeniz'in tadını başka türlü çıkaracak. Detaylı bilgi ve ön kayıt için adres: *www.j-fest.com*

KİŞİSEL ANLATILAR İLE DÖNEMİN ARKAPLANINA AİT BİLGİLERİ BİR ARAYA GETİREN BU KİTAP 1968'İN HAKİKATE DAHA YAKIN BİR RESMİNİ ÇİZEBİLMEK, HAKİKATİ TARİHTEN GERİ KAZANABİLMEK UMUDUYLA YAZILDI. HİÇ KUŞKUSUZ TEK BİR 68 YOKTU, KİTAPTA DA HERKES KENDİ 68'İNİ ANLATTI. YİNE DE DİYEBİLİRİZ Kİ 68 KUŞAĞI TUTKULU VE BAŞKALDIRAN BİR KUŞAKTI. EVİNDEN ÇOK SOKAĞI SEVERDİ, BİR DE DEVRİMİ VE ARKADAŞLARINI. İNANÇLARI İÇİN ÖLÜMÜ GÖZE ALMAKTAN ÇEKİNMEYEN KİŞİLER ÇIKTI BU KUŞAĞIN İÇİNDEN. ONLARIN HİKÂYELERİNİ BUGÜN HATIRLAMAMIZ

NADİRE MATER

SOKAK GÜZELDİR

68'DE NE OLDU?

BU YÜZDEN ÖNEMLİ. ÖTE YANDAN HİKÂYELERİN ÖZGÜRLEŞTİRİCİ OLDUKLARI KADAR KETLEYİCİ, EZİCİ DE OLABİLDİKLERİNİ UNUTMAMAK GEREK. EFSANE HALİNE GETİRİLMİŞ BİR GEÇMİŞİN, SONRAKİ KUŞAKLARIN SIRTINDA AĞIR BİR YÜK OLDUĞUNU DA UNUTMAMALIYIZ. GEÇMİŞİ YÜCELTMEK KOLAYLIKLA BUGÜNE BOYUN EĞMENİN BAHANESİNE DÖNÜŞEBİLİR. BU YÜZDEN 68'DE GERÇEKTEN NE OLDUĞUNU BİLMEK, NEYİN OLMADIĞINI DÜŞÜNEBİLMEK İÇİN DE ÖNEMLİ. BUGÜNDEN BAKILDIĞINDA 68'DE OLUP BİTENLER, BİZE ESİN VE GÜÇ VERDİĞİ KADAR, NEYİN OLMADIĞINI, NEYİN HAYAL EDİLEMEDİĞİNİ, NEYİN YAŞANMADIĞINI DA GÖSTERİYOR. HENÜZ NE KADAR ÇOK ŞEYİN DENENMEMİŞ OLDUĞUNU, UFKUMUZDA BİZİ NE KADAR ÇOK BAŞLANGICIN BEKLEDİĞİNİ GÖSTERİYOR. BİZLER, YAZAR VE YAYINCI, SOKAK GÜZELDİR'İN BÖYLE BİR UMUTLA OKUNMASINI İSTERİZ.

16 x 21 cm, 404 sayfa
ISBN-13: 978-975-342-723-4

metis

ROLL KİTAPLIĞI

Ahmed Midhat Efendi Çingene (Sel)
Ahmet Çiğdem D'nin Halleri (İletişim)
Ahmet Tulgar Birbirimize (Everest)
Alberto Manguel Kelimeler Şehri (YKY)
Almudena Grandes İnsan Coğrafyası Atlası (Kanat)
Aylin Ünal Giovanni Scognamillo –Aşk ve Korku (Hayalet Kitap)
Don DeLillo Beyaz Gürültü (Dost)
Emrah Serbes Erken Kaybedenler (İletişim)
Giuseppe Fiori Antonio Gramsci –Bir Devrimcinin Yaşamı (İletişim)
Hal Foster Gerçeğin Geri Dönüşü –Yüzyılın Sonunda Avangard (Ayrıntı)
John Maxwell Coetzee Kötü Bir Yılın Güncesi (Can)
Jose Saramago Bilinmeyen Adanın Öyküsü (İş Bankası Kültür)
Julian Barnes Arthur ve George (Ayrıntı)
Kemal Safa Güntekin Kadın Düşkünü –Memleket Romanı (İletişim)
Küçük İskender Underground Otopark (Sel)
Mehmed Uzun Dengbejlerim (İthaki)
Nicholas Thoburn Deleuze, Marx ve Politika (Otonom)
Sasa Stanisic Asker Gramafonu Nasıl Tamir Eder? (Ayrıntı)
Vladimir Makanin Underground ya da Çağımızın Bir Kahramanı (Everest)
Zygmunt Bauman Akışkan Aşk –İnsan İlişkilerinin Kırılganlığına Dair (Versus)

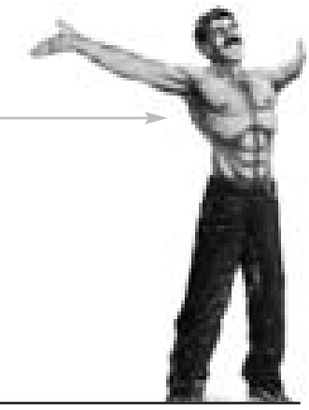

Adana'nın Kempa'sı, İzmir'in Gündem'i

Romanların müzikle ilişkisini tarihsel bir bağlamda inceleyen "Romanistanbul" çalışması, özellikle yakın zamanları, plak-kaset-CD dönemlerini kayıt altına alıyor. Romanlarda belki en örgütlü kurumun, yaylı gruplarının elli yıllık hikâyesini cımbızlıyoruz...

Stüdyo müzisyenliğinin ilk evrelerinin '60'lı yıllarda yaşandığı söylenebilir. Özellikle Arap yaylı orkestralarından ve Kahire müzik ortamından esinlenen yaylı grupları, bu gelişimi çok net bir şekilde örnekler. Bir müzikal üslûp olarak arabeskin oluşumunda birkaç kemanın birlikte kullanılmasıyla başlayıp ajans mantığında çalışan yaylı gruplarının gelişimine evrilen süreçte, '70'ler, İstanbul'da çoğu yerel müzik kökenli kemancıların orkestral icraya yöneldiği dönem olmuştur.

(...) Özellikle İstanbul piyasasında alaturka yaylı gruplarının temelini atan isim olarak bilinen Orhan Gencebay, söz konusu döneme ilişkin olarak şunları söylemektedir: "Keman çalan arkadaşlarımızın yeteneklerini biliyorduk. (...) İki tane keman çalan bir araya gelemiyordu. Enstrümanistlerin çoğu nota bilmiyordu. Yıllarca stüdyolar dershane gibi olmuştur adeta."

Piyasadaki talebin karşılığı olan toplu icraya dönük olarak oluşturulmuş yaylı gruplarının gelişiminde, giderek sistemleşen, zamanla ayrışarak farklı oluşumlara yer veren bir çizgi görülür. Bu alanın ilklerinden olan Ali İhsan Kısaç, Mustafa Sayan, İskender Şencemal, Mehmet Şenyaylar, Yılmaz Şenyaylar gibi isimler '70'ler boyunca özellikle arabesk yapımlarda yer almış ve bugün müzik piyasasında faaliyet gösteren yaylı gruplarının temellerini atmıştır.

Piyasadaki kayıtlarda yoğun biçimde tercih edilen ve "A Takımı" olarak anılan bu grubun yanısıra, "ikinci el piyasası" tabir edilen daha ucuz işler için oluşturulan bir başka gruba rastlamaktayız. Şenyaylar ismiyle de faaliyet gösteren bu ikinci grup, müzik piyasasında, diğer grupla ilişkisini açıklayan biçimde, B Takımı olarak tanınmaya başlar. 1986-87 yıllarına rastlayan bu ayrışma, daha sonra birleşmeyle sonuçlanır ve 1998'de Kempa (Keman Pazarlama) yaylı grubu oluşur. Kurucuları arasında Sait Büyükçınar, İlyas Tetik, Yaşar Okyay, Ayhan Şenyaylar, Sendur Güzelel, Özcan Büyük, Özer Arkun, Adnan Karaduman gibi isimlerin yer aldığı bu grup, '90'lar boyunca piyasadaki en önemli yaylı grubu olma özelliğini korumuş ve sayısız kayda eşlik etmiştir.

Kempa, bir döneme damgasını vurmuş, piyasadaki kayıtların büyük bölümünde yer almış bir yaylı grubu olmasının yanısıra, kurumsallaşma anlamında da ilginç bir model sunuyordu. Ticarî bir şirket olarak kurulan Kempa, Türkiye müzik piyasasında oluşan en özgün sivil meslekî kurumlardan biri olarak görülebilir.

(...) Kempa içindeki bir takım anlaşmazlıklar ve farklı gruplar arasındaki rekabet sonucunda, 2000 yılında, ağırlıkla gençlerden oluşan Gündem Yaylı Grubu'nun temelleri atıldı. Bu grupta, Kempa'dan ayrılan Sait Büyükçınar, kardeşi Sami Büyükçınar, Yaşar Okyay ve oğlu Kadir Okyay, Reşat Şenyaylar ve oğlu Özcan Şenyaylar'ın yer alması, Romanların geleneksel ilişki biçimlerinin etkili olmayı sürdürdüğü özgün meslekî örgütlenmeleri anlamında dikkate değerdir. Yerel müzisyenlikte olduğu gibi şehir ortamında da, aile müzisyenliği grup olarak davranmanın geleneksel görünümü gibidir. Dolayısıyla aile ve hemşehrilik bağları meslekî planda da önem arzetmektedir.

(...) Beken'e göre, piyasa müzisyenlerinin yüzde 35-40'ını Adana kökenli Roman müzisyenler oluşturmaktadır. Piyasa müzisyenlerine referans oluşturan bir başka müzikal merkez de İzmir'dir. Bu durum, tesadüften öte, şehirlerin sahip olduğu müzikal gelenekle ilgilidir ve müzisyenlerin meslekî organizasyonlarında önemli bir rol oynamakta, bir nevi grup bilinci sağlamaktadır. Örneğin Kempa, kuruluş itibarıyla ağırlıklı olarak Adana kökenli müzisyenlerden oluşurken, Gündem Yaylı Grubu'nda bu ağırlık İzmir ve çevresine doğru kaymıştır.

(...) 2000'li yılların başlarından itibaren, Mısır, Dubai, Lübnan, Suriye gibi Arap piyasalarından birçok aranjör ve müzik yönetmeni, kayıtlarının bir kısmını Türkiye'de yapmaktayken, Aytaç Doğan, İsmail Tunçbilek gibi Türkiyeli müzisyenlerin Ortadoğu'nun çeşitli ülkelerinde, özellikle de Mısır'da, icracı ve düzenlemeci olarak yaptıkları kayıtlarla önemli bir talep oluşturdukları söylenebilir.

Özgür Akgül, Romanistanbul –Şehir, Müzik ve Bir Dönüşüm Öyküsü (Punto)

JOE HENRY

Romantik karanlık

Caz dozu yüksek folk-rock'un ağır temsilcisi ve Madonna'nın eniştesi Joe Henry'nin 11. albümünün adı "Blood From Stars"...

Albüm kapağında W. Eugene Smith'in bir fotoğrafını kullanmaya nasıl karar verdiniz?
Eskiden beri Smith'in hayranıyım. Başka sanat yapıtlarını da uzun zamandır müziğin bir uzantısı olarak kullanıyorum. Bir albüm kapağının film afişi gibi işlev görmesi gerekir, müziğin dahil olabileceği bir mekân önermelidir. Smith'in fotoğrafında bir hareket, duygusal bir elektrik var, karanlık ve sanki kötü şeyler olacakmış gibi bir his bırakıyor ve bence müzikle de çok iyi örtüşüyor.
Karanlık temalar size yabancı değil, ama "The Man I Keep Hid", "This Is My Favourite Cage" gibi şarkılar sanki doğrudan size dair bir şeyler söylüyor...
Ben genellikle dışsal bir karakter üzerine yazarım, kendimden pek katmam. İnsan kendisi hakkında yazamıyor. Ben denedim. Ayrıca o şarkılar sadece karanlık değil, aynı zamanda romantikler. Sadece sözlere takılmamak lâzım, genel olarak sesler de bir ruh durumu, bir atmosfer yaratıyor. Hiç bilmediğiniz bir dilde söylesem de şarkıyı, yine de müzikte bir şeyler vardır, şarkının meramına dair bir şeyi size o müzik söyler. Malili büyük sanatçı Salif Keita'nın prodüktörlüğünü yaparken stüdyoda neredeyse gözlerimden yaşlar geliyordu. İngilizce okumuyordu, ama müziğiyle, vokaliyle, sağlam bir duyguyu iletiyordu.

Albümde oğlunuz Levon da sizinle çalıyor.
Harika bir tecrübe. Daha önce de çalacaktı, ama olmadı. Sadece herhangi bir saksofoncu aradığımda değil, onun saksofonunu, onun sedasını aradığımda sürece dahil olmasını arzu ettim.
"Blood From Stars"dan sonra sırada neler var?
İki prodüksiyon işim var, çok heyecanlıyım. Birkaç sene evvel altmışlı yaşlarını süren bir takım müzisyenlerle çalışmıştım, geçen sene de yetmişlerinde iki müzisyenle. Şimdi de seksenlerinde iki müzisyenle çalışıyorum. Biri Mose Allison, kendisini yeniyetmeliğimden beri dinlerim. Diğeri Harry Belafonte; müzikal olduğu kadar, kültürel olarak da son derece mühim bir kişilik. Ayrıca, bir albümü bitirmiş olmak da muhteşem bir şey, rahatlatıcı, özgürleştirici bir duygu veriyor insana.
(Paste Magazine, çev: Merve Erol)

VIEUX FARKA TOURÉ

Blues'un kökleri

Ali Farka Touré'nin oğlu, ikinci albümü "Fondo"yla rüştünü ispat ediyor...

Rolling Stone'a göre baban "tüm zamanların en iyi 100 gitaristi"nden biriydi. Şöhreti seni nasıl etkilemişti?
Mali'yi o düzeyde temsil etmekten gurur duyardı babam, ama sonuçta o benim için büyük bir gitarist değil, bir babaydı her şeyden önce. Onunla ilk defa Kuzey Afrika'ya gittiğimizde şöhretini idrak edebildim. O sıralar gizlice gitar öğrenmeye başlamıştım, benim profesyonel müzisyen olmamı pek arzu etmiyordu. Ama bu benim genlerimde var zannediyorum. Sonra babam da durumu gördü ve ilk albümümü beraber yaptık zaten.

Sen kendi üslûbunu nasıl tarif edersin?
Koroboro rock derim. Biz Kuzey Mali'de kendimize Koroboro deriz, Sonhrai dilinde siyah anlamına gelir. Müziğimde geleneksel Mali müziğini temel referans olarak alıyorum, sonra bolca rock'n'roll'la, hiphop, mbalax ve bangrayla, biraz reggae'yle, biraz popla, hatta biraz salsayla harmanlıyorum ve ortaya Vieux Farka Touré çıkıyor.
Nasıl oluyor da Mali müzik açısından bu kadar doğurgan oluyor?
Mali'de 500'ün üzerinde yerel dil vardır ve hepsinin kendi kültürü, kendi dansı mevcuttur. Bu da zengin bir müzik ortamı yaratıyor elbette. Bizim aile Mali'nin kuzeyinden, Niafunke'den, oralarda pek çok Touareg de var. Onların gitar çalışları ve söyleyişleri bambaşkadır, tam çöl müziğidir o. Bu geleneğin büyük grubu Tinariwen de yakın dostlarım; inşallah beraber bir şeyler yaparız. Babam hep şöyle derdi: "Blues'un nereden çıktığını görmek için Tourag'lerin ve benim nasıl çaldığımıza bakman yeterli."
Bugünlerde neler dinliyorsun?
Niyaz diye bir grubun albümü geçtimi elime, çok beğendim. Bir de Wilco dönüp duruyor ipod'umda, harika gitarları var. Taj Mahal, Buddy Guy, John Lee Hooker gibi eski ustaları her zaman dinliyorum. Bir de, kimilerine komik geliyor ama, iki eski aşkımdan, Phil Collins ve Bryan Adams'dan da vazgeçemiyorum. "Summer Of '69" ne şahane bir şarkıdır!
Mali müziğine ilgi arttı mı sence?
Bunda babamın kuşağının, dünya turnelerinin de payı var, ama zaten Mali müziğinin zenginliği yadsınamaz. Bir dünya servetinden bahsediyoruz...
(Modern Guitars, DJ Scurio, çev: M.E.)

JUST JACK

Sine-gece

İngiliz dans müziği yıldızı, üçüncü albümü "All Night Cinema"yı yayınladı.

"Overtones"a kıyasla bu albüm daha şahsî, daha derinlikli konulara giriyor, bazı şarkılar da çok yüksek tempolu.
Jack Allsopp: Tempoyla sözler aslında birbirine bağlı. Yeni şarkılarımın çoğu, beni bir şekilde etkilemiş ve etraflarında bir hikâye kurduğum kişilerle ilgili. Beni düşünmeye sevk eden konular. Şarkılardan biri bana epey kötülüğü dokunan, ama bir türlü sevmekten de vazgeçemediğim birini anlatıyor. İnsanlar ne yaparsa yapsın, hayat durmuyor. Mesela, sürekli tekrarlanan ev içi şiddete maruz kalan bir kadının niçin kendisini döven adamla yaşamaya devam ettiğini asla anlayamamışımdır. Gerçeklik çoğu zaman göründüğünden çok daha karmaşık. "Goth In The Disco" adlı şarkıda dışlanmış olmanın ne anlama geldiğini anlatıyorum. Dışlanmışlık benim hep ilgimi çekmiş bir durumdur, belki de hâlâ diğer grup ve sanatçıların arasında kendimi öyle hissettiğim içindir.

Bir kez daha Jay Reynolds'la çalıştın; sana ne gibi katkıları oldu?
Jay Reynolds'un dünyası son derece renkli; Pulp'la da, All Saints'le de, Garbage'la da çalıştı... Müziğe bakışındaki bu genişlik, bu çeşitlilik bana çok katkıda bulundu. '90'larda Steve Lillywhite ve Stephen Street'in asistanlığını yapmış, bu da onun kapasitesi hakkında bir fikir veriyordur. Aslında, dance ya da hiphop bana daha çekici geliyor, ama bu farklılığımızın bir zenginlik olduğunu düşünüyorum.
Albümün adı "All Night Cinema" nereden geliyor?
Albümdeki rüyalarla ilgili, daha doğrusu televizyon karşısında seyrederken uyukladığın filmlerin zihnini nasıl etkilediğiyle ilgili bir şarkının adı. Hiçbir filmin asla yansıtamayacağı rüyalar... Bu ismi seçtikten sonra, internette araştırdım ve "All Night Cinemas" deyiminin Güney Afrika'da yoksul çocukların sinemaya bedava girmesi uygulamasına dendiğini öğrendim. Sinemaya girişte, çocukların üzerlerindeki bütün silahlar toplanıyor ve onları oyalamak için gece boyunca film gösteriliyormuş. Bu imge hoşuma gitti; ayrıca, genel olarak bütün tekinsiz şeyler geceleyin meydana gelir; öyle değil mi?
(Sound Of Violence, çev: Siren İdemen)

MOBY

Kırmızı halı kaçkını

Elektronikanın pîri, dokuzuncu albümü "Wait For Me"yi yayınladı...

Yeni albümünüzü tepeden tırnağa kendi kendinize yapmışsınız.
Moby: "Hotel"i yaparken cilalı ve pürüzsüz, büyük bir mühendislik işi çıktı. Fakat cilalı albümleri sevmediğimi anladım. Bu albümde tam tersini yapmak istedim. Evde, arkadaşlarımı konuk sanatçı kontenjanından çağırarak ve öğle yemeği hazırladığım mutfak tezgâhında albümün çizimlerini yaparak alçakgönüllü bir iş çıkarmayı tercih ettim.
Kapaktaki küçük yaratık bir süredir sizinleymiş, doğru mu?
Uzun zaman önce bir plakçıda çalışıyordum, dükkândan çıkan her torbaya bir şey çizmek gerekiyordu, ben de torbalara bu tipi çizmeye başlamıştım.
Şan şöhret size neler getirdi?
"Play"den sonra çok içmeye başladım, bir sürü uyuşturucu kullanıyordum, yanlış insanlarla çıkıyordum. Utanç verici ama, o ilgi hoşuma gitmişti. Hayatımı müzik yaparak geçirmek istediğimi biliyordum, ama kırmızı halı ortamlarına giren ve büyük stüdyolarda albüm yapan anaakıma dahil bir sanatçı mıydım, yoksa Sonic Youth'la turnelere çıkıp noise kayıtlar yapan biri mi?

Tuhaf bir kariyeriniz oldu...
Çok başarılı anlar oldu, sefil durumlara düştüğüm de oldu. Hâlâ konser verebiliyor olmam mucize. Bazı müzisyenler bir konser duyurusu yaptıklarında biletlerin tükenmesini bekleyebilir, ama ben sadece birkaç kişinin gelip şöyle bir bakınmasını bekliyorum.
"Wait For Me"nin başına neler gelir?
Geçmişte çok iyi olduğunu düşündüğüm albümler çıkarttım, ama kimse beğenmedi. Gayet vasat bulduklarım ise büyük başarı elde etti.
Mesela?
"Play". Şimdi dinlediğimde albümün ilk yarısını çok da sevmediğimi, sadece tuhaf, deneysel ve akortsuz olan ve gerçek anlamda kimsenin dinlemediğini düşündüğüm ikinci yarısını sevdiğimi fark ediyorum.
Eğer sizi aşk çocuğu olarak dünyaya getirecek iki sanatçı seçecek olsaydınız, kimleri seçerdiniz?
Marcel Duchamp ve Flannery O'Connor.
Walkman'inizde en çok çalan şarkı?
Led Zeppelin'den "Going To California".
(Independent, UK Real, çev: Çiğdem Öztürk)

RAMBLIN' JACK ELLIOTT

Yerçekimi kanunu

78'lik kurt "A Stranger Here" albümüyle '30'ların blues'larına döndü...

Hâlâ 45 saniyelik yodel (bir tür ritmik country nidası) çekiyor musunuz "Muleskinner Blues"un sonunda?
Bir gün akciğer testi için hastanedeyim. Doktorlar bir makineye bağladılar ve ciğerlerde bir sorun olduğunu söylediler. "Peki, size göstereyim o zaman" dedim. Gözüm duvardaki saatte, yodel'ime başladım ve sanırım 45 saniyeyi tutturdum. İki genç doktorun tahrîğini, akciğer testinden yeni çıkmış olmayı ve antrenmansız olmayı, saati suutu da eklersen, esasen tam bir dakika olarak not düşüyorum kayıtlarıma. Birkaç sene sonra yolum yine hastaneye düştü, bu sefer 70 saniye tutturdum. O gün bugündür başka denemişliğim yok. Doktorlar bulgulara gömüldüler, bir avuç mızıkçı. Bir daha gitmem oraya.
Albümde yer alan şarkılara nasıl karar verdiniz?
Ben seçmedim. Plak şirketi önerdi. Bu eski funky blues parçalarını okumamın güzel olacağını telâkki ettiler. İşin aslı, şarkıların yarısını beğenmiyorum bile. Çok iyi bir albüm olmasının tek sebebi, eşlikçilerimin birer dahi olması. Derslerini iyi çalışmışlar. Parçalara hâkimdiler ve dev bir jam yaparak golü attık. Normalde jam yapmam, ama gitarı ilerletmenin en sağlam yolu da başkalarıyla takılmaktır. Davulda Jay Belrose, piyanoda Van Dyke Parks döktürdüler. Van Dyke'ı yirmi sene evvelinden tanırım. Aynı içki sofrasına çok oturmuşluğumuz var.
Bob Dylan için "oğlum" dediniz mi?
Hiç demedim. Basın ona "Jack'in oğlu" derdi. Yeni bir yeteneğin peydahlandığını duyurmanın sevecen bir yolu olduğunu düşünmüş olmalılar. Gururum okşanıyordu, çünkü bariz biçimde beni örnek alıyordu. Sahnede bir numara çekiyordum ve bir dakika sonra Bob utanmadan tıpkısını yapıyordu. Buna takanlar oldu. Neden müsamaha gösterdiğime kafaları basmıyordu. Ama ondan hoşlanıyordum ve arkadaşımdı. Resmen değilse de, talebem sayılırdı. Woody de bu şekilde hocalık etti. '51'den itibaren dört sene Woody'le takıldım. Tonla hikâyesini dinledim, birlikte çaldık, gitara dair çok şey öğrendim ondan.
İkinci Büyük Buhran döneminden geçerken Woody Guthrie ve sizin müziğiniz bugüne ne kadar oturuyor?
Cuk oturur. Bakalım daha neler göreceğiz... Daha bir sene öncesine kadar millet alkol ve uyuşturucu etkisi altında şursuz bir burjuva yaşantısı sürüyordu. Daha daha daha ver! Hızlı araba ver, dört çekerli iri arabalardan ver, tıpkı filmlerdeki gibi... Tamamen aptallaşmıştık. Bu çılgınlık düşüşü getirdi. Roma İmparatonluğu'nun yükselişi ve düşüşü gibi. Madde yükselir ve düşer: Yerçekimi kanunu.
(LA Record, çeviren: Şahan Nuhoğlu)

CORNERSHOP

Kökümüz fanzinde

'90'ların Hint asıllı İngiliz indie-tekno grubu, yedi yıllık hasreti "Judy Sucks A Lemon For Breakfast"la bitirdi...

Yedi senedir ortalarda yoksunuz...
Tjinder Singh: Yedi bizim uğurlu rakamımızdır, çünkü Hindistan kültüründe bir çemberin tamamlandığını gösterir. Açıkçası, doğru zamanı kolluyorduk, çünkü son yedi senedir müzik endüstrisi sadece beyazların gitar müziğiyle ve r'n'b'yle meşguldü. Grupların bütün haklarını şirketlere devrettikleri bir dönemde, hiçbir yere bağlı olmak istemediğimizi anladık. Bunlar zor zamanlar, ama biz de fanzin kültüründen geliyoruz, biz zaten bu işi hep onlar olmadan yapmıştık. Müzik gruplarının kendilerine dikte edileni değil, gerçekten düşündükleri şeyleri söylemek gibi bir sorumluluğu vardır.
Şu sıralar takip ettiğiniz isimler kimler?
Ben hâlâ sadece plak alıyorum, yeni şeyleri de pek takip edemiyorum. Fleet Foxes'ı, MGMT'yi beğendim. Jeffrey Lewis gibi daha dengesiz şeyleri seviyorum ben.

Bob Dylan klasiği "Mighty Quinn (Quinn The Eskimo)"yu yorumlamışsınız...
Cesaret isteyen bir iş gibi görülebilir aslında. Dylan versiyonu mükemmeldir, Manfred Mann versiyonuysa muhteşemdir. Vaktiyle "Norwegian Wood"u yorumlamıştık, her açıdan gayet iyiydi. Bu cover'a da güvenim tam.
"The Roll Off Characteristics (Of History In The Making)"de "savaş teknik bir lagalugadır" derken ne kastediyorsunuz?
Haberlerde yaygın olarak görülen şeyi kastediyorum. Helikopterlerin hedef gözetmesini, ateş açmasını, öldürmesini... Bunları alacak paranız ve kaynağınız varsa bu aletleri kullanırsınız, bugün de olan bu. Ama meseleler hallolmazsa yeterli teknik ekipmanın olmadığı düşünülür ve insanlar devletin daha fazla helikoptere, silaha ihtiyacı olduğunu zanneder. Biraz müzik endüstrisine de benziyor; eldeki işe yarıyorsa, yok olana kadar kullanırlar.
(Pulp Magazine, Glasswerk, çev: M.E.)

OMAR SOULEYMAN

Elektronik türküler

Suriyeli neo-geleneksel düğün şarkıcısı Omar Souleyman, Sublime Frequencies'den çıkan ikinci derlemesi "Dabke 2020"yle Björk'ün bile DJ-setinde...

İngiltere'de ufak çaplı bir turneye çıktınız. İzleyicilerde bir farklılık gördünüz mü?
İngiltere'de insanlar tek başına dansediyor, benim memleketimdeyse el ele tutuşup dansederler.

Müzik hayatınızda hep yer etti mi?
Her zaman. 1990 yılında bir düğünde şarkı söylememi istediler, daha yedi yaşındaydım, daha önce hiç uluorta şarkı söylememiştim, ailem de müziğe bulaşmamı istemiyordu. Ama o düğünden sonra daha pek çok düğünde söyledim, 1994'te kendi grubumu kurdum. İlk başlarda geleneksel şarkıları yorumluyorduk, sonra kendi şarkılarımızı yazmaya başladık. Kimseden etkilenmemeye, hep yeni, daha önce duyulmamış şeyler yapmaya çalıştık. Ben hiç okula gitmedim, beş yaşımda bir kazada gözlerimden yaralandım. Müzik tamamen hayatımı kaplayana kadar bir sürü işe girip çıktım. Şimdi benim taklitlerimden bolca var etrafta.
Bunca meşhur olmanız nasıl mümkün oldu?
2000'de bir klip çektik ve Arap dünyasına yayıldı, öyle devam etti. Benim okuyuşumda sözler anlaşılır ve insanları etkiler, mutlu şarkılarda mutlu olurlar, hüzünlü şarkılarda hüzün kaplar içlerini. Sahnede de hiç hareket etmem, işime bakarım. Düğünlerde ben sabit kalırım, etrafımda halay çekerler.
Şarkılarınızdaki klavye kullanımı hemen dikkati çekiyor, sanki '80'lerden çıkmış, ama çok da fantastik...
Beğenmeyenler de var, yaşlı kuşakların çok küçük bir kısmı. Ama gençler seviyor. Biz bütün kayıtlarımızı düğünlerde yaparız, ayrıca stüdyoya girmeyiz. Hıristiyan, Kürt, Asuri, farketmez. Düğünün sonunda gelinle damada hatıra niyetine bir kopya hediye ederiz. Tabii bütün şarkılarda düğün sahiplerinin ve yakınlarının isimleri geçer, yoksa ayıp olur, alınırlar.
(The Quietus, çeviren: M.E.)

THE EX

Punk'ın dönüşümü

Hollandalı özgür ruhlu punk rock'çular, 30. yılı kazasız belasız atlattı...

Otuz yılı geride bıraktınız, arkaya bakınca ne görüyorsunuz?
Bir sürü şey. Hiçbir zaman tek bir sahne, sound, ülke ya da bir insan topluluğuyla sınırlamadık kendimizi. Bazen bir dans grubuyla çalıştık, bazen de Etiyopya'nın yolunu tuttuk. Otuz yıl uzun gelebilir, ama biz o süreyi, kimliğimizi korusak da, hep dönüşerek, değişik projelere girişerek geçirdik.
Kimliğinizi nasıl tarif edersiniz?
Açıklaması zor. Şarkı yaparken hep sıfırdan başlıyoruz. Her seferinde yeni bir grupmuşuz gibi hareket ediyoruz. Belki de bu kadar yıl birlikte çalarak bir tarz oluşturduk, çünkü hiçbirimiz çalmayı doğru ya da geleneksel biçimde öğrenmedik. Oturup öyle mi oldu, böyle mi diye gitarların üzerine kafa patlatmıyoruz hiçbir zaman. Çalarken esinlendiklerimiz saksofon, thumb piyano ya da bazı elektronik enstrümanlar oluyor.

Müziğinize uzak kültürlerin enstrümanlarını bünyenize katmadınız, ama tercüme ettiniz, diyebiliriz.
Her zaman öyle oldu. Geleneksel Afrika müziği yapmaya ya da bir Afrika enstrümanı çalmaya çalışmak çok aptalca olurdu. Bir sound'u yeniden üretmeyi hiçbir zaman istemedik. Bizim yaptığımız gibi hoşa giden şeyi yeniden yorumlamak çok daha iyi sonuç veriyor. Son turnede alt grubumuz Etiyopyalıydı. Birlikte takıldık, birbirimizden etkilendik, ama o kadar güçlü kimliklerimiz vardı ki, birlikte çalmaya başlasak, iş çok zor olacaktı. Bize, Afrikalılarla amma çok çalıyorsunuz, diyenler oluyor, işin aslı öyle değil. Diğer müzisyenlerle bir araya gelmek muhteşem, ama sonra herkes kendi evinde kendi müziğini geliştiriyor.
The Ex, gitar, bateri ve vokalden müteşekkil. Rock grubu yani.
Rock mu? Kökenimiz punk-rock. O dönem muhteşemdi, herkes istediğini çalabiliyordu, bir müzik tarzının ötesindeydi. Ama biz orada kalmadık, ileri gittik. Almanya'da müziğimiz için "anarkopunk" tabiri kullanılıyor, ama bununla uzaktan yakından alâkamız yok. O tarife bakıp konsere gelenler muhtemelen büyük hayal kırıklığı yaşıyordur.
Sözleriniz alttan alta politik bir içeriğe de sahip, ama önemli olan müzik galiba.
Evet, aynen öyle. Müziğimiz de, herhangi bir şarkı sözü kadar isyankâr ya da ilham verici olabilir. Çok politik sözler yazan, ama muhafazakâr bir müzik yapan bir sürü grup geldi geçti. Bu vaaz vermek olur, müzik yapmak değil. Bizce hepsi el ele yürümeli.
(Rockdelux, çeviren: Ç.Ö.)

"Yere çakılana kadar kanatlarımın olduğuna inanacağım." Bu inanç yetiyordu ona. Zaten hayat da yere çakılana kadar yaşanan bir şeydi. Kahramanlar için. Karşıdan karşıya geçen ve Kurtuluş Parkı'na giren kahramanlar için.
BARIŞ BIÇAKÇI, Herkes Herkesle Dostmuş Gibi

İnsan gövdesi yeni yeni canlanıyor ancak. Eski Yunan'da titrek titrek yanıp sönüyordu, sonra Platon'la Aristoteles öldürdüler onu, İsa ise kökünü kuruttu. Ama şimdi gerçekten gövde yeni baştan diriliyor, mezardan kalkıyor. Güzel bir şey olacak bu, insan gövdesinin yaşamı, güzel bir yaşam olacak.
D.H. LAWRENCE, Lady Chatterley'in Sevgilisi

JULIEN PLENTI
Is... Skyscraper
(Matador)

Interpol'un esas oğlanı Paul Banks en nihayet "alter ego"su Julian Plenti'ye kayıtsız kalamadı ve hayranları yeni bir Interpol albümü beklerken senelerdir günışığına çıkmayı bekleyen parçaları "Julian Plenti Is… Skyscraper"da hayat buldu. Peki nereden çıktı bu Julian Plenti? Tam ismiyle Paul Julian Banks, takma adıyla ilk olarak 1996 yılında gece kulüplerinde solo konserlerle boy göstermeye başlar, ta ki 2001 yılında Interpol "Turn On The The Bright Lights"ı yayınlayıp o yılın en iyi ilk albümlerinden birine imza atana dek. Böylece Julian Plenti bir müddet ikinci plana itilir... O zamandan beri deyim yerindeyse uyuyan devi uyandırmayan Banks'in gün gelip özüne dönmesini kutlayan ilk solo albümü "Julian Plenti Is... Skyscraper"ı bilgisayardaki müzik programına borçluyuz desek yanlış olmaz. Zira Banks, büyük bir heyecanla keşfettiğini söylediği Logic Pro sayesinde değişik enstrümanları ve sesleri bir araya getirerek tek başına müzik üretebilme imkânı bulmuş.

Aslında Julian Plenti, Banks'in tek alter ego'su değil, bir diğeri yine aklına estikçe Mr. Hyde misali ortaya çıkan ve New York gece kulüplerinde gönüllü DJ'lik yapan DJ Fancypants. Kendisinin hiphop sevgisi malûm. Buna '80'li yılların new wave, new romantics tınıları da eklenince, ortaya her telden çalan, ama garip şekilde bütünlüğünü de koruyan bir albüm çıkmış. Julian Plenti imzalı, "Girl On The Sporting News", "On The Esplanad" "Fly As You Might" ve "Fun That We Have" gibi çoğu akustik parça yeniden yapılandırılarak zenginleştirilmiş. Sözleri sadece birkaç dizeden oluşan, ancak insanı sarıp sarmalayan, neredeyse hipnotik "Skyscraper" ve "Madrid"in melankolik güzelliğine kapılmamak elde değil. Ratatat'tan gitarist Mike Stroud, Interpol'un bateristi Sam Fogarino ve Stiff Jesus'dan Striker Manley gibi müzisyen dostların da katkıda bulunduğu albümün Interpol'un sound'una en yakın duran, hatta olası bir Interpol albümüne cuk oturacak parçası "Games For Days". Onun dışında, Banks'in sesi her zamankinden yumuşak ve içli. Yalnızca avaz avaz trompetleriyle marşı andıran "Unwind" albümün genel havasına uymayacak kadar neşeli bir parça, ama böylece Interpol'un bu çoğu zaman karamsar vokalinin bir başka yüzünü daha görüyor ve mutlu oluyoruz... Banks'in üç albümdür ustalığını kanıtladığı söz yazarlığı burada da kendini gösteriyor, ancak Julian Plenti'nin, Interpol'ün kimi zaman öfke, ama çoğu zaman karamsarlık abidesi vokalinden daha olgun ve rahat bir kişilik sergilediğini söyleyelim. "Günlük hayatın acılarından nasibimi aldım, hayal kırıklığına uğradım" diye başlayan "Only If You Run"ın diğer kıtasında "bulduğum bu yalnız adayışlar, bana barış ve huzur veriyor" diyor Plenti. Son derece kişisel ve deneysel bir albüm ortaya koyarken ne Interpol'ü sollamak ne de listelerde bir numara olmak gibi bir kaygısı var belli ki. Öte yandan, parçalar zaman zaman deneysel olmasına rağmen bir o kadar da tanıdık geliyor, ki bu da, kendinden emin ve ne yaptığını bilen bir müzisyenle karşı karşıya olduğumuzu hatırlatıyor bir kez daha. Paul Banks, bir söyleşisinde, ilk Interpol albümünün başarısından beri kendini büyük baskı altında hissettiğinden ve aynı güzellikte, hatta daha bile iyi şarkılar yapmak uğruna gece uykularının kaçtığından, mide bulantıları geçirdiğinden bahsetmişti. Bu tip tasaların gölgesinde kalmadan çıkarıldığı için belki de, "Julian Plenti Is... Skyscraper" daha iddiasız, ama kesinlikle daha sönük değil. Aksine, bu yaratıcı müzisyenin yeni bir Plenti albümü için büyük umutlar vaat ediyor. *Deniz İpek*

MIIKE SNOW
Miike Snow
(Downtown)

PHOENIX
Wolfgang Amadeus Phoenix
(V2)

Miike Snow, Christian Lars Karlsson, Pontus Winnberg ve Andrew Wyatt'tan oluşan bir trio. İsimleri bizlere yabancı gelse de, ilk ikisi Bloodshy & Avant olarak r'n'b dünyasındaki çok satmış pek çok albümün sahne arkasında yer almışlar. Örneğin Madonna, Kylie Minogue, Kelis, Sugababes, Jennifer Lopez ve Ms. Dynamite işlerinde... Britney Spears'ın "Toxic"inde de bu iki İsveçlinin parmağı var. Amerikalı Andrew Wyatt ise Spank Rock, Amanda Blank gibi isimleri bünyesinde toplayan Downtown Records için prodüktörlük yapıyor. İlk albümü "You Kingdom You"yu bu sene çıkaran Fires Of Rome'un da solisti. Şöhret açısından daha "düşük" bir profil çiziyor yani –nasıl çizmesin, Bloodshy & Avant'ın hükümet tarafından verilen İsveç Müzik İhracat Ödülü bile var. Üçlünün ahbaplıkları çok daha eskiye dayansa da, birlikte şarkı yazmaya başlamaları 2007'ye rastlıyor. Kim olduklarını açık etmedikleri, MP3 dağıttıkları serbest stil bir promosyon devresi, ilgi gören single'lar derken, yaz başında ilk albüm yayınlanıyor: "Miike Snow".

Miike Snow

Guardian "A-Ha, Animal Collective ile buluşuyor" diye tanımlamış müziklerini. Kabaca indie elektro, ama elinize gitar alıp çalabilirsiniz de bu sağlam besteleri. Çok satmanın hassas formüllerinden uzakta, mütevazı denebilecek bir albüme imza atmışlar –easy listening deyimi bizzat kendileri için yaratılmış zannedersiniz. "İkimizin de katili oldum / Unutma kendi cenazene ağlamayı" gibi depresif liriklerine rağmen, müzikleri yaz sıcağında ferahlık yayıyor resmen, buzlu çay gibi içtikçe içesi geliyor insanın. Bu ferahlığı bir miktar daha sürdürmek isteyenlere bir başka elektro rock grubu Phoenix'in son plağını tavsiye edebiliriz. "Miike Snow" güneşi batırırken dinlenebilecek bir albümken, "Wolfgang Amadeus Phoenix" hava kararıktan sonra, bir diskoda sallanmaya başlarken daha iyi gider. Phoenix'in geçmişte de birlikte çalıştığı Cassius'dan Philippe Zdar eşliğinde kaydettiği albümden ilk şarkı "Lisztomania"... Adını 19. yüzyılın Macar besteci ve piyanisti, zamanının bir tür rock star'ı olan Franz Liszt ve 1975 tarihli aynı adlı filmden alan cıvıl cıvıl bir parça bu. Albümün geri kalanına da iyi referans oluyor. "Love Like A Sunset Part I" ve ardından gelen "Love Like A Sunset Part II"da krautrock gibi daha deneysel sularda yüzseler de, albümün akışı aynı parlaklıkta devam ediyor zira... Bu gidişat sonucunda da, neredeyse 15 yaşına girecek Fransız grup, dördüncü albümüyle kariyerlerinin en iyi işine imza atıyor. Daft Punk, Air gibi isimlerle her daim dirsek temasları vardı, onların saygınlığına ulaşmaları için büyük bir adım "Wolfgang Amadeus Phoenix". *İlker Aksoy*

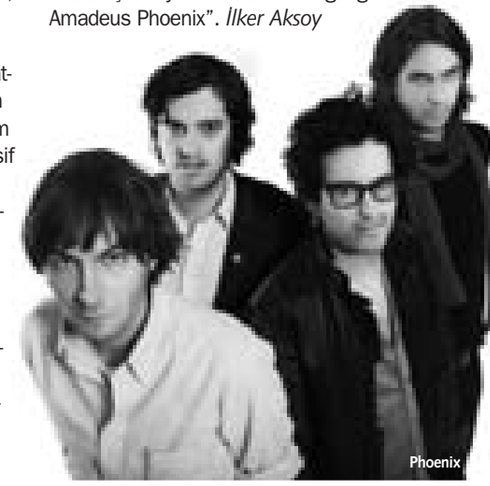
Phoenix

Bianet
http://www.bianet.org/
HABER
KAYNAĞIMI
AÇIKLIYORUM!
Türkiye'nin bağımsız haber sitesi Bianet,
birçok gazete ve derginin "görmediği" haberleri
görmeniz, gelişmeleri derinliğine anlamanız için,
bir "tık" mesafede. Farklı habercilik anlayışıyla Bianet,
birçok olayda, habercilerin de haber kaynağı.
Okuduğunuz gazetelerin, izlediğiniz kanalların görüş
alanına girmeyenleri de görmek için,
mutlaka tıklayın.
www.bianet.org
Haberin devamı için tıklayın »
bianet
bağımsız iletişim ağı

Sevdiğinizi öldürecek gibi olma duygusunu, onu kendinize, yalnız kendinize saklama, bütün yasalara rağmen, bütün ahlâkî baskılara rağmen onu alma, kaçırma isteğini duydunuz mu? Hiç bu isteği duydunuz mu? der. Hiçbir zaman, dersiniz.
Size bakar, tekrarlar: Ölüler ne tuhaf oluyor.
MARGUERITA DURAS, Ölüm Hastalığı

Bir kentten geriye kalan, yarı yarıya sarhoş bir şairin üzerinde gezdirdiği kayıtsız bakışlardır.
AMIN MAALOUF, Semerkant

Arka kapağımız için sözlük: Savm: Oruç • Efdal: İyi • Fevt etmek: Yitirmek, elden çıkarmak • Zinhar: Sakın • Kaza: Vaktinde tutulmayan orucun daha sonra yerine getirilmesi

Ne var ki, toplumdan önce var olan bu özgürlüklerin siyasi iktidar tarafından açıklanması, özgürlüklerin bu iktidar tarafından yapıldığı anlamına gelmez. **İLHAN AKIN**, Kamu Hukuku

YOKO ONO PLASTIC ONO BAND

Between My Head and The Sky

(Chimera Music)

Yoko Ono yıllar sonra Plastic Ono Band'e yeniden hayat veriyor. John Lennon ile Beatles'ın dağılmasından önce, 1969'da kurdukları orkestra, George Harrison, Ringo Starr ve Phil Spector'dan Eric Clapton'a, sonradan Yes davulcusu olan Alan White'tan Who davulcusu Keith Moon'a, bir dizi efsanevî müzisyene ev sahipliği yapmıştı geçmişte. Plastic Ono Band, ikisinin ortak işlerine olduğu kadar, zaman zaman solo çalışmalarına da eşlik etmişti. Duruma göre, Plastic Ono Nuclear Band, Plastic U.F.Ono Band ya da Frank Zappa'yla çaldıkları zaman olduğu gibi Plastic Ono Mothers gibi isimler de almıştı. Yoko Ono'nun 1973 tarihli "Feeling The Space"den sonra ismini ilk kez kullandığı şimdiki grup ise, iki ekibin bir araya gelmesiyle oluşuyor. Japonya'nın ünü dünya çapına yayılan müzisyenlerinden Cornelius, '90'ların enteresan grubu Cibo Matto'nun Yuka Honda'sı (İsmi İtalyanca "çılgın yemek" demek olan grubun şarkıları yemek ve aşk üzerineydi. Honda'nın müzisyen olmadan evvel yemek yazarlığı yapmışlığı da vardı), Yuko Araki ve Hirotaka Shimmy Shimizu, albümün –bir ayağı New York'taki– Japon avangart/pop müzisyenlerini oluşturuyorlar. Diğer cephede Manhattan'lı bir grup çalgıcı var: Ismaily (gitar, bas ve perküsyonda), Erik Friedlander (çelloda), Michael Leonhart (trompet ve vibrafonda), Daniel Carter (üflemelilerde) ve Indigo Street (gitarda). Bu büyük kadroyu çekip çevirense, Ono ile Lennon'un oğulları Sean Lennon. Kendisi albümün yapımcılığını da üstlenmiş.

"Between My Head and The Sky"daki 15 şarkı (hatta daha fazlası) sadece altı günde yazılmış –bir öğleden sonraya altı şarkı birden düştüğü gün de olmuş. Kayıt süreci de benzer bir hızla –Sean'ın deyimiyle "fırtına" gibi– tamamlanmış. En iyi lirikler, Yoko'nun serbest stil okuduğu anlarda çıkmış... "Waiting For The D Train", albüme canhıraş bir rock'n'roll açılışı yapıyor. "The Sun Is Down", '70'li yıllardan minimalist bir avangart deneme gibi başlayıp günümüze savruluyor. Bu elektro deneysel hava, "Ask The Elephant"ta da sürüyor. Piyano eşliğinde caz meltemi estiren "Memory Of Footsteps"den sonra albümün en deneysel işlerinden "Moving Mountains" geliyor. Ono su şırıltıları, kuş cıvıltıları eşliğinde inliyor, inliyor inliyor... Jah Wobble'ın şahane dub'larıyla yarışan "Calling"den sonra Ono usûlü bir folk şarkısı olan "Healing"i dinliyoruz. Bir caz kulübünde icra edilen Japon pop'u "Hashire, Hashire"yi,

gene tam gaz bir rock'n roll parçası olan "Between My Head and The Sky" takip ediyor. Altını çizerek belirtelim, Yoko Ono 1933 doğumlu! İnsan bu derece zihnini açık tutmazsa, böyle de zinde kalamaz. Albüm, her çiçekten bal almasını da, bu zihin açıklığına borçlu olsa gerek. Minimalist "Feel The Sand"i Vangelis parçalarını hatırlatan "Watching The Rain" izliyor. "Unun. To" ve "I'm Going Away Smiling", "Higa Noboru" gene piyanolar eşliğinde, bazen Japonca lirikleriyle, tüyler ürperten parçalar. Kapanışı yapansa 21 saniyelik "I'm Alive": "Bu benim ve hayattayım." Evet, yıllar geçtikçe Yoko Ono'nun "kitlelerin" gözündeki "Beatles'ı dağıtan meş'um kadın" imajı unutulmaya yüz tutuyor, sanatına verilen önem gittikçe artıyor, son dönem remiks albümleriyle listelere hiç olmadığı kadar üst sıralardan girmeyi bile başarıyor. Lennon bir zamanlar Yoko için "dünyanın en ünlü tanınmayan sanatçısı" demiş, "herkes adını biliyor, ama kimsenin gerçekten ne yaptığından haberi yok" –onca yaşına rağmen onu böyle dipdiri, capcanlı ve hak ettiği ilgiyi görürken izliyorsa içi rahat ediyordur herhalde.
İlker Aksoy

BILL CALLAHAN

Sometimes I Wish We Were An Eagle

(Drag City)

Önce Smog'u parantez içine kapatan Bill Callahan, çok geçmeden Smog defterini tamamen kapattı ve kendi ismini yazar oldu albümlerinin kapaklarına. Kapanan defterle yeni bir hikâyeye başlamadı, düşünülenin aksine. Aynı öykünün yeni bir bölümünü dinliyoruz iki albümdür. Neredeyse bir önceki kuşaktan sayılabilecek şarkıcı/şarkıyazarı, geçen yıllar boyunca birikenleri yeni bir ruh haliyle anlatıyor. Smog serüveni boyunca, albümden albüme, kendisinin depresyondan mizaha, tek piyanodan sert rock'a, bir kadından bambaşka bir kadına, oradan belki yolun sonu olan yalnızlığa geçişine şahit olduğumuz Bill Callahan, kendi adı altında daha dengeli ve bir anlamda huzurlu gözüküyor. Kısaca "olgunluk" da denebilecek bu dingin hava, yeni albüm "Sometimes I Wish We Were An Eagle"ın hemen başında, "Jim Cain"de ifşa oluyor: Kapkaranlıktan aydınlığa, sonra tekrar karanlığa geçip sıradan şeylerin peşinde koşan, anlatmaya başladığı hikâyenin sonunu bilmeyen ve olur da işler kötü gider, geri dönmezse, yaptığı iyi şeylerin hatırlanmasını isteyen... Sonra gece kalkıp hatıratını kurcalamaya kalkan ve anlamsız şeyler yazan adam olarak sahne alıyor "Eid Ma Clack Shaw"'da. Aynı minvalde, arkadaşına onu ne kadar sevdiğini söyleyen de, eski ilişkilerini sorgulayıp ordakileri yeni görmeye başladığını anlatan da, eski tutkuları ve yumuşak hisleri için yalvaran da ve en sonunda tanrıyı, inancı bir kenara bırakıp bir yalanda huzuru arayan da Bill Callahan, bazen kartal olmamızı isteyen... Dokuz şarkılık albümün tam ortasına ise, gönül tellerini uzun uzun titreten bir serzenişle "Too Many Birds" oturuyor: "Keşke başka bir kalp atışı için kendi kalbini durdurabilseydin." Bütününe nüfuz etmiş sorgulama, yitme ve yitirme, yalnızlık ve beki yaşlılık gibi mevzulara rağmen "Sometimes I Wish We Were An Eagle" huzurlu bir albüm. Tırnak içerisine alınmış olgunluk burda karşımıza çıkıyor; Bill Callahan bu karanlık ve mutsuz konuları gündelik konular gibi ele alıyor. Söyleyişindeki sakinlik, herhangi bir telaşı ve endişeyi bertaraf ediyor. Bu havada elbette bestelerin ve düzenlemelerin etkisi büyük: Kendinden emin ilerleyen bateri, gitar, piyano, keman, nefesliler sanki bir pazar akşamüstü bir araya gelmişler, çayırda çimende takılıyorlar. Daha albümün kapağından sizi saran güneşli bir kır havası, müziğine beraberinde gelen. Bir süredir Callahan'ın etrafında dolaşan kuğular, kartallar, çok fazla kuşlar, atlar... Bu sefer geri dönmemek üzere kıra yerleşmiş gibi duruyor. Bu kıvamı tutturmak için masa başında iyi bir ekiple çalışmış: Okkervil River ve Shearwater'ın kaptanı Jonathan Meiburg, aynı sulardan Brian Beattie, eskilerden 90 Day Men ve taze gözdelerden St. Vincent'la el uzatan John Congleton. Kapak notlarında açıkça yapımcılarla kafasını bulan Bill Callahan, bir önceki, bu sefer balinalı albümde beraber çalıştığı Royal Trux neferi Neil Hagerty'le elde ettiğine göre isteğidiğine çok daha yakın duruyor. Farklı kişilerle birçok albüm yapmış, hayatından kimler gelmiş kimler geçmiş, arkasından öncesinden ne gibi şarkılar bırakıp bir sonraki kuşağa el vermiş bir şarkıcı/şarkıyazarının yeni albümünün kolay kolay "en iyisi" olduğu söylenemez belki ama, bu riske değer. Nisan ayından bu yana, neredeyse aralıksız döndürdüğümüz bu albüm için son kanı birçok kişi için de aynı olacağa benziyor: Dört ay veya dört yıl ve hatta kırk yıl daha dönse belki CD bozulur, yenisini almak gerekir... *Tolga Yağlı*

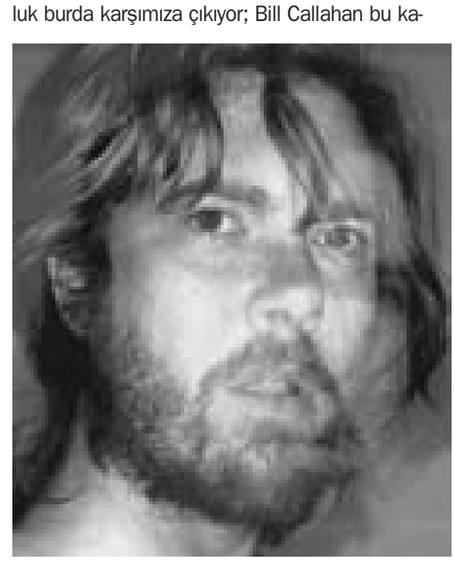

54→

Gönül Kıvılcım "Edebiyatın Büyüsü" başlıklı bir edebiyat atölyesi düzenliyor. Atölyeye katılmak isteyenler gonul.k@superonline.com adresine mesaj gönderebilir, ayrıca şu siteden ayrıntılı bilgi alabilirler: www.gonulkivilcim.com	Gövde sürekli yaşlanır, ölüme hazırlanır. Bu noktada hiçbir zaman kuramı erteleme öneremez. Ölüm ve zaman daima bir yardımlaşma içindedir. Zaman yavaştan alırken, ölüm çarçabuk bitirir işini. **JOHN BERGER**, Ve Yüzlerimiz, Kalbim, Fotoğraflar Kadar Kısa Ömürlü	"YARIM EKMEK ARASI BAL-MUZ YAPILIR" *(Kuledibi'nde bir büfede duyuru)*	sen tuttun: "Doğal akışına bırakalım aşkı" dedin ve aşk bıraktı seni doğallıkla. **MEHMET YAŞIN**	Ne cami ne de kışla Kendi duvarıma işedim ben, O da mı suç yani? Abdestsizim ikisinin arasında Sağım solum sobe!.. **CAN YÜCEL**
		Sana güçlü bir zayıflığım var. **YILDIZ TİLBE**		

Major Lazer

Guns Don't Kill People... Lazers Do

(Downtown)

Jamaikalı bir komando, 1984'te vuku bulan bir zombi savaşında kollarını kaybeder. Amerikan ordusu tarafından kendisine lazer atışı yapabilen takma kollar takılır ve Major Lazer adını alan askerimiz, roketli kay kay'ı da yanında, zombiler, vampirler ve mumyalar başta olmak üzere türlü şeytanî güce karşı savaşını günümüze kadar sürdürür. Bu işin arkasındaki isimleri tanımasak etmesek, bu Amerikan ordulu, lazer kollu senaryo da nereden çıktı şimdi diye düşünüp işkillenirdik –Yoko Ono, Ronald Reagan'ın "Star Wars"una karşı "Starpeace"i kaydetmişti! Ama günümüzün en yaratıcı DJ'lerinden ikisi Jamaika'ya gider, memleketin en sıkı vokallerini bir araya getirir, "Guns Don't Kill People... Lazers Do" gibi hiç de fena olmayan bir albüm kaydederlerse, herhalde bir bildikleri olsa gerek diye düşünürüz. "Major Lazer" bir tür "Kill Bill" filmi gibiymiş dediklerine göre, öyle olsun bakalım.

Bu iki DJ, Wes "Diplo" Pentz ve Dave "Switch" Taylor. İlki Rio funk'ını (funk carioca) Brazilya'dan Amerika'ya ithal eden DJ'lerden, M.I.A.'nın bir numaralı destekçisi. İkincisi fidget house'un mucitlerinden, Santigold'un, Tricky'nin birlikte çalıştığı isim. M.I.A.'nın ilk albümünün kayıtlarında tanışıyorlar. O zamandan bugüne de hem sıkı bir dostluk hem de iş ortaklığı geliştiriyorlar. "Guns Don't Kill People... Lazers Do"yu tasarlamaya başladıklarında, ilk iş vokalleri yazması için yanlarına Santigold'u almışlar. Arkadan Kingston'da dumanlı kulüplerde takılıp çalışmak istedikleri müzisyenleri listelemişler: Busy Signal, Mr. Vegas, Vybz Kartel, Ward 21 ve T.O.K. gibi ekipler... Bob Marley'in Tuff Gong stüdyolarında kaydedilen albüm, Amanda Blank, Nicole ve Natalie Albino kardeşlerin grubu Nina Sky gibi –cismen– Jamaika merkezli olmayan başka isimlere de kapısını sonuna kadar açmış.

"Guns Don't Kill People... Lazers Do", bir çeşit yeni başlayanlar için reggae kitabı gibi de okunabilir. Türün özellikle dancehall gibi pek çok alt koluyla flört halinde albüm. Bu parçaları birbirine bağlayansa "Hold The Line", "When You Hear The Bassline" ya da "Lazer Theme" gibi parçalarda iyice öne çıkan bas gitar oluyor –"theme"deki bas cümlesi Black Flag'den ödünç alınmış. Kanye West parçalarını hatırlatan "Keep It Goin' Louder"la partiler, "Mary Jane" hanım kızımızla böyle bir seyahatin olmazsa olmazı marihuna ve bol bol seks de albümde yer buluyor. Einstein ile Amanda Blank'in mikrofon arkasına geçtiği minimalist elektro "What U Like"da Einstein "kötü adamlar tarafından düzülmek ister misin?" diye doğrudan soruyor Blank'e, cevap, "kesinlikle evet".

Geçen sene Bug'ın albümü "London Zoo" vardı elimizin altında, bu sene "Guns Don't Kill People... Lazers Do". Kingston klüplerinin havasını koklamak ve dans etmek için birebir. *İlker Aksoy*

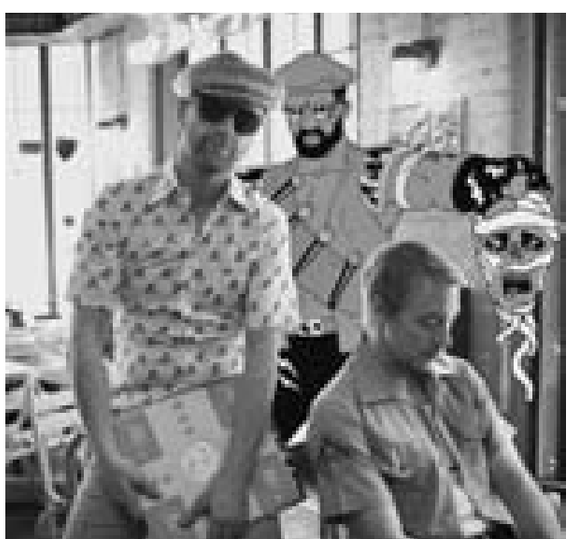

The Dodos

Time To Die

(Frenchkiss)

The Dodos'a ilişkin fikir sahibi olmak için albümlerini dinlemek ya da haklarında yazılar okumak yerine, hemen bir video paylaşım sitesine tünel kazın. Mesela "Red and Purple" ya da "Fools"un canlı performanslarından birini izleyin. Gitarist Meric Long ve baterist Logan Kroeber'in enstrümanlarına olan hakimiyetlerine ve aralarındaki yapıcı sihire dikkat edin. İkiliye vibrafon ve ek perküsyonlarda destek veren Keaton Snyder ile beraber grubun sahnede yarattığı enerjiye tanık olun. Akustik enstrümanlarla sahnede böyle şimşekler çaktıran, izleyicilere her seferinde alışılmadık bir tecrübe garanti eden pek fazla grup yok.

The Dodos yakın geçmişe kadar spot ışıklarının altında olmadığı için bu canlı performansların infilak katsayısını yükselten unsurlardan biri de sürpriz faktörüydü. Ama artık The Dodos gizli saklı bir hazine olmaktan çıktı. Meric Long'un azimle tek başına San Francisco kulüplerinde çalıp "Dodo Bird" isimli bir solo EP yayınladığı 2005 senesinden beri köprünün altından çok sular aktı. Long, ortak bir arkadaş vasıtasıyla metal geçmişinden gelme Kroeber'le tanıştı. İkili davul ve akustik gitarın birbirlerinden sürekli rol çaldığı dinamik ve modern folk şarkıları yazmaya başladı. Önce "Beware Of The Maniacs" geldi, grup sonu gelmeyen turnelere çıkıp üslûplarını test etti, biçemlerini cilaladı. Tamamı yolda yazılan 2007 tarihli "Visiter" albümüyle de hak ettikleri ilgiye sonunda mazhar oldular. Gitarının tellerini usulca çekerek The Dodos şarkılarını blues ve country tınılarına bulayan Long, aynı gitarın tellerine zaman zaman hırsla vurarak gruba punk bir tavır katıyor. Dinamizm ise Kroeber'in davul setinin her noktasını kullanarak yarattığı karmaşık ritmler sayesinde hasıl oluyor. Göze çarpan bazı temel özellikler var The Dodos'un müziğinde. Öncelikle klasik şarkı yapılarından kaçınıyorlar, öyle ki şarkıları tahmin edilebilir bir gidişata oturduğu an hemen direksiyon kırıyorlar, bayatlığa mahal vermeden hummalı bir şekilde yeni buluşlar arıyorlar. Dahası, ne yaparlarsa yapsınlar, yarattıkları seslerin misafirperver olmasına özen gösterip, akılda kalıcı melodiler ve çengeller yakalayıp şarkılarındaki popüler duyarlılığın altını çiziyorlar...

"Visiter", bahsettiğimiz eğilimlerin sıradışı sonuçlara ulaştığı özel bir albümdü. Albümün ilk yarısındaki kural tanımaz ama bir yandan da o kadar doğal tavır, albümün ikinci yarısındaki endişesiz ve köklere dönen gitar işçiliğiyle birleşince geçen senenin kalburüstü uzunçalarlarından biri oldu. Yeni albüm "Time To Die"ın en güzel yanı, selefindeki tahmin edilemez ve renkli samimiyeti yine ön plana çıkarması. Bu unsur, aynı zamanda albümün yumuşak karnı. Açılıştaki "Small Deaths" ve "Longform", riske girmeyen, sindirilebilirlik ve zorlayıcılık dozajı profesyonelce ayarlanmış şarkılar. Arkalarından dizi müziği ya da reklam cingılı olabilecek sevimlilikteki "Fables" geliyor. Kroeber, bu şarkıların ortalama tempoları sebebiyle davulda kendini yeterince gösteremese de, akustik gitarının hudutlarını zorlayan Long'a iyi destek çıkıyor. Kroeber'in atik perküsyon deneyleri albümün maniklik kontenjanını dolduran "This Is A Business" ve "Two Medicines" gibi şarkılara saklanmış. Sonlarda katıksız blues isteyene "Acorn Factory", saykodelik folk arayana "A Time To Die" var. Tek tek hiçbir şarkıya çamur atmaya imkân yok. Hepsi kendi içlerinde mantıklı döngülerden geçen, The Dodos'a ilişkin halihazırda sevdiğimiz unsurları ön plana çıkaran şarkılar. Ama bu albümde bir şeyler eksik. "Visiter"ın çarpıcı enerjisi ve zahmetsiz efsununun yerinde yeller esiyor. The Dodos, oyunu bu sefer sanki biraz garantici oynamış. The Shins, Fleet Foxes ve Band of Horses gibi grupların özgün halet-i ruhiyelerinin ortaya çıkmasına yardım eden prodüktör Phil Ek ile çalışmış The Dodos; kimya bu sefer maalesef tutmamış. Phil Ek, The Dodos müziğinin altında yatan belirsizliklerden filizlenen güzellikler için fazla steril kaçmış. "A Time To Die", üst düzey yeteneğe sahip bir gruptan vasatın epey üstünde seyreden bir albüm. The Dodos bu albümle de sahnenin tozunu atacak, yeni hayranlar edinecektir, bundan eminiz. "A Time To Die"ın tek kusuru, tüm grupların baş etmekte zorlandığı bir problem. *Yiğit Atılgan*

→55

ONBEŞŞARKI

Aylin Aslım İçtim İçtim
Barry Goldberg Shady Hotel
Cem Karaca Dervişan Tamirci Çırağı
Dezoriental Desert Blues
The Dodos Fools
Gogol Bordello Tribal Connection
Just Jack Lo and Behold
John Bilezikjian Bekledim de gelmedin
Kırıka Dokumacı Örümcek
Kurtuluş İstanbul Sokakları
Léo Ferré Le chien
Peter Doherty Broken Love Song
Santana Europa (Earth's Cry, Heaven's Smile)
Sinead O'Connor Chiquitita
Yıldız Tilbe Ben Bir Karar Verdim

ROLL DİSKO OTUZ

ONBEŞALBÜM

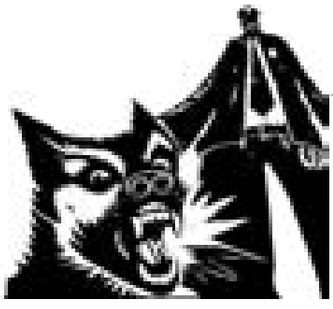

Arctic Monkeys Humbug
Bajar Nêz Be (Yaklaş)
Caetano Veloso Zii e Zie
Dead Weather Horehound
Duman I & II
Faith No More King For A Day... Fool For A Lifetime
Florence & The Machine Lungs
Garaj Tepeden Tırnağa
Gayda İstanbul Gayda İstanbul
The Gossip Music For Men
John Zorn O'o
Miles Davis Ascenseur pour l'échafaud
Reverend and The Makers A French Kiss In The Chaos
Tiger Lillies SinDerella
Tinariwen Imidiwan: Companions

RENKLİ ŞARKILAR

Beatles Yellow Submarine
Cem Karaca Mor Perşembe
Clap Your Hands Say Yeah Blue Turning Grey
Coldplay Yellow
Cyndi Lauper True Colors
İbrahim Tatlıses Mavi Mavi
Madonna True Blue
Michael Jackson Black or White
Nina Simone Black Is the Color of My True Love's Hair
Outkast Pink and Blue
Pearl Jam Black
Prince Purple Rain
Rolling Stones Paint It Black
Joni Mitchell Blue
Yeni Türkü Yeşilmişik

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

ZERO / Kadıköy
1. The Mars Volta Octahedron
2. Moby Wait For Me
3. Marilyn Manson The High End Of Low
4. Simple Minds Graffiti Soul

GROOVE / Teşvikiye
1. The Maccabees Wall Of Arms
2. Bat For Lashes Two Suns
3. Keziah Jones Nigerian Wood
4. Lhasa Lhasa

ARAF / Beyoğlu
1. Boogie Balagan Biomekanicamel
2. Firewater Electric City
3. No Blues Rollin' Maryam
4. Tülay German Ne pleure pas

KARGA / Beyoğlu
1. Nine Inch Nails Sin
2. Ben Harper and Relentless 7 Fly One Time
3. Dave Matthews Band Squirm
4. Jim Morrison Awake

İNGİLTERE albüm

1. Michael Jackson The Essential
2. Florence + The Machine Lungs
3. Black Eyed Peas The E.N.D.
4. Paolo Nutini Sunny Side Up
5. A-Ha Foot Of The Mountain
6. Lady GaGa The Fame
7. La Roux La Roux
8. Michael Jackson The Motown Years
9. Kasabian West Ryder Pauper Lunatic...
10. Noisettes Wild Young Hearts

ABD albüm

1. Demi Lovato Here We Go Again
2. Daughtry Leave This Town
3. Maxwell BLACKsummers'night
4. "Now 13" (Various Artists)
5. "Hannah Montana 3" (Soundtrack)
6. Black Eyed Peas The E.N.D.
7. Jordin Sparks Battlefield
8. Taylor Swift Fearless
9. Lady GaGa The Fame
10. Zac Brown Band The Foundation

FRANSA albüm

1. Charlie Winston Hobo
2. Black Eyed Peas The E.N.D.
3. Grégoire Toi + moi
4. Seal Soul
5. Melody Gardot My One and Only Thrill
6. Florent Pagny C'est comme ça
7. Coeur de Pirate Coeur de Pirate
8. Melody Gardot Worrisome Heart
9. "Mozart l'opera rock" (Various artists)
10. Moby Wait For Me

ŞARKI DEĞİL TARİH!

Moody Blues Nights In White Satin

Grubun '67 tarihli albümü "Days of Future Passed"den... Albümde 7 dakika olarak yer alan şarkı 3 ve 4 dakikalık iki kısa versiyonuyla '67 ve '72'de listelerde yükseldi. İspanyolcası ("Noches de Seda"), bizzat grup tarafından seslendirildi. "Casino", "En el aire", "Böse Zellen", "Stealth", "Deuce Bigalow: European Gigolo", "American Dreamz" filmlerinde çalındı. Eric Burdon and War, Gerry & The Pacemakers, Dalida, Alain Bashung, Giorgio Moroder, Elkie Brooks, Sandra, Nancy Sinatra, Mario Frangoulis, Diane di Stasio, Damien Saez, Midnight Movies, God is an Astronaut tarafından cover'landı. Shadows, Franck Pourcel, James Last orkestralarınca enstrümantal kaydedildi. G. Hughes, C. Smith & J. Frusciante versiyonu "Stealth" filminde çalındı... "Nights in White Satin", Amerika'da kurulu "rock lunaparkı"ndaki korku trenine ismini verdi.

baş tarafı → 08'de

İkinci ihtimal neydi grup ismi olarak?
Kaan: Bir sürü ihtimal vardı. Şimdi unutuldu gitti.
Batuhan: O bahse hiç girmeyelim. Hardcore isimler vardı, içlerinde en yumuşağı Duman'dı. *(gülüyor)*
Ari: Hepsi aynı kapıya çıkıyordu, o kadarını söyleyelim. *(gülüyor)*
NR1'e gitmenizin sebebi Murat Akad mıydı? Onunla muhabbetiniz eskiye mi dayanıyor?
Kaan: Hayır. Demoları yaptıktan sonra Nino Varon'un önerisiyle Murat Akad'a gittik. Nino abi bizden çok umutluydu, demoları çok beğendi ve Murat'a dinletti. Şanslıydık, kapı kapı plak şirketlerini dolaşmamıza gerek kalmadı. Teoman ve Athena da NR1'deydi. Murat Akad'ın açık fikirli bir insan olacağını zaten tahmin ediyorduk.
Nino Varon'la nasıl bir ilişkiniz var?
Kaan: Annemin ve babamın Büyükada'dan çocukluk arkadaşı. Resim yapar, yelken yapar, sanatçı ruhlu bir insandır. Acayip muhabbetli bir abimizdir. İki cümlesinden biri espridir, bir inceliktir. Jenerasyon olarak Beatles döneminin insanları. Müziğe rock'la başlamışlar. Nino abi her tür müzikte prodüktörlük yaptı. İllâ rock'tan değil, iyi müzikten anlayan biri. Seattle'da yaptığımız ilk kayıtları hep ona dinletirdim.
Ari: Nino abi benim babamla da çocukluk arkadaşıdır, rahmetli eşi de annemin iyi arkadaşıydı.
Kaan: Ari ve benim annelerimiz de arkadaştı. Aynı okulda okuduk. Ama ben Ari'yle 17 yaşından sonra müzik sayesinde samimi oldum.
Ari: Müzik olmasa zaten seninle hayatta arkadaşlık etmezdim. *(gülüyor)*
Seattle'daki Mad Madame kaydı "La La La"nın yer aldığı "Today's Special" toplamasındaki diğer grupları takip edebildin mi? İçlerinde bir yerlere gelebilmiş bir grup var mı sizden başka?
Kaan: O albümü dinlediğimde uzun yaşayacak bir grup çıkacağını tahmin etmedim. "La La La"yı Seattle'da yerel radyoda çaldıklarını hatırlıyorum. İki akustik gitarla, iptidaî bir kayıttı, ama albümde dinlenecek tek şarkı oydu galiba.
Nino Varon, "Eski Köprünün Altında" albümünü beğendi mi?
Kaan: Stüdyoya da gelmişti, hatta "Köprüaltı"nı dinlediği zaman elindeki bozuk paraları yere fırlattı, "olmaz böyle şey" diye bağırdı. Çok sevmişti.
NR1'e götürdüğünüz demolarda ne vardı?
Kaan: Ari'nin evinde, elektronik ortamda, davulları bilgisayarda yazarak kaydedilmiş beş-altı şarkımız vardı. "Yalnızlık Paylaşılmaz", "Dönek", "Dağlar Bağlar", "Bebek"... Bir de "Elleri Ellerime". Şimdi ters köşe oldu değil mi? *(gülüyor)* Son albümdeki "Elleri Ellerime", çok beklemiş, yıllanmış bir şarkıdır.
Niye bu kadar bekledi?
Kaan: İlk demo hali, küçük bir drum machine'de yazılmıştı. Enteresandı, dum tım tım dum tım tım bir havası vardı, Beck'in "Odelay"deki parçalarını andırıyordu. Canlıda o havayı bir türlü oturtamadık. Cengiz'le yıllar sonra başına oturduk, eline süpürgeleri alınca, hemen konuyu süpürdü. *(gülüyor)* Yeni albümdeki "Senden Daha Güzel" ve "Bu Aşk Beni Yorar" da eskidir. "Tövbe" birinciyle ikinci albüm arasında çıkmıştı. "Of" da bizle sekiz senedir seyahat eden bir parça.
İlk demoda "Köprüaltı" yok muydu? Onu ne zaman yaptın?
Kaan: O albümdeki diğer parçalar gibi Amerika'dayken yapmıştım. Nakaratı Amerika'da bitmişti, sonra sözleri burada tamamladım.
Eski Galata köprüsünü mü düşünmüştün?
Kaan: Evet, işin içinde o da var. Oradaki atmosferi fazla yaşamadım, yaşlar o zaman bayağı gençti çünkü. Kemancı'da, şurda burda bira içmişliğimiz var, ama köprüaltı çocuğuyuz diyemeyiz, oranın kültürüne tam dahil değildik.
Ari: Benim çocukken balık tutmuşluğum bile var, eski köprünün altında! *(gülüyor)*
Kaan: Köprü yandıktan sonra Kemancı Sıraselviler'de tekrar açıldığında ilk çalanlardan biriyiz Mad Madame olarak. Salı-pazar çalardık.
Demin Cengiz senin farklı vokal anlayışından söz etti. Şarkı söylemeye nasıl başladın?
Kaan: 16-17 yaşımdan önce hiç şarkı söylemedim ben. O yaşlarda bir gruba dahil olduğumda, bir müddet bas gitar, sonra gitar çaldım. Solistlik hissiyatım yoktu. Hiçbir zaman şarkılar şakımayı düşünmedim. Bugün bile hiçbir ortamda gitarı elime alıp şarkı söylemem. Aramızda şarkı bakarken söylerim, ama keyfe gelip de, hadi içiyoruz, hep beraber şarkı söylüyoruz demem. Sahilde şarkı söyleme modeli bende hiç olmadı. Sahilde sabaha kadar birileriyle gitar çalabilirim, ama şarkı söylemem.
Halbuki seni dinleyen doğuştan şarkıcıymışsın sanır. Peki ne oldu da mikrofonu önünde buldun?
Kaan: "La La La"yı yaptığımız Yakup (Trana) liseden arkadaşımdı. Fly diye grubumuz vardı. Ben bas, Ari de gitar çalıyordu. Bir akşam Ortaköy'de Bahane'de bira mira içerken, kafalar belli bir noktaya gelince, bir anda sahnede Tesla filan çalıp söylemeye başladık. Bar sahibi "gelin, burada çıkın" dedi.
Bunun bir başı olmalı. Evde kendi kendine söylemiyor muydun?
Kaan: 16 yaşımdayken, odamda söylemişimdir. Dandik stüdyolarda da, aramızda bir solist yoksa, mikrofona geçmişimdir herhalde. Evde bizimkilere şarkı söylediğimi hiç bilmem. Dışadönük insanlardan biri olmadım. Müzik özel bir şey olarak odada benimle kaldı.
Okulda falan?
Kaan: Yok yok, öyle koro, tiyatro falan, o kolları hiç kullanmadık.
Ari: Bizim okuldaki müzik hocası bu sesi fark etse Kaan'ı kapıdan kovardı zaten.
Batuhan: Lisede olay flüttü. İyi flüt çalan iyi şarkıcı olur zannedilirdi.
Kaan: Yıllarımızı blokflüte verdik. *(gülüyor)*
İlk ne zaman gitarın oldu?
Kaan: 14-15 yaşımda artık rock dinlemeye başlamıştım. Evde dedemin acayip küçük bir mandolini vardı, evde dın dın dın dın yapıyordum, herhalde biraz uzattım ki, babam bir gün gelirken Elvis gitar almış. Bilen abilerle ufak ufak çalmaya başladım. Sonra kaliteli bir Yamaha akustik aldım. Sonra da 18 yaşımda Amerika'da yaşayan halamdan siyah-beyaz sol Fender Strat istedim, herhalde sadeliği hoşuma gitmişti, yirmi seneyi geçti, hâlâ o gitarla çalıyorum.
O yıllara geri döndüğünde bugünkü durumuna bakıp şaşırıyor musun?
Kaan: Daha dün gibi geliyor baktığım zaman. Dolu dolu geçti. Kendimize çizdiğimiz yol tuttu. Bugün çok sevenimiz var, ama patlayacağız, ünlü olacağız diye çıkmadık yola. Yavaş yavaş yol aldık, bu bize yetti de arttı bile. Şöhret ikinci planda kalıyor. Esas yoğurt müzik, geri kalanı kaymağı. Fanlardan gördüğümüz sevgi inanılmaz. Gözlerinden okuyorsun, insanı çok şaşırtıyor. Mesela "Dibine Kadar" klibindekiler gerçek fanlar. Otobüslerle götürdük onları. Kilyos'ta, taş ocağında çektik klibi. Konser gibiydi, birebir çalıp söyledik.
Yeni albüme geçmeden önce Amerika anılarınızı dinleyelim. İkisi Memphis'teki Beale Street Festivali olmak üzere, 2008'de Amerika'da beş konser verdiniz.
Kaan: Memphis'teki festivalde her

ORTAKÖY'DE KAFALAR BELLİ BİR NOKTAYA GELİNCE, BİR ANDA TESLA FALAN SÖYLEMEYE BAŞLADIK. BAR SAHİBİ "GELİN, BURADA SAHNEYE ÇIKIN" DEDİ. ŞARKICILIK ÖYLE BAŞLADI.

DAVULUN SESİ
Duman albüm ve konserlerinden aşina olduğumuz Cengiz Baysal, artık grubun tam zamanlı davulcusu. Bilgi Üniversitesi'nde dersler veren Baysal'ın "Yıldızların Üstünde" ve "Candy and Milkshake" adlarında iki albümü bulunuyor. Diğer "dördüncü" Alen Konakoğlu ise, şu sıralar davulunu, hazırlıklarını sürdürdüğü kendi albümü için dövüyor.

sene bir ülkeyi onurlandırıyorlarmış, o sene de Türkiye'yi seçmişler. Organizasyonun içindeki insanlar bizi tercih etmiş. Üç günlük büyük bir festivaldi. Hazır bu adamları getirmişken iki kere çaldıralım dediler. Seyirciler arasında bizi tanıyan hiç yoktu, Türklerin sayısı sekizi-onu geçmiyordu. Amerikalılar ikinci parçadan itibaren sahneye yaklaşmaya başladılar, bayağı kalabalık oldu. Ertesi gün Memphis'in dışında bir gitar shop'a gittik, orada çalışan çocuk meğer bizi seyretmiş, yanımıza geldi, çok net bir biçimde "I'm fan" dedi. Ne çabuk! *(gülüyor)*

Neler çaldınız?

Kaan: "Koklayacaktım"la girdik, "Köprüaltı", "Lazım", "Seni Kendime Sakladım", "Öyle Yürekten" falan çaldık.

Aslında Memphis'te sizi seyretmek isterdik. Çünkü buradaki konserlerde Kaan artık neredeyse hiç şarkı söylemiyor. Her şeyi seyirciye bırakıyor.

Kaan: *(gülüyor)* Son konserlere bir gel. Söylüyorum. Yeni parçaları söylemesi keyifli oluyor.

Memphis'te başka neler yaptınız? Festivaldeki diğer grupları seyrettiniz mi?

Kaan: Santana'ya uzun uzun baktık, Lou Reed'i, Black Crowes'u, Jerry Lee Lewis'i seyrettik. Çadır sahnesinde Memphis'in eski blues'cularına takıldık. Backstage'de bizim yan odayı Aretha Franklin kullanıyordu, kraliçe gibi geldi geçti. Filmlerde gördüğümüz atmosferi birebir yaşadık. Konserler Mississippi'nin kenarına kurulu bir parktaydı. Jeff Buckley'nin boğulduğu yeri herkes birbirine gösteriyordu, biz de görmüş olduk. Martin Luther King'in öldürüldüğü binayı gezecektik, vaktimiz olmadı... Biz konuk grup olduğumuz için, "Sun Studio'da kayıt yapmak isterseniz, buyrun" dediler. Elvis Presley'in, Johnny Cash'in stüdyosu. Çok büyük değil, ama müthiş bir yer. Elvis'in söylediği mikrofon orada duruyor, müze gibi... Bütün aletler eski. Orada eski stil live bir kayıt aldık, "Sor Bana Pişman mıyım"ı çaldık. Rüya gibiydi.

"Duman I" ve "Duman II"yi İrlanda'da, Grouse Lodge stüdyosunda kaydettiniz. Nereden icap etti?

Kaan: Yurtdışında, eskiden beri rock çalınıp kaydedilen, bu kültürle yoğrulmuş bir ortam düşünüyorduk. Bir sürü stüdyo ihtimali arasında bunu çok sevdik. Dublin'e bir buçuk saat uzaklıkta bir dağbaşı. Yolda otlayan inekleri görüyorsun, kayıt yaparken pencerenin önünden atlar geçiyor. '70'lerde, '80'lerde revaçta olan, büyük rock gruplarının girdiği devasa bir stüdyo. Sahibi, bu tip stüdyoların artık tek tek kapandığını söyledi.

Ari: Orada 65 gün geçirdik. Şato gibi, şömineli mömineli, gotik bir çiftlik evinde kaldık.

U2'nun otelini gördünüz mü Dublin'de?

Kaan: Şehrin ortasında koca bir otel. Otele bizim stüdyonun sahibinin eşinin babası da ortak. Tam aristokrat tipler. Bizim stüdyonun sahibi Paddy Dunning aynı zamanda Dublin'de büyük bir stüdyo kompleksinin sahibi, ayrıca bir konser salonu var, bir nevi rock mafyası. *(gülüyor)* Çok tatlı bir insandı.

Batuhan: U2 ile o kadar samimiler ki, bir partide Bono'ya "ne berbat albüm bu" diye giydirmişler... Paddy'nin ayrıca bir okulu var, ses teknisyeni yetiştiriyor. Bizim albümü kaydeden çocuk da o okuldan çıkmaydı. Paddy'nin karısı Claire o kadar tatlı bir kadındı ki, sabahlara kadar partilere takılıyor, ama öğle yemeğimizi kendi elleriyle önümüze getiriyordu.

Kaan: Hepsi bizi çok sevdi ve müziğe de bir şekilde girdiler.

Batuhan: Özellikle miksleri evin içinde yüksek sesle dinlemeye başladığımız zaman, odalardaki herkes yanımıza gelip çok beğendiğini söylüyordu.

Ari: Paddy, "Elleri Ellerime"ye taktı. Gidiyor, geliyor, "allahaşkına, şunu bir daha koyun" diyor.

Batuhan: Biz oradayken stüdyoya Loyd Grossman diye bir adamın grubu geldi. Prodüktörü 75 yaşında, Geoffrey Haslam adında eski bir kurt. Velvet Underground'un, MC5'ın efsanevî albümlerinin prodüktörlüğünü yapmış bir adam. "Sarhoş"ta kendinden geçti, danslara filan başladı. Tutturdu, şunu İngilizce yapın diye...

Bu Loyd Grossman kimmiş?

Kaan: Aslında aşçıymış. Kendi bulduğu bir sosla tanınıyor. Gençliğinde müzik yapmış, bu sos işinden çok zengin olunca, parayı bastırıp şimdi albüm yapmak istiyor. Yanındaki tipler de, '80'lerde punk yapmış akranları. Melodik punk tarzı şarkılar çalışıyorlardı. Lloyd gitar çalıyordu, Morrissey havalarında Valery isminde bir de solist vardı. Bu solist Guinness ailesindenmiş, kendini müziğe vermiş, ailenin yüz karası diye anlatılıyordu. *(gülüyor)*

Batuhan: Ses teknisyenimiz James Durkin, Rock'n Coke'a sırf bizi görmek için geldi. Onunla çok iyi anlaştık. Canlı kayıt istediğimizi, gerçek zamanlı çalmayı sevdiğimizi söyledik, hemen eski stil, herkesin aynı anda çalacağı bir ortam hazırladı bize.

Kaan: James ikinci hafta yavaş yavaş Türkçeyi sökmeye başladı... Ne konuşursak ağzımıza bakıyor, elinde kâğıt-kalemle Türkçe sözcükleri yazıyor, bize "tamam" filan diye cevap veriyor... Vokal kayıtları yapılırken yürüme sesimi, sigara-içki içme sesimi de kaydetmiş. "Dibine Kadar'ın önüne şu sesleri de koyalım" dedi, boşver dedik, fazla tiyatro olmasın!

Aslında bu albümdeki şarkılarda epey tiyatro havası var. "Sor Bana Pişman mıyım" sanki bir müzikalden fırlamış gibi... Bollywood havasında bir klip bile çekilebilir!

Kaan: İlk yola çıktığımızda düz rock

KRİZ OLMASAYDI DA MEMLEKET GÜLLÜK GÜLİSTANLIK DEĞİLDİ. GELİR EŞİTSİZLİĞİNE BAKINCA, KÖKTEN HALLEDİLMESİ GEREKEN BİR SORUN OLDUĞU GÖRÜLÜYOR.

MICHAEL JACKSON'A SELAM
Duman, bu seneki Rock'n Coke'ta Michael Jackson'dan "Billie Jean"i de seslendirdi.

bir parçaydı, sonra stüdyoda oralara kadar gitti. Parçanın bize verdiği havayla, aramızda espriler yapmaya başladık: Sanki elimizde mumlar, şarkıyı dansederek söylüyoruz. Biraz Azeri durumları ya da çayda çıra gibi. *(gülüyor)*

Ari: Cengiz'in sepeti değişik ritmlerle dolu. Onlardan bir avuç atınca, bütün grup oradan yürüyor...

Kaan: "İyi de Bana Ne" de enteresan bir hava bence. Başındaki o dada dada dada dada bap bap bölümleri, bana çok absürd geliyor. Askere gitmeden önce kafamda dönüp duruyordu. Askerdeyken şunu unutmayayım, geliştireyim diye kendi kendime çalıyordum. Bölükte Nakşi adında Roman bir kemancımız vardı. Kendi tabiriyle, "bala bala bala bala bap bap" bölümlerine kemanıyla öyle bir katıldı ki, iyice acayip noktalara gitti şarkı.

Sözler nasıl oluştu?

Kaan: Sosyal içerikli bir şeyler yazayım istedim. "Altınlarımızı çaldılar / Topraklarımızı verdiler / Ülkeyi çoktan sattılar / İyi de bana ne..." Sonunu punk'a bağladık. Bazen stüdyoda manyaklık yapalım diyoruz, sonra o manyaklıklar öylece kalıyor. *(gülüyor)* Ama zaten punk isteyen bir şarkı, sözleri itibariyle. Ülke çapında bir hırsızlık durumu yok mu yani? IMF, Dünya Bankası olsun, politikacıların götürdükleri olsun, zaten kim götürmüyor ki, herkes bir şeyler götürüyor. "İyi de bana ne" derken, herkesin sorumluluk sahibi olması gerektiğine dair bir ters dolmuş var.

Şarkıda "hiç düşünmeden kardeşini boğazlayanlar"dan da bahsediyorsun.

Kaan: Kürt sorununa bakınca, kardeş kardeşi boğazlamıyor mu? Hepimiz aynı gemideyiz, ama gemi batıyor... Mesela son dönemdeki TRT'nin Kürt televizyonu iyi bir hareket. Milletin birbirini boğazlamasını kökten halledemez, göstermelik kalır, ama başka konular halledilirse, belki o zaman o televizyonun keyfini çıkarabilirler. Çoktan olması gerekirdi, yine de bir ilerlemedir. Kaç sene oldu ki Ahmet Kaya olayı olalı, şimdi fikirler bir anda değişiverdi...

"Rezil"e ne diyorsun? O şarkı niye başınıza bu kadar iş açtı?

Kaan: Onu da sen söyle. *(gülüyor)* Anlaşılamadık. Onun cevabı "Dibine Kadar"ın ilk kıtalarında saklı. *(Yazdım çizdim hayal ettim / Sazla sözden ibarettim / Arkamı döndüm emanet ettim / Anlayamadın ya.)* "Rezil", yazarken gayet normal bir şarkı gibi geldi. Dinle ve inançla dalga geçtiğimi söylüyorlar, ama öyle bir hissiyatla asla yaklaşmadığım için bu olacakları tahmin edemezdim. "Lem yelid" sözcüğünün İhlas suresindeki bir ayette geçtiğini herkes biliyor. Şarkıda, dinî simgeleri kullanarak kendine çıkar sağlayanları protesto ettiğimi de herkes biliyor olmalı bence. Anlamazlıktan mı geliyorlar acaba? Sadece o satırı mail'lerle ve cep telefonlarıyla insanlar birbirine yolluyor. O satırı görenler, şarkının gerisini de öyle sanıyor. Halbuki parçada bu işin felsefesiyle, inançla alâkalı bir şey yok. Sosyal bir yaraya değiniyor, dini istismar edenlerden bahsediyor. Kutsallıkla bağdaştırmaya gerek yok. Dinî duyguları istismar edenleri zaten karşıma alıyorum, benim lafım onlara.

Sizin dindar hayranlarınız da var. Mesela konserlerinizde türbanlıları da görüyoruz.

Kaan: Tabii ki olacak. Müziğimizi insanları, kültürleri birleştirmek için yapıyoruz. Trabzon'dan bir din hocası geçen gün menejerimizi aramış. Çünkü o malûm mesajlar ona da gitmiş. Adam merak edip albümü dinlemiş. İnsanların nasıl bu kadar yanlış anlayabildiklerini anlayamamış.

Ari: Ayeti değiştirdiğimiz söyleniyor, halbuki değiştirmedik, sadece iki kelime kullandık.

Din istismarının Türkiye için temel bir tehlike olduğunu mu düşünüyorsunuz?

Kaan: Türkiye tarihinin her döneminde süregelen bir durum, ama bu son dönemlerde daha fazlalaştığını düşündüğüm için bu şarkıyı yazdım. En basit örneği Deniz Feneri olayı, değil mi? Aslında en temel meselenin ekonomi olduğunu düşünüyorum. Eskisinden çok daha fazla aç insan var bu ülkede. Toplum bence delirme noktasında. Herkes krizden bahsediyor, evet ama, kriz olmasaydı da memleket güllük gülistanlık değildi. Gelir eşitsizliğine bakınca, kökten halledilmesi gereken bir sorun olduğu görülüyor.

Kamuflaj ve Nicoa isminde iki rap'çi "Duman Diss" diye bir şarkı yazıp internete koymuş. Sizi protesto ediyorlar.

Kaan: Dinlemedik, bilmiyorum. Böyle sanatsal yoldan protesto edilsin, karşılıklı atışılsın, bayılırız.

Aynı rap'çilerin "Üşüyorum Muhsin Reis", "Türkan Saylan Diss" gibi parçaları da var.

Kaan: Tamam, mesaj alındı. *(gülüyor)*

(Parçayı beraber dinliyoruz... Sözlerde suçlama niyetine Darwin, Marx, siyonizm, masonluk, içki, uyuşturucu, sulu kan, şeytan, ateizm gibi bir sürü laf geçiyor.)

Kaan: İlham vermişiz. Sonuçta onlar da müzikle, sanatla uğraşıyorlar, kelimeleri kıvırmak da bir hüner ister. Sanatçı ruhlu çocuklar, demek ki ilhamı böyle almışlar. Hiç değilse belden aşağı vurmuyorlar.

Batuhan: Daha ne yapsınlar ya?

Sahneye sarhoş çıkmayı neden bu kadar olay haline getirmişler acaba?

Kaan: Sonuçta orada konser verebilecek kadar kendimizdeyiz. Kendini kaybettiren sarhoşluk da vardır, ayakta bile duramazsın, sanatını icra etmen zorlaşır. Biz çok güzel dengeliyoruz. İçmeyene zorla içirdiğimiz yok... Rap'te çok söz yazmak gerektiği için boş buldukları her yere bu konuyu da sıkıştırmışlar herhalde. Aslında kendileri de yeri geldiğinde rakı-balık yapıyorlardır belki. *(gülüyor)* Herhalde bu rap'çi kardeşlerimiz de en az bizim kadar bu ülkeyi seven çocuklardır. Ama bir şekilde farklı taraflardayız.

İdil Biret konserindeki olaylara bakıp "bizim de başımıza gelebilir" diye düşündünüz mü?

Kaan: Geldi zaten. Antalya'ya konsere gidecektik, bazı dernekler kendi aralarında örgütlenmişler, "gelmesinler" demişler. Demokratik açıdan her çeşit protestoya açık olmak lâzım. Neticede Antalya'ya gittik, çok güzel bir konser oldu, şarkıları hep bir ağızdan söyledik.

"Rezil"i konserlerde çalmaya çekiniyor musunuz artık?

Kaan: Birçok konserde çaldık, ama Antalya'da çalmadık mesela. Karşındaki seni anlayamamışsa, onu daha da kudurtmanın âlemi yok. Bir olaymış gibi kullanıp daha da üstüne gidelim diye düşünmeyiz. "Rezil", diğer parçalarımız gibi bir parça. Çok da keyif alarak çalıyoruz, içinde davul solosu var, uzun bir gitar solosu var.

Sizi bu şarkıdan dolayı özür dilemeye zorlasalar?

Kaan: Hayır, ben yanlış ve kötü bir şey yaptığıma inanmıyorum ki.

Ülkede ciddi bir dindarlar ve laikler çatışması oluştu. Bir taraf nasıl "ya Allah" diyorsa, diğerleri de aynı tonlamayla "ya Atatürk" diyebiliyor.

Kaan: Sunî bir şekilde yaratılmış kutuplar bunlar. Bunu görelim, uyumayalım diyoruz şarkılarımızla... "Ya darbe ya şeriat" gibi gösteriliyor fotoğraf. Bunun başka bir yolu yokmuş gibi lanse edildiği için, insanlar çabuk gaza gelip çok uç noktalara gidiyorlar her iki tarafta da.

Batuhan: Gaza bu kadar kolay gelmenin sebebi, işsizlik sorununa tamamen boşverilmesi. Rekor düzeyde işsizlik var, bu kadar insan neyle ilgilenecek? Ya o tarafa geçecek, ya bu tarafa. Cebinde paran yok ve sokaktasın.

Cengiz: İletişim kopukluğu son haddinde. "Rezil"in bahsettiği problemden en fazla mağdur olanlar dindar insanlar. En fazla istismar edilenler de onlar. Aslında bu şarkı, bir açıdan bakarsanız, dindar insanların yanında duran bir şarkı.

İnternette Arapça sitelerde de isminize rastladık.

Kaan: "Rezil" yüzünden, öyle mi?

Hayır, Arap ülkelerinde de sizi sevenler var, sitelerde klipleriniz gösteriliyor.

Kaan: Ben de "Rezil" yüzünden bütün Arap yarımadası üstümüze geliyor zannettim. *(gülüyor)* Zaten bence bu şarkıdan onlar hiç alınmaz. Çünkü Arapça anadilleri. Bizim için Arapça uzak ve o yüzden de kutsal kabul ediliyor.

Sevdiğiniz Arap sanatçılar var mı?

Kaan: Fransa'daki Araplardan kurulu Orchestre National de Barbès'i Cengiz dinletti. Acayip bir enerji... Keşke Arap ülkelerinden çağırsalar da gitsek, müziğimiz onlara çok yakın gelir. Mısırlı Ahmet'i alır, gideriz. Açıkhava'da bir kere Mısırlı Ahmet'le çaldık, acayip kopuşlar oldu.

Alaçatı Babylon'da da İlhan Erşahin'le çalmıştınız.

Kaan: New York'a gittiğimizde onun barı Nublu'ya da uğramıştık. Gitarlar arabadaydı, aldık, taktık aletleri. 45 dakika tek bir parçaya kaptırdık. Çok güzel bir elektrik çıktı. Sonra bizimle aynı dönem İlhan Alaçatı'da çalacağı için, beraber takılmamız konuşuldu. Provasız, sıfırdan girdik.

"Bu Akşam" o akşam nasıl reggae'ye döndü?

Kaan: Daha önce başka konserlerde de reggae boyutuna çekiyorduk şarkıyı. İlhan'la daha geniş bir açılım yaptık.

Cengiz: O parçanın esas hissiyatı shuffle'dır. Eski püskü bir blues barında çalıyormuşuz gibi Chicago shuffle odaklıdır.

Kaan: Şarkıyı kaydettikten sonra, sırf keyfimize Stewart Copeland stilinde takılıp alternatif bir versiyon yapmıştık. Bilinçaltımıza oradan işlemiş olabilir.

Cengiz: Evet, ska-funk gibiydi.

Ska-punk mı, ska-funk mı?

Kaan: Punk demedi, funk dedi. Punk demez o. *(gülüyor)*

Ari: P'leri söyleyemez. *(gülüyor)*

Yeni albümdeki şarkılardan hangisi reggae'ye uyar?

Kaan: Aslında yapılsa hepsi uyar.

Bir Duman reggae tribute albüm yapılsa nasıl olur?

Kaan: Onu da biz yapalım. *(gülüyor)*

Peki Duman arabesk tribute?

ÜLKE ÇAPINDA BİR HIRSIZLIK DURUMU YOK MU YANİ? HERKES BİR ŞEYLER GÖTÜRÜYOR. "İYİ DE BANA NE" DERKEN, HERKESİN SORUMLULUĞUNA DAİR BİR TERS DOLMUŞ VAR.

→59

Kaan: O da uyar. Olmuşken, A yüzü arabesk, B yüzü reggae tribute olsun. *(gülüyor)*

Şarkılarınızı sizinkinden farklı tarzlarda yorumlayanlar var mı?

Kaan: Birkaç sene evvel "Bu Akşam"ı rap yapmışlardı.

Bir kadın şarkıcıdan Duman şarkısı dinlediniz mi hiç?

Batuhan: Göcek'te bir barda bir abladan dinledim, "Bebek"i söylüyordu, çok da güzel söylüyordu.

Bulutsuzluk Özlemi'nin 20. yıl konserinde Nejat Yavaşoğulları sizi onore etti, "Duman şarkılarında mânâ ve ruh var" dedi.

Kaan: Sağolsun, güzel günlerdi, stüdyoya da gittik, "Uçtu Uçtu"yu prova ettik beraber. Gençliğimizden kalan parçalardandı, "Uçtu Uçtu" bir türlü uçmadı beynimizden. *(gülüyor)*

Duman şarkıları temelde çok basit şarkılar, ama içlerinde o kadar ince ayrıntılar var ki, her dinleyişte yeni bir oyuncak keşfediyor insan.

Kaan: Kendimize hazırladığımız küçük tuzaklarımız var, takıldığımız bazı nüanslar oluyor, onlar sonradan dinleyici tarafından da algılanabiliyor. Mesela "Rezil"in davul track'i, bir kez çalınanın bir daha çalınmadığı bir caz track'i.

Cengiz: Rock'ta parçalar kendini tekrar eden ritmik yapılarla götürülür. Ama "Rezil"de, ritmin aksanlarını çalan, ama devamlı emprovize bir şekilde o aksanlar etrafında dönen bir ritmik hat var. Kendini tekrar etmese de parçanın iskeletini belirtiyor devamlı. Bu caz fikrini enerji olarak rock stiline uyarlayıp estetik olarak güzel bir şey çıkarabilir miyiz diye düşündük.

Kaan: "Dibine Kadar"ın ikinci kıtasını "anlayamadın ya" diye bitirmem gerekiyor, ama tek nefeste bütün kıtayı söyleyince, o kelimenin çıkacak nefesi kalmadı. Sadece bir nefes verip rahatlama sesi aynen kaldı. Normalde canlı kayıtta şarkıları grupla beraber söylerim, ama esas vokalleri sonradan kaydederim. Bu albümde canlı kayıttan da vokaller bıraktık. Mesela "Elleri Ellerime" baştan aşağı öyle. Nida tipi sesleri de orijinalden bıraktık.

"Elleri Ellerime"de mutlak sessizlikler var.

Kaan: İrlanda'da Paddy dinlerken "ne oldu, parça bitti mi" diye şaşırıyordu, sonradan en sevdiği parça o oldu. İlk demomuzda da drum machine'in üstündeki bir zille parçayı pfsssst diye sessizliğe bırakıyorduk. Canlıda süpürge kurtardı bizi.

Cengiz: Fırça çalımı caz davulcusunun yaptığı bir şeydir, o stili kullandık. Bazen ipe sapa gelmez fikirler deniyoruz, ses dengesi olarak parçaya oturuyorsa kullanıyoruz.

Kaan: Nakaratlara çok dikkat ediyoruz. Nakarat, parçanın en can alıcı noktasıdır. Dönen, tekrarlanan bir temadır, şarkının patlama anıdır.

Cengiz: Bu teze tek ters düşen parça "Yalan". Ama bir kontrast yarattığı için yine parlıyor. Açılarak değil, kapanarak parlıyor. A'sı türkü gibi yüksekten okunan, nakaratta "e onun adına da yalan derler" derken kapanan bir parça.

Senin gitarda hiç yapmadığın şeyler yaptığın oldu mu bu albümde?

Batuhan: "Tövbe" ve "Kümbela"nın solosu tamamen doğaçlama... Kendi gitar tonumun dışına çok az çıkıyorum. İlk albümden beri aynı setup'ı kullanıyorum, aynı gitar, aynı Peavey ampli. Stüdyoya, sahnede kullandığım gitarla giriyorum. '72 yılına ait bir Fender Telecaster, benim elime '93'te geldi...

Cengiz'e soralım: Biz seni cazcı biliyoruz. Rock seni ne kadar ilgilendiriyor?

Cengiz: Müziğe başlangıcım klasik rock'tur, Deep Purple, Rainbow...

Kaan: Türkiye'de nedense Deep Purple'cılık yayılmıştır. Ben Led Zeppelin'ciyim: Onlarda Arap müziği de var, eski blues da...

Cengiz: Cazcılık, çaldığınız enstrümanın doğasıyla ilgili. Enstrümanınız üstünde daha derine gittikçe, eski ustalara bakıp caza varıyorsunuz. Beni davul, caza yönlendirdi.

Los Angeles'ta ne yapıyordun, okuyor muydun?

Cengiz: Evet, gittiğim okulda güzel bir big band vardı. Müzik okulu seçerken bir davulcu iyi big band nerede diye bakar. Büyük bir grubu sırtınızda taşımayı öğrendiğiniz yer, big band'dir.

Büyük grup derken Duman'ı mı kastediyorsun?

Cengiz: *(gülüyor)* Hayır, sayı olarak büyüklüğü kastediyorum.

Ari: Cengiz istese bizi tek koluyla kaldırır. *(gülüyor)*

Batuhan: Cengiz'in "Candy & Milkshake"i benim favori albümüm. Kaan da arabada hep onu dinliyor.

Kendini bu çeteye tam mânâsıyla girmiş hissediyor musun?

Cengiz: Ruhen öyle hissediyorum. İpe sapa gelmez fikirleri denemekten bahsettim demin. Rock'u, popu, şarkı müziğini geçelim, caz gibi tarzlarda bile çok kısıtlandığınız ortamlar oluyor. Oysa Duman'ın ortamı, aklımda fikir olarak ne varsa hiç çekinmeden ortaya atabileceğim ve kimsenin bana deli gözüyle bakmayacağı bir ortam. Hem sanatsal, hem arkadaşlık olarak mutluyum.

Son zamanlarda birlikte takıldığınız bir film, kitap falan var mı?

Ari: "Zeitgeist" var. Yeni dünya düzeniyle, 11 Eylül'le ve komplo teorileriyle ilgili bir belgesel film. George Bush'un dedesine, hatta mitolojiye kadar iniyor.

Kaan: Emir Kusturica'nın

"REZİL"DE DİNİ SİMGELERİ KULLANARAK KENDİNE ÇIKAR SAĞLAYANLARI PROTESTO ETTİĞİMİ HERKES BİLİYOR OLMALI BENCE... ANLAMAZLIKTAN MI GELİYORLAR ACABA?

60→

"Maradona"sını seyrettik. Bir yönetmen harikası. Adam futbolla Maradona'nın solculuğunu, Amerikan politikalarının yanlışlığını, İngiltere-Arjantin maçını harmanlamış. Orta sahadan sekiz kişiyi çalımlayıp attığı meşhur gol vardır. İlk adamı çalımladığını gösteriyor, film 15-20 dakika gidiyor, sonra ikinci adamı çalımlıyor, bir 10 dakika daha. Bütün filmi o golle bağlamış. Maradona'nın kiliseleri var, oradaki evlilikleri gösteriyor. Damadın eliyle gol atması lâzım evlenmeden önce. *(gülüyor)* Maradona için bestelenmiş bir de marş var. Sahnede kendi söylüyor. Filmin sonunda Manu Chao da şarkı söylüyor, bir duvar dibinde...

"Manası Yok" şarkınız filmlerde kullanılıyor.

Kaan: Ferhan Şensoy çok sevdiğimiz bir kişi. Onun oynadığı "Pardon" filmine verdik. "Pandoranın Kutusu"nun da çok şahsına münhasır bir film olacağı söylendi bize. O filmde de "Manası Yok"u söylemişler, ama daha seyredemedik.

Keşke seyretseydiniz. Dumancıyım diyen birinin kendini bulabileceği bir film.

Kaan: O zaman kesin seyredeceğiz, kaçarı yok.

Yönetmen Yeşim Ustaoğlu, şarkıdaki "gaflet" sözcüğünü altyazı için İngilizceye çevirmekte ne kadar zorlandıklarını anlattı.

Kaan: Almanya'ya turneye gitmiştik, orada Almanya doğumlu, organizasyon yapan bir boksör kardeşimiz vardı. "Gaflet nedir abi?" diye üstümüze geldi. Onda anlamsız bir kelime olarak tınlıyor, ama gene de şarkıyı çok seviyor.

Türkçeye özel bir düşkünlüğün olduğunu düşünüyor musun?

Kaan: Türkçe sevgisi bizde full! *(gülüyor)*

Türkçenin en vurucu hali hangi yazarda veya hangi eserde yatıyor sence?

Kaan: Nâzım Hikmet. Nokta. Madem "en" dedin!.. 20-21 yaşındaydım, buradan Amerika'ya bütün ciltlerini götürmüştüm. Başka bir yazara (Yakup Kadri) cevap verdiği bir şiir vardır. Tam bir diss. *(gülüyor)* "Kıvır kuyruk kalemini kalbine sok, bir akrep gibi intihar et" diyor sonunda.

Aynı soruyu size de soralım.

Batuhan: Ben Yaşar Kemal derim.

Ari: Çetin Altan diyebilirim.

Cengiz: İhsan Oktay Anar romanları o kadar sofistike gözüken bir dil içinde bile çok rahat akıp gidiyor. Bir tek "Suskunlar"da biraz zorlandım doğrusu, tasvir işlerine çok derin girdiği için herhalde.

Herkesin bir çocukluk şarkısı vardır, sizinkiler ne?

Batuhan: "Yalnız benim için bak yeşil yeşil".

NİNO VARON'UN GÖZÜNDEN KAAN TANGÖZE VE DUMAN

DOKUNUNCA DOKUNDURUYOR

Nino Varon: **Kaan, Büyükada'da bizim en iyi arkadaşlarımızın oğludur. Kaan ve oğlum Richie beraber büyüdüler. Yakup da, Ari de arkadaşlarımın oğulları. Hepsinin babasıyla top oynadım. Enteresan çocuklar. Para getiren müziğe değil, biraz felsefeye dönükler, idealistler.**

Kaan deyince ben "La La La" şarkısını düşünürüm. Seattle'da Kaan ve Yakup, Mad Madame olarak yaptıkları bir kaydı oradaki bir "new talents" plak şirketine yollamışlar. O kaydı ben de dinledim. Dört şarkılık bir kasetti, hatta şarkılardan birinin ismi çok galizdi. *(gülüyor)* **O kasette, Türkiye'nin enternasyonal listelere sokabileceği bir şarkı vardı: "La La La". Kaan'ın bu proje için babasından 650 dolarlık bir isteği oldu. Babası "ne yapayım" diye bana sorunca "vereceksin oğlum, çünkü burada 'La La La' diye bir şarkı var" dedim. 650 doları yollattım. 1350 şarkı arasından ilk 10'a kalmışlar...**

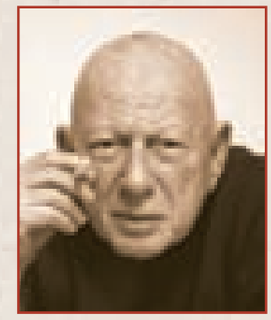

Kaan'ın çizdiği resimleri biliyor musun? Kurtuluş'taki dairesinde bana şarkılarını dinletirken gösterdi resimlerini. Renkli resimler yapmış, bir takım insanlar çizmiş. Tam sanatçı çocuk, doğuştan fırlama. Ben orada "I Shot the Sheriff" gibi şarkılar gördüm, o şarkılardaki hitleri gördüm.

Prodüktörlükte Nilüfer, Tanju Okan ve Kayahan benim özel sanatçılarım oldu. Nejat Yavaşoğulları "Kütürdet" şarkısını getirince, "Türkiye'de bu manyağa plak yapılmayacak da kime yapılacak" dedim. *(gülüyor)* **Kazım Koyuncu'nun farkına çok geç vardım, bu da benim ayıbım... '90'ların sonu benim plakçılık dönemimin ölü zamanıydı. Murat Akad'ı Show Radyo'dan tanıyordum. Ona "Duman ileride çok büyük olay olacak" dedim. Fakat müthiş bir kontratla çocukların elinden her şeylerini aldılar. Kızmıyorum, demek ki bu işin de kaderi böyleymiş.**

Duman'ın sound'u hiç alıştığım bir sound değil. Ben rock'ta Foreigner'cıyım, Doobie Brothers'çıyım. Lisanımız da rock'a pek yakışmıyor, ama Duman gibi yakıştıranlar kazanıyor. Kaan'ın tişörtünü çıkarmasından, yakışıklı olmasından, güzel çığlık atmasından dolayı değil, rock'u Türkçe söyleyenler içinde en ciddisi olduklarından dolayı başarılı oldular. "Köprüaltı" kolay yazılacak bir şarkı değildir.

Kaan, bazı şarkılarında "dikkatli ol" nasihatını ilk benden duyar. "Oğlum ne yaptın" diyorum, "abi, biraz dokunduk" diyor. Çocuğa bir şey dokununca o da dokunduruyor. Dokundurması da lâzım yani, değil mi? Sanatçının bir tavrı olmalı. "Dönek", "Rezil" gibi şarkılar kalıcı olacaktır. Ben siyaset yapılan şarkıları asla çıkartmadım. Benim için müzik aşktır. Suya sabuna dokunmama karakterinde bir adamım, yumuşağım. Şarkının ismine bak: "Dönek"! Gruba bulduğu isme bak: Duman! Hay ben senin kafana... *(gülüyor)*

Kaan çok faça bir çocuktur. Her zaman sakindi, şimdi bir canavar sahnede. Solaktır, güzel resim verir, yüzü enteresandır. Biraz donuktur kerata ama, bir-iki filmde oynarsa, bir dünya adamı yaratılır bu veletten. Bence Türk hükümetinin Kaan'dan bir dünya artisti yaratması gerekirdi. Ama sound bu mu olurdu, grupla mı, yoksa tek başına mı olurdu, bilmiyorum. Bunun bir laboratuarının yapılması lâzımdı. Bana sorarsan, bir şarkıda Carlos Santana'yı, bir şarkıda Eric Clapton'ı koyardım. Böyle bir albümü 1 milyon dolara yapabilirdik. Rock enternasyonaldir. Bizim çok karışık müzik karakterimizden çıkmış bir rock'u herhalde bütün dünya alırdı.

Duman'ın konserine de gittim, o olayı da gördüm. İki kere gittim, yetti bana! *(gülüyor)* **Bir konserde babası ve annesiyle oturuyordum. Kalktım ayağa, "bu Kaan'ın babası, bu da annesi" dedim, gençler onları alkışlamaya başladı. Anne-babası oğullarını seyrederken heyecandan ölüyorlar, salyalarını topluyoruz.** *(gülüyor)* **Kaan'ın büyükannesi de çok enteresan kadındır, bir fenomendir. 80 yaşında kadın Beyoğlu'nda, Mephisto'ya gidip Duman'ın ilk CD'sini istemiş. Manzaraya bakar mısın?** *(gülüyor)* **Sonraki sahneleri ben ekledim: CD mağazasına giren yaşlı kadını gören kolları dövmeli tezgâhtar "teyzeciğim, burada tuvaletimiz yok" deyip kapıyı gösteriyor, "hayır evladım, ben Duman CD'si istiyorum" deyince tezgâhtar düşüp bayılıyor.** *(gülüyor)*

KEŞKE ARAP ÜLKELERİNDEN ÇAĞIRSALAR DA GİTSEK, BİZİM MÜZİĞİMİZ ONLARA ÇOK YAKIN GELİR. MISIRLI AHMET'İ ALIR, GİDERİZ. BİR KERE ONUNLA ÇALDIK, ACAYİP KOPUŞLAR OLDU.

Ari: Vay, Ahmet Özhan ha! *(gülüyor)* Ben çocukluğumdan bir şarkı hatırlamıyorum. Evde "bu çocuk müziğe kabiliyetli" dedikleri ben değildim, kardeşimdi.

Cengiz: "Neden saçların beyazlanmış arkadaş".

Kaan: Valla benden de bir şey çıkmıyor, "Bir mumdur, iki mumdur" olabilir mi acaba? Ya da "Dom dom Kurşunu"?

Batuhan: "Dom Dom Kurşunu"nu cover olarak çalışmayı epey zamandır düşünüyoruz.

Kaan: Yalnız "Dom Dom Kurşunu" değil, Aşık Mahzuni'nin daha ne parçaları var ki, ortalığı dağıtır. Bir parçada şöyle diyor: "Dakikamda bin yıl gizli gizli."

Ari: "Dakikam içinde yıl gizli gizli".

Kaan: *(gülüyor)* Ben bin mi yaptım onu? Demek öyle bir etki bırakmış ki bende.

Rock'n Coke konserinde "Her Şeyi Yak"ın içinde "Billie Jean"i yorumlamanız herkes için çok şaşırtıcı oldu.

Kaan: "Her Şeyi Yak"ın içine genellikle "Another Brick In The Wall" ya da Moby'nin kullandığı eski bir blues'u katıyorduk. Konser öncesi stüdyoda takılırken, "Billie Jean"i mırıldanmaya başladık, iki-üç kere üstünden geçtik, oldu. Öyle içimizden geldi. Michael Jackson'ı hepimiz çok severiz.

MTV Mash Up DJ'leri "Smells Like Teen Spirit"le "Billie Jean"i üst üste bindirip kaydettiler, dinlediniz mi?

("Smells Like Billie Jean"i dinletiyoruz)

Kaan: Fikir çok iyi. Bu "Billie Jean" de öyle bir parçaymış ki, her şeye uyuyormuş. Biz de bir tek biz uydurduk sandık. *(gülüyor)* Bizim İrlanda'daki stüdyoda Michael Jackson da kayıtlar yapmış. Ben dört-beş gün şatoda, Michael Jackson'ın odasında kaldım, aynı yastığa baş koyduk. *(gülüyor)*

Batuhan: Birkaç gün orada kayıt yapmış. Bizzat kendisi davul çalmış. O kayıtlar daha gün yüzüne çıkmadı. Orada bir keyboard'u duruyordu, ama çok dandik bir keyboard'du, sanki gazeteden çıkmış gibi. *(gülüyor)*

Ari: Odada tütsüleri de vardı. Kaan her gün bir tane yakıyordu.

Kaan: Michael bırakmış, sağolsun. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Derya Bengi - Çiğdem Öztürk***

f→

FREESTYLE MUSIC PARK

ABD'de, Güney Karolina eyaletinin Myrtle Beach kasabasında 55 dönümlük araziye kurulan rock temalı lunapark. 2008 nisanında ünlü kafe zincirinin sahipleri tarafından Hard Rock Park adıyla açıldı. Şaşaalı açılış törenine damga vuran konser için Moody Blues ve Eagles grupları yeniden bir araya geldi. Parkta bu iki grubun da adını taşıyan özel eğlence birimleri oluşturulmuştu. Ancak geniş reklam ve promosyon kampanyasına rağmen dev tesis beklenen ilgiyi görmedi, altı ayda iflas edip el değiştirdi. 2009 mayısında Freestyle Music Park adıyla yeniden açıldı.

FMP'yi öteki lunaparklardan ayıran en önemli özellik, eğlence birimlerinin tamamının rock tarihindeki temalardan esinlenerek hazırlanması. Bilinen lunapark birimlerinin konsepte

uygun biçimde düzenlendiği parkın içinde ayrıca bir de 10 bin kişilik anfi-tiyatro bulunuyor. Canlı performansların ve başta lazer olmak üzere envai çeşit teknolojik ekstravaganzanın sergilendiği günlük şovlar, lunaparkın dört bir yanındaki sahnelerde sürekli olarak tekrarlanıyor. Her gece Queen'in "Bohemian Rhapsody" şarkısıyla yapılan kapanış şovu parkın sembolü hâline gelmiş durumda.

Ancak başlangıçta Rock & Roll Heaven, British Invasion, Lost in 70's, Born in the USA gibi adlar alan tematik bölümler, bugün başka adlar aldı. Örneğin parkı çepeçevre kuşatan roller-coaster'ların en büyüğü olan ve zeplin şeklinde tasarlanan "Led Zeppelin - The Ride", yeni sahipler tarafından "Zaman Makinası" olarak değiştirildi.

Bu değişimin sebebi, FMP yöneticilerinin HRP'nin iflasının eğlence birimlerinin rock gruplarına angaje edilmesinden kaynaklandığını düşünmesiydi.

Ne var ki, karar başarılı birimlerin de tarihe karışmasına neden oldu. Moody Blues'un ünlü şarkısından esinlenerek oluşturulan ve dev karanlık mekânda türlü ışık oyunlarıyla yapılan "Nights in White Satin" saykodelik tren gezisi, halk oylamasında 2008'de ABD'nin en önemli üç büyük atraksiyonundan biri seçilmesine rağmen bugün yerini Monsters of Rock gezisine bırakmış bulunuyor.

S→

SMITH, WILLIAM EUGENE

1918 Wichita - Kansas doğumlu Smith, ilk fotoğraflarını 15 yaşında yerel gazeteler için çekti. 1936'da Wichita'daki Notre Dame üniversitesinde fotoğraf öğrenimine hak kazandıktan bir sene sonra, bursu yaktı, şehri terkedip New York'a göçtü. Eğitimini New York Fotoğraf Enstitüsü'nde sürdürdü. 1937'de Newsweek'te çalışmaya başladı. Orta format fotoğraf makinalarını kullanmayı reddettiği için işine son verildi, serbest çalışmaya başladı. İnatçı tabiatı ve aksi mükemmeliyetçiliği yüzünden muhafazakâr basınla kanı uyuşmadı. 1939'da Life dergisine başladı. Dergideki kadrolu pozisyonu kısa sürse de, ömrü boyunca dergide fotoğrafları yayınlandı, ama hep sürtüşmeli, sıkıntılı bir ilişki içinde yürüdü işler.

II. Dünya Savaşı'nda cephede muhabirlik yapan Smith, Amerikalıların Japon adalarına taarruzunu takip etti. Guam, Saipan, Okinawa ve Filipinler'de savaşın yüzünü belgelerken, tekniği de olgunlaştı. Ancak savaştan sahnelerin canlandırıldığı bir törende yanıbaşında bomba patladı. Sakatlandı, ağır yaraların iki sene acısını çekmek zorunda kaldı.

Aile yanında geçen nekahat döneminde en ikonografik karelerinden birini çekti. İki çocuğun göründüğü "Cennet Bahçesine Yürüyüş" (A Walk To Paradise Garden) adlı fotoğrafı daha sonradan "The Family Of Man" foto-denemesinin bir parçası olacaktı.

1955'te kült fotoğraf ajansı Magnum'a katıldı. Editörlerin çok kez idare etmekte zorlandığı Smith "baş belası" lâkabıyla anılıyordu. Ancak yarattığı binlerce intim ve derin görsellik, dökümanter serilerinde yeni standartları biçimlendiriyordu. Lâkin görsellerinin pek azı yayına çıkıyordu, çünkü editoryal seçkinin gerekleriyle vicdanı ters düşüyor ve uzlaşmaz bir tavırla fotoğrafların mutlak kontrolünün elinde olmasını diliyordu.

Bir kasaba doktorunu anlattığı "Country Doctor" (1948), II. Dünya Savaşı sonrası İspanyolların yaşayışına eğildiği "Spanish Village", ABD'de ırkçılığın gemi azıya aldığı dönemde "Siyah" (1951), Afrika'da yerli halk için yaptıklarından dolayı Nobel Barış Ödülü'nü alan Fransız doktor Albert Schweitzer'i konu alan "Man of Mercy" foto-röportajları ile Amerika'da bir sanayi şehri olan Pittsburg'un dönüşümüne ve Japonya'da endüstriyel atıklar nedeniyle sakinlerinin civa zehirlenmesine maruz kaldığı Minimata kasabasına dair unutulmaz çalışmalar, Smith'i 20. yüzyılın fotoğrafçı duayenlerinden biri yaptı.

Fotoğrafçıların büyük röportajlar ürettiği, belgesel fotoğrafta foto-jurnalist geleneğin oluşmasında etkin olan 1940 ve '50'lerde fotoğraf tarihinin birçok ikon ânına imza atan Smith, tasvirlerinde kurduğu estetik dille sosyal bilincin inşa sürecinde de rol oynadı. Vurguyu kuvvetlendirmek adına konturları belirginleştiren düzenlemeler, yüksek kontrast, iki negatifin birleştirilmesiyle yapılan baskılar, bölgesel koyuluk/açıklık dengeleri Smith'in

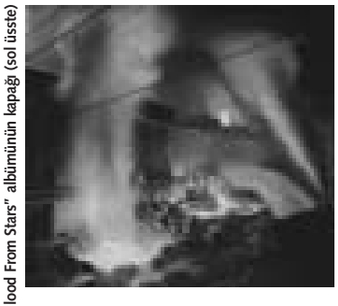

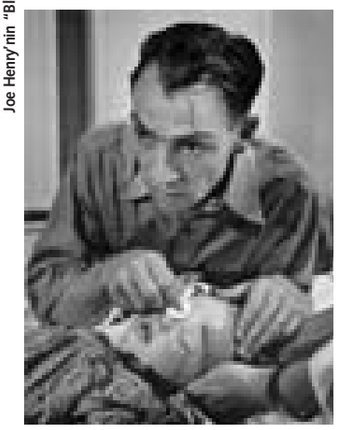

Joe Henry'nin "Blood From Stars" albümünün kapağı (sol üstte)

"Francisco Cardoso'nun Portresi", Amadeo de Souza-Cardoso, 1912

bizatihi karanlık odasında uzun saatler harcayarak uyguladığı tekniklerden. Bir kart baskıcısı olarak yetkin bir zanaatkârdı. Kimilerince kendine zarar veren bir idealizm uğruna kariyerini ve kendini harcadı. Kendi sözleriyle "müşfik bir kinik", "etraftaki en olumlu fotoğrafçılardan biri"ydi: "Fotoğrafın kendisinin dürüst, gerçekliği gösteren bir medya olduğu yolundaki efsaneyi kırmak isterdim. İnsanlar dürüsttür, ama medyalar ve teknikler değil. Basın fotoğrafçısının kişisel yaklaşımından başka bir yaklaşımı olamaz ve tamamen objektif olması gibi bir durum mümkün değildir."
Arizona Üniversitesi'nde hocalık yapmak üzere Tuscon'a döndükten bir sene sonra, 59 yaşında felce karşı koyamadı. Senelerdir alkol ve uyuşturucu sorunları yaşıyordu. Banka hesabında 18 doları vardı. "Gerçeğin tarafındayım, bedeli ağırdır ama, buna değer" diyen Smith'in adı, fotoğrafta dürüstlüğün eşanlamı oldu. Arşivi ve hatıratı Tuscon, Arizona'daki Yaratıcı Fotoğraf Merkezi'nde bulunuyor.

STEELY DAN

Steely Dan'in "The Royal Scam" albümünün kapağı

V→

VARON, NİNO

'70'li yıllarda pop müziğin en önemli prodüktörlerinden biri olan Nino Varon'la Duman ve Kaan Tangöze hakkında görüştük, ama kendi hayatından ilginç anekdotları da zevkle dinledik. Hey dergisinde, '70'lerin başında tam sayfa yayınlanan "Nino'nun Seçtikleri" başlıklı plak ilanı sayfasını hatırlattığımızda, *"bugüne kadar yaptığım en akıllı şeydir. Kendimi oynadığım tek olaydı. Fakat biraz mantıksızdı. Nino ismi koskoca, Beatles ismi küçücük! Olmazdı ki. Bugün onun ayıbını yaşıyorum"* dedi ve kahkahayı patlattı.
1944 doğumlu Nino Varon, 1957'de gitar çalmaya başlamış, 1959'da sahneye çıkmış, üstelik efsanevî Apaşlar üyeleriyle ve Cem Karaca'yla (yani "Resimdeki Gözyaşları" ekibiyle) birlikte... Babası bir dönem Fender gitarlarının Türkiye mümessili olduğu için, kolayca kapıverdiği '64 model Fender Stratocaster'ını –çoktan elden çıkarmış olmasına rağmen– unutamıyor...

1967 yılında Odeon firmasının Türkiye'de yayınlayacağı plakları seçme işine başlamış. Hey'deki "Nino'nun Seçtikleri" sayfası zaten bu işin uzantısı. *"Tam bir Shadows'cuydum. Beatles'ın albümünü benim önüme koyduklarında, dinlemeden karar vermiştim 'asla bir şey olamazlar' diye".* Dostlarından deli damgası yeme pahasına Steppenwolf, Three Dog Night, T-Rex, Pink Floyd'un "Meddle"ı gibi değerli plakları Türkiye'de yayınlamış.
"Plakçılıkta bizim dönemimiz çakallık dönemi değildi, artistlere saygı dönemiydi. Münir Nurettin Bey geleceği zaman patronum bana 'Nino, yarın Münir Bey'i senin karşılamanı istiyorum' derdi, ben de blazer'ımı giyerdim, beyaz Mercedes'le gelen büyük üstada kahvesini ikram eder, 'bize şerefler getirdiniz' derdim... Türkiye'nin Beethoven'ını da tanıdım: Sivas'ta askerlik yapmış biri olarak Aşık Veysel'in elini öptüm. 'Sen kimsin' dedi bana. 'Ben bu işe soyunan biriyim, sizin karşınızda heyecanlanan biriyim, ben de Sivas'ta kepenek suyu içtim' deyince, elini verdi, 'sen iyi adam olacaksın' dedi."
Nino Varon'un kaderi Nilüfer'i keşfetmesiyle değişmiş. Ülkenin gerçek anlamda ilk prodüktörlerinden biri olmuş. Tanju Okan, Ajda Pekkan, Modern Folk Üçlüsü, Füsun Önal, Semiramis Pekkan, Juanito, Selçuk Alagöz,Timur Selçuk ve Kayahan çalıştığı diğer isimler...
1975'te Melike Demirağ'ın yorumladığı "Arkadaş" şarkısında ve Erol Pekcan'ın "Jazz Semai" plağında da prodüktör olarak emeği var. Bir dönem altı bine varan plak koleksiyonuyla Türkiye'nin en büyük perakende plak mağazası olan Osmanbey'deki Nova Müzik Center'ı kurmuş olmakla övünüyor.
Nino Varon bugün hâlâ Büyükada'da, müzikle, resimle ve denizle iç içe yaşıyor. Kendi bestelerini yorumladığı "İtiraf" (2000) ve "Ninovari" (2007) isimli iki albümü bulunuyor.

C→

CEVAP: 1

Behey!
Kara boynuz gibi kaşlı
mukaddes Apis başlı adam;
Behey!
Kara maça bey!
Sen şiirin asîl kamusuyla konuşuyorsun,
ben asaletten anlamam.
Şapka çıkarmam konuştuğun dile,
düşmanıyım asaletin
kelimelerde bile.
Behey!
Kara maça bey!
Ben bilirim
bu tehevvür, bu şikâyaaat niçin?
Bilirim beni uykumda boğmak için
bekliyorsun geceyi.
Ben ki bileklerimde tel kelepçeyi
bir altın bilezik gibi taşımışım,
ben ki ilmikleri sabunlu iplere bakıp
kıllı kalın ensemi kaşımışım,
tehdidine pabuç
bırakır mıyım hiç?
(...)
Acayip rüzgârlar esmiyegörsün başımdan.
Yoksa musahhih maaşımdan
haftada üç papel takside bağlayıp seni
bir şamar oğlanı gibi kullanırım.
Beyimin böyle işlerle ülfeti var sanırım,
mükemmel yapar vazifesini...

Behey!
Kara maça bey!
Halka ahmak diyen sensin.
Halkın soyulmuş derisinden
sırtına frak giyen sensin.
Yala ban tutan beş parmağını
beş çürük muz gibi,
homurdanarak dolaş besili bir domuz gibi.
Meydan senin...
mi dersin?
Hata edersin,
bizde o göz var mı baksana!!
Ben içirmek için sana
kendi kara kanını
bir ateş çemberle çevirdim dört yanını!
Sağa git
yok geçit,
sola git yok,
ileri
geri
yok
Kıvır kuyruk kalemini kalbine sok
bir akrep gibi intihar et...

Nâzım Hikmet

(Nâzım Hikmet, 1929'da Resimli Ay dergisinde "Putları Yıkıyoruz" kampanyasını başlatmış, hedef tahtasına ilk olarak Abdülhak Hamit'i koymuştu. Yakup Kadri de, Türk Yurdu dergisinde bir yazıyla ve İkdam gazetesinde bir söyleşiyle kampanyayı sertçe eleştirmişti. Bunun üzerine Nâzım Hikmet yukarıdaki cevabı kaleme almış, iki şiirle "cevap"larına devam etmişti.)

"Adem ve Havva", Tamara de Lempicka, 1932

Bektaşiye sormuşlar: • Çıksa bir dilber-i ahu • Olsa savm-u ramazan • Dilber-i ahu mu efdal • Yoksa savm-u ramazan?
Bektaşi cevap vermiş: • Fırsatı fevt etme zinhar • Sür sefasın dilberin • Olur kazası savmun • Olmaz kazası dilberin.